

Atre

Jesus nhŷ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwŷnhjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ harẽn

Rukre na pre kagàja nhîpêx. Na pre kêp tôtô nẽ hkwŷjê kane ho pa. Nẽ Jesus nhŷ hã mẽ ahkre ho pa xwŷnh pê Pawre kôt pa ho pa. Hämri nẽ hamaxpér nẽ hkràmnhwŷ Teopre mā kagàja nhîpêx nẽ hwŷr kumẽ. Nẽ kagàja kamã Jesus nhŷ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwŷnh maatijaja kot Jesus myr pê tanhmã amnhĩ nhîpêx to ho pa hã mẽ harẽ.

Nẽ Ijaew nhõ patrejaja nẽ mẽ hkwŷ pê Parijew nhõ xwŷnhjaja nẽ mẽ hkwŷ pê Satusew nhõ xwŷnhjaja kot Tirtûm kapêr ã kagà htûm kamã harẽn nẽ mar nẽ hköt amnhĩ nhîpêx tâ Tirtûm Kra Jesus kôt amnhĩ nhîpêx kêt ã mẽ harẽ. Mẽ kot kêp Tirtûm Kra hkêt ã hkamnhix jakamã na prem kãm mẽ kot hköt amnhĩ xunhwŷr xwŷnhjê kurê nẽ. Tâ nhûm Simaw Pêtre mẽ Pawre mẽ Jesus nhŷ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwŷnh kwŷjaja mẽ urâk nẽ kêp Ijaew tâ mẽ kurom Jesus hköt amnhĩ xunhwŷ nhûm mẽ tee ri ja hã mẽ omu mẽ kamã gryk tŷx nẽ tanhmã mẽ hipêx to ho pa. Tâ nom nhûm mẽ tee ri amnhĩ kukamã hamaxpér nẽ Jesus kaga hkêt nẽ. Mẽ kot mẽ hipêx kati htâ na prem arî Tirtûm Karõ nhŷ hã mẽ piitâ mẽ kãm tanhmã Jesus kot mẽ panê amnhĩ nhîpêx to hã harẽn o pa. Kam nẽ kapit 1 kamã wesik 8 japér nẽ kamã harẽ. Hämri nhûm Rukre ã mẽ kot amnhĩ nhîpêx anhŷrja piitâ hã kagà nẽ Teopre hwŷr kumẽ. Nẽ kãm mẽ harẽn o:

*Tīrtūm Karō jarēnh
Matēwre 28.16; Makre 16.14; Rukre 24.36; Juāw
20.19*

¹ Pa Teopre? Xà amex? E ot pa axte awyr kagà nhípêx nē kumē. Nà wam ixte awyr kagà nhípêx nē mēnhta kamā na pa pre amā Jejus kot tanhmā amnhī nhípêx to hā harē nē hā kagà. Kot tanhmā amnhī nhípêx to ho pa nē tanhmā mē ahkre hto ho paja krax rūm pa pre piitā hā kagà hpa nē awyr kumē. ²⁻⁴ Kormā akupym kaxkwa hwyr àpir xwyj ri na pre ÿ hā mē ahkre ho pa kaxyw hköt mē pa xwyñh kwýjê rē. Tā nhūm mē kām hkurê xwyñhjaja kupi nhūm amnhī xà htŷx kām hamak rax kām ty. Hāmri nhūm Tīrtūm akupym ho htř. Nom nhūm ma akupym kaxkwa hwyr àpir kurê kumrēx kêt nē. Na pre xatā mē kot ÿ hā mē ahkre ho mē pa xwyñh maatijê hwyr hapoj nhūm mē akupym htř kām omu. Na pre hte nhýri mē hwyr hapoj nē tanhmā mē ahkre hto nē mē kām:

—Na pre Tīrtūm mē ato hkra nē tām mē ate amnhī nhípêx o apa kaxyw mē axunhwý.

Anhýr o mē ahkre hā arigro ho 40. Hāmri nē kormā mē kamā pa ri axte tanhmā mē kām kapēr to. Tīrtūm Karō nhý hā mē kām kapēr nē mē kām:

—E kēr ka mē krī ja kamā ri apa nē tokyx ma nhýhym apa hkêt nē. Kē Inhípêêxà Tīrtūm mē awyr amnhī Karō rē mān. Ra ixte mē amā harēnh xà hköt koja mē awyr kurê nhūm mē awyr wrý nē mē akarō mā agjē ka mē rī kormā anhgrà nē ma nhýhym krī hköt ri mē kām kapēr jarēnh o ri mē hköt apa.

⁵ —Juāw Paxis na pre hte Tīrtūm mā gôx kām mē hkrā kumrār o pa. Tā koja Tīrtūm tokyx mē awyr

amnhī Karō rē. Kot ixpānhā amnhī kaxyw mē ato mē amā ma hkēt kaxyw mē awyr kurē. Koja hā apkati grēre nhūm mē awyr kurē nhūm ixpānhā mē awyr wrȳ nē mē amā agjē nē mē akamā mē akōt pa ho pa. Ka mē rī kormā Jerujarē rūm ajapōj nē ma mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o ri mē hkōt apa. Anē.

*Jejus akupȳm kaxkwa hwȳr àpir ã harēnh
Makre 16.19; Rukre 24.50*

⁶ Tā nhūm mē axte akuprō. Jejus nē ū hā mē ahkre ho mē pa xwȳnh maatijaja nhūm mē hixēt pē Oriwēhti nhīmōk ã axte axpēn wȳr akuprō. Hāmri nhūm mē amnhī tā Jejus kukja nē kām:

—Kwa Pahihti mē inhmā mēmoj jarē. Xà kot kaj tokyx apē Tīrtūm kot mē ixwȳr amēnh xwȳnh ã amnhī jarē nē Rōm nhō xwȳnhjē nē mē pahpē Ijaew kator nà? Hāmri pa mē pamjaja amnhī to amnhīptār o ri ixpa. Anē.

⁷ Hāmri nhūm mē kām:

—Nà Inhīpēêxà pix na ã mēmoj kot anhȳrja kukamā àhpumunh. Tapxipix na kot mēmoj tanhmā ho hā arīgro nē mēmoj tanhmā ho hā mytwrȳ pumunh mex. No mē kajaja mo kaxyw kot ka mē amnhī katorta kukamā amnhī jarēnh ma? ⁸ Nà kot paj ãm mē amā mēmoj to pyxire nē hkukamā harē. Koja Tīrtūm tokyx mē awyr amnhī Karō rē nhūm ixpānhā kot mē ato amnhīptār kaxyw mē akarō mā agjē. Hāmri ka mē ma pyka piitā hkōt anhgrà nē ma mē kām ixkapēr jarēnh o ri mē hkōt apa. Jar Jerujarē kamā nē pika pē Jutej kōt nē nhām pika pē Samar kamā nē pika piitā hkōt mē kām ijarēnh o ri mē hkōt apa. Æ mē ate

amnhī nhīpēx anhȳr pix kukamā kot paj mē amā harē. Anē.

⁹ Nhūm pre ã Jejus mē kām kapēr anē hāmri nē mē kēp kānhmā àpir o tē nē mē noo mā ma kaxkwa hwȳr àpir o tē nē kakrām axà nē mē kēp akunok. ¹⁰ Hāmri nhūm mē tee ri hapēr o kuhē rāhā nhūm mēhō myja wa axkrut nē mē hwȳr wrȳ nē mē kutā wa xa. Wa ê hakaj nē wa xa. ¹¹ Hāmri nē mē kām:

—Pa Garirej nhō xwȳnhjaja? Kwa mo kaxyw na ka mē tee ri kaxkwa pumunh o akuhē? Tīrtūm na akupȳm amnhī wȳr Kra Jejus o api ka mē àpir kām omu. E mē tee ri hkukamā ajamaxpēr kēt nē. Koja nhȳrmā man akupȳn mē awȳr wrȳ. Te mē arūm kaxkwa hwȳr àpirja pyrà nē akupȳn mē awȳr wrȳ ka mē omu. Anē.

*Akupȳm Jerujarē hwȳr mē mrar ã mē harēn
Rukre 24.52*

¹² Tā nhūm Jejus nhȳ hā mē ahkre ho mē pa xwȳnh maatijaja wa kuma nē awjanā nē ma akupȳm krīm mra. Hixêt pê Oriwēhti rūm ma akupȳm Jerujarē hwȳr mra. Wȳr jawȳ nhūm mē akupȳm hpôx tokyx anē. ¹³ Hāmri nē akupȳm kȳx pê ixkreja wȳr api nē agjē. Na pre

Simāw Pêtre nē

Juāw nē

Xiakre nē

Andrehti nē

Firipti nē

Tomas nē

Patoromew nē

Matēwre nē

Xiakre hō pê Apew kraja nē

Simāw Jerox nē

Jut pê Xiakre hkraja.

Mē piitā Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnh maatijaja na pre mē. ¹⁴ Nē māänēn mē hkôt mē hkwŷjaja. Jejus katorxà Marir nē Jejus tōjaja nē Jejus kot tanhmā mēni ho mex to xwŷnh kwŷjaja nhūm prem kŷx pê ixkreja wŷr Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnh maatijê hkôt gjêx pa. Hāmri nē xatā axpēn wŷr akuprō nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh o hkrī.

*Tīrtūm kot Jut Kariot pānhā mēhō xām ã harēnh
Matêwre 27.3-10; Juāw 15.27*

15-19 Tā nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja ra kēp 120. Jakamā nhūm mēmo arīgro hā axpēn wŷr akuprō nē hkrī. Nhūm Simāw Pêtre kanhmā xa nē tanhmā mē kām Jut Kariot jarēnh to nē mē kām:

—E Jejus kôt ixtō nē ixtōxjaja. Pa mē amā tanhmā finat Jut Kariot jarēnh to ka mē inhma. Na pre axtem nē mē pahkwŷjê mā Jejus ã amŷnē nē hpānhā kâxpore hkwŷ jamŷ nē o tē nē ho amnhīm pyka hkwŷ japrō. Tā tanhmā amnhī to nē nhŷri õ pyka kamā tēm nē amnhī tu katōk nē hkrêx kato nē ty nē hkamrō ho õ pyka xy hpa. Jakamā nhūm Jerujarē nhō xwŷnhjaja harēnh ma nē pykaja ã hixi mē nhūm kēp “pyka kamrōhti.” No mē pahpê Ijaew kapēr kām kēp “Ajetām.” Amnepêm na pre Tīrtūm Karō finat Tawi mā Jut Kariot kukamā tanhmā harēnh to. Kormā kator nē kot tanhmā amnhī to hkêt tā nhūm ra hkukamā omu nē Tawi mā harē. Kot axtem nē mē kām Jejus ã àmnênhja nhūm hkukamā omu nē Tawi mā harē nhūm kuma nē ô ri hā kagà. Tā nhūm kot hkukamā hā kagà hkôt nhūm ã Jejus nhîpêx anē. Jut Kariotja mē panhīo na pre. Na pre Jejus mē pahpyrà nē amnhīm

kuta. Mẽ pahpyrà nẽ ÿ hã kapẽr jarẽnh o pa kaxyw. Tã nhãm axtem nẽ ã hipêx anẽ.

²⁰ Nom na pre Tawi kot Tirtum mex ã grer ã kagà kot ra hkukamã tanhmã harẽnh to. Kagà hkwìy pê Sam kamã kot harẽnh kot:

Kot amnhã tomnuj xwýnhta nhõrkwy koja hkapryñ kuhê ho kuhê nhãm měhõj myr pê kamã pa hkêt kumrëx. Koja ãm arĩ hkapryñ kuhê ho kuhê.

Nom kot Jejus mã tanhmã amnhã nhípêx to ho paja kê měhõ myr pê ho amnhíptà nẽ hpãnhã Jejus nhÿ hã mẽ ahkre ho pa. Anẽ.

Ã Tirtum kapẽr ã kagà htum kot Jut Kariot kukamã harẽnh kot anhÿr. ²¹ Jakamã e ixkwýjaja. Kot puj mẽ hpãnhã mẽ atõ xãm ka Jut myr pê mẽ pahpê Jejus nhÿ hã mẽ ahkre ho ixpa xwýnhjê hkôt Jejus akupým htir ã harẽnh o apa. ²² E mẽ atõ na ka pre mẽ ixpyràn finat Juaw Paxis kot Jejus hkrã kumrãr ã omu? Nẽ Jejus kot ri tanhmã amnhã nhípêx to ho pa xà hkrax rãm ka mẽ ijkôt ri omunh o ri apa? Nẽ htyk kãm omu nẽ akupým htir kãm omu nẽ ma akupým kaxkwa hwyr apir kãm omu? E mẽ atõ na ka pre mẽ ixpyràn ã kot amnhã nhípêx anhÿr ã omunh par o ri hkôt apa? ã mẽ ate kot amnhã nhípêx anhÿr ã omunh o apa xwýnhjê hõ kot paj mẽ ata ka Jut Kariot myr pê mẽ ixpyràn ma mẽ kãm Jejus akupým htir ã harẽnh o ri apa. Anẽ.

²³ Nhãm pre ã Simaw Pêtre mẽ kãm kapẽr anẽ. Hämri nhãm mẽ kuma nẽ axpẽn pumunh o hkrã hämrí nẽ Maxitre mẽ Jujere wa kãm hamaxpêr. Jujere na pre hixi axkrunépxi. Na pre kêp Jujere nẽ kêp Pasapas nẽ kêp Justi. ²⁴⁻²⁵ Hämri nhãm mẽ wa hã Tirtum kukja nẽ kãm:

—Pa Tīrtūm? Nà na pre finat Jut Kariotja Jejus kaga nē ty nē kot amnhī tomnuj mȳrapê ma mē kot amnhī xà htŷx kamā hamak tūm xâta wŷr ma mō. Tā ot pa mē ixte mēhō kot mŷr pê mē ixpyrà nē Jejus nhŷ hā mē ahkre ho pa kaxyw mēhō hā akukjér kaxyw akuprō. Ate mē ixpiitā tanhmā mē ixte amnhī nh̄pêx to ho ixpa hā mē ixpumunh par Tīrtūm. Ate mē ijamaxpēr kôt mē ixpumunh par nē mē ixte tanhmā amnhī nh̄pêx to hā mē ixpumunh par. Jakamā e. Ota Maxitre mē Jujereja wa nhŷ. Nhŷ kot kaj amnhīm ata? Kot paj mē kēn pijakrutja ã wa hixi xi nē ho àk nē hō py. Hāmri ka amā hprām xwŷnhta ta. Kēr pa mē kēn pumunh kêt rāhā hō py nē hā hixi pumu nē amā hprām xwŷnh kôt omunh kurê kumrēx. Anē.

²⁶ Nhūm prem ã Tīrtūm mā kapēr anē hāmri nē kēnja o axkamur nē ho àk nē omunh kêt rāhā ja py nē omu nhūm hā Maxitre nh̄xi nō. Jakamā nhūm Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnh maatijaja amnhī kôt kumē nhūm mē akupým kēp 12.

2

*Tīrtūm Karō kot mē hwŷr wrŷk ã harēnh
Rukre 24.49; Atre 4.31, 8.15, 10.44, 19.2*

¹ Tā nhūm mē hkînh pê Pētekos kato nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja nhŷri axpēn wŷr akuprō nē hā hkînh. Pētekosja ã na pre hte Ijaew mē hpur kām mēõ rûnh ã hkînh kaxyw axpēn wŷr akuprō nē hā hkînh. Jakamā nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja haxwŷja axpēn wŷr akuprō. ² Hāmri nē kaxkwa kamā mēmoj ma. Nhūm mēmoj te kôk xâpêr tŷx krihkrit pyrâk o mē hwŷr wrŷk o mō nē mē pikuprōnh xà hā ixkreja

wyr axà nhūm mē piitā kuma. ³ Hāmri nhūm mēmoj te kuwy jakrax pyrakja ahpýnhā mē hwyr anhgrà nē mē hkrā nhīmōk ā hikwý. ⁴⁻¹³ Tīrtūm Karō na pre. Tām mē hwyr wrýk jakamā ā ri mē hipēx anē. Hāmri nē kot mē ho amnhīptār kaxyw mē hkarōm gjêx pa nhūm mē ū hā tanhmā kapēr to ho kuhē. Nom mē kapēr o kapēr kêt nē. Axtēm mē kapēr kwý ho kapēr. Tīrtūm Karō kot tanhmā mē ho jakamā nhūm mē axtem mē kapēr kwý ho kapēr. Jao ahpýnhā mē kapēr kwý ho Tīrtūm mā mex o mex ā harē. Na pre Ijaew kwýjaja ahpýnhā pyka hō kamā ri mē hköt pa nē mē kapēr ma nē ho kapēr o pa. Tā akupým Jerujarē hwyr pan pōj nē kamā ri pa ho pa. Hāmri nē mēmojta ma nē ma Jejus kwýjē hwyr hprōt nē ahpýnhā mē kapēr ā mē kuma nē tee ri mē omunh o kuhē. Amnhī jaēr pē mē kuma nē tanhmā axpēn mā mē harēn to ho:

—Kokýy. Garirej nhō xwýnhjaja kot mē pakapēr mar kêt tā ra tanhmā amnhī to nē ahpýnhā ri mē pakapēr o kapēr. Ahpýnhā mē pakapēr nē ahpýnhā mē panhō pyka htā nhūm mē ā ri mē pakapēr o kapēr anē.

Na pika pē Pat
 nē Met
 nē Erāw
 nē Mēsopotām
 nē Jutej
 nē Kapatos
 nē Pōt
 nē As
 nē Prik
 nē Pāpir
 nē Ejit
 nē Sirēn wyr Ripja

nē krī pê Rōm
 nē gô hipôk pê Kret
 nē Arap.

Nē mē pahkwýjaja mē pahpê Ijaew kumrēx
 nē mē pahkwýjaja amarī ri amnhī to Ijaew.

Ām ahpýnhā mē panhō pyka nē ahpýnhā ri mē pakapēr.

—Tā pu mē ahpýnhā mē pakapēr kām mē kapēr ma. Tīrtūm mex ã mē kot axpēn mā harēnhja pu mē hā mē mar mex nē. Anē.

Nhūm prem ã axpēn mā mē harēnh anē nē tee ri mē omunh o kuhē. Amnhī jaér pê amnhī kapēr kām mē kapēr ma nē tee ri hamaxpēr nē axpēn mā:

—Kokýy. Tanhmā mān pre wem amnhī to nē ra mē pakapēr ma nē mē pakapēr o kapēr? Anē.

Nhūm mē hkwýjaja axtem nē ri mē hā hpēr o axkē nē axpēn mā:

—Tk. Ām mē pipānh ã ã ri mē kot amnhī nhípêx anhýr kēnā. Anē.

Simāw Pêtre kot mē kām ujarēn

Atre 3.12-26

¹⁴ Hāmri nhūm Simāw Pêtre ã mē kapēr anhýrja ma hāmri nē kÿx pê mē kām kapēr nē mē kām:

—E Jerujarē nhō xwýnhjaja nē mē apê ixkwý Ijaew. Pa mē amā mêmōj jarē ka mē inhma nē inhmar tÿx nē. ¹⁵ Na ka mē atÿx ri mē ix-pipānh ã mē ixkamnhīx. Mē ixkrā pipānh kêt. Kormā myt kaxkwa nhípôk wýr htēm kēnā. Na hte Ijaew kwýhtā kagôxýhti ho hkōm kêt nē. ¹⁶ Ja na pre Tīrtūm amnepê mā ã mē ixte amnhī nhípêx anhýrja kukamā mē ijarē nhūm ÿ hā kapēr o pa

xwŷnh finat Joew mē ixkukamā hā kagà. Nē hā kagà ho:

- 17 Koja nhŷrmā mēmoj piitā hapêx kaxyw pa mē piitā mē hwŷr Ixkarō rē nhūm ma mē hwŷr wrŷ nē mē hkarō mā agjē. Hāmri nhūm mē hkanrēhā mē hkra xaptâr nywjaja ma mē kām ixkapēr jarēnh o ri mē hkôt pa. Koja mē hpimtir kām amnhī kukamā mēmoj pumu. Nē mēlpigêtjaja haxwŷja. Kot paj mē hpimtir kām tanhmā mē kām ixkapēr to.
- 18 Nē kot paj mē kot ixkôt ri tanhmā amnhī nhîpêx to ho mē pa xwŷnljhē hwŷr Ixkarō rē nhūm mē ū hā ma mē kām tanhmā ixkapēr jarēnh to ho ri mē hkôt pa.
- 19 Kot paj kaxkwa kamā nē pyka kamā aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwŷ ho anē nhūm mē amnhī jaêr pê omu. Jao nhŷri mē hkamrô pumu nē kuwy pumu nē kuwy hkûm pumu hāmri nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr.
- 20 Nē koja myyti ahtyk nhūm mytwryre haxwŷja te mry kamrô pyràk. Pahihti Jejus akupŷn hpôx xà hā arîgro xwŷj ri koja mēmoj ã amnhī nhîpêx anē. Akupŷn hpôx xà hā arîgro koja mex kumrêx.
- 21 Tā koja mēhō mēmoj kot ã amnhī nhîpêx anhŷr ã omu nē amnhī kaxyw inhmā hamaxpêr nē amnhī to ixwŷ pa kuma nē ho ixkra nē mēmoj punujta pê utâ. Anē.

Na pre ã Tîrtûm kapēr anē nhūm finat Joewja mē pamā hā kagà. 22 E pa mē amâ tanhmā Jejus jarēnh to ka mē inhma. Nà Najare nhō xwŷnh na pre. Mē pahte Tîrtûm nhŷ hā kot tanhmā amnhī nhîpêx to

ho pa hā omunh kaxyw na pre Tīrtūm mē pahwyr kumē nhūm ū hā mē panoo mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa. Nē aa mē pahte mēmoj pumunh kēt kw̄y ho anh̄y o pa pu prem hā omu.

23 —Tā ka prem tanhmā kaxyw ajamaxpēr punuj to nē ap̄i. Tīrtūm ra kot amnepē mā ja kukamā ja hā mē apumunh mex tā mē pahwyr kumē ka mē axtem nē ap̄i. Jao mē kot ht̄yx ri amnhī nhīpēx o mē pa xw̄yñhjē mā agō nhūm mē kupī. Pī kahpa hā kunhō nhūm ty. No ām mē kajaja na ka prem mē kām hā amyñē nhūm mē ā mē amā hprām xà hköt hipēx anē nē mē amā kupī.

24 —Tā nhūm Tīrtūm akup̄ym ho ht̄r nhūm akup̄ym ht̄r o ht̄r nhūm mē htykja tee ri kot amnhī kōt mēnh prām kapr̄y. **25** Amnepēm na pre finat Tawija Jejus akup̄ym ht̄r kukamā harē. Te Jejus tām kapēr pyrāk o kapēr nē kapēr o:

Na hte Pahi Maati ixköt pa ho pa rāhā nē. Kot inhīhkō hā ixtānopxar o pa jakamā kot paj inhmā ma hkēt nē ri ixāmnhīx ijamatēktati nē ri ixpa.

26-27 Pa Tīrtūm? Nà kot paj nh̄rmā ixtyk tā arī amnhī wyr akām ama. Kot kaj mē htykjē kamā ixkarō rer kēt nē. Ixte akapēr kōt amnhī nhīpēx mex o ri ixpa jakamā koja inhīkormā omnu nē hkro hkēt ri ka akup̄ym ixto ixt̄r. Jakamā na pa inhmā ixtyk pymā hkēt nē ixkīnh nē ijamatēktati nē ri ixpa. Nē amnhī kīnh jarēnh rāhā ho ri ixpa.

28 Na ka pre akup̄ym ixto ixt̄r ā amnhī jarē pa ixt̄r tūm nē ixpa ho ixpa kaxyw. Tā ate ixköt ri apa rāhā jakamā pa ixkīnh nē ri ixpa. Anē.

29 Ā na pre mē panhīgēt finat Pahi Tawija Jesus htyk nē akupŷm htīr kukamā harēnh anē. No tām amnhī jarēnh kêt nē. Tawija na pre ty nhūm mē haxà nhūm htem arī haxàr xà hā pika ho mex o pa. Tā tām ā kot amnhī jarēnh anhŷr ro nhŷx akupŷm htīr nhūm mē arī haxàr xà kaprŷ ho mex o pa hkêt nē. **30** Pahi Tawi kēp Tīrtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o pa xwŷnh jakamā nhūm Tīrtūm kām hkanrēhā htāmnhwŷ Jeusja kukamā harē nē kām:

Koja nhŷrmā akanrēhā atāmnhwŷjē hō amŷr pê apyrà nē mē ho amnhīptar o pa. Ām hāmri na pa amā ja jarē. Anē.

31 Nhūm pre ā Tīrtūm Tawi mā mē pakaxyw ām mā xwŷnhta jarēnh anē nhūm kuma. Nē mar tŷx jakamā hkukamā htyk nē akupŷm htīr ā harē nē hā kagà. Nē hā kagà ho:

Koja Tīrtūm mē htykjē kamā hkarō rer kêt nē nhūm aa ī omnu nē hkro kêt. Anē.

Āna pre finat Tawija Jesus Kris kukamā harē nē hā kagà anē. **32** Kot harēnh xwŷnh Jeusja tām na pre Tīrtūm akupŷm ho htīr pa mē pamjaja akupŷm htīr kām omu. Hāmri nē mē ixte omunh xà hkôt ā mē amā harēnh anē. Anē.

Nhūm pre ā Simāw Pêtre mē kām Jesus jarēnh anē. Hāmri nē mē kām:

33—Na pre Tīrtūm akupŷm amnhī wŷr Kra Jesus o api. Hāmri nē kām anē nhūm ūhkô hā mēmoj piitā ho amnhīptar o hkrī. Hāmri nhūm Tīrtūm kot kām amnhī jarēnh xà hkôt kām amnhī Karō gō. Tā nhūm ra amnhī pyrà nē mē ixwŷr kurē nhūm jarāhā mē ixwŷr te kuwy jakrax pyrà nē mē ixwŷr wrŷ nē mē ixkarō hwŷr gjêx pa. Hāmri pa mē ū hā ahpŷnhā mē akapēr o ixkapēr ka mē inhma. Tā mē

akwŷjaja axtem nẽ mẽ xpipânh ã mẽ ixfamnhix.

³⁴ No finat Tawija na pre tãm kaxkwa hwŷr àpir ã amnhî jarênh kêt nẽ. Jeus kot ï ho kaxkwa hwŷr àpirja na pre harë nẽ harênh o:

Na pre Tirtûm inhõ Pahihti mã kapêr nẽ kãm:

³⁵ “E jar inhîhkô hã nhŷ.

Pa amã mẽ kãm akurê xwŷnhjê gõ ka mẽ ho amnhîptar o akrî.” Anë.

Ã na pre finat Tawija Tirtûm kapêr jarênh anë. Nom tãm ï râhã kaxkwa hwŷr àpir ã amnhî jarênh kêt nẽ. Pahihti Jeus na pre ã hã harênh anë. ³⁶ Jakamã kwa ixkwì Ijaew. Mẽ inhma nẽ inhmar tŷx nẽ. Mẽ ate Jeus ã axàmnênh nhûm mẽ kot mẽ amã pí kahpa hã hpîr xwŷnhta. Tãm na pre Tirtûmja kêp mẽ panhõ Pahihti kaxyw ãm. Nẽ kêp mẽ papytar xwŷnh kaxyw mẽ pakaxyw ãm. Anë.

³⁷ Nhûm pre ã Simâw Pêtre mẽ kãm ujarênh anhŷr o xa. Hâmri nhûm mẽ tee ri ujarênhja ma nẽ hkaprî nẽ. Nẽ tee ri amnhî kukamã hamaxpêr nẽ hamaxpêr o:

—Hêxta waa nẽ. Pêr ãm hâmri na pre Jeus mẽ pamã amnhî jarênh tâ pu prem amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr kêt nẽ axtem nẽ kupî. Anë.

Hâmri nẽ amnhî tâ mẽ hkukja nẽ Simâw Pêtre mã:

—Kwa ã kot anhŷr jakamã tanhmã kot paj mẽ amnhî nhîpêx to? Anë.

³⁸ Hâmri nhûm mẽ kãm:

—Nà kêr ka mẽ tee ri ate amnhî tomnuj mã ajamaxpêr nẽ akaprî nẽ. Hâmri nẽ Jeus Kris kôt amnhî xunhwŷ. Pa mẽ ja hã mẽ apumu nẽ Jeus nhŷ hã mẽ akrâ kumrâ. Hâmri nhûm Tirtûm ja hã mẽ apumu nẽ te amnhî katut kôt mẽ ate amnhî

tomnuj piitā rēnh par pyrà nē axte kām hamaxpēr kêt nē. Hāmri nē mē ixkuxwar mē awýr amnhī Karō rē. ³⁹ Kām mē awýr rēnh prām. Mē amā nē mē akanrēhā mē akra nē mē atàmnhwýjē mā nē mē kot kormā Tīrtūm kapēr mar kêt xwýnhjē mā. Ām mē kot amnhī to hwýr xwýnh piitā nhūm kām mē hwýr rēnh prām. Anē.

⁴⁰ Nhūm pre ã Simāw Pêtre mē kām ujarēnh anē. Mē kām kapēr xihty় o kapēr ry nē. Hāmri nē mē kām:

—Koja nhýrmā Tīrtūm mē kot tanhmā amnhī tomnuj to ho mē pa xwýnhjaja tanhmā mē homnuj týx to. Jakamā kwa mē tokyx mē ate amnhī tomnuj kaga kē tanhmā mē ato hkêt nē. Anē.

⁴¹ Hāmri nhūm mē hkwýjaja kapēr mar týx nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Mē ohtô rax nē hkôt amnhī xunhwý. Mē kēp 3.000 nē hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm mē kot Jejus nhý hā kapēr jarēnh o mē pa xwýnhjaja mē hkrā kumrār pa. Mē kēp Jejus kwý hā amnhī to amnhírít kaxyw mē hkrā kumrār pa. ⁴² Hāmri nhūm mē ra mē kot Jejus kôt amnhī nhípêx xwýnhjē hkôt amnhī nhípêx o pa nhūm Jejus nhý hā mē ahkre xwýnh maatijaja apkati mē Jejus kapēr o mē ahkre nhūm mē mar týx nē ra Jejus kôt amnhī nhípêx mex o mō. Nē gaa nē hkôt amnhī nhípêx mex o pa. Mē kām kapēr mar prām týx jakamā na pre htem axpēn wýr akuprō nē axpēn kutā apku nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh o hkrī. Nē mē kām axpēn to mex pix prām o axpēn kôt pa ho pa.

Jejus kwÿ kot tanhm  amnh  nh p x to h  m  har nh

Atre 4.32-35

⁴³ T  nh m Jejus nh y h  m  ahkre ho m  pa xw yh maatijaja xat  T rt m nh y h  aa m  kot m moj pumunh k t kw y ho anh r o ri kr  nh o xw yhj  hk t pa nh m m  piit  ja h  m  omu. Amnh  ja r p  m  omu n  m  kam  no pyma ho tee ri tanhm  T rt m m  hamaxp r to. ⁴⁴ Nh m m  kot Jejus k t amnh  xunhw r xw yh piit  m moj to axp n kut  nojar t o pa. Jao axp n p  ri m moj to  xy hk t n  pa. ⁴⁵ Jakam  nh m m h  k p amrakati nh m m  ja h  omu h mri n    pyka hkw y ho w n  r y m  hikukr x kw y ho w n  n  k xpore jam  n  ma o mra n  m  k m kug . Na pre hte   m  kot Jejus k t amnh  xunhw r xw yhjaja axp n nh p x anh r o pa. ⁴⁶ H mri n  apkati m  T rt m m  amnh  jar nh x  h  ixtre hw r mra n  k m mex o mex   har . N  hamak tkati n   amnh x ri hk nh k m axp n nh rkw y hk t ri apkur o pa. ⁴⁷ P  T rt m m  mex o mex   har nh o ri axp n k t pa.   m  kot amnh  nh p x anh r o pa jakam  nh m kr  nh o xw yh piit  k m m  hk nh n . N  m  hkw yjaja apkati m  m  hw r mra n  m  hk t axkam  n  m  ur k n  Jejus k t amnh  xunhw y nh m T rt m ja h  m  omu n  m  ho hk ra. Jakam  nh m m  ra oht  rax kumr x o m .

3

Te gr  xw yh jar nh

Ju w 14.12-14; Atre 14.8-10

¹ T  nh m apkati h  h  nh m Sim w P tre m  Ju w wa ma T rt m m  amnh  jar nh x  h  ixtre

hwȳr wa tē. Na pre hte myt àhpanh grire nhūm mě piitā kot Tīrtūm mā amnhī jarēnh kaxyw hwȳr mra. Jakamā nhūm Simāw Pêtre mē Juāw wa haxwȳja ma hwȳr wa mra. ² Nhūm měhōja hak-wakrem hkrī. Katorxà nhōxà hkre rūm hte grà nē kator xwȳnhta. Nē arī hkrī ho hkrī nē aa kànhmā ām nē ri pa hkêt nē. Nhūm hte hkràmnhwȳjaja apkati mē hamȳ nē ma o pa nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixbre jakwakrem hkrī nhūm mē hwȳr o hkrī. Hakwakreja mē kot kām: “Mē gjēx xà mex” anhȳr xwȳnhta kapem hwȳr mē mrar xwȳnhjē hwȳr o hkrī. ³ Tā nhūm Simāw Pêtre mē Juāw wa tē nē ixbreja wȳr wa àr o tē nhūm hte grà xwȳnhta wa omu nē kàxpore hā wa kuwȳ ⁴ nhūm Simāw Pêtre omu nē kām:

—E amnē wa ixpumu. Anē.

⁵ Hāmri nhūm kuma nē htȳx ho wa kot kām kàxpore hkwȳ nhōr ā wa hkamnhīx nē wa omu ⁶ nhūm Simāw Pêtre kām:

—Nà ixbarek hkwȳ. Nom kot paj Jejus Kris xàhpumunh xà ho tanhmā anhīpēx to. E pa Jejus Kris pē Najare nhō xwȳnhta nhȳ hā amā ixkapēr jakamā tokyx kànhmā xa nē ri mra. Anē.

⁷ Hāmri nē upôk rūm hpa hā kupu nē kànhmā ām nhūm hte mex nē kànhmā xa nē amnhī te karo ho ri mra. ⁸ Hāmri nē hte mex ā amnhī pumu nē hkīnh tȳx nē. Nē hkīnh xàj ma wa hkôt harī ho tē nē wa hkôt ixbrem axà. Tīrtūm mā mex o mex ā harēnh pē harī ho wa hkôt tēn axà. ⁹ Hāmri nhūm mē piitā amnhī jaēr pē akupȳm mex ā omu nē kamā no pymā nē. ¹⁰ Nē axpēn mā:

—Kokȳy mūjti na pre hte mē gjēx xà mex kamā mē hwȳr rāhā ho hkrī htā nhūm Tīrtūm tanhmā

ho nhūm kànhmā xa nē ri mrar mex kurê kumrēx.
Hêxta waa nē. Anē.

*Simāw Pêtre kot mē kām ujarēn
Rukre 24.46-47; Atre 2.14-36*

¹¹ Hāmri nhūm hte mex xwÿnhja Simāw Pêtre mē Juāw wa hköt ixkre hwÿr axà nē wa kuri xa. Nhūm mē piitā amnhī jaér pē harēn ma nē hwÿr hprōt nē agjē nē omu. Mē kot ixkre nhīkjé jarēn o: “Pahi Sarumāw nhō” anhÿr xwÿnh jarēnha wÿr nhūm mē hprōt nē hte mex xwÿnhta kamā no pyma ho kuhê. Nē kuri Simāw Pêtre mē Juāw wa omu nē axpēn mā wa harēn o:

—Hêxta waa nē. Tanhmā na we wa amnhī to nē akupým kām hte ho mex nhūm ri mra?

Anē nē wa kamā no pyma nē. ¹² Hāmri nhūm Simāw Pêtre mē kuma nē mē kām:

—Pa ixkwÿjaja. Kwa mēmo na ka mē ri mē ixkamā ano pyma ho akuhê? Xà wa ixàhpumunh tÿx xà ho na pa wa ho mex? Nà ja kot anhÿr kêt. Rÿ xà wa ixte Tîrtûm kôt amnhī nhípêx mex o ixpaja o na pa wa ho mex? Nà māänēn ja kot anhÿr kêt. ¹³⁻¹⁷ Mē ate omunh xwÿnhta Jejus tām kot ho mex kēnā. Kot amnhī kaxyw kām hamaxpēr tÿx jakamā nhūm akupým ho mex ka mē omu.

—Finat Apraâw nē Ijak nē Jako mē hkwÿjaja kot hköt amnhī nhípêx o pa xwÿnh pê Tîrtûmja. Tām na pre akupým Kra Jejus o htîr nē mex o mex ã harë. Mē ate hă axàmnênh nhūm mē kot hpîr xwÿnhta. Pahihti Pirat kot kām urer kaxyw tā ka mē nē kām akapêr kām axihtÿx nē. Nom Jejus tām kot amnhī nhípêx o pa xwÿnh na pre. Na pre hte amnhī nhípêx mex râhâ ho pa htâ ka mē axtem nē hkaga. Nhūm pahihti Pirat mē ate kot kām urer kêt

ã axihtŷx nhũm kãm urer kêt nẽ õ pôristi mã kugõ nhũm mẽ amã kupõ. Mẽ kajaja mẽ amã hprãm xà hköt mẽ amã kupõ. Tîrtûm kot mẽ pahwŷr mëngh tã ka mẽ axtem nẽ apõ.

—Nom mẽ ate kêp Tîrtûm Kra hã omunh kêt jakamã na ka prem ã hipêx anẽ. Mẽ kot mẽ ato amnhîptâr xwýnhjê mẽ na ka prem amarõ apõ. Na prem mẽ axàmnêh xà hköt mẽ amã pĩ kahpa hã kunhô nẽ ã hpõr anẽ. Kêp akupõm mẽ pahto mẽ pahtfîr xwýnh tã ka prem axtem nẽ apõ. No nhũm Tîrtûm akupõm ho htõr pa prem akupõm htõr kãm omu.

18—Amnepêm Tîrtûm nhŷ hã kapõr jarênh o mẽ pa xwýnhjaja na prem Tîrtûm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhja kukamã tanhmã harênh to nẽ hã kagà nẽ mẽ kãm harênh o pa. Kot amnhî xà htŷx kãm hamak kãm htykja kukamã nhũm pre htem harênh o pa. Tã ã Tîrtûm kot kukamã harênh anhŷr xaja kôt ka mẽ ã hipêx anẽ nẽ apõ.

19—Jakamã kwa mẽ tee ri mẽ ate amnhî tomnuj ã amnhî pumu nẽ tokyx hkaga. Hämri nẽ amnhî to Tîrtûm wŷ kê mẽ anê mẽ ate amnhî tomnuj piitâ amnhî katut kôt rênh pa. **20** Hämri nẽ mẽ ato mex nẽ ka mẽ kukwak ri akñh nẽ ajamakêtkati nẽ axàmnhix ri apa. Koja nhýrmã akupõn mẽ pahwŷr Jejus mẽ. Ra kot mẽ pakaxyw ãm kênã.

21 —Nom koja tokyx akupõn wrŷk kêt nẽ. Koja kormã kaxkwa kamã pa rãhã nhũm Tîrtûm akupõm kot mëmoj piitâ ho mex par mẽ nhũm rí kormã akupõn mẽ pahwŷr wrŷ. Amnepêm Tîrtûm nhŷ hã kapõr jarênh o pa xwýnhjaja kot ja kukamã harênh nẽ hã kagà xà hköt.

22 —Na pre finat Mojes haxwÿja Tïrtûm nhÿ hã mẽ pahpämjê mã tanhmã ja jarënh to nẽ harënh o: Koja nhÿrmã mẽ panhõ Pahi Maati Tïrtûmja te kot ra mẽ akaxyw pa ixämja pyrà nẽ axte mẽ panhïõ xãm. Mẽ panhïõ koja. Koja nhÿrmã inhmýr pê mõn pôj nẽ mẽ amã Tïrtûm kapêr jarënh o pa. Ka mẽ kapêr ma nẽ mar tÿx nẽ kapêr kôt amnhï nhïpêx o ri apa.

23 Koja mëhõ kuma nẽ ãm kuma nẽ hköt amnhï nhïpêx kêt nẽ nhûm Tïrtûm tee ri ja hã omu nẽ kêp hkra hkêt ã harënh kurê kumrëx. Anë.

24 Æ na pre finat Mojesja mẽ kãm Jejus kukamã ujarënh anë. No ãm tapxipix na pre ã harënh anhÿr kêt nẽ. Tïrtûm nhÿ hã mẽ kapêr o mẽ pa xwÿnh piitâ na prem ã mẽ kãm harënh anhÿr o pa. Kot harënh o pa xwÿnh kot wa finat Sãmuewja nẽ hköt mẽ hkwÿjê piitâ ã Jejus kukamã hkwÿjê mã harënh anhÿr o pa.

25 —Tä mẽ pahpê mẽ hkamrô hkwÿ na pu mẽ. Mẽ pahpê mẽ hkanrëhã mẽ htàmnhwÿy. Mẽ pakaxyw na pre Tïrtûm ã mẽ kãm kapêr anë. Nẽ Kraja kukamã finat Apraaw mã kãm:

Koja nhÿrmã akanrëhã atàmnhwÿjê hõ pyka piitâ hköt mẽ piitâ mẽ ho mex o pa nhûm mẽ kukwak ri mex kumrëx nẽ ri pa. Anë.

26 Æ kot Kra hkukamã harënh anhÿr tä mẽ pakumrëxjê hwÿr na pre kumë. Kot mẽ pahto mex nhûm mẽ pahte amnhï tomnuj kaga kaxyw nhûm mẽ pahpê Ijaew kumrëxjê hwÿr kumë. Anë.

Nhûm pre ã Simaw Pêtreja hte grà xwÿnh pumunh o mẽ kuhê xwÿnhjê mã ujarënh anë.

4

Simāw Pêtre mē Juāw wa kot mē àptàr tūmjē mā kapēr ã wa harēnh

Rukre 21.12-13

¹⁻⁴ Nhūm Simāw Pêtre mē Juāw wa arī mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o wa xa nē mē kām:

—Nà na pre Jejus ty nhūm Tīrtūm akupým ho htīr. Tā kot akupým ho htīr jakamā koja nhýrmā uràk nē akupým mē htyk xwýnh piitā mē ho htīr pa. Anē.

Hāmri nhūm mē kot wa mar o kuhē xwýnh kwýjaja wa kuma nē wa hköt hamaxpēr nē wa urà nē Jejus kôt amnhī xunhwý. Jakamā nhūm ra mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja ohtō rax kumréx. Ra mē kēp 5.000.

Hāmri nhūm axtem mē hkwýjaja wa hwýr mra nē wa mar o kuhē. Mē õ patre nhō pôristi krâhtūm mē Satusew nhō xwýnh kwýjē mē nhūm mē ma Simāw Pêtre mē Juāw wa hwýr mra nē tee ri wa kot mē ahkre hā wa mar o kuhē. Nē mē kām akupým mē htīr jarēnhja ma nē wa kamā gryk nē. Satusew nhō xwýnhjaja na pre htem akupým mē htīr kôt hamaxpēr kêt jakamā nhūm wa akupým mē htīr jarē nhūm mē tee ri wa kuma nē hamaxpēr punuj nē wa kamā gryk kato. Hāmri nē wa hā amýnē nhūm mē wa unē nē ma wa o tē nē mē hagjênh xà kamā wa haxà. Ra myt grire nhūm mē wa haxà. Wa kot mē hagjênh xà kamā hā apkati nhūm rī kormā mē kot ujarēnh ã tanhmā wa ho kaxyw.

⁵⁻⁶ Tā nhūm apkati nhūm mē ohtō nē wa ujarēnh ã wa mar kaxyw Jerujarē kamā axpēn wýr akuprō. Ijaew pigêjtaja nē mē àptàr tūm kwýjaja. Nē mē kot

finat Mojes kapēr o mē ahkre ho mē pa xwŷnhjaja. Nē mē ō patre maati Anas mē hkwŷja. Nē Ijaew nhō juisti Kajpas mē Juāw ō mē Aresānja. Nhūm mē kot Simāw Pêtre mē Juāw wa mar kaxyw axpēn wŷr akuprō. ⁷ Hāmri nē wa hā karō nhūm pôristi wa hwŷr tē nē wa haprō nē ma mē hwŷr wa o tē nē wa ho axà nē mē kutā wa ūr nhūm wa nhŷ. Hāmri nhūm mē wa omu nē wa kām:

—E mē inhmā amnhī jarē. Mēhō xâhpumunh xà ho na ka pre wa hte grà xwŷnhhta ho mex? Mēhō na pre hwŷr war amē ka wa ho mex? Anē.

⁸ Hāmri nhūm Simāw Pêtre mē kām awjarē. Tîrtūm Karō kot kām hamaxpēr o hihtyx jakamā nhūm ū hā Ijaew pigêtjē mē mē àptar tūmjē mā awjarē nē mē kām:

⁹ —Tôe mēhō kot ho mex xwŷnhja ã mē ate wa ixkukjér ¹⁰ jakamā kot paj mē amā harē ka mē ixte harēnhja ma. Wa ixpyrà nē mē apē Ijaew kér ka mē wa ixkapēr mar tŷx nē. Jejus Kris pê Najare nhō xwŷnhhta. Mē ate hpîr nhūm Tîrtūm kot akupŷm ho htîr xwŷnhhta. Tām na pre àhpumunh tŷx o akupŷm hte grà xwŷnhhta o mex. ū hā ixte kaxyw kām ixkapēr nhūm tām akupŷm ho mex. ¹¹ Tîrtūm kot mex o mex ã harēnh nē mē pakaxyw ãm tā ka prem axtem nē hkaga. Nom Tîrtūm kapēr ã kagà htûm kot ra mē akukamā ã mē ate amnhī nhîpêx anhŷr ã mē ajarēnh nē mē ajarēnh kot:

Mē kot kēn o amnhîm ūrkwŷ nhîpêx kaxyw nē nhŷri
kēn maati pumu nē htŷx omnuj ã hkamnhîx
nē hkaga. Mē kot hkaga htâ nhūm Tîrtūm
mē kurom mex o kot kēn piiṭā hakrenh par
ã omunh kurê kumrēx.

Anhŷr o kot mĕ ajarênh. Te mĕ ate kĕn maati kaga xwŷnh ã mĕ ajarênh pyràk. Tā ka mĕ ã mĕ kot mĕ akukamā mĕ ajarênh anhŷrja kôt te mĕ ate kĕn maati kaga pyrà nĕ Jejus kaga nĕ apī. Tîrtûm kot amnhîm mex o mex ã omunh nĕ harênh tā ka prem axtem nĕ hkaga.¹² Tapxipix na hte mĕ panê mĕ pahte amnhîi tomnuj r . M h o koja ur k n  àhpumunh t x o m  pan  kur ? M h o koja ahp nh  py ka piit a hk t ur k n  ã m  panh p ex mex an ? N  ām amrakati kumr x. Ām Jejus pix. Tapxipix na pre Tîrtûm ja kaxyw ām jakam  tapxipix na k p m  pahkapr i xwŷnh maati. An .

¹³ Nh m pre ã Sim w P treja m  k m kap r an . H mri nh m m  amnhîi ja r p  kuma n  axp n m :

—Kwa wa k m m  pahpyma wa h  hkw y j t k t kumr x. Te ri wa ht x ri wa pa pyràk t  wa hamaxp r t x kumr x. M n wa k p Jejus k t m  pa ho m  pa xwŷnh kw y jakam  na wa ã kap r an  n ? An .

¹⁴ H mri n  tee ri kot tanhm  m moj t  wa k m  kj r to hkukam  hamaxp r. No nh m hte gr  xwŷnh ra kot m  hw r  r n  Sim w P tre wa kuri mex n  ām nh m m  kot no ho omunh jakam  wa k m  kj r k t n . ¹⁵ H mri n  wa k m an  nh m wa m  k p kato n  kap t ã xa nh m m  tanhm  wa k m n  kaxyw wa h  axp n ma n  axp n m :

¹⁶ —Kwa tanhm  kot puj m  wa ho? Ra jar Jerujar  kam  m  piit a m  kot akup m hte gr  xwŷnhta mex ã wa omunh k n  kot puj k t m  k m wa kot ho mex hk t ã wa har . ¹⁷ T  m  kot har nh o hpr t pymaj kot puj m  axte Jejus jar nh o pa n  wa hk r . K  hte gr  xwŷnh jar nhja ām jar m 

pakamā hapēx. Nà kot puj mē ã wa kām karō anē. Anē.

¹⁸ Nhūm mē wa hā axpēn mar pa hāmri nē akupŷn wa hā karō nhūm wa akupŷn mē hwȳr axà nhūm mē wa kām:

—E Simāw Pêtre mē Juāw wa. Wa māmrī ma tē. Nom kēr ka wa mē ixkapēr mar kumrēx. Kēr ka wa axte ri tanhmā mē kām Jejus jarēnh to ho ri apa hkēt nē. Ām kwarī ho kwarī. Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm wa tee ri mē kuma nē mē kām:

—Nà Tīrtūm tām kot ja hā wa inhmā karō kēnā kot pa kēt wa mē akapēr ma nē harēnh o ixpa hkēt nē. ²⁰ Na pa pre wa Jejus kōt ri ixpa nē xatā kot tanhmā amnhī nhīpēx to hā omunh o hkōt ixpa. Nē xatā tanhmā mē ahkre hto hā mar o hkōt ixpa. Nē akupŷm htūr kām omu. Jakamā tanhmā kot pa wa amnhī to nē mē kām ja jarēnh kēt nē? Nà kot pa wa mē akapēr mar xà hkōt ã amnhī nhīpēx anhȳr hkēt nē. Anē.

²¹⁻²² Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri mē kot tanhmā wa ho kaxyw. Te grà xwȳnhata hte grà nē hkři ho hā amgrà pē 40 tā ra akupŷm mex nhūm mē piitā ja hā omu nē hā axpēn mā Tīrtūm mex o mex ã harēnh o ri pa. Jakamā nhūm mē utār xwȳnhjaja mē kuma nē kām mē uma nē. Hāmri nē mē umaj tanhmā Simāw Pêtre mē Juāw wa ho hkēt nē. Ām axte wa kot Jejus jarēnh o pa nē wa kām kapēr kām hihtŷx nē wa hano nhūm wa ma tē.

Mē kot amnhī to Tīrtūm wȳr ã mē harēnh Matēwre 18.19-20

²³ Tā nhūm Simāw Pêtre mē Juāw wa ma akupŷm Jejus kōt htō nē htōxjē hwȳr wa tē nē mē kām amnhī jarē. Nē patre krāhtūmjē mē mē àptār

tūmjaja kot Jejus kapēr jarēnh nē wa hkurē kamā hihtȳxa nhūm amnhī tā mē kām mē harē. ²⁴ Hāmri nhūm mē wa kuma nē amnhī to Tīrtūm wyr kurē kumrēx nē kām:

—Pa Pahi Maati? Nà mēmoj piitā ho akator xwÿnhta na ka. Na ka pre kaxkwa ho akato nē pyka ho akato nē gô xujanār o akato. Hāmri nē kamā mēmoj piitā ho akator pa. ²⁵⁻²⁶ Amnepêm na pre mē inhigêt Tawija amā tanhmā amnhī nhîpêx to ho pa. Nē Akarō nhŷ hā akapēr kwÿ jarē nē hā kagà. Nē kagàja kamā mē kot Pahihti Jejus kutā amnhī xunhwyr xwÿnhjajā jarē nē mē hā kagà. Mē hkukamā mē hā kagà nē mē hā kagà ho:

Mēmo mÿrapê na prem Ijaew kêt xwÿnhjajā Tīrtūm kutā amnhī xunhwyr?

Nē Ijaew haxwÿja. Mēmo mÿrapê na prem htÿx ri hamaxpēr o ri pa?

Nē pyka piitā hkôt pahijaja na prem Pahi Maati kutā amnhī xunhwyr pa.

Nē kot mē pakaxyw ãm xwÿnh Jejus Krisja nhūm mē māänēn kutā amnhī xunhwyr pa.

Nē mē kot hpîr kaxyw mē kām hā amÿnê.

Kwa mēmo mÿrapê na prem axtem nē ã amnhī nhîpêx anē? Anē.

Ã na pre finat Tawija Akarō nhŷ hā mē harē nē hā kagà anē Tīrtūm. ²⁷ Æm hāmri na pre mē hkukamā mē hā kagà. Ra mē kot ã amnhī nhîpêx anhÿr kēnā. Kri ja kamā na prem ã amnhī nhîpêx anhÿr kaxyw axpēn wyr akuprō. Pahi Erox nē pahi Pōn Pirat nē mē ixkwÿjaja nē mē kēp Ijaew kêt xwÿnhjajā axpēn wyr akuprō nē Akra Jejus kutā amnhī xunhwyr nē mē kot hpîr kaxyw hā amÿnê. Kot tām amnhī

nh̄pēx o pa nh̄m ate mē ixkaxyw ām xw̄nhja
nh̄m mē axtem nē kutā amnh̄i xunhw̄y.

28—Nom amnepêm kormā mē ixtkêt ri na ka pre
mē hkukamā ā mē kot amnh̄i nh̄pēx anh̄ȳr ā mē
omu. Mē kot tanhmā apē Akra Jejus to nē hp̄rta
kukamā ka pre hā mē omu. Tā mē ixw̄yr amē
nh̄m prem kupī. No ām ajamaxpēr xà hkôt.

29—Tā ka mē omu. Na mē Jejus ā mē ixtkamā
gryk t̄yx nē tanhmā hā mē ixto kaxyw. Jakamā kot
kaj mē ixpē amā tanhmā amnh̄i nh̄pēx to ho ixpa
xw̄nhjaja ka tanhmā mē ixkrā hto pa mē inhmā
mē uma hkêt nē mē hkôt ixpa ho ixpa. Mē kot
tanhmā mē ixto hā mē ixkagrōnh tā pa mē inhmā
mē uma hkêt nē ixāmnh̄ix ri ixkñh nē ri ixpa. Nē
anh̄ȳr hā mē kutā amnh̄i to ht̄yx nē arī mē kām
akapēr jarēnh o ri mē hkôt ixpa. Mē kot Jejus ā
tanhmā mē ixto htāā.

30—Akra Jejus mex o mex jakamā kot paj mē
àhpumunh t̄yx xà ho tanhmā mē piitā mē ho mex
to ho ri mē hkôt ixpa. Mē à xw̄nhjaja akupȳm mē
o mex. Nē mē kot aa mēmoj pumunh kêt kw̄y ho
anē. Kē mē omu nē axàhpumunh o axàhpumunh ā
apumunh mex kurê kumrēx. E ām ja pix na ra
hapēx. Anē.

31 Nh̄m prem ā amnh̄i to T̄irtūm w̄yr anē. Puh
nh̄m ixkreja mē kām htertet t̄yx nē nh̄m T̄irtūm
Karō axte tanhmā mē hkrā hto nh̄m mē ū hā kām
mē uma hkêt nē. Ām amnh̄i to ht̄yx nē mē kām
T̄irtūm kapēr jarēnh rāhā ho ri mē hkôt pa.

*Jejus kw̄yjaja tanhmā kot axpēn nh̄pēx to hā mē
harēnh*

Atre 2.42-47

32-33 Nhūm Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnh maatijaja. Na pre Tīrtūmja mē ho mē kām ma hkêt jakamā nhūm pre htem akupŷm Jejus htīr kôt mē kām harēnh o ri mē hkôt pa. Nhūm Tīrtūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnh piitā mē kutā nojarêt rāhā ho pa nhūm mē ra ohtō rax nē. Nē mē kām axpēn to mex pix prām o ri axpēn kôt pa. Mē ohtō htā te mē tipxi pyràk. Nē axpēn pê mēmoj to õxý hkêt nē. Na pre htem axpēn mā mē hikukrêx nē mē apkur xà jarēnh o: “Inhō pix kêt mē pahtiitā mē panhō na.” Anhŷr o ri mēmoj tā axpēn kutā nojarêt o ri pa. No kêt axpēn mā mēmoj jarēnh o: “Tk. Nà ãm inhō pix na.” Anhŷr o harēnh kêt nē. **34-35** Na pre htem tōhā ō ixkre hō ho wēnê. Rȳ ō pyka hkwŷ ho wēnê nē kàxpore jamŷ nē ma o mra nē Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnhjê mā kugō nhūm mē hamŷ nē mē kēp amrakati xwŷnhjê mā ho anhgrà. Hāmri nhūm mē amnhīm hamŷ nē ho amnhīm awjaprô. Jakamā na pre hte mē hkwŷjaja kām prām nē ri pa rȳ ê hkêt nē ri pa hkêt nē.

36-37 Jujere na pre ã amnhī nhîpêx anē nē mē kaxyw ō pika hkwŷ ho wēnê. Hāmri nē kàxpore py nē o tē nē Jejus nhŷ hā mē ahkre xwŷnh maatijê mā kugō. Jujereja Ijaew nhō patre ho ajuta xwŷnh na pre. Gô hipôk pê Sipre kamā na pre kato. Kēp Jujere htā no nhūm Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnhjaja na prem kām: “Panâpe” Anē. Mē kapēr kām Panâpeja te kēp “mē hamaxpēr o mē hihtŷx o pa xwŷnh” anhŷr pyràk. Jakamā nhūm ō pika hkwŷ ho wēnê nē kàxpore py nē o tē nē Jejus nhŷ hā mē ahkre xwŷnhjê mā kugō nhūm mē kupy

nē mē kēp amrakati xwÿnhjē mā ho anhgrà.

5

Ananīs mē Sapire wa kot amnhī to hēx ā wa harēnh

Karatas 6.7; Eprêw 10.26-31

¹ Tā nhūm Ananīs mē hprō Sapire wa Jujere jarēnh ma nē uràk nē ò pyka hkwÿ ho wēnē.
² Hämri nē kàxpore py. Nom na pre wa ra hā axpēn ma. Jakamā nhūm Ananīs Jujere kīnhā kàxpore hkwÿ pix py nē o tē nē Jeus nhÿ hā mē ahkre xwÿnh maatijē mā kugō. Nom katàt kôt mē kām òr ā amnhī jarēnh kêt nē. Kot kàxpore ho pikjér nē amnhīm hkwÿ ho àrīk ā amnhī jarēnh kêt nē. Ām mē kām amnhī jarēnh o hēx. Te piitā òr par pyràk o amnhī nhīpēx nē mē kām:

—E ota ixfàxporeta. Na pa wa inhō pika hkwÿ ho wēnē nē kàxpore hpy nē hpānhā Jujere pyrà nē man mē awyr piitā o tē. Anē.

³ Hämri nhūm Simāw Pêtre ra ā kot amnhī nhīpēx anhýr ā omu hämri nē kām:

—Tk. Kwa mon ka axtem nē Satanasti kapēr ma nē hkôt amnhī nhīpēx nē te akàxpore piitā òr pyràk ā amnhī to axêx anē? Te ate piitā òr pyràk tā no ām hkwÿ pix gō. Hêxta waa nē. Na ka axtem nē Tîrtûm Karō mā akàxpore nhōr par o axêx. ⁴ Anhō pyka kēnā. Nē hpānhā kàxporeja anhō kēnā. Kot kaj amā tanhmā ho hprām xà hkôt māmrī tanhmā ho. Amā piitā ho axàrīk prām nē māmrī piitā ho arīk. Rÿ amā hkwÿ hpix nhōr prām nē māmrī hkwÿ pix gō. No ri ate òr par pyràk o amnhī to axêx kêt nē. Te ate mē inhmā pix mā axêx pyràk nom mē

inhmā pix mā hkêt. Na ka māñen te Tīrtūm mā axêx pyrâk. Anē.

⁵⁻⁶ Nhūm pre ã Simāw Pêtre Ananīs mā kapēr anē nhūm kuma nē pykap tēm nē htyk kurê kumrēx. Hāmri nhūm mē àptâr nywjaja hwȳr tē nē kupēxē ho hkupu nē kumy nē ma o tē nē haxâ. Hāmri nhūm mē kot ã kot amnhī nhîpêx anhŷr ã harênh mar xwÿnhjaja tee ri harênh ma nē kām ma htȳx nē.

⁷ Tā nhūm ra hā ahtūm nē. Ra hā 3 ore nē hapêx nhūm Ananīs prō Sapireja htȳx hamakêtkati nē mē hwȳr tē nē axâ. Kormā mjén htyk ã harênh mar kêt nē hamakêtkati nē hkînh nē mē hwȳr tē nē axâ. ⁸ Hāmri nhūm Simāw Pêtre omu nē hêx rom hkukja nē kām:

—Pa? E kwa inhmā mêmoy jarē. Tanhmā na prem war anhō pykaja pânhâ war amâ amnhîrer to? Xà ãm hāmri na amjén mē inhmā harê nà? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē mjén pyrà nē kām ho hêx nē kām:

—Ŷý. Ñam hāmri kot amâ harênh kênâ. Anē.

⁹ Hāmri nhūm Simāw Pêtre tee ri kuma nē kām:

—Tk. Hêxta waa nē. Kwa mon ka war ajamē war akàxpore ho te Tīrtūm mā axêx pyrâk? Mân ka wa ajamaxpêr o: “Koja Tīrtūm ja hâ wa ixpumu nē ãm hâ wa ixpumu nē tanhmâ hâ wa ixto hkêt nē.” Anhŷr o mân ka wa ajamaxpêr nà? Nom na ka wa ãm kâm axêx kapry. Onêj ra mē kot amjén jaxâr xwÿnhjaja akupŷn hpôx o mra. Koja mē anhîpêx o te hipêx pyrà nē mâñen ato tê nē ajaxâ ka rî amnhî pumu.

¹⁰ Anē nhūm kuma nē mjén pyrà nē pykap tēm nē htyk kurê kumrêx. Hāmri nhūm mē kot mjén jaxâr xwÿnhjaja mra nē mē hwȳr agjê nē omu

nhūm ra htyk mex nē nō nhūm mē kumy nē ma o tē nē mjēn nhīhkō hā haxà. ¹¹ Hāmri nhūm mē piitā wa harēnh ma nē kām ma htŷx nē. Mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjê mē amarī ri mē pa xwŷnhjaja nhūm mē tee ri wa hkukamā hamaxpēr o kām ma htŷx kumrēx.

Mē kot aa mēmoj pumunh kêt kwŷ ho anhŷr ã mē harēnh

Makre 16.17-20; Atre 19.11-12

¹²⁻¹⁴ Na pre hte Jejus kôt mē kot amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja xatā Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre hwŷr akuprō. Mē kot ixkre nhīkjē mā: “Pahi Sarumāw nhō” anhŷr xwŷnh jarēnhja wŷr nhūm pre htem akuprō. Nhūm mē piitā kām mē hkīnh nē mē ohtō nē mē hköt akuprō nē mē urâk nē Jejus kôt amnhī xunhwŷ. Mēnijaja nē mēmyjaja. No nhūm mē hkwŷja Ananīs mē Sapiре wa kot amnhī nhīpêxja mā hamaxpēr nē kām mē hköt mrar pyma nē. Kām mē hkīnh tā kām mē hköt mrar pyma nē.

Nhūm pre hte Jejus nhŷ hā mē ahkre ho mē pa xwŷnhjaja aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwŷ ho anhŷr o ri mē piitā mē hköt pa. ¹⁵ Jakamā nhūm pre htem mē à xwŷnhjê jamy nē ma mē hwŷr mē o mra nē Simāw Pêtre kutêp pry kamā mē haxwŷ nē mē kām:

—E mē jar anhīkwŷ. Kê Simāw Pêtre ja kôt mē ajānh tē nē mē akupênh o akupŷm mē ato mex rŷ nhūm hkarō pix mē atā harir ka mē akupŷm amex japêr.

Anhŷr o mē kām kapēr hāmri nhūm mē kupŷp kām kutêp hikwŷ. ¹⁶ Nē Jerujarē pu hā krī hkwŷ kamā. Mē à xwŷnhjaja nē mēkarõmnuti kot tanhmā

mē ho xwÿnhjaja nhūm pre htem mē hamŷ nē ma
mē īhkrep mē o mra nhūm mē piitā akupŷm mex
pa.

*Mē kot Jejus kwÿjé jagjênh ã mē harênh
Rukre 21.12-15; Juâw 15.26-27; Atre 4.1-22*

17 Tā nhūm mē õ patre maati mē hkràmnhwÿ
Satusew nhõ xwÿnhjaja tee ri akupŷm mē mex ã mē
harênh ma nē axpën mā:

—Tk. Kwa na mē ra ohtô nē Jejus gryk ã mē
pahte mē ahkre kaga nē ãm hkôt pix mā ri amnhĩ
nhípêx o pa. Anē.

Hämri nē Jejus nhÿ hã mē ahkre maati xwÿnhjê
kamā gryk nē ra tanhmā mē ho kaxyw. **18** Hämri
mē unê nē mē hagjê nhūm mē hagjênh xà kamā
hkři hpa.

19 Tā nhūm kamàt nhūm Tîrtûm kapêr o mē wrÿk
xwÿnhja ma mē hagjênh xà hwÿr mē hwÿr wrÿ nē
mē hwÿr axà nē mē kãm hakwakre kahê xà mē nē
mē kator pa. Hämri nē mē kãm:

20 —E mē ma akupŷm Tîrtûm mā amnhĩ jarênh
xà hã ixtre hwÿr mra nē axte mē kãm awjarë.
Tanhmā mē kot amnhĩ nhípêx to nē Jejus kôt
amnhĩ nhípêx nyw o amnhĩ nhípêx ã mē kãm hã
karõ kê mē ama. Anē.

21 Hämri nhūm mē kuma nē ma akupŷm hwÿr
hapêx kurê kumrëx. Nhūm myt kator o mõr mē
nhūm mē hwÿr agjê nē mē kãm Tîrtûm kapêr
jarênh o kuhê.

Tā nhūm mē õ patre maati mē hkôt ri mē pa
xwÿnhjaja amnhĩ wÿr mē àptar tûm xwÿnhjê hwÿ
nhūm mē piitā axpën wÿr pikuprõnh pa. Hämri
nē htÿx arí Jejus kwÿjaja mē hagjênh xà kamā mē

hkři hā mē hkamnhīx nē amnhī wyr mē hā karō.
22 Nhūm pôristijaja ma kot mē haprōr kaxyw mē hagjēnh xà hā ixkre hwyr mra nē tee ri kamā mē hapér nhūm mē kamā amrakati. Hāmri nhūm mē akupým mē pikuprōnh xwýnhjē hwyr hprōt nē mē kām:

23—Nà na pôristi hkwýjaja arī hakwakrem ixkre jamār mex nhūm hakwakre arī kahē htýx nē xa. Tā pa mē hwyr agjē nē tee ri hkre kamā mē hapér nhūm mē kamā amrakati kumrēx. Anē.

24 Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri hamaxpēr.
25 Rôm nhūm ja mē hwyr tēn axān mē kām:

—Kwa jāā mē ate mē hagjēnh xwýnhjaja na mē axte Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā mē ahkre ho kuhē pa ham mē omu nē mē kurūm tē. Anē.

26 Hāmri nhūm patre nhō pôristi krāhtūmja kuma nē mē hwyr pôristi hkwý rē nhūm mē ma mē hwyr mra nē mē hwyr agjē nē kē axte mē unē nē akupým mē o mra. Nom tanhmā mē ho hkēt nē. Mē kot hkōt ri mē pikamēnh xwýnhjē pymaj mē ho mex nē mē o mō. Nē mē hā axpēn mā:

—Nà kot puj mē tanhmā mē ho nhūm mē ja hā mē pahpumu nē kēn o mē pahkapē nē tanhmā amnhī to nē hā mē panhīmex. Anē.

27 Hāmri nē mē ho mex nē akupým mē o mōn mē hwyr mē ho agjē nē mē pikuprōnh xwýnhjē kutā mē hkři. Hāmri nhūm mē patre maatija mē kām:

28—Kwa ra mē ixte Jesus kapēr jarēnh nē mē akurē htā ka xep mē ām mē inhma nē arī mē kām harēnh o ri apa. Nē jar Jerujarē kamā mē piitā mē kām harē. Nē mē pajaja mē ixte Jesus pīr ā ka mē ri mē kām mē ijarēnh o apa. Anē.

29 Hāmri nhūm Simāw Pētre mē kuma nē mē amnhī tā mē kām kapēr nē mē kām:

—Tỳ kot kaj mē Tīrtūm kapēr kuhpā hā mē inhmā mēmoj tā karō pa mē ama nē ām mē ama nē ām Tīrtūm kapēr pix ma nē hkōt ri amnhī nhīpēx.
30 Amnepēm mē panhīgētjaja na prem Tīrtūm kōt pix mā amnhī nhīpēx o pa. Tā ka prem axtem nē kēp mē kām Kra Jeus ã amyñē nhūm mē pī kahpa hā kunhō nē kupī. Nom nhūm Tīrtūm akupým ho htīr **31** nē kēp mē panhō Pahihti hā harē. Nē kēp mē pahkaprī xwÿnh mex ã harē. Hāmri nē ra amnhī ri ÿr nhūm īhkō hā mēmoj piitā ho amnhīptār o hkrī. Nhūm kām: “Koja Ijaew mē kot amnhī tomnuj kaga nē akōt amnhī xunhwÿ pa ja hā mē omu nē amnhī katut kōt mē kot amnhī tomnuj rēnh pa nē mē ho ijkra.” Anē. **32** Tā mē pajaja mē ixte Jeus htyk nē akupým htīr ã omunh mex jakamā na pa hte Tīrtūm Karō nhÿ hā ã mē amā harēnh anē. Karōja na pre Tīrtūm mē ixte hkōt amnhī nhīpēx xwÿnhjē hwÿr kurē nhūm mē ixwÿr wrÿ nē mē ixkarō mā agjē. Tā ÿ hā na pa htem ri ã harēnh anhÿr o ri mē akōt ixpa. Anē.

33 Hāmri nhūm mē kuma nē mē kamā gryk tÿx nē. Nē mē kām mē himex prām nē mē kām mē hā amyñē. **34** Hāmri nhūm Kamariewtija tee ri ja hā mē omu hāmri nē kānhmā xa nē Jeus nhÿ hā mē ahkre xwÿnh maatijē xyr pē hkwÿjē mā kapēr. Parijew nhō xwÿnh na pre. Nē kēp Tīrtūm kapēr ã kagà htūm o mē ahkre ho pa xwÿnhjē hō na pre. Nhūm mē piitā kām hkīnh nē. Jakamā nhūm kānhmā xa nē pōristi mā anē nhūm mē amnhī nē Jeus nhÿ hā mē ahkre ho mē pa xwÿnhjē kator nhūm

mẽ kapôt ã kuhê. ³⁵ Hämri nhũm Kamariewtja mẽ nê tanhmã mẽ kãm kap r to n   m   k  m:

—E ixkw jaja. Kwa k r pu m   tanhm   m   ho hkukam   pajamaxp r mex n  . ³⁶ M  n ar   m   ate finat Tetastija jar  nh   anohty x n   ho apa jap  r. Mytwry  h   h   na pre m   k  m amnh   to rax    amnh   jar  nh o pa. H  mri nh  m hk  t ri m   pa xw  nhjaja oht   n  . M   k  p 400. T   nh  m prem m   k  p Tetasti p   nh  m hk  t ri m   pa xw  nhjaja axp  n p   anhgr   n   ma hap  x.

³⁷ —T   nh  m m   kot m   piit   m   ho k  ta x   h   ar  groja    nh  m Garirej nh  o xw  nh p   finat Jut haxw  ja hk  t m   pa xw  nhjaja oht   n  . T   nh  m m   m    n m   k  p kup   nh  m hk  t ri m   pa xw  nhjaja haxw  ja axp  n p   anhgr   n   ma hap  x.

³⁸ —Jakam   kwa pu m   tanhm   jaj   ho hk  t n  . Pu m     m m   omu. Koja m   amnh   kr   hk  t    ujar  nh anh  r o pa jap  r h   koja Tetasti m   Jut wa hk  t pa xw  nhj   pyr   n   tokyx axp  n p   anhgr   nh  m Jejus jar  nh o paja hap  x o hap  x. ³⁹ Nom koja m     m h  mri T  rt  m nh  h      m   ahkre ho pa anh  r jap  r h   kot puj m   tee ri ja ho pajap  x m  . Jakam   kwar  . Kot puj m   tanhm   m   ho n   te m   pahte T  rt  m kut   amnh   xunhw  r pyr  k. An  .

Nh  m pre    Kamariewti Jejus nh  h   m   ahkre ho m   pa xw  nh maatij   xyr p   hk  w  j   m   kap  r an  . ⁴⁰ H  mri nh  m m   kuma n   k  m:

—T   n     m h  mri na ka    akap  r an  . Kot puj xep m   tanhm   m   ho hk  t n  . An  .

H  mri n   akup  n m   h   kar   nh  m m   akup  n m   hw  r agj  . H  mri nh  m m   p  risti m   m   h   am  n   nh  m m   htak. H  mri nh  m m     pt  r t  mrejaja m   k  m:

—E mē māmrī ma akupŷm mra. Nom kēr ka mē axte mē kām Jejus kapēr jarēnh o ri apa hkêt kumrēx. Anē.

⁴¹ Hāmri nhūm mē kām ure nhūm mē ma mra. Kīnh nē ma mra nē axpēn mā:

—Nà kwār mē Jejus ā mē pahtak nē tanhmā hā mē pahto. Kwār mē māmrī ā hā mē pahto anē. Kot pu mē hkaga hkêt nē. Ra Tīrtūm kot ja hā mē pahpumunh mex kēnā.

Anhŷr o axpēn mā kapēr o axpēn jamaxpēr o hihtŷx mex o pa.

⁴² Hāmri nē arī apkati mē hkwŷjē mā Jejus kapēr jarēnh o mē ahkre ho mē hkôt pa. Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā nē nhām mē ūrkwŷ kamā ri mē ahkre ho pa. Tīrtūm kot mē pakaxyw Jejus xām ā mē kām harēnh o ri mē hkôt pa.

6

Mē kēp mē mjēn htyk xwŷnhjê jarēnh

Wam Ximotre 3.8-9

¹ Tā nhūm mē kot Jejus kōt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja ohtô rax kumrēx o mō. Mē piitā kēp Ijaew no nhūm mē hkwŷjaja axtem Gres kapēr o kapēr nhūm mē hkwŷjaja Ijaew kapēr o kapēr. Na pre hte Ijaew kapēr o kapēr xwŷnhjaja apkati mē mē kēp mē mjēn htyk xwŷnhjê mā mēō ho pa. No ām mē piitā mē hipêx o axpēn pyràk kêt jakamā nhūm Gres kapēr o mē kapēr xwŷnhjaja tee ri ā mē kot amnhī nhîpêx anhŷr ā mē omu nē mē kamā gryk nē. Hāmri nē mē kām:

—Kwa na ka htem amnhī kamā mē kēp mē mjēn htyk xwŷnhjê mā mēō ho rūnh nē agō. No mē ixkamā jajē mā na ka htem ām ho hkryre nē agō.

Kwa mē ri ã mē hipêx anhŷr kêt nẽ. Mē hipêx o axpën pyràk nà. Anẽ.

² Hâmri nhûm Jejus nhŷ hã mē ahkre xwŷnh maatijaja mē hã mē kapêr ma hâmri nẽ mē piitâ mē ho akuprõ nẽ mē kãm:

—Kwa kér ka mē ja hã axpën mā axàkjér kêt nẽ. E pu mē kot mē kêp mē mjên htyk xwŷnhjê mā õ ho pa kaxyw mē akwŷjê rẽ. No mē pajaja kot paj ja ho anhŷr o ri ixpa hkêt nẽ. Kot pa mē anẽ nẽ Jejus kapêr o ri mē ajahkre hkêt nẽ nhûm ja mex kêt nẽ. Jakamã mē atõ kot kaj mē akatât kôt mē kãm mē õ ho apa? ³ E mē amnhî kamã mē ho 7 nẽ mē arê pu mē kêp mē mjên tyk xwŷnhjê mā õ ho pa kaxyw mē unhwŷ.

Tâm mē hamaxpêr xwŷnhjaja.

Nẽ mē ate axpën mā mē mex ã mē harënh xwŷnhjaja.

Nẽ Tirtûm Karõ nhŷ hã mē kot amnhî nhîpêx o mē pa xwŷnhjaja.

Ã mē kot amnhî nhîpêx anhŷr xwŷnhjaja ka mē ho 7 nẽ arê pu mē kaxyw mē unhwŷ. ⁴ Nom mē pajaja kot paj mē akôt arî mē amã Tirtûm kapêr jarënh o ri mē ajahkre pix tânopxar o ri ixpa. Anẽ.

⁵ Hâmri nhûm mē kuma nhûm ja mē kãm mex nẽ. Nhûm mē ma mra nẽ axpën mā hkwŷjê nhîxi jarë hâmri nẽ mē ho 7 nẽ mē kurê. Ã mē hixi kot anhŷr.

Estewâw. Estewâwjna pre Jejus kôt amnhî nhîpêx mex o pa. Tirtûm Karõ kaxwŷnh mā àr nẽ ho amnhîptâr jakamã nhûm pre hte tâm ri amnhî nhîpêx o pa.

Nẽ kaxyw Firipti
nẽ Prokot

nē Nīkanō
 nē Timā
 nē Parmēnti
 nē Nīkoraw. Nīkorawja krī pē āxiok nhō xwŷnh na pre. Kēp Ijaew kêt tā kām Tīrtūm kīnh o pa. Tā ra māänēn Kra Jejus kôt amnhī xām.

⁶ Jakamā nhūm mē mē kēp 7tajē rē nē Jejus nhŷ hā mē ahkre xwŷnh maatijē hwŷr mē o mra. Hāmri nhūm mē omu nē mē àpēnh ā mē unhwŷr kaxyw mē hā īhkra jaxwŷ nē mē ho Tīrtūm wy. Hāmri nhūm mē kēp mē mjēn htyk xwŷnhjē mā mē õ ho pa nē mē piitā mē hipêx o axpēn pyràk.

⁷ Tā nhūm mē ra ohtô rax nē Tīrtūm kapēr ma nē hköt amnhī nhîpêx o pa. Jakamā nhūm Jerujarē kamā mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja ra ohtô rax kumrêx. Nē mē õ patre hkwŷ haxwŷja ohtô nē mē uràk nē amnhī kaxyw hköt hamaxpēr nē hköt amnhī xunhwŷ.

Mē kot Estewāw pynênh ā mē harēnh

Rukre 21.14-15

⁸ Tā nhūm Estewāwja. Kot mē kēp mē mjēn htyk xwŷnhjē mā mē õ ho pa xwŷnhjē hōja. Tīrtūm kot kutā nojarêt mex jakamā na pre hte ū hā àhpumunh tŷx o aa mēmoj pumunh kêt kwŷ ho anhŷr o ri mē hköt pa. ⁹ Hāmri nhūm Ijaew kwŷjaja tee ri ja hā omu nhūm ja mē kēp omnuj tŷx nē nhūm mē hā kām akir. Uràk nē mē kēp Ijaew nē Jerujarē kamā ri mē hköt pa htā ahpŷnhā mē õ pyka. Mē kot kām “Ripetat” xwŷnh kwŷ na pre mē. Nē ahpŷnhā mē õ krī.

Mē hkwŷjaja kēp Sirēn nhō xwŷnh.

Nē mē hkwŷjaja kēp Aresān nhō xwŷnh.

Nē mē hkwŷjaja kēp Siris nhō xwŷnh.

Nē mē hkwȳjaja kēp As nhō xwȳnh.

Ahpȳnhā mēō pika nē mē ō krī htā na prem Jeru-jarē kamā ri axpēn kōt pa ho pa. Tā Estewāw kot ā amnhī nhīpēx anhȳr o pa hā omu nhūm ja mē kēp omnuj tȳx nē nhūm mē hā kām akir. ¹⁰ No nhūm Tīrtūm Karō nhȳ hā hamaxpēr tȳx o mē kām kapēr nhūm mē kuma nē tee ri kutā tanhmā kām nē hprām kapry. ¹¹ Hāmri nē ma mra nē tanhmā ho hēx to kaxyw amnhī kwȳjē rē nē mē kām hā amȳnē nē mē kām:

—E kēr ka mē krī nhō xwȳnhjē mā Estewāw o axēx nē tanhmā mē kām ho akapēr punuj to ho ri mē hkōt apa. Kē mē ama nē kamā gryk kato. Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anē pa mē hpānhā mē amā amnhīre. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma mra nē hapōj nē ma krī nhō xwȳnhjē mā tanhmā ho hēx to ho ri mē hkōt pa nē mē kām:

—E mē amnē akuprō nē mē inhma. Kwa kēr ka mē Estewāwti kapēr mar kēt nē. Na hte finat Mojes mē Tīrtūm wa ho kapēr punuj pix o ri pa. Pa mē ra kot wa ho kapēr punuj ā kuma. Anē.

¹² Hāmri nhūm mē kuma. Krī nhō xwȳnhjē mē nē mē àptār tūmrejē mē Tīrtūm kapēr tūm o mē ahkre ho mē pa xwȳnhjaja nhūm mē tee ri mē kot Estewāw o hēxja ma nē kamā gryk nē. Hāmri nē ma hwȳr mra nē unē nē ma mē ō juisti hwȳr o tē. ¹³ Hāmri nhūm mē kām ho hēx xwȳnhjaja mē hkōt mra nē juisti mā tanhmā ho hēx to nē mē kām:

—E jahti na hte finat Mojes kot Tīrtūm nhȳ hā mē pahte tanhmā amnhī nhīpēx to hā karō ho hēx rāhā ho pa. Nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkreja nhūm tanhmā ho hēx to pa mē kuma.

14 Na hte mē kām: “Koja nhýrmā Jejus pê Najare nhō xwýnh Tírtüm mā amnhī jarēnh xà hā ixkreja grành pa kām ga.” Anhýr o mē kām hêx o pa. Nē Mojes kot mē pahte amnhī nhípêx ã karō nē mē pahkurê pa prem kuma. Anē.

15 Nhūm prem ã mēõ juisti mā Estewāw o hêx anē. Hāmri nhūm mē kuma nē Estewāw wýr rít nē hkuk pumu nhūm te kot Tírtüm kapēr o mē wrýk xwýnhjê kuk nhírā rax pyrà nē xa nhūm mē tee ri omu nē kamā no pyma nē.

7

Estewāw kot juistijê mā ujarēn

1 Hāmri nhūm mē õ patre maatija Estewāw mā kapēr nē kām:

—E mē inhmā amnhī jarē. Xà ãm hāmri na mē ri ã ajarēnh anē nà? Anē.

2 Hāmri nhūm kuma nē mē piitā mē kām kapēr. Mē kām kapēr ryy nē mē kām:

—Tôe kot paj mē amā mē panhígêt finat Apraāw tanhmā harēnh to ka mē inhma. Amnepêm na pre Tírtüm maatija Apraāw wýr kato. Kormā pyka pê Mēsopotām kamā pa ri. Kormā kot ma krī pê Arā hwýr mōr kêt ri nhūm hwýr kato nē kām: **3** “E kêr ka mē anhō krī pê akato nē akwýjê re nē ma mō. Kot paj ma nhýhým hpānhā pyka hō hwýr mē ato mō.” Anē.

4 —Hāmri nhūm kuma nē amnhī to akuprō nē ma mō. Õ pyka pê Katej pê kato nē ma krī pê Arā hwýr mō nē hpānhā kamā pa. Tā nhūm hipêêxà Terahti kêp ty nhūm Tírtüm amnē jar mē panhō pyka hwýr kumē. Jar mē papapxà hwýr kumē.

5 —Nom nhūm kormā kām pykaja nhōr kēt nē. Kormā kām hkwȳ ho grire nē ūr kēt nē. Na pre ām kām:

E kot paj nhȳrmā amā pykaja gō. Amā nē akanrēhā akra nē atàmnhwȳjē mā kugō ka mē kamā ri apa ho apa.

Anhȳr o kām mē panhō pika pē Kanaāja jarē. Apraāw kormā hkra hkēt ri nhūm ā kām kapēr anē.

6 Hāmri nē kām:

Koja akanrēhā atàmnhwȳjaja nhȳrmā ma nhȳhȳm pyka hō hwȳr pa nē hpānhā kamā pa. Mē ō pyka kamā pa hkēt tā nhām pyka hō kamā pa hāmri nē pika nhō xwȳnhjē mā àpēnh rūnh o pa nhūm pyka nhō xwȳnhjaja mē hipēx kati rūnh o pa. Nē mē àpēnh ā mē kām amnhīrer kēt nē. Ām mē homnuj o pa hā amgrà xohtō rax kumrēx. Nhūm mē hā amgrà pē 400.

7 Nom kot paj mē hā mē homnuj tȳx nē. Akanrēhā atàmnhwȳjē hā mē homnuj tȳx nē nhūm mē rī kormā mē kurūm kato nē man akupȳn pa nē jar pōj. Hāmri nē jar inhmā inhmex o inhmex ā ijarēnh rāhā ho pa. Anē.

8 Hāmri nē kām:

E pu axpēn ma. Koja ka nē akanrēhā akra nē atàmnhwȳjaja ka mē ixfōt ri amnhī nhīpēx o apa hā kot paj mē ato ixfra. Tā koja ja amā mex japēr hā kēr ka mē amnhī my kwrȳt kā hkwȳ jakā. Nē koja mē akrajaja hapōj nē my ka mē mā mē ho anē nē mē kēp mēmy kwrȳt kā hkwȳ jakā. Mē piitā mē kot mē apē ixfra hā mē apumunh kaxyw kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anē.

Anhŷr o Apraāw mā kapēr nhūm kuma nē mar xà hkôt hkra Ijak my kwrŷt kà hkwŷ krâhta. Kormā hkarâre ri. Kormā hā arīgo pê 8 pix ri nhūm kēp hkwŷ krâhta.

—Tā nhūm Ijak hprêk nē hprō nē hkra. Hāmri nē mā hkra Jako ho anē nē. Nhūm Jako hprêk nē mā hkra pê 12jê ho anē nē mē piitā mēmy kwrŷt kà hkwŷ jakâr pa. Ā na pre mē pahpâr kraxjaja amnhī nhîpêx anhŷr o pa.

⁹ —Jako hkrajê hō na pre kēp Juje. Nhūm Juje htōjaja hipêêxà hkôt kamā gryk nē axtem nē mē urojé mā ho wēnê nhūm mē kēp haprō nē ma pyka pê Ejit wŷr o mō. Amarī Ejit nhō xwŷnhjê mā àpênh o pa kaxyw. Tā no nhūm Tīrtūm arī tānopxar rāhā ho hkôt pa. ¹⁰ Hāmri nē Ejit kām mē kot homnuj xwŷnhjê nhîhkra rūm hkapa nē tanhmā hkrā hto nhūm àhpumunh tŷx nē hamaxpēr mex nē. Jakamā nhūm Ejit nhō xwŷnhjê nhō pahi Paraohija omu nē kām hkînh nē. Kot tām amnhī nhîpêx nē àhpumunh tŷx kôt omu nē kām hkînh nē. Hāmri nē amnhī ri kumē nhūm īhkô hā àpênh o pa. Kām ūrkwŷ pumu nē Ejit nhō xwŷnhjê ho amnhîptâr o pa.

¹¹ —Rōm nhūm mē hpur kām mēmoj nhîgrōt mex kêt nē nhūm mē kēp mē apkur xà hā mē õja ra ri mē kēp kryre. Ejit kamā nē jar Kanaā kamā nhūm mē apkur xà hā mē õja mē kēp hapêx par o mō. Nhūm mē piitā prām xâj ra hiire nē kām prām tŷx o pa nhūm mē panhîgêtjaja hāmri prām xâj tee ri amnhī xâpkur xà hā mēmoj japêr.

¹² —Tā nhūm Jakoja Ejit kām arī mē apkur xà hā mē õ rax ā harênh ma nē ma hwŷr hkra hkwŷjê

rē. Mē panhīgētjaja nhūm ma mē hwȳr mē kurē nhūm mē ma mē hwȳr mra. Hāmri nē mē hwȳr poj nē mē kēp mēmo hy hkwȳ japrō nē ma akupȳm o mra. Wam mē mōrta ā mē kēp mēmoj japrō nē ma akupȳm o mra.

¹³—Tā nhūm mē kēp mēmo hy japrōr xwȳnhja hapēx nhūm mē axte akupȳm mē hwȳr mra. Hāmri nhūm mē htō Juje mē kām amnhī to amnhīrīt nē kēp mē htō hā mē kām amnhī jarē. Mē kot ra htyk ā hkamnhīx tā nhūm mē kām amnhī jarē. Hāmri nhūm Paraohti mē kēp Juje htō hā mē harēnh ma.

¹⁴—Tā nhūm Juje amnhī wȳr hipēēxà Jako mē htāmnhwȳjaja mē hā karō nhūm mē piitā ma Ejit wȳr hapēx. Mē kēp 75 nē ma Ejit kamā Juje hwȳr hapēx hāmri nē kamā pa ho pa.

¹⁵—Ā kot anhīr jakamā nhūm Jakoja ma Ejit wȳr mō nē hpānhā kamā pa ho pa. Tā hāmri kamā ty. Nhūm hkrajē piitā Ejit kām pa hāmri nē gaa nē htyk pa. ¹⁶ Hāmri nhūm mē hkanrēhā mē hkrajaja mē hamȳ nē ma akupȳm Kanaā hwȳr krī pē Sikē hwȳr mē o pa nē kamā mē hagjē. Na pre mē hkukamā finat Apraāw kot Amōr krajē pē kēnkre japrō nē kamā hprō jaxà. Jakamā nhūm prem mȳr pē ma hwȳr mē o pa nē kamā mē hagjē hāmri nē ma akupȳm Ejit wȳr pa.

¹⁷—Tā gaa nē rī ohtō rax kumrēx o mō. Mē panhīgētjaja ohtō rax kumrēx o mō. Hāmri nhūm Tīrtūm kot Apraāw mā mē ō pyka jarēnh xwȳnhja nhūm kot mē kām ōr kaxyw. ¹⁸ No nhūm Ejit nhō pahi kot Juje ho mex xwȳnhna na pre ra ty nhūm axtem hpānhā hōja mē ho amnhīptār o pa. Nē aa Juje jarēnh mar kēt nē. Kormā pahi xār nyw kēt

ri htyk jakamā nhūm mȳr pē harēnh mar kêt nē.
19 Hāmri nē hkwȳjē homnuj o pa. Tanhmā mē panhīgētjē nhīpēx to ho pa. Nē mē kām mē hkra my hapōx xwȳnhjē hā amȳnē. Mē hapōx nhūm mē kot pikap mē rēnh nhūm mē htyk kaxyw nhūm mē kām mē hā amȳnē.

20 —Rōm nhūm finat Mojesja kato. Nē mexre. Hāmri nhūm katorxà Ejit nhō xwȳnhjē kot kēp hpīr pymaj ūrkwȳ kamā ri mē kēp ho hpimxur o pa hā mytwrȳ axkrunēpxi.

21 —Tā nhūm ra htȳxre nhūm katorxà mē hipēêxà wa tee ri hkukamā hamaxpēr hāmri nē mē kot wa kēp hpīr pymaj kumȳ nē ma o tē nē kaxyw à nhīpēx nē nhȳri gō nhīpōk ri pō kamā ho amūxu. Tā nhūm Paraohi hkra ni ja ra gōx mā wȳr mā tē nē ra omu hāmri nē amnhīm kumȳ nē ma o tē nē ho hkra. **22** Jakamā nhūm Mojes Ejit nhō xwȳnhjē kamā hprēk. Hāmri nē mē àhpumunh xà hā kagà pumunh pa. Nē hihtȳx nē mē kām kapēr kām hihtȳx mex o pa.

23 —Tā hāmri ra hā amgrà pē 40 nē hapēx nhūm Mojes hamaxpēr nē ra kām amnhī kwȳ pē Ijaewjē pumunh prām nē ma mē hwȳr tē. **24-25** Hāmri nē htēm kōt ja wa omu. Nhūm Ejit nhō xwȳnhja Ijaewja homnuj o xa nhūm Mojes tēn tee ri hā omu nē hamaxpēr o: “E pa ma wa hwȳr tē nē ixkwȳ mūj ã Ejit nhō xwȳnhja pī kē ixkwȳjaja ja hā ixpumu nē Tīrtūm kot mē hwȳr inhmēn ã ixpumu. Ixte Ejit nhō xwȳnhjē nē mē kator kaxyw mē ja hā ixpumunh kurē kumrēx.”

—Anhȳr o hamaxpēr hāmri nē wa hwȳr tē nē amnhīõja nē Ejit nhō xwȳnh pī. Tā no nhūm

hkwýjaja kot hpír ã harénh mar tā tanhmā amnhī kaxyw kām hamaxpēr to hkêt nē. ²⁶ Nhūm apkati nhūm měhōja war axkrut nē axte pijapu ho wa xa. Hamē wa kēp Ijaew. Jakamā nhūm Mojes akupým mē hwýr tē nē tee ri axpēn tā wa omu nhūm ja kēp omnuj nē. Hāmri nhūm wa hwýr tē nē axpēn nē wa kām kapēr nē wa kām: “Pa? Kwa war ajamē war apē Ijaew kēnā na ka wa ri axtem nē ã axpēn nhípêx anē.” Anē. ²⁷ Hāmri nhūm kot amnhī kaxyw hkryx xwýnhja kuma nē nhām amnhī nē hkujate nē kām: “Tk. Kwa xà apē mē inhō pahi hā na ka ã wa inhmā akapēr anē? Nà apē mē inhō pahi hkêt kēnā. ²⁸ Kot kaj inhípêx o te ate Ejit nhō xwýnhta nhípêx pyrà nē wa ixtō hpír kêt nē.” Anē.

²⁹ —Hāmri nhūm tee ri kuma nē ra kām ma nē Ejit rūm kator kurê kumrēx nē ma pyka pê Mijiā hwýr mō nē kamā hpānhā pa. Kamā hprō nē hkra. Nhūm hkra myja wa haměxkrut.

³⁰ —Tā nhūm Mijiā kamā pa hā axte hā amgrà pê 40. Hāmri nē měmo arīgro hā kapôt ã krā hakýx pê Sinai kape hā ri pa nhūm Tīrtūm kām kapēr. Nom nhūm Mojes omunh kêt nē. Ām utī kaôk kamā kuwy hpôk pix pumu. ³¹ Amnhī jaēr pê ã kot amnhī nhípêx anhýr ã omu hāmri nē amnhī tā hprí hā omunh kaxyw hwýr tē nhūm Tīrtūm kām:

³² Pa Mojes? E ixpê Tīrtūm na pa. Ixpê akukamā anhígêt Apraāw nhō Tīrtūm na pa. Nē ixpê Apraāw kra Ijak mē htàmnhwý Jako wa õ Tīrtūm na pa. Anē.

Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām ma xàj htertet týx nē. Hāmri nē umaj axte pī hpôkja wýr rít kêt nē. Ām nhām hkrā nē rít o xa. ³³ Hāmri nhūm Tīrtūm kām:

E kwa ixpē Tīrtūm maati hā ixtā apijaàm ã aparkà
kapa nē apar kēnh nē xa.

³⁴ Na pa ra iixkra Ijaewjaja Ejit kām mē omu. Na
ra Ejit nhō xwÿnhjaja ixpē mē homnuj tÿx
kumrēx rāhā ho pa nhūm mē amnhī xà hā
maj tee ri amnhī nhÿpêx. Pa ja hā mē omu
nē inhmā mē hkaprī nē. Jakamā kot paj Ejit
nhō xwÿnhjê nhÿhkra rūm mē kator pa. E
ka kot paj mē hwÿr amē ka ma akupÿm mē
hwÿr mō nē mē kurūm mē kator.

Anhÿr o kām mē kaxyw karō. ³⁵ Ra Ijaew kot Mojes
hkaga tā nhūm mē kaxyw ãm nē ma akupÿm kot
mē hwÿr mēnh kaxyw. Na prem ra omu nē hkaga.
Te mē ate Jesus kagaja pyrà nē hkaga. Jakamā
nhūm pijapu xwÿnhta tee ri amnhī tā omu nē kamā
gryk nē amnhī nē kām kapēr nē kām: “Tk. Kwa xà
apē mē inhō pahi hā na ka ã wa inhmā akapēr anē?
Nà apē mē inhō pahi kêt.” Anhÿr tā nhūm Tīrtūm
mē kaxyw tām xām. Kot mē ho amnhīptàr nē Ejit
nhō xwÿnhjê rūm mē kator kaxyw. Ja kaxyw na
pre pī hpôk kamā kām kapēr nē mē kaxyw ãm.

³⁶ —Jakamā nhūm Mojes ma akupÿm Ejit wÿr
mō nē mē kurūm hkwÿjê kator nē ma mē o pa. Na
pre mē ho mex nē Tīrtūm nhÿ hā mē kām aa mē
kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o ri mē o pa.
Ejit kamā nē māänēn mē kot gô xujanār mā: “Gô
kamrêk” anhÿr xwÿnhta kamā. Nē kapôt ã mē kām
ã amnhī nhÿpêx anhÿr o mē o pa. Nē kapôt ã ri mē
o pa ho ra hā amgrà pê 40.

³⁷ —Tā tām na pre mē panhígêtjê mā mēhō
hkukamā mē kām tanhmā harēnh to nē mē kām
harēnh o: “Koja Tīrtūm nhÿrmā te ra mē akaxyw
pa ixām pyrà nē inhmÿr pê mē panhīõ xām. ÿ hā

mē amā kapēr jarēnh o pa kaxyw nhūm nhýrmā mē akaxyw ām ka mē omu.”

—Anhýr o ā Jejus kukamā harēnh anē. ³⁸ Na pre Mojes kapôt ā mē panhígêtjê ho pa nhūm mē krā hakŷx pê Sinaija wyr pa. Mē panhígêtjaja hâmri hwyr pa nhūm Tirtum kapēr o mē wrýk xwýnhja mē kaxyw Mojes mā kapēr nhūm ô ri mē kām awjarē nē hā kagà. Mē kot mar nē hkôt amnhí nhípêx nyw o amnhí nhípêx o pa kaxyw nhūm mē kām Tirtum kapēr jarēnh o pa. Nē mē pajaxwýja. Mē pahte hkôt amnhí nhípêx nyw o amnhí nhípêx o papa kaxyw na pre mē pamā hā kagà. ³⁹ Tā no nhūm mē panhígêtjaja Mojes ma nē ām kuma nē hkaga kumrēx nē akupým Ejit wyr hkrà. ⁴⁰ Jakamā nhūm Mojes kormā nhýri mē kaxyw Tirtum mā kapēr o ām rōm nhūm mē wakre kamā htō Arāw wyr mra nē kām: “Kwa Mojes ra kot tanhmā amnhí to kēnā. Kot Ejit rūm mē pakator nē mē pahto mōr tā ra nhýri arík nē tanhmā amnhí to. Jakamā e. Kwa hpānhā mē inhmā mēmo karō nhípêx pu mē ho panhō sānti kē tām ma akupým Ejit wyr mē pahto pa.” Anē.

⁴¹ —Hâmri nhūm mē kuma nē mē kām kàx o môx krare karō ho sānti nhípêx nē mē kām ām. Hâmri nhūm mē axtem nē te ho Tirtum nhípêx pyràk o hipêx nē kām ôwéhti hkwý pa nē kām haxwý nē hā apkü. Hâmri nē ā amnhí nhípêx anhýr ā amnhí pumu nē hkinh nē. ⁴² Hâmri nhūm Tirtum tee ri ja hā mē omu nhūm ja kēp omnuj týx nē nhūm mē hkaga hpa. Jakamā nhūm prem amnhí krā hkôt ri mytyi nē mytwryre nē kanhêti karō nhípêx nē te mē kot Tirtum nhípêx pyràk o hipêx o pa. Hâmri nē amnhí kaxyw kumā pix mā hamaxpēr o pa hā

amgrà xohtô nē. Tā nhūm Tīrtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja tanhmā mē kām kapēr to nē mē hā kagà. Te Tīrtūm tām mē kām kapēr pyràk o mē kām kapēr nē hā kagà kot:

Pa mē apê Ijaewjaja? E mē inhma. Amnepêm mē ate kapôt ã ri mē apa hā amgrà pê 40ta ã. Xà we inhmā na ka prem akrit kwý hpar o apa?

43 Nà inhmā hkêt. Na ka prem axtem nē ri amnhī krā hkôt amnhīm mēmo karō nhípêx nē hipêx o te mē ate pa inhípêx pyràk. Pê kām akrit kwý hpar nē õr o ri apa.

Mē anhō mēmo karō nhípêxta mē ate amnhīm hā hixi pê Mōrok mēnh xwÿnhjaja ka pre htem à kamā amnhī kôt ho apa.

Nē amnhīm kanhêti karō nhípêx nē hā hixi mē nhūm kêp Repā. Ka mē ikuhpa hā wa kêp mē apām ã harēnh o ri apa.

Tā ã mē ate amnhī nhípêx anhŷrja mŷrapê kot paj pānhā nhŷhŷm mē arē.

Koja mē akutā amnhī xunhwŷr xwÿnhjaja mē apynê nē ma pyka pê Papirōn rūm hamū mē ato hapêx ka mē amarī mē kām axàpênh rūnh o ri apa kām ga. Anē.

Ãna pre Tīrtūm mē panhīgêtjê mā kapēr anē nhūm ŷ hā kapēr jarēnh o pa xwÿnhjaja mē kām hā kagà.

44 —Tā nhūm mē panhīgêtjaja kormā kapôt ã ri pa ri amnhī kôt mry kà ho ikre ho pa. Tīrtūm mā kapēr xà hā ikréja nhūm prem amnhī kôt ri o pa. Mē kot kām “Tīrtūm nhōrkwŷ kaàkre” anhŷr xwÿnhjaja. Tīrtūm kot mē kām hā karō xà hkôt nhūm mē hipêx nē amnhī kôt ri o pa. Na pre Tīrtūm hprī

hā Mojes mā tanhmā kot hipēx to hā karō nhūm mē hköt hipēx nē amnhī kôt ri o pa.

⁴⁵ —Tā nhūm Mojes ty nhūm hpānhā Jojujea amnhī kôt mē o pa. Ma Tīrtūm kot mē kām pyka mex nhōrta wȳr Mojes mȳr pē mē o pa. Hāmri nē hwȳr mē o pōj nhūm Tīrtūm mē nē mē kot ra kamā mē pa ho mē pa xwȳnhjē japōj nhūm mē pānhā kamā pa ho pa. Nē amnhī kôt Tīrtūm nhōrkwȳ kaakreta o pa. Rāhā nhūm finat Tawija mē hpānhā mē ho amnhīptà. ⁴⁶ Na pre Tīrtūm Tawi kot tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hā omu nē kām hapē nē. Jakamā nhūm Tawi kām kapēr nē kām: “Pa Tīrtūm? Kwa xà kot paj amā ixkre mex ō nhīpēx nà? Mē ixpē Ijaewjaja mē ixte kamā amā amex o amex ā ajarēnh o ixkrī kaxyw pa hipēx. Xà kot paj amā hipēx?” Anhȳr tā no nhūm Tīrtūm kormā kām ja prām kêt nē. ⁴⁷ Jakamā nhūm Tawi hkra Sarumāwja hipēêxà mȳr pē hpānhā kēp mē ō pahi nē kām hipēx. ⁴⁸ Nom xà na hte Tīrtūm maatija mē pahte kām panhīhkra ho ixkre nhīpēx xwȳnh kamā hkri? Nà kaxkwa kamā na hkri xà. Na pre ra Tīrtūm nhȳ hā kapēr jarēnh o pa xwȳnhja Tīrtūm kot tanhmā mē pajamār to ho pa hā kagà nē hā kagà ho:

⁴⁹ Na pa hte kaxkwa rūm pyka hköt mē piitā mē hamār mex o ixkrī.

Tā tanhmā kot paj amnhī to nē mē īhkra ho mē kot inhmā ixkre nhīpēxta wȳr axà nē kamā ixpa ho ixpa?

⁵⁰ Nà ixte mēmoj piitā ho ixkator xwȳnh kēnā kot pa kêt ā amnhī nhīpēx anē. Anē.

Nhūm pre ã Tīrtūm amnhī tā mē kām kapēr anē nhūm ỹ hā kapēr jarēnh xwÿnhja ô ri mē pamā hā kaga.

⁵¹ —E kwa mē inhma ixkwÿjaja. Mē akrā hihty^x kumrēx jakamā mē amā Tīrtūm kapēr mar prām kêt. Na ka htem mē panhigêtjê pyrà nē amnhī nē Tīrtūm Karō kaga nē kapēr mar kêt nē. ⁵² Na pre hte Tīrtūm nhÿ hā kapēr o mē pa xwÿnhjaja mē panhigêtjê hwÿr mra nē mē kām kapēr jarēnh o ri mē hköt pa. Tā nhūm mē hkaga nē mē hipêx kati ho pa. Na pre htem Jejus wrÿk kukamā mē kām: “E koja nhÿrmā kot Tīrtūm kapēr mar nē hköt amnhī nhÿpêx mex rāhā xwÿnh maatija mē pahwÿr wrÿ.” Anhÿr o mē kām harēnh o pa. Tā no nhūm mē kām ja mar prām kêt jakamā axtem nē hā mē hpar o pa. Mē kot mē kām Jejus jarēnh o mē pa xwÿnhjê hpar o pa. Tā nhūm tām mē pahwÿr wrÿ ka mē omu nē mē kot amnhī nhÿpêxta pyrà nē hā amÿnê nhūm prem mē amā kupī.

⁵³ —Tīrtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnhjaja kot Tīrtūm nhÿ hā tanhmā mē pahte amnhī nhÿpêx to ho papa hā mē pamā karō nhūm mē ate mar tā mē apê hprām nōkati. Nē ama nē ãm ama nē hköt amnhī nhÿpêx o ri apa hkêt nē. Anē.

*Mē kot Estewāw p̄r ã mē harēnh
Rukre 21.16-19, 23.34; Atre 22.20*

⁵⁴ Hāmri nhūm juistijaja tee ri Estewāw xujarēnh ma nē kamā gryk tÿx nē kām kapēr punuj nē.

⁵⁵ Nom nhūm Tīrtūm Karōja tanhmā hkrā hto nhūm kām mē uma hkêt nē. Hāmri nē kànhmā r̄it nē kaxkwa pumunh o xa nē kamā Tīrtūm r̄um hirā

rax pumu. Nhūm Jejus Tīrtūm nhīhkō hā xa nhūm omu nē hkīnh nē mē kām:

⁵⁶ —Kokīy. Na kaxkwa axkjē nhūm kamā Tīrtūm nhīy pa omu. Nhūm kuri kot mē pahwyr mēnh xwīnh Jejusja xa. Hēxta waa nē. Nā na pa jarāhā wa omu nē ixkīnh tīx kumrēx. Anē.

⁵⁷ Hāmri nhūm mē kuma nē kamā gryk tīx nē. Hāmri nē kām mar prām kēt nē kēp amnhī jamak pro. Hāmri nē gryk xāj àmra htīx nē hwīr hprōt ⁵⁸ nē unē nē krī pē ho kato nē ma o tē nē nhīri o xa. Hāmri nē kēn o htak o hpīr kaxyw amnhī nhīnōkà hkwrī nē mēhō my pē Sawti mā kugō nhūm mē kām hamy. Hāmri nhūm mē kēn rūnh kwīj jamy nē o mra nē Estewāw wīr rēnh prēprēk o kuhē. Nē ho ī kamā htak nē hkrāx pē htak. ⁵⁹ Hāmri nhūm ra htīk kaxyw nē Jejus mā amnhī jarē nē kām:

—Pa Pahihti Jejus? E koja ixkarō awīr api ka ixto amnhīptā. Anē.

⁶⁰ Hāmri nē hkōn krā ho tēm nē nhīy nē axte kām amnhī jarē nē mē kot hpīr xwīnhjē nē kām kapēr nē kām:

—Kwa Pahihti. Mē kot ixpīr tā kwa tanhmā ixtā mē ho hkēt nē.

Anhīr o mē nē Jejus mā kapērja kōt ra ty.

8

Mē kot Estewāw jaxār ā mē harēn

Atre 22.4, 26.9-11

¹⁻² Hāmri nhūm mē kot Jejus kōt amnhī nhīpēx xwīnhjaja Estewāw wīr mra nē htīk kām omu nē hkaprī nē. Nē mur nē kumy nē ma o mō nē haxā. Nom nhūm Sawtija mē kot hpīr ā omu nhūm ja kām mex nē.

*Sawti kot Jejus kwŷjê nhîpêx kati ho pa hã harênh
Atre 1.8*

Tā nhûm Jerujarē kamā Ijaewjaja mē kot Jejus kôt amnhî xunhwŷr xwŷnhjê homnuj tŷx o pa. Hämri nhûm mē tee ri amnhî kukamā hamaxpêr nē mē hkwŷjaja mē umaj hapôj nē ma pika hkwŷ hkôt hpigrânh pa. Mē hkwŷjaja Jutej wŷr ma pa nhûm mē hkwŷjaja Samar hwŷr ma pa. Ā na prem mē umaj nhŷhŷm hpigrânh par anē. Ām Jejus nhŷ hã mē ahkre xwŷnh maati pixjaja na prem Jerujarē kamā arîk nē nhŷhŷm mõr kêt nē. Simâw Pêtre nē Juâw nē Xiakre nē Andre nē Firipti nē Patoromew nē Matêwre nē Makre nē Tomas nē Xiakre hõja nē Simâw õ nē Maxitreja. Ām jajaja pix na prem arîk.

³ Nhûm Sawti haxwŷja Jejus kôt mē kot amnhî xunhwŷr xwŷnhjê homnuj o pa. Mē kot Jejus kaga hprâm xàj tanhmâ mē hipêx to ho pa. Na pre hte mē ōrkwŷ hwŷr agjê nē mē unê. Mêmijê pynê nē mënijê pynê nē ma mē o mra nē mē hagjênh xà kamâ mē hagjê. Mē urâk nē kêp Ijaew tâ ã mē hipêx anhŷr o pa.

⁴ Tā nhûm mē umaj Jerujarē rûm pika hõ hwŷr mē hpigrânh xwŷnhtaja amarî pika hkwŷ hkôt ri pa hkêt nē. Na prem ma mē piitâ mē kâm Jejus kapêr jarênh o ri mē hkôt pa. Kêp Tîrtûm kot mē pakaxyw ãm xwŷnh ã harênh râhã ho ri mē hkôt pa.

*Wajaga kot amnhî tâ Firipti mar ã harênh
Juâw 2.23-24*

⁵⁻¹² Tā nhûm Firipti haxwŷja ma mõ. Ma krî pê Samar hwŷr mõ nê kamâ mē kâm Tîrtûm kot mē pakaxyw ãm xwŷnhta jarênh o pa. Samar kamâ

na pre wajaga Simāwti ri Samar nhō xwÿnhjē hkôt mě no kupyr rāhā ho ri mě hkôt pa. Nē àhpumunh tÿx ã amnhī to jarkrar o ri pa. Jakamā nhūm mě kot amnhī nhípêx ã omu nē kamā no pyma nē. Nē htÿx ho ãm hāmri kot amnhī jarënh ã hkamnhīx. Jakamā nhūm pre mě kām tanhmā ri amnhī to hēx to ho pa pē mě no kupyr rāhā ho ri pa nhūm mě amnhī jaēr pē omu. Mě kot amnhī to hkryre xwÿnhjaja nē mě kot amnhī to rūnh xwÿnhjaja nhūm mě amnhī jaēr pē kot tanhmā amnhī nhípêx to hā omunh o hkôt pa. Nē ri axpēn mā harënh o:

—Kokÿ. Wajagaja àhpumunh tÿx kumrëx. Tirtum nhÿ hā mān te ã amnhī nhípêx anhÿr o pa nà? Mān pre Tirtum kām àhpumunh xà hkwÿ gō nhūm ý hā ã amnhī nhípêx anhÿr o pa. Anē.

Hāmri nē hkôt hamaxpēr o ri hkôt amnhī nhípêx o pa.

Tā nhūm Firipti mě õ krī hwÿr mō nē mě kām Jejus Kris jarënh o ri mě hkôt pa nē mě kām:

—Jejus kēp Tirtum kot mě pahwÿr mēnh xwÿnh jakamā kot kaj mě amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwÿ nhūm Tirtum hā mě apumu nē mě ato hkra. Anē.

Hāmri nē Tirtum nhÿ hā akupÿm tanhmā mě kute xwÿnhjē ho mex to ho pa. Mě ï kamā mě htÿk xwÿnhjaja nē mě hyk o mě pa xwÿnhjaja nhūm mě ohtō nē akupÿm mě ho mex o pa. Nē mě hkwÿjē nē mēkarōmnuti hkwÿ janō nhūm mě àmra htÿx o mě hkaga nē ma mě kurūm hapôx nē mra. Æ Firiptija Jejus nhÿ hā mě ho mex o pa anē nhūm mě piitā ja hā omu nē kapēr ma nē hkînh nē. Nē kapēr mar tÿx nē hkôt hamaxpēr. Jao wajaga Simāwti kaga nē hpānhā amnhī kaxyw Jejus kôt pix mā

hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwȳ. Hāmri nhūm Firipti ja hā mē omu nē mē hkrā kumrā. Mēmyjaja nē mēnijaja nē mē piitā mē hkrā kumrā. Ra mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr ā mē piitā mē kām amnhī to amnhīrīt kaxyw nhūm mē hkrā kumrār pa.

¹³ Hāmri nhūm wajaga Simāwti haxwȳja Jejus kapēr ma nē mē urāk nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām nhūm Firipti hkrā kumrā. Hāmri nhūm hkīnh nē Firipti hkōt ri pa. Nē aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwȳ ho anhȳr o ri pa hā omu nē kamā no pyma ho hkōt ri pa. Nē kot Tīrtūm nhȳ hā akupȳm mē ho mex ā omu nē tee ri hamaxpēr.

¹⁴ Tā hāmri nhūm Jerujarē kamā Jejus nhȳ hā mē ahkre xwȳnh maatijaja Samar nhō xwȳnhjē jarēnh ma. Ra mē kot Tīrtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx ā mē harēnh ma nē hkīnh nē. Hāmri nē ma mē hwȳr Simāw Pētre mē Juāw wa kumē. ¹⁵⁻¹⁷ Hāmri nhūm wa ma mē hwȳr wa mō nē pōj. Hāmri nhūm Firipti wa omu nē wa kām krī nhō xwȳnhjē jarē nē wa kām:

—Nà na pa pre mē kām Jejus kapēr jarē nhūm mē inhma nē hkōt amnhī xunhwȳ. Jakamā pa pre mē hkrā kumrā. Nom na kormā Tīrtūm Karōja mē hkarō mā gjēx kēt nē. Anē.

Hāmri nhūm wa mē harēnh ma nē mē himōk ā wa īhkra jaxwȳr o ri mē hkōt mra. Ja kōt nhūm Tīrtūm Karō mē hwȳr wrȳ nē mē hkarō mā gjēx pa. ¹⁸⁻¹⁹ Hāmri nhūm wajaga Simāwja mē amnhī tā wa omunh o xa nē hamaxpēr o:

—Kokȳy. Kwa wa kot mē hā īhkra jaxwȳrja kōt na hte Tīrtūm Karō mē hkarō mā agjē. Hēxta waa

nē. Inhmā ã mē hipêx anhŷr o ri ixpa hpräm tÿx. E pa iixkàxpore hkwÿ jamÿ nē o tē nē wa kãm kugõ kê wa tanhmã ixto pa wa urâk nē ã mē hipêx anhŷr o ri ixpa. Nà kot paj anë. Anë.

Hâmri nē wa hwÿr tē nē wa kãm:

—E ota iixkàxporeta. Kwa amnhîm apy nē hpänhã tanhmã ixto pa war apyrà nē mē hã inhïhkra jaxwÿr o ri mē hkôt ixpa kê Tîrtûm Karôja mē hkarõ mä agjê. Inhmã ja ho anhŷr präm tÿx. Anë.

20-23 Hâmri nhûm wa tee ri ã kapêr anhŷrja ã omu nhûm Pêtre kãm:

—Tk. Kwa ajamaxpêrja mex kêt. Xà na htem kàxpore ho Tîrtûm mä amnhîrer pê ÿ hã mē ho hwÿr o pa nhûm Karõ mē hwÿr agjê? Nà na htem kàxpore ho Tîrtûm Karõ japrôr kêt nê. Kot kaj wa ixpyrà nê ã mē hipêx anhŷr kêt nê. Ajamaxpêrja mexre hã. Kormã ate Tîrtûm kôt amnhî xâm tÿx kêt jakamã na ka atÿx ã ri ajamaxpêr anë.

—Na ka ã wa ixte Tîrtûm nhÿ hã mē hipêx anhŷr ã wa ixpumu nē amã wa ixpyrà nê ã mē hipêx anhŷr o ri apa hpräm xàj ajamaxpêr punuj nê. Nhûm ajamaxpêr punuj te kot apa hã apyr ka tee ate kêp amnhî kjénh pyràk. Kwa tokyx ajamaxpêr punuj ã amnhî pumu nê akaprî nê tokyx hkaga. Hâmri nê amnhî to Tîrtûm wÿ kê amnhî katut kôt ajamaxpêr punujja mē ka axte ã ajamaxpêr anhŷr kêt nê. Æ mē hamaxpêr punuj anhŷr xwÿnhjaja koja mē nhÿrmã ma kuwy hwÿr pa. Anë.

24 Hâmri nhûm tee ri amnhî tâ kuma nê hkaprî nê wa kãm:

—Kwa xà wehe? Tô tokyx ixto Tîrtûm wÿ kê ã ijamaxpêr anhŷrja mÿrapê hwÿr inhmënh kêt nê. Anë.

²⁵ Tā nhūm Simāw Pētre mē Juāw wa Samar nhō xwÿnhjē mā Pahihti Jejus kapēr jarēnh pē ho mē ahkre hāmri nē ma akupŷm Jerujarē hwȳr mō. Ma pyka pē Samar hkôt mē kām Jejus kapēr jarēnh o ma akupŷm mō.

*Firihti mē Exiop nhō xwÿnh wa harēnh
Ijaïs 53.7-8*

²⁶ Hāmri nhūm Firihti arī Samar kamā arīk. Hāmri nhūm Tīrtūm kapēr o mē wrȳk xwÿnhja hwȳr wrȳ nē kām:

—Pa? E ot pa awȳr wrȳ nē tē. Nà kēr ka tokyx akato nē ma mō nē Jerujarē rūm kānhamā Kas wȳr pry kahpēr ta nē hā juk nē ma hā mō. Kapōt ā pry nōrta kahpēr ta nē hā mō. E kwa tokyj.

Anhȳr o kām kapēr hāmri nē ma akupŷm tē nē kaxkwa hwȳr api. ²⁷ Hāmri nhūm Firihti kuma nē kato nē ma hwȳr mōr kurê kumrēx. Mōō hāmri nē prya kahpēr ta nē hā mō.

Hāmri nhūm ra mēhō myja mō. Exiop nhō xwÿnh na pre. Exiop kamā mēō pahi na pre niti. Hixi pē na pre Kātatre. Nhūm pry hā mōr xwÿnhja kēp kām kāxpore jamār o pa xwÿnh. Exiop kamā te kēp mē ō kōwenatō pyrak. Tā kot Tīrtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw ma Jerujarē hwȳr mō.

²⁸ Hāmri nē akupŷm Exiop wȳr kormā mō. Ō pār kām nhȳ nē Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kamā kapēr o mō. Tīrtūm nhȳ hā kapēr o pa xwÿnh pē Ijaïs kot Tīrtūm kapēr ā kagà htūmja nhūm kamā kapēr o mō. ²⁹ Hāmri nhūm Tīrtūm Karō Firihti mā harē nē kām:

—E mēhō mūj wȳr aprōt nē tē nē hā ajēt nē ma hkôt tē. Anē.

30 Hāmri nhūm kuma nē ma hwȳr hprōt nē hā ajēt nē kot kagà kamā kapēr ā kuma. Ijais kot Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kamā kapēr ā kuma nē kām:

—Pa? Mān ka aprī hā ate kamā akapēr xwȳnhta ma nà? Anē.

31 Hāmri nhūm kām:

—Nà ixte maare hā. Mēhō kot hprī hā inhmā harē pa ixprī hā kuma? Xàt ka ixwȳr api nē ixri nhȳ nē aprī hā inhmā harēnh o ixfōt mō nà? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē hwȳr api nē īhkō hā nhȳ nē kagàta pumunh o nhȳ. **32** Nhūm hā kagà kot:

Na htem ôwēhti par kaxyw nhūm amarī mē kām akryk kuhē.

Nē mē kot kēp hkī jakàr kaxyw nhūm ma anē nē amarī mē kām akryk kuhē.

Tā na pre mēhōja ôwēhti kot amnhī nhīpēx pyrāk o amnhī nhīpēx.

Jakamā nhūm mē kot tanhmā hipēx to htā no nhūm arī mē kām akryk xa. Amnhī nē tanhmā mē kām kapēr punuj to hkēt nē. Ām arī mē kām xa.

33 Na prem homnuj tȳx nē ri hipēx kati rax nē.

Aa kot tanhmā amnhī tomnuj to hkēt kumrēx tā nhūm mē ā hipēx anē nhūm mēhō yr pē tanhmā nē mē kām kapēr to hkēt nhūm prem kupī.

Nhūm amnhī kanrēhā hkra hkēt rāhā ty. Jakamā kot puj mē hkrajē nhīxi mar kēt nē. Kra hkēt rāhā htyk kēnā. Anē.

34 Nhūm pre ā Exiop nhō xwȳnht Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kamā harēnh anē. Hāmri nē tee ri ā

kot mēhō jarēnh anhŷrja kukamā hamaxpēr nē hā
Firihti kukja nē kām:

—Kwa aprī hā inhmā mēhōja jarē. Mēhō na prem ā hipêx rax anē? Xà kot kagà xwŷnhta na prem ā hipêx anē nà xà nhām mēhō na prem ā hipêx anē? E kwa aprī hā inhmā harē pa ā mē kot hipêx anhŷr xwŷnh kôt omu. Anē.

³⁵ Hāmri nhūm kām:

—Tôe kot paj amā harē. Nà Jejus na prem ā hipêx anē nhūm prem hā kagà. Anē.

Hāmri nē hprī hā kām kot kamā harēnh xwŷnhta jarē. Jejus kot tanhmā mē panê amnhī nhîpêx toja nhūm hprī hā kām harēnh o hkôt mō.

³⁶ Hāmri nhūm wa kormā mō nē pry htā himô hānh mō nhūm Exiop nhō xwŷnh omu nē Firihti mā kām:

—E mūj gô mūj nō. Xà kot kaj kamā ixkrā kumrā nà? Anē.

³⁷ Nhūm kām:

—Nà kot kaj amnhī kaxyw Jejus Kris kôt aja-maxpēr nē hkôt amnhī xām hā kot paj akrā kumrār kurê kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Tỳ. Kêp Tirtûm Kra kênā kot paj kêt amnhī kaxyw hkôt ijamaxpēr kêt. Anē.

³⁸ Hāmri nē pâr o mrar xwŷnh mā anē nhūm pâr o nō nhūm wa kato nē himô hwŷr wrŷ nhūm Firihti hkrā kumrā. Kot Jejus kôt amnhī xām ā hkrā kumrā. ³⁹ Hāmri nē wa akupŷm api nhūm Tirtûm Karō Firihti mŷ nē ma nhŷhŷm o mō nhūm Exiop nhō xwŷnhja axte omunh kêt nē. Hāmri nē ma akupŷm papxà hwŷr mō. Ra kot Jejus kôt amnhī xām jakamā hkînh nē ma akupŷm mō.

40 Rôm nhûm Firipti krî pê Ajôt kamâ pôj. Tîrtûm Karõ kot Exiop nhõ xwÿnh pê kator nê tanhmâ ho nê Ajôt wÿr o mõ hâmri nê kamâ kumë. Hâmri nhûm më kâm Jeus kot tanhmâ më panê amnhî nhîpêx to hâ harênh pê ma krî hõ hwÿr më kâm ujarênh anhÿr o pa râhâ krî pê Sejarej wÿr mõ nê pôj.

9

Sawti kot Jeus kôt amnhî xâm ã harênh
Atre 22.6-11, 26.12-18

1 Rôm nhûm Sawtija xatâ Jerujarë kamâ Pahihti Jeus kôt më kot amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja tanhmâ më homnuj tÿx to ho ri më hkôt pa. Kâm më himex par prâm jakamâ na pre hte ã amnhî nhîpêx anhÿr pix o pa. Tâ ra hamaxpêr nê ma patre maati hwÿr tê nê më hâ amnhî jarë nê kâm:

2 —E ot pa awÿr tê. Kwa inhmâ kagà nhîpêx pa kupy nê ma krî pê Tamas kâm më pahpê Ijaew xâptâr tûmrejê hwÿr o mõ nê më kâm kugô. Kê më kamâ harë nê omu hâmri nê hkôt inhîhkra kamâ Jeus kôt më kot amnhî nhîpêx xwÿnhjê jagjê. Ménijaja nê mêmijaja. Hâmri pa më unê nê man akupÿn awÿr më o mõ ka më omu nê kam tanhmâ më hipêx to. Anë.

Hâmri nhûm kuma nhûm ja kâm mex nê. Hâmri nhûm kâm kagà nhîpêx nê kugô nhûm kupy nê hkôt më pa xwÿnhjê më ro hâ ma Tamas wÿr më hwÿr mõr kurê kumrëx.

3 Mõõ më ra hpôx o mõr më nhûm puh kaxkwa rûm hirâ rax kumrëx wrÿ nê hâ ajêt nhûm hipôk ri xa. **4** Hâmri nê tee ri omu nê kâm ma xâj pykap têm

nē akryk nō. Hāmri nhūm kaxkwa rūm mēhō kām kapēr nē kām:

—Pa Sawti? Hêxta waā nē. Kwa mon ka hte ixtomnūj tŷx o ri apa? Anē.

⁵ Hāmri nhūm amnhī jaēr pē kuma nē kām:

—Kwa mē atō na ka ā inhmā akapēr anē pahihti? Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Kwa nhūm ixpē Jejus ixte amā ixkapēr kēnā. Pa na ka hte ixpē ixfkōt mē kot amnhī xunhwyr xwÿnhjē nhîpêx kati ho apa. Jao te pa ate ixtomnūj tŷx pyràk. ⁶ Nom kot kaj axte ā amnhī nhîpêx anhýr kêt kumrēx. E kànhmā xa nē māmrī ma krī hwyr tē. Kot kaj hwyr pôj nhūm mēhō awyr tē nē mēmoj tā amā karō ka ama nē hkôt amnhī nhîpêx. Anē.

⁷ Nhūm pre ā Jejus Sawti mā kapēr anē. Nhūm hkôt mē pa xwÿnhjaja mēmoja ma no ām hprī mar nē mēmoj pumunh kêt nē. Hāmri nē tee ri hamaxpēr nē kām ma xàj akryk kapēr kêt kumrēx nē kuhê. ⁸ Hāmri nhūm Sawti kànhmā xa nom rīt kêt nē tee ri rīt mā nhūm mē hpa hā kupy nē ma krīm o mō. ⁹ Nē Tamas wyr o pôj nē nhýri mēhō nhôrkwy hwyr ho axà nhūm kamā nohkre nē arī hkrī. Tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o hkrī. Nē apkur kêt nē hkōm kêt o ra hā apkati axkrunēpxi.

¹⁰ Tamas kamā na pre mēhō my pē Ananīsja pa. Kot Jejus kôt amnhī xunhwyr xwÿnhjē hō na pre. Jakamā nhūm Jejus hwyr kato nē kām kapēr. Te hpimtir kām hwyr kator nē kām kapēr pyrà nē kām:

—Pa Ananīs? Anē.

Nhūm kām:

—Y? Ot pa xa. Mo na Pahihti? Anē.

11 Nhūm Jejus kām:

—E kēr ka akato nē ma mē kot kām: “Pry katàt” anhŷr xwŷnhta wŷr tē. Hāmri nē kamā Jut nhōrkwȳ japēr. Kamā na Tas nhō xwŷnh pê Sawtija hkrī. Na no hkre nē inhmā amnhī jarēnh o hkrī. Ka hwŷr axà nē omu. **12** Ate hwŷr atēm nē inhŷ hā hā anhŷhkra xir nhūm akupŷm rīt mex kaxyw na ato amŷti. Jakamā e ma hwŷr tē nē ã hipêx anē. Anē.

13 Hāmri nhūm Ananīs tee ri kuma nē kām Sawti puma ho amnhī kamā kahak nē. Hāmri nē kām:

—Kwa nà Pahihti. Tām na xep hte Jerujarē kamā mē kot amnhī kaxyw akôt mē hamaxpēr xwŷnhjē nhŷpêx kati ho pa. Pa ra mē hā harēnh ma. **14** Tā na xep ra jar Tamas wŷr pôj. Patre krâhtūm kapēr nhŷ hā kot mē ixpê akôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjē pynênh nē ma akupŷm hwŷr mē ixto mōr kaxyw. Tān ka ri hwŷr ijano. Kwa nà ri ixto anhŷr kêt nē Pahihti. Anē.

15 Nhūm Jejus kām:

—Nà mamrī ma hwŷr tē. Ra ixte amnhī kaxyw ām kēnā. Jakamā koja ã mē anhŷpêx anhŷrta hpānhā ma mē piitā mē kām ixkapēr jarēnh o pa. Mē apē Ijaew mā nē mē anhō pahi hkwŷjē mā nē mē kēp Ijaew kêt xwŷnhjē mā. Koja mē piitā mē kām ixkapēr jarēnh mex o ri mē hkôt pa. **16** Koja mē ixtā homnuj tŷx nē nhūm amnhī xà htŷx kamā hamak o pa. Nom kot paj ixprī hā mē kot tanhmā ixtā hipêx to hkukamā kām ixujarēnh pa nhūm amnhī kukamā amnhī jarēnh ma. E tokyx māmrī ma axàmnīx hwŷr tē. Anē.

17 Hāmri nhūm kuma nē kato nē ma Sawti hwŷr htēm kurê kumrēx. Hāmri nē ixkre hwŷr axà nē omu nē hkrā hā īhkra xi nē kām:

—Pa Jejus kôt ixtō Sawti? E na Pahihti Jejus awyr inhmē pa awyr tē. Pry kahti ri kot awyr kator xwýnhta. Tā akupým arī nhūm Tīrtūm Karō kot akarō mā àr kaxyw na awyr inhmē pa tē. Anē.

¹⁸ Hāmri nhūm mēmoj te tep kà pyràkja Sawti no rūm hapój nē rôrôk nhūm akupým rīt mex kurê kumrēx. Hāmri nē kànhmā xa nhūm Ananīs hkrā kumrā. Ra amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr ã hkrā kumrā. ¹⁹ Hāmri nhūm nhý nē apku nē akupým hihtyx.

*Sawti kot Tamas kamā Jejus kapēr jarēnh
Sikūn Korīt 11.22-23*

Nhūm Sawti Tamas kām mē kot Jejus kôt amnhī xunhwyr xwýnhjē hköt amnhī xām nē mē hköt ri pa nē tokyx ma akupým mōr kêt nē. ²⁰ Kormā mē hköt ri pa nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwyr mra nē kamā mē kām Jejus kapēr jarē. Kēp Tīrtūm Kra hā harēnh o kuhē. ²¹ Hāmri nhūm mē amnhī jaēr pē ã harēnh anhýrja ma nē tee ri hamaxpēr nē axpēn mā:

—Kokýy. Kwa tām na xep pre Jerujarē kamā amnhī kaxyw Jejus kôt mē kot amnhī xunhwyr xwýnhjē homnuj tÿx o pa. Tā xep jar kot mē hkwýjé pynênh nē ma mē o mōr nē Jerujarē kamā patre krāhtūmjē mā mē òr kaxyw na pre man mē pahwyr mō. Tā ra tanhmā hamaxpēr to nē axtem nē mē pamā Jejus kapēr jarēnh o mē pajahkre ho pa. Anē.

²² Hāmri nhūm Sawti arī Tamas kām Ijaew mā tanhmā Jejus jarēnh to kamā hihtyx o mē hköt pa nē mē kām:

—Nà Jejus Krisja na pre Tīrtūm mē pakaxyw ām nē mē pahwyr kumē. Ām hāmri na pa mē amā ja jarē. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri kutā tanhmā kapēr to hkukamā hamaxpēr.

²³ Tā ra hā apkati xohtō nē nhūm Tamas kām Ijaew kwýjaja kot Sawti pīr kaxyw hā axpēn ma.

²⁴ Hāmri nhūm mēhōja hā ama nē Sawti hwyr tē nē kām mē harē nē kām:

—Kwa Sawti kēr ka axkām ajamak rom. Na mē pahkwýjaja atā amýnē. Na mē ra krī puhā kahē xà hā hakwakre piitā hamār ho kuhē. Kot kaj nhýhým akato nhūm mē apumu nē apynē nē apī. Anē.

²⁵ Jakamā nhūm kamāt nhūm Sawti hkōt ri mē pa xwýnhjaja kawà rax ō mȳ nē hwyr o tē nē kām ām nhūm hwyr axà nē nhý. Hāmri nhūm mē hkagrī nē kēn o krī puhā kahēja nhīrō pē ho wrȳ nhūm mē kēp kato nē ma mō.

*Sawti kot Jejus kwýjê hkōt pikamēnh ā harēnh
Karatas 1.15-24*

²⁶ Tā nhūm Sawti krī pē Tamas rūm kato nē ma akupým Jerujarē hwyr mō hāmri nē hwyr pōj. Hāmri nē mē kot Jejus kōt amnhī xunhwyr xwýnhjē hkōt amnhī jarēnh kaxyw mē hwyr tē. Hāmri nhūm mē tee ri amnhī wyr omu nē kot Jejus kōt amnhī xām ā amnhī to hēx ā hkamnhīx hāmri nē amnhī kamā kahak o amnhī nē hkurē nē mē piitā kām uma nē. ²⁷ Ām Panāpe pix ām hāmri kot Jejus kōt amnhī xām kōt hamaxpēr. Hāmri nē ma hwyr tē nē haprō nē ma Jejus nhý hā mē ahkre xwýnh maatijē hwyr o tē nē yr pē mē kām kapēr nē mē kām:

—Kwa ãm hämri na Sawti amnhĩ jarẽ. Na ra mẽ pahpyrà nẽ Jejus kôt amnhĩ xãm. Na xep pre Tamas wyr pry hã kormã mõ nhũm xep Pahihti Jejus hwyr kato nẽ kaxkwa rũm kãm kapẽr nhũm kuma nẽ hkôt amnhĩ xãm. Jakamã nhũm xep ra axtem kot amnhĩ nhipêx nyw o Tamas nhõ xwýnhjê mä Jejus kapẽr jarẽn o ri mẽ hkôt pa. Ra amnhĩ kamã kãm mẽ uma hkêt nẽ àmnhix ri mẽ kãm harẽn o ri mẽ hkôt pa. Anẽ.

²⁸ Hämri nhũm mẽ kuma nẽ amnhĩ kôt Sawti mẽ nhũm mẽ hkôt ri pa. Hämri nẽ Jerujarẽ kamã mẽ piitã mẽ kãm Jejus kapẽr jarẽn o pa. Kãm Jejus kôt amnhĩ xunhwyr kêt xwýnhjê pyma hkêt nẽ àmnhix ri mẽ kãm kapẽr jarẽn o ri mẽ hkôt pa. ²⁹ Nẽ Ijaew kwý pê Gresjê kapẽr o mẽ kapẽr xwýnhjê mä nhũm xatã mẽ kãm Jejus jarẽn o ri mẽ hkôt pa. Kêp Tirtum kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh ã harẽn rãhã ho ri mẽ hkôt pa. No nhũm mẽ kãm mar prãm kêt nẽ ra kot Jejus ã hpír mä. ³⁰ Hämri nhũm mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwyr xwýnh kwýjaja mẽ harẽn ma nẽ mẽ kêp ho kato nẽ ma krí pê Sejarej wyr o mõ. Hämri nẽ kurũm ma akupým õ krí pê Tas wyr kumẽ nhũm ma akupým mõ.

³¹ Tã ra Sawti kot Jejus kôt amnhĩ xãm jakamã nhũm mẽ kãm mẽ hkurê xwýnhjaja axte Jejus ã tanhmã hkwýjê hto hkêt nhũm mẽ piitã hamakétkati nẽ àmnhix ri pa. Pi ka pê Jutej kamã nẽ Garirej kamã nẽ Samar kamã nhũm mẽ piitã hamakétkati nẽ àmnhix ri pa. Hämri nẽ Tirtum mä mex o mex ã harẽn o ri pa. Nhũm Tirtum Karõ tanhmã mẽ hkrã hto nhũm mẽ ra kapẽr kôt amnhĩ nhipêx mex o mõ. Hämri nhũm mẽ ohtô rax nẽ mẽ uràk nẽ Jejus kôt amnhĩ xunhwyr nẽ hkwýjê hkôt

axkamē.

Enejti akupŷm mex ã harēnh

Atre 3.1-10

³² Tā nhūm Simāw Pêtreja ma mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjê mā Tîrtûm kapēr jarēnh o mē ahkre kaxyw ma krī piitā hkôt pa. Jakamā krī pê Rit wŷr mō ³³ nē hwŷr pôj nē kamā Enejti pumu. Nhūm ī kamā htyk pa nē kupip kām hikwŷ râhā hā amgrà pê 8. ³⁴ Hāmri nhūm Simāw Pêtre omu nē Jejus nhŷ hā kām kapēr nē kām:

—Pa Enejti? E na Jejus Kris akupŷm ato mex. Jakamā e kànhmā xa nē akupipta py. Anē.

Hāmri nhūm akupŷm mex nē kànhmā xa nē amnhī pumu nē hkînh o hkînh. ³⁵ Hāmri nhūm krīja kamā nē krī hō pê Sarō kamā mē piitā harēnh ma nē mē kot amnhī tomnuj kaga hpa nē hpânhā Jejus kôt amnhī xunhwŷ nē hkôt amnhī nhîpêx o pa.

Tapitre akupŷm htîr ã harēnh

Rukre 8.49-56; Atre 20.7-12

³⁶ Nhūm Tapitreja krī pê Jope kamā na pre pa. Gres kapēr kām hixi pê Nokre. Mē kapēr kām Nokreja te kēp “karà” anhŷr jarēnh pyràk. Na pre ra Tapitre pê Nokreja Jejus kôt amnhī xām nē mē piitā mē ho mex o ri mē hkôt pa. Nē mē kēp amrakati xwŷnhjê kamā ukaprī ho ri mêmoj to mē kutā nojarêt o ri mē hkôt pa. ³⁷ Tā ra à htŷx nē hāmri ty. Hāmri nhūm mē tee ri omu nē hkaprī nē mŷr rax nē. Nē kumŷ nē kuhō hāmri nē kormā haxâr kêt ri kŷx pê ixxre kamā kuxi nē kuri mŷr o hkri.

³⁸ Nhūm Simāw Pêtre kormā krī hō pê Rit kamā ri pa. Rit rûm Jope hwŷr jawŷ jakamā nhūm Jope

kamā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjaja Simāw Pêtre jarēnh ma hāmri nē hwȳr ja wa ho hamēxkrut nē wa kumē. Nhūm wa ma hwȳr tē nē hwȳr pōj nē omu nē kām:

—Pa? E jar na pa wa awȳr tē. Na Jejus kōt mē pahtōx Tapitre ham mē pahpē ty. Kwa tokyx kormā mē kot haxār kēt ri ma wa ixfōt hwȳr tēn omu nà? Anē.

³⁹ Hāmri nhūm wa kuma nē ma wa hkōt htēm kurē kumrēx. Hāmri nē Jope hwȳr pōj nē mē hwȳr tē nhūm mē kȳx pē htyk nē nōr xwȳnhja wȳr ho api nhūm hwȳr axā. Nhūm kuri mē kēp mē mjēn htyk xwȳnhjaja hkaprī nē mȳr o hkrī. Hāmri nhūm Simāw Pêtre mē hwȳr axā nhūm mē omu nē kām Tapitre kormā htūr ri kot tanhmā mē ho mex to hā harē. Nē mē ê hkwȳ jamȳ nē kām kupē nē kām:

—Ga ja pumu. Tyk xwȳnhhta na pre mē inhmā hkay nē kugō. Na pre hte mē ixto mex o pa. Tā mē ixpē ty. Hêxta gāà nē. Na pa mē ixkaprī htȳx kumrēx. Anē.

⁴⁰ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kator pa hāmri nē htyk xwȳnhhta ri hkōn krā ho nhȳ nē ho Tīrtūm wȳ. Hāmri nē htyk xwȳnhhta mā kapēr nē kām:

—Pa Tapitre? E kwa kānhmā nhȳ. Anē.

Pu nhūm no amra nē Simāw Pêtre pumu nē kānhmā nhȳ. ⁴¹ Hāmri nhūm hpa hā kupy nē kānhmā ām nē kapōt ā mē kuhē xwȳnhjē mā anē nhūm mē akupȳm wa hwȳr agjē nhūm mē kām:

—E ota. Na Tīrtūm akupȳm mē amā ho htūr. Anē.

Hāmri nhūm mē amnhī jaēr pē omu nē hkīnh tȳx nē. ⁴² Hāmri nhūm Jope kamā mē piitā harēnh ma nē mē ohtō nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwȳ. ⁴³ Hāmri nhūm Simāw

Pêtre Jope kamā ri pa hā apkati xohtô nē tokyx mē kurūm kato nē ma krī hō hwȳr mōr kêt nē. Na pre mry kà ho mēmoj nhīpêx o pa xwȳnh pê Simāw ri pōj nē kuri pa hā apkati xohtô nē.

10

*Konēre kot Simāw Pêtre hā karō hā harēnh
Rukre 7.1-10*

¹ Tā nhūm Ijaew kêt xwȳnh Konēre. Kêp Rōmjē nhō pōristi krāhtūm na pre. Ō pōristija pika pê Itar nhō xwȳnh na pre mē nhūm Konēre kēp mē hkrāhtūm. Krī pê Sejarej kamā. ² Konēreja kot amnhī to mex o pa xwȳnh na pre. Kêp Ijaew kêt tā na pre hte ūrkwŷ kamā hkwŷjē mē Tīrtūm ā hpijaàm nē kām mex o mex ā harēnh o pa. Apkati mē kām amnhī jarē. Nē mē kēp amrakati xwȳnhjē mā kàxpore hkwŷ nhōr o pa. ³ Jakamā nhūm mēmo arīgro hā ra myt japanh grire nhūm mēmoj pumu. Te hpimtir kām kot omunh pyrà nē kaxkwa kamā Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnh pumu. Nhūm hwȳr wrȳ nē tanhmā kām kapēr to nē kām:

—Pa Konēre? Anē.

⁴ Nhūm tee ri omu nē kām ma htȳx kumrēx. Hāmri nē kām:

—Mo na? Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Nà ate amnhī to Tīrtūm wȳr o apaja nhūm ra amnhī tā ama nhūm ja kām mex nē. Nē ate mē kēp amrakati xwȳnhjē mā kàxpore hkwŷ nhōr o apaja nhūm ja māänēn kām mex nē.

⁵ —Jakamā e inhma. Kêr ka ma Jope hwȳr amā mē àpēnh xwȳnh kwȳ rē kē mē ma hwȳr mra nē kamā mēhō pê Simāw Pêtre japrō nē man akupŷn

awyr o mō. ⁶ Simāw kot mry kā ho mēmoj nhīpēx o pa xwÿnhja nhōrkwy kamā na hte pa. Ōrkwyja gō myri na. E hwyr mē arē kē mē ma hwyr mō nē haprō nē man awyr o mō kē amā mēmoj mex jarē ka ama. Anē.

⁷ Nhūm pre ā Tīrtūm kapēr o wryk xwÿnhja Konēre mā kapēr anē hāmri nē kato nē ma akupym api. Hāmri nhūm kot mar xà hkot jajē rē nē Simāw Pētre hwyr mē kurē. Kām àpēnh xwÿnhjē ho hamēxkrut nē kaxyw õ pōristi hō. Pōristija na pre hte Konēre pyrà nē Tīrtūm ā hpijaam o pa. ⁸ Jakamā nhūm mē kurē nē mē kām kapēr hāmri nē ma Jope hwyr Simāw Pētre hwyr mē kurē nhūm mē kato nē ma hwyr mō. ⁹ Hāmri nhūm apkati nhūm kaxkwa nhīpōk ri myt nhý nhūm mē hwyr hpōx o mō.

*Simāw Pētre tanhmā hpimtir to hā harēn
Atre 11.5; Karatas 2.11-21*

Rōm nhūm Simāw Pētre kot Tīrtūm mā amnhī jarēnh kaxyw ixfre nhīmōk ā api nē himōk po hā kām amnhī jarēnh o nhý. ¹⁰ Hāmri nē ra kām prām nē nom nhūm mē kormā kām õ hā àpēnh jakamā nhūm arī ixfre nhīmōk ā Tīrtūm mā amnhī jarē.

Hāmri nē Konēre pyrà nē te hpimtir kām kot mēmoj pumunh pyrà nē mēmoj pumu nhūm Tīrtūm Konēre hkukamā tanhmā kām mēmoj to amnhīrīt to. No ām hā kuxi nē kām harēnh jakamā nhūm Simāw Pētre te hpimtir kām kot mēmoj pumunh pyrà nē mēmoj pumu. ¹¹ Nhūm kaxkwa katēr nhūm kurūm mēmoj te kot mē hpipro xà pyràk xwÿnhja pyka hwyr wryk o mō. Nē hatur xà piitā axpēn tā akuprō nē ajēt nē wryk o mō nhūm omu. ¹² Mē hpipro xāta kamā mēmo mry

piitā hikwŷ. Mēmo mry hpar o ri pa xwŷnhjaja nē htu mŷr pê ri pa xwŷnhjaja nē mēmo àk kŷx pê htor o ri mrar xwŷnh piitā mē hpipro xâja kamã hikwŷ nhûm omu. ¹³ Hâmri nhûm Tîrtûm kâm:

—Pa Simâw Pêtre? Mân ka ra amâ prâm nê nà? E kanhmâ xa nê axàmnhîx mâmri mryta ô kapi nê apî nê ho anê nê aku. Piitâ mē ate hkur mä mex. Anê.

¹⁴ Hâmri nhûm tee ri kuma nê kâm:

—Kwa nà Pahi Maati. Mê ixpê Ijaew mē ixte mry piitâ hkur kêt. Âm hkwŷ pix na pa htem kuku. No mry jaja aa mē ixte hõ hkwŷ hkrêr kêt. Anê.

¹⁵ Hâmri nhûm Tîrtûm kâm:

—Nà kot anhŷr tâ kot paj pam amâ mêmôj jarê ka kamâ anhôkre kahak kêt nê. Mâmri amnhîm hõ kapi nê apî nê ho anê nê axàmnhîx hkwŷ hkre. Anê.

¹⁶ Nhûm pre â kâm mry hâ karô anhŷr o axkrunêpxi. Simâw Pêtre kot mâmri Ijaew kêt xwŷnhjê hkôt pa nê àmnhîx ri mē kutâ apkur nhûm Tîrtûm kâm ja mex nhûm kot hâ amnhî pumunh kaxyw nhûm â kâm harênh anhŷr o axkrunêpxi. Hâmri nhûm mē hpipro xâja ma akupŷm kaxkwa hwŷr àpir o mõ nê akunok. ¹⁷ Hâmri nhûm Pêtre te hkrâkator pyràk jao tee ri hpimtir kukamâ hamaxpêr o nhŷ nê hamaxpêr o:

—Kwa mo kaxyw na Tîrtûm â inhmâ ja hâ karô anê? Anê.

Rôm nhûm Konêre kot hwŷr mē rênh xwŷnhjaja ra hwŷr hpôx o mõ. Ijaew kêt xwŷnhtaja Simâw nhôrkwŷ hâ mē hkukjêr o mõ nê hwŷr pôj nê hakwakrem kuhê. ¹⁸ Hâmri nê òrkwŷ nhô xwŷnhjê mâ kâm:

—Pa na ka mē arî akrî? E Simâw Pêtre hwŷr na pa mē mõ. Xâ jar na hte pa nà? Anê.

Hāmri nhūm mē kām: —Tỳ. Omūj kȳx pē iixkre nhīmōk ã na nhȳ. Anē.

19 Nhūm Simāw Pētre arī kot mēmoj pumunhta kukamā hamaxpēr o nhȳ nhūm Tīrtūm Karō kām mē hpōx xwȳnhjē jarē nē kām:

—E Simāw Pētre. Ota Ijaew kêt xwȳnhjaja axkrunēpxi nē ajapēr o mō nē ra anhōrkwȳ hwȳr pōj. **20** Mē hwȳr wrȳ nē mē kot amā mēmoj jarēnh ma nē māmrī axāmnhīx ma mē hkōt mō. Tanhmā ajamaxpēr to hkēt nē. Pa na pa awȳr mē kumē nhūm mē mō. Anē.

21 Hāmri nhūm kuma nē mē hwȳr wrȳ nē mē omu nē mē kām:

—Pa? Xà pa na ka mē ijapēr o mō? E ot pa xa. Kam nē mē inhmā mēmoj jarē pa mē ama. Mēmo kaxyw na ka mē ixwȳr mō? Anē.

22 Hāmri nhūm mē kām:

—Nà mē inhō patrāw Konēre na awȳr mē inhmē pa mē mō. Na hte tām amnhī nhīpēx o pa. Nē Tīrtūm ã hpijaàm nē kām mex o mex ã harēnh o pa. Nhūm mē inhō krī kamā Ijaew kām hkīnh nē. Tā na Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnhja ham hwȳr wrȳ nē kām ajarē. Kot amnhī wȳr atā karō nhūm ate hwȳr amōr nē kām axujarēnh kaxyw kām ajarēnh jakamā nhūm mē ixte ajaprōr kaxyw awȳr mē inhmē pa mē man awȳr mō. Anē.

23 Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tōe nà na pa mē ama. E mē agjē nē akrī nē jar mē ixri nō kē apkati pu mē rī ma akupȳm mō. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē hwȳr agjē.

Tā nhūm apkati nhūm mē akupȳm nojarēt nhūm Simāw Pētre ma mē hkōt mō. Nhūm Jope kamā mē

kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnh kwŷjaja ma mě hkôt mō. Nhūm mě mōr o kamât.

²⁴ Hāmri nhūm apkati nhūm mě Sejarej wŷr hpôx o mō. Nhūm ra Konêre mě kutêp amnhī wŷr hkwŷjê ho akuprō nhūm mě Simâw Pêtre kutêp ūrkwŷ kamā akuprō nē hkři. ²⁵ Hāmri nhūm mě hwŷr pôj nē mě hwŷr àr kaxyw nhūm Konêre amnhī wŷr omu nē kànhmā xa nē kutâ tê nē hpar pê hkōnkrā ho têm nē nhŷ. ²⁶ Hāmri nhūm tee ri ja hā omu nē pa hā kupy nē kànhmā ãm nē kām:

—Kwa kànhmā xa. Ixpê Tîrtûm kêt tâ ka ri ã inhîpêx anê. Anê.

²⁷ Hāmri nē hkôt ūrkwŷ hwŷr axà nē kutêp mě pikuprōnh xwŷnhjê pumu nē mě kām:

²⁸ —Pa na ka mě arî akrî? E mân ra mě ate mě ixpê Ijaew kot amnhī nhîpêx ã mě ixpumunh mex. Nâ pa htem mě apê axtem nhō xwŷnhjê hkôt ri ixpa hkêt nē. Nê mě anhôrkwŷ hwŷr inhgjêx kêt nê. Tâ ham Tîrtûm inhmâ mě ixte ã amnhī nhîpêx anhŷr o ixpaja nê ixturê nê inhmâ: “Kot paj pam mě hkwŷjaja mex ã mě harê ka mě kamâ anhôkre kahak kêt nê.”

²⁹ —Anhŷr jakamâ ka xep pre ixtâ karô pa inhîtôt kêt nê man mě awŷr inhmôr kurê kumrêx. E mě inhmâ měmoj jarê pa mě ama. Měmo kaxyw na ka mě ixtâ karô? Anê.

³⁰ Hāmri nhūm Konêre kām:

—Nâ jâa na pa pre jar inhôrkwŷ kamâ Tîrtûm mâ amnhî jarênh o nhŷ. Ra myt xâpanh grire pa kâm amnhî jarê. Hāmri nhūm Tîrtûm kapêr o wrŷk xwŷnh ixwŷr wrŷ nê hirâ rax kâm xa. ³¹ Hāmri nê inhmâ: “Pa Konêre? E na hte Tîrtûm ate kâm amnhî

jarēnhta mar o hkrī. Nē ate mē kēp amrakati xwÿnhjê ho mex o apaja nhūm hā apumu.

³² Jakamā e ma Jope hwȳr amā mē àpēnh xwÿnh kwȳ rē kē mē ma hwȳr mō nē kamā Simāw Pêtre japrô nē man akupŷn awȳr o mō. Mry kà ho mēmoj nhūpêx o pa xwÿnh Simāw nhōrkwŷ kamā na hte pa. Ōrkwŷja gô mȳ ri na.” Anē.

³³ —Ã kot inhmā kapēr anhŷr jakamā na pa kuma hāmri nē awȳr jaјe rēnh kurê kumrēx. Tā ka mē hkôt man mē ixwȳr mō nē ã apôx anē. Ām hāmri na ka mē hkôt mō. Mē apê Ijaew kot amnhī nhūpêx kuhpā hā amnhī nhūpêx nē axàmnhīx man mē ixwȳr mō. Tā ot pa mē Tīrtūm noo mā ixkrī. Kam nē māmrī ÿ hā mē inhmā mēmoj jarē pa mē ama. Anē.

Simāw Pêtre kot Konēre mā ujarēn

³⁴ Hāmri nhūm Simāw Pêtre Konēre kot kām amnhī jarēnhja ma nē mē kām awjarē nē mē kām:

—Nà ām hāmri na Tīrtūm mē akukamā tanhmā inhmā kapēr to. Xep kām mē ixpê Ijaew pix japê hkêt. Kām mē pahipiitā mē pajapê nē mē panhīpêx o axpēn pyrà. ³⁵ Koja ahpŷnhā pyka piitā hkôt mēhō mē ixpyrà nē kēp Ijaew kêt tāā hkôt amnhī xām nē hā hpijaàm pê kām mex o mex ã harē nē tām amnhī nhūpêx. Hāmri nhūm Tīrtūm ja hā omu nhūm ja kām mex nē.

³⁶ —Na pre ra mē ixpê Ijaew mā tanhmā Kra Jesus Kris jarēnh to. Jejus kot mē panê htyk kukwak ri na hte mē ixte hkôt amnhī xunhwȳr xwÿnhjê ho hkra. Tā ra māänēn ã mē apê Ijaew kêt xwÿnhjê mā ã amnhī jarēnh anē nē Jejus htyk kukwak ri mē ate mē ixpyrà nē hkôt amnhī xunhwȳr xwÿnhjê

ho hkra. Jakamā Jejus Krisja kēp mē pahpiitā mē panhō Pahihti.

37-38 —Mān ka prem ra harēnh ma. Mē ixpē Ijaew nhō pika pē Jutej kumrēx kām na pre Juāw Paxisja Jejus kukamā mē kām harē nē mē hkrā kumrār o pa. Mē piitā mē kot amnhī tomnuj kaga nē Tīrtūm kōt amnhī xunhwyr ā mē omunh xà hköt mē hkrā kumrā. Jejusja krī pē Najare kamā na pre hprēk. Tā hwyr na pre Tīrtūm amnhī Karō mē nhūm wrȳ nē hkarō mā axà nē hköt pa ho pa. Jakamā nhūm àhpumunh o àhpumunh nē ma krī piitā hköt tanhmā mē ho mex to ho ri mē hköt pa. Pika pē Garirej kumrēx kamā mē piitā ri mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o pa. Nē mēkarōmnuti kot Satanasti nhŷ hā tanhmā mē ho xwÿnhjaja nhūm mē nē mēkarōmnuti japôx o pa. Āna pre Tīrtūm nhŷ hā amnhī nhīpēx anhŷr o pa.

39 —Tā Jejus nhŷ hā hkradjé jahkre ho mē ixpa xwÿnhjaja na pa prem kot ri tanhmā amnhī to ho pa hā omunh par o ri hköt ixpa. Mē ixpē Ijaew nhō pyka kamā nē mē inhō krī pē Jerujarē kamā kot ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho paja pa prem piitā omunh o hköt ri ixpa. Tā nhūm prem axtem nē mē ixpē pī kahpa hā kunhō nē kupī. **40** Hāmri nhūm htyk o apkati axkrunēpxi nhūm Tīrtūm akupŷm ho htīr nē akupŷm mē ixwyr kumē pa prem akupŷm htīr kām omu. **41** No nhūm mē piitā akupŷm htīr kām omunh kēt nē. Ām mē ixwyr pix na pre kato nē mē ixfutā apkü pa mē papxipixjaja akupŷm htīr ā omu. Hāmri nhūm Tīrtūm mē ixte ma mē piitā mē kām akupŷm htīr ā harēnh o ri ixpa kaxyw mē ixrē. **42-43** Amnepêm Tīrtūm nhŷ hā kapēr

jarēnh o mē pa xwÿnhjaja na prem Jejus kukamā tanhmā hā kagà hto nē mē kām harēnh o pa. Nē mē kām:

Koja nhÿrmā mēhōja man mē pahwÿr wrÿ nē mē panē tanhmā amnhī nhÿpêx to. Ka mē atō amnhī kaxyw hköt ajamaxpēr nē hköt amnhī xām hā koja Tirtum ja hā apumu nē mēhō kot tanhmā mē panē amnhī nhÿpêx to xwÿnhhta kukwak ri amnhī katut kôt ate amnhī tomnuj rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kêt nē. Anē.

Na pre Tirtum nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja Jejus kukamā ã harēnh nē hā kagà anē. Tā koja Jejus nhÿrmā akupÿn wrÿ hāmri nē mē htyk xwÿnhjê nē arī mē htür xwÿnhjê mē pahto pim-ràtā tanhmā mē pajarēnh to. Mē pahte tanhmā amnhī nhÿpêx to ho papa hā mē pahpumunh kôt tanhmā mē pajarēnh to. Hāmri nē Tirtum mē wa kuri mē pahtür tūm nē mē papa ho papa mā xwÿnhjê jarē nē māänēn wa kuri mē htür tūm kêt xwÿnhjê jarē. Mē pahtiitā tanhmā mē pajarēnh to kaxyw na pre Tirtum mē pakaxyw Jejus xām. Tā ã kot mē pajarēnh anhÿrja kukamā na pre mē ixte mē amā tanhmā harēnh to ho ixpa kaxyw mē awÿr mē ixrē. Mē ate kapēr mar nē tokyx Jejus kôt amnhī xunhwÿr kaxyw. Anē.

44 Nhūm Simāw Pêtre ã mē kām ujarēnh anhÿr rōm nhūm Tirtum mē kot mar o hkrī xwÿnhjê hwÿr amnhī Karō rē nhūm mē hwÿr wrÿ nē mē hkarō mā gjêx pa. **45-46** Hāmri nhūm mē Tirtum mā mex o mex ã harēnh o hkrī. No ãm mē kapēr kām harēnh kêt nē. Mē kapēr kwÿ hō ho kām mex o mex ã harē. Aa mē kot mē kapēr mar kêt tā ra ho kapēr mex

nē. Jakamā nhūm Jope rūm mē kot Simāw Pêtre hkôt mē mōr xwÿnhjaja. Ijaew kwÿ kot ra Jeus kôt amnhī xunhwyr xwÿnhjaja amnhī jaér pē ja hā mē omu nē axpēn mā:

—Hêxta waa nē. Mē kēp Ijaew kêt tā nhūm Tîrtûm kot mē panhîpêx pahtpyrà nē mē hwÿr amnhī Karō rē nhūm mē hwÿr wrÿ nē mē kām agjê. Nà ãm hāmri na mē pahtpyrà nē ã mē hipêx anē. Anē.

Hāmri nhūm Simāw Pêtre mē kuma nē mē kām:

⁴⁷ —Kwa pu mē hkrâ kumrâr kurê kumrëx. Ra Tîrtûm Karō kot mē pahtpyrà nē mē hkarō mā gjêx kênâ kot kêt měhô mē nê tanhmâ mē pahtpê àmnâr to. Ra mē kot mē pahtpyrà nē Jeus kôt amnhī xunhwyr kênâ. Anē.

⁴⁸ Hāmri nē Konêre mē hkwÿjê mā kām:

—E kot paj mē ate Jeus Kris kôt amnhī xunhwyr ã mē akrâ kumrâ. Anē.

Hāmri nē mē hkrâ kumrâr pa nhūm mē Simāw Pêtre mā kām:

—Kwa kormâ anojarêt kêt nē. Kritpêm ri mē ixkôt ri apa hā atâ apkati grêre nē kormâ ma akupým mō. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē hkôt ri pa hā apkati grêre hāmri nē nojarêt nē ma akupým mō.

11

Simāw Pêtre kot hkwÿjê mā Konêre jarênh

Atre 10.1-48

¹⁻² Hāmri nhūm Simāw Pêtre ma akupým mō. Jutej kamâ krî pê Jerujarê wÿr ma akupým mō hāmri nē pôj. Hāmri nhūm Jutej kamâ Jeus nhÿ hā mē ahkre xwÿnh maatijê mē mē kot Jeus

kôt amnhī xunhwyr xwýnhjaja Ijaew kêt xwýnhjê jarênh ma. Konêre mĕ hkwÿ kot mĕ urâk nĕ Jejus kôt amnhī xunhwyr ã mĕ harênh ma. Jakamâ nhûm Simâw Pêtre akupÿm mĕ hwyr pôj nhûm mĕ omu nĕ mĕ hâ àhkukjêr kurê kumrêx. Hâmri nhûm mĕ hkwÿjaja mĕ hâ kâm akir nĕ kâm:

³ —Kwa mĕ pahpê Ijaew pyrà nĕ mĕ kot amnhî my kwrÿt kà jakâr kêt tâ ka mêmô hwyr mĕ hwyr mō mĕ kuri pôj nĕ mĕ kutâ apkü. Anë.

⁴ Hâmri nhûm Pêtre tee ri mĕ kuma hâmri nĕ hprî hâ mĕ kâm amnhî jarë. Nê tanhmâ Tirtum kot kâm Ijaew kêt xwýnhjê jarênh to hâ mĕ kâm harë nĕ mĕ kâm:

⁵ —Kwa mĕ ã ri ajamaxpêr anhÿr kêt nĕ. E pa mĕ amâ amnhî jarë ka mĕ inhma mân. Nâ na pa pre jää Jope kamâ Tirtum mă amnhî jarênh o nhÿ nĕ te ixpimtir kâm mêmôj pumunh pyràk. Nhûm mêmôjja te mĕ hpiro xà pyrà nĕ kaxkwa rûm ixwyr wrÿk o mō pa ixprî hâ omu. ⁶ Nhûm kamâ mry piitâa. Mry xoprê nĕ mry xuwapô nĕ mry hpar o ri pa xwýnhjaja nĕ mry htu mîr pê ri pa xwýnhjaja nĕ âk. Nê mĕ pahte hkur xwýnhjaja nĕ mĕ pahte hkur kêt xwýnhjaja. ⁷ Kamâ mry piitâ pa omu. Hâmri nhûm Tirtum inhmâ: “Pa Simâw Pêtre? Mân ka ra amâ prâm nĕ nà? E kânhmâ xa nĕ axàmnhix mâmri mryta õ kapi nĕ apî nĕ ho anë nĕ aku. Piitâ mĕ ate hkur mă mex.” Anë.

⁸ —Pa tee ri kuma nĕ kâm: “Kwa Pahi Maati. Mĕ ixpê Ijaewjaja mĕ ixte mryja piitâ hkur kêt. Âm hkwÿ hpix na pa htem kuku. No ja hkwÿ aa mĕ ixte hô hkwÿ hkrêr kêt.” Anë. ⁹ Nhûm inhmâ: “Nâ nom kot anhÿr tâa. Kot paj pam amâ mêmôj jarë ka kamâ anhôkre kahak kêt nĕ. Jakamâ e mâmri

amnhīm hō kapi nē apī nē ho anē nē axàmnhīx hwȳk hkrē.” Anē.

10 —Na pre ã Ijaew kêt xwȳnhjê hwȳr inhmōr kulkamā inhmā karō ho axkrunēpxi anē. Nom hā kuxi nē inhmā mē pahte mry kur kēēta jarē. Hāmri nhūm mē hpipro xàja ma akupȳm kaxkwa hwȳr api nē kakrām axà nē akunok. **11** Hāmri nhūm Ijaew kêt xwȳnhjaja mē ixwȳr axkrunēpxi nē mra nē pōj. Konēreja Sejarej rūm ixwȳr mē rēnh xwȳnhjaja nhūm mē mra nē ixwȳr pōj. **12** Hāmri nhūm Tīrtūm Karō ma mē hkôt inhmē. Mē kēp Ijaew kêt tā nhūm ixàmnhīx ma mē hkôt ixpa kaxyw mē hkôt inhmē pa ma mē hkôt mō. Nhūm Jope kamā mē kot Jejus kôt amnhī xunhwȳr xwȳnh kwȳjaja kēp 6ja ma mē ixköt mō. Pa mē mō nē Sejarej kamā Konēreja wȳr pōj. **13** Hāmri nhūm mē ixpumu nē mē inhmā amnhī jarē. Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnh kot hwȳr wrȳk nē ūrkwȳ hwȳr àr nē tanhmā kām kapēr toja nhūm inhmā harē. Na xep pre kām: “E kēr ka ma Jope hwȳr amā mē àpēnh xwȳnh kwȳjê rē kē mē ma hwȳr mō. Hāmri nē kamā Simāw Pētre japrō nē man akupȳn awȳr o mō kē tanhmā mē amā ujarēnh to. **14** Koja mē amā tanhmā mē apē Tīrtūm kra hprām xàj tanhmā mē ate amnhī nhīpēx to hā mē amā karō ka mē ama nē mar tȳx nē hkôt amnhī nhīpēx. Ka mē anhōrkwȳ kamā akwȳjê mē apimrātā ama nē mar tȳx nē. Hāmri nē kot mē amā hā karō xà hkôt amnhī nhīpēx nhūm Jejus mē ate amnhī tomnuj pē mē apytār pa.” Anē.

—Na xep pre ã Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnhja kām ijarēnh anē. Jakamā nhūm ixwȳr jajē rē pa ma mē hkôt mō. **15** Hāmri nē kormā mē kām tanhmā Jejus

jarēnh to. Tanhmā kot mē panē amnhī nhīpēx to hā harē. Nē kormā mē kām ixujarēnh o ixām rōm nhūm Tīrtūm Karō te wam kot mē panhīpēxta pyrà nē mē hwȳr wrȳ nē mē hkarō mā gjēx pa. ¹⁶ Pa ja hā mē omu nē Pahihti Jejus kot akupȳm kaxkwa hwȳr nojarēt nē tanhmā mē pamā kapēr tota mā ijamaxpēr kurē kumrēx. Na pre mē pamā: “Finat Juāw Paxis na pre hte gō ho mē hkrā kumrār o pa. Tā koja Tīrtūm ta hpānhā mē awȳr amnhī Karō rē nhūm mē akarō mā agjē.” Anē.

—Ā na pre Pahihti Jejus akupȳm nojarēt nē mē pamā kapēr anē. Jakamā pa ã kot mē hipēx anhȳr ã mē omu nē ã kapēr anhȳrja mā ijamaxpēr kurē kumrēx. ¹⁷ Na pu prem Pahihti Jejus Kris kōt amnhī xunhwȳ nhūm Tīrtūm ja hā mē pahpumu nē mē pahwȳr amnhī Karō rē. Tā te kot mē panhīpēxta pyrà nē māänēn Ijaew kēt xwȳnhtajē hwȳr kurē nhūm mē hkarō mā agjē. Mē kēp Ijaew kēt tā nhūm mē pahtpyrà nē mē hwȳr kurē nhūm mē hkarō mā agjē. Tīrtūm tām kot amnhī krā hkōt mē hwȳr rēnh kēnā kot pa kēt mē nē tanhmā kēp ixāmnār to. Anē.

¹⁸ Nhūm pre ã Simāw Pêtre mē kām amnhī jarēnh anē nhūm mē kuma nē tām hamaxpēr nē hkīnh nē. Nē axte mē hā tanhmā kām nē hkēt nē. Ām mē hā Tīrtūm mā mex o mex ã harē. Hāmri nē axpēn mā:

—Nà ãm hāmri. Mē kēp Ijaew kēt tā na prem Jejus kōt amnhī xunhwȳ nhūm Tīrtūm kot mē panhīpēxta pyrà nē amnhī katut kōt mē kot amnhī tomnuj rēnh pa. Nhȳrmā wa hkuri mē pahtpyrà nē htīr tūm nē pa ho pa kaxyw nhūm ã mē hipēx anē. Nà ãm hāmri na ã kot mē panhīpēx pyrà nē mē hipēx anē. Anē.

*ãxiok kamā Jejus kwȳ jarēnh
Atre 4.36-37*

19 Tā ra mē kot kēn o Estewāw kapēr o hpīr xwȳj ri mē kot ã hipēx anhȳrta pyrā nē mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjaja omnuj tȳx o pa. Jakamā nhūm mē hkwȳjaja mē umaj ma ahpȳnhā krī hkwȳ hkōt pigrānh pa. Wēnīs wȳr nē Sipre hwȳr nē ãxiok hwȳr nhūm mē ma ahpȳnhā krī hkwȳ hkōt anhgrā nē kamā pa ho pa. Nē mē kām tanhmā Pahihti Jejus kot mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh o ri mē hkōt pa. No ãm kormā Ijaew pix mā harēnh o pa.

20 Tā hāmri nhūm mē hkwȳjaja Sipre mē Sirēn rūm ãxiok hwȳr pan pōj. Hāmri nē kamā mē kēp Ijaew kēt xwȳnhjē mā Pahihti Jejus kot amnhī nhīpēx jarēnh o pa. Æ mē kot amnhī nhīpēx anhȳr jakamā na mē ra ahpȳnhā ri mē kām harēnh o ri pa. Ijaew mā nē māänēn Ijaew kēt xwȳnhjē mā **21** nhūm mē ma mē hkōt ri Pahihti Jejus nhȳ hā mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Hāmri nhūm mē ohtō nē amnhī nhīpēx tūm kaga hpa nē hpānhā amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwȳ.

22 Hāmri nhūm Jerujarē kamā Jejus kwȳjaja mē harēnh ma nē mē hwȳr Panāpe mē. Æxiok hwȳr mē hwȳr kumē. Ma mē hwȳr mōr nē Jejus kōt mē hamaxpēr o hihtȳx kaxyw. **23** Hāmri nhūm ma mē hwȳr mō nē mē hwȳr pōj nē mē omu. Tīrtūm kot mē ho mex ã mē omu hāmri nē mē ÿ hā hkīnh nē. Nē mē kām:

—Nà ãm hāmri na ka mē ra Jejus kōt amnhī xunhwȳ nē hkōt amnhī nhīpēx mex o ri apa. Tā kēr

ka mē ām kapēr kōt pix mā ri amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkēt nē. Anē.

24 Panāpeja na pre tām amnhī nhīpēx o pa. Nē amnhī kaxyw Jejus kōt pix mā hamaxpēr mex o pa. Nē Tīrtūm Karō hkōt amnhī nhīpēx rāhā jakamā na pre hte ū hā mē kām Pahihti Jejus kot mē panē tanhmā amnhī nhīpēx to hā harēn o ri mē hkōt pa. Hāmri nhūm mē kuma nē ohtō nē Jejus kōt amnhī xunhwȳ.

25 Tā nhūm Panāpe āxiok rūm kato nē kot Sawti japrōr kaxyw ma krī pē Tas hwȳr mō. **26** Hāmri nē hwȳr pōj nē Sawti pumu nē haprō nē ma akupȳm amnhī kōt āxiok hwȳr o mō. Hāmri nē kamā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjē hkōt wa ri pa hā amgrā pyxi nē hapēx. Nē mē ho ohtō nē ri mē kām Jejus kapēr o mē ahkre ho ri mē hkōt pa. Jakamā nhūm krī nhō xwȳnhjaja mē kot Jejus kōt amnhī nhīpēx xwȳnhjē pumu nē mē hā mē hixi rē nē mē harēn o: “Kris tō nē htōxjaja” anhȳr o mē harē. Āxiok kumrēx kām na prem ā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjē jarēn anē. Jakamā nhūm mē piitā ā mē harēn anhȳr o pa.

27 Tā nhūm Panāpe mē Sawti wa kormā āxiok kamā paja rōm nhūm Tīrtūm nhȳ hā kapēr jarēn xwȳnh kwȳjaja mē hwȳr mran pōj. Jerujarē rūm mē hwȳr mran pōj. **28** Hāmri nhūm mē piitā mē kot mē kapēr mar kaxyw mē hwȳr akuprō. Jakamā nhūm hō pē Akapōja kānhmā xa nē tanhmā mē kām ujarēn to. Tīrtūm Karō nhȳ hā mēmoj kukamā mē kām awjarē nē mē kām:

—Kwa okora kēr ka mē axkām ajamak rom. Koja tokyx pika piitā hkōt mē apkur xà hā mēōja mē kēp

hkryre nē mē piitā mē hipêx kêt nē. Anē.

Tā nhūm gaa nē ujarênh xàja kôt mēmoj ã amnhī nhîpêx anē. Kormā Pahihti Krawti kot mē ho amnhîptâr ri nhūm mēmoj ã amnhī nhîpêx anē. No nhūm kormā ã amnhī nhîpêx anhŷr kêt ri nhūm Akapôja kukamā ã mē kâm ujarênh anē. ²⁹ Hämri nhūm mē kuma nē tee ri Jutej kamā Jejus kôt mē hkwŷjê hkukamā hamaxpêr nē axpêñ mā:

—E kwa pu mē Jutej kamā Jejus kôt mē pahtō nē pahtōxjê mā pahkàxpore hkwŷ gō kê mē ho amnhîm awjaprô nē hkur o pa. Anē.

Hämri nē mē kaxyw kàxpore hkwŷ ho akuprō. Nhūm mē hikàxpore hkryre xwŷnhaja ãm mē kâm ho hkryre nē kugō nhūm mē hikàxpore rûnh xwŷnhja mē kâm ho rûnh nē kugō. ³⁰ Jakamā nhūm mē ho hpikuprōn pa nē Panâpe mē Sawti wa kot mē hwŷr o mõr nē mē kâm òr kaxyw wa kâm kugō. Hämri nhūm wa hamŷ nē ma Jutej kamā Jerujarê hwŷr mē hwŷr o mõ. Hämri nē hwŷr pôj nē mē kot Jejus kapêr o mē ahkre xwŷnhjê mā kugō. Hämri nhūm mē kâm Jejus kôt mē htô nē htôxjê mā o anhgrà nhūm mē hamŷ nē hkînh nē ho amnhîm awjaprô.

12

*Mē kot Simãw Pêtre pynênh nē haxàr ã mē harênh
Matêwre 18.19-20*

¹ Tā nhūm mē õ pahi Eroxja õ pôristi mā Kris kwŷjê hã amŷnê nhūm mē hipêx kati nē nhūm mē amnhî xà htŷx kamā hamak o pa. ² Juãw tō Xiakreja nhūm mē pahi Erox nhŷ hã unê nē hkanhwŷr o kupí. ³ Hämri nhūm Ijaew kâm ja mex

jakamā nhūm pahi Erox hpānhā mē kām Simāw Pêtre hā amyñē nhūm unē nē haxà. Mē kot pāwti kaxkrit kêt kur ā mē hkīnh xà hā arīgro pē Pasja ā nhūm prem unē.⁴ Na pre Erox Simāw Pêtre hkukamā hamaxpēr o:

—Nà koja mē hkīnh hapêx pa Ijaew nom kupī nhūm rī amnhī pumu. Anē.

Hāmri nhūm pōristi kot Simāw Pêtre jamār xwÿnhjaja kēp 16. Nhūm mē axpēn pānhā kēp 4 kapēn nē hamār rāhā ho kuhē.⁵ Nhūm arī mē hagjēnh xà kamā hkrī ho hkrī. Hāmri nhūm Kris kôt htō nē htōxjaja harēnh ma nē tee ri hkukamā hamaxpēr hāmri nē axpēn wyr akuprō nē ho Tīrtūm wyr rāhā ho hkrī.

Tīrtūm kapēr o wrȳk xwÿnh kot Simāw Pêtre kator ā harēnh

⁶ Tā nhūm ra mē hkīnh hapêx nhūm kamàt. Hāmri nhūm pahi Erox kot tanhmā Simāw Pêtre ho xà hā arīgroja wyr nhūm kamàt nhūm pōristijaja arī mē hagjēnh xà kamā hamār mex o kuhē. Nhūm kuri wa hamēxkrut nē akutā hijē nē hamār o nō. Kàx o akutā kām ê nē wa ho nō nhūm wa hkaēx kām htÿx gōr nē nō. Nhūm ja wa hakwa krem māänēn hamār o xa.⁷ Puh nhūm Tīrtūm kapēr o wrȳk xwÿnhjê hōja mē hwyr axà nē wrȳhtak rax kām xa. Hāmri nē Simāw Pêtre grēk nē kumra nē kām:

—Pa Simāw Pêtre? E kwa tokyj kànhmā xa pu mō. Anē.

Hāmri nhūm hkrākato nē omu nē kànhmā ām kurē kumrēx nhūm kaxprexà hā kàxja axrē nē pykap rōrōk nē hikwÿ. No nhūm kuri pōristi wa nōr xwÿnhhta wa mar kêt nē. Wa arī ōt tÿx nē nō.

⁸ Hāmri nhūm Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnhja Simāw
Pêtre mā:

—E tokyx anhō kamīs jaxà nē amnē ixfot tē pu
pakato nē ma tē. Anē.

⁹ Hāmri nhūm kamīs nē hparkà jaxà nē ma hköt
tē. No ām kormā amnhī pumunh mex kêt nē. Te
hpimtir kām ā kot amnhī nhīpēx anhȳr pyràk ā
amnhī kamnhīx. ¹⁰ Hāmri nhūm wa hakwakrem
pōristi wa kot hamār o wa ām xwȳnhja hānh wa
tē nē wa hakre nē hpānhā ihōja wa hānh wa tē
no nhūm mē ōt tyx nē hkrī nē wa omunh kêt nē.
Nhūm wa hakwakre nhītep xà hköt wa tēn kato nē
hpānhā krī nē kahē xà hā hakwakreja wȳr wa tē.
Hāmri nhūm tām wa kām amnhī kahē xà mē nhūm
wa kato nē pry hā tē. Ja kôt nhūm Tīrtūm kapēr
o wrȳk xwȳnhja akunok nhūm Simāw Pêtre axte
omunh kêt nē. ¹¹ Hāmri nē hprī hā amnhī pumunh
kurē kumrēx nē hamaxpēr o:

—Kwa te ixpimtir kām ā ixte amnhī nhīpēx
anhȳr pyràk tā xep ixpimtir kêt. Tīrtūm na ixwȳr
kapēr o wrȳk xwȳnhja mē nhūm ixwȳr wrȳ nē mē
kēp ixfator. Pahi Erox ra kot ixpīr nhūm ixkwȳ
Ijaew kām ja prām tā nhūm mē kēp ixfator. Nà ām
hāmri na Tīrtūm ā mē kēp ixfator anē. Anē.

¹² Hāmri nē Marir nhōrkwy hwȳr htēm kurē
kumrēx. Juāw Makre katorxà Marirja nhūm õrkwy
hwȳr tē nhūm mē ra kamā hpiuprōnh rax nē ho
Tīrtūm wȳr o hkrī nhūm tām mē hwȳr tē. ¹³ Hāmri
nē kormā kapōt ā hakwa krem mē kām kahē xà
tatak o xa nhūm ixkre kamā mē kām àpēnh xwȳnh
Rotreja kuma nē hwȳr tē. ¹⁴ Hāmri nhūm kām
kapēr nhūm amnhī jaēr pē kuma nē hkīnh nē. Nē
kormā kām kahē xà mēnh kêt ri ma akupȳm tē nē

mẽ kot ho Tīrtūm wȳr xwȳnhjē hwȳr axà nẽ mẽ kām:

—Xê pēr Simāw Pêtre na tẽ nẽ kapôt ã hak-wakrem xa nẽ inhmā kapēr.

¹⁵ Hāmri nhūm mẽ tee ri kuma nẽ kām:

—Kwa arī mẽ hagjēn̄h xà kamā hkrī kēnā. Mān ka tanhmā amnhī krā amnhī to hā na ka ri atȳx ã akapēr anē. Anē.

Hāmri nhūm mẽ kām:

—Ma tanhmā kot pa kêt ri ixkrā amnhī to? ãm hāmri na pa mẽ amā harē. Mẽ kam nẽ mra nẽ omu. Anē.

Nom nhūm mẽ kuma nẽ ãm kuma nẽ kām:

—Nà tām kêt. Kaxkwa rūm Tīrtūm mā hamār o pa xwȳnh mān amā kapēr nom tām kêt. Anē.

¹⁶ Rōm nhūm Simāw Pêtre arī hakwakre tatak o xa. Hāmri nhūm mẽ jatā hwȳr mra nẽ kām kahē xà mẽ nẽ amnhī jaēr pē omu nẽ hkīnh nẽ.

¹⁷ Hāmri nhūm kānhmā mẽ kām īhkra hpē nẽ mẽ ho hpinhkrēnh pa nẽ mẽ kām:

—Nà Tīrtūm na ixwȳr kapēr o wrȳk xwȳnhja mẽ nhūm ixwȳr wrȳ nẽ pōristi pē ixfator. Anē.

Hāmri nẽ mẽ kām:

—E kēr ka mẽ Xiakre nẽ Jejus kôt mẽ pahtō nẽ pahtōxjē mā ijarē kē mẽ ijarēnh mar kurē kumrēx. Nom kot paj ixfato nẽ ma krī hō hwȳr mō. Anē.

Hāmri nẽ mẽ kēp kato nẽ ma mō.

¹⁸ Tā nhūm apkati nhūm pōristi kot hamār o hkrī xwȳnhjaja hkrā hapōj nẽ tee hapēr nẽ nhȳri omunh kêt nẽ. Hāmri nẽ tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o kām ma htȳx kumrēx nẽ axpēn mā:

—Kwa tanhmā na pre we amnhī to nẽ mẽ pahpē akunok? Tanhmā koja we pahi Erox hā mẽ pahkukja pu mẽ harēnh to? Anē.

19 Hāmri nhūm pahi Erox hpi kunor ā harēnh ma nē axtem pōristi hkwŷjē mā anē nhūm mē mra nē tee ri mē hagjēnh xà kamā hapēr nom nhŷri omunh kêt nē. Hāmri nhūm Erox mē kot hamār xwŷnhjē kamā gryk tŷx kumrēx nē amnhī wŷr mē hā karō nē mē kām:

—Kwa nok? Mē ate hamār rāhā ho akuhê hā ixte mē amā karō htā nhūm tanhmā amnhī to nē akunok. Nà kot paj mē anhīmex ka mē rī amnhī pumu. Anē.

Hāmri nhūm mē tee ri kām amnhī tā àaprār kapry nhūm mē hā amŷnē nhūm mē ho kator nē ma mē o mra nē mē himex. Hāmri nhūm pahi Erox Jutej rūm kato nē ma Sejarej wŷr mō nē hpānhā kamā pa ho pa.

*Pahi Erox tanhmā htyk to hā harēnh
Wam Pêtre 1.24-25*

20 Krī pê Xir mē Sito wa kamā mē pa xwŷnhjaja na pre htem pahi Erox nhō pyka hwŷr pa nē mē kēp amnhīm apkur xà hā mēō japrôr o pa. Tā nhūm Erox kot mēmoj mŷrapê mē kamā gryk jakamā nhūm mē tee ri mē kēp ujaprôr kaxyw mē hwŷr mra nom nhūm mē kām mēmoj kwŷ ho wēnê hkêt nē. Hāmri nhūm mē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē pahi Erox nhō kôwenatô Pratôja wŷr mra nē kām:

—E awŷr na pa mē mra. Kwa mē ixyr pê pahi Erox mā tanhmā akapēr to kē ama nē mē ixfamā gryk kêt nē. Pa mē axte mē awŷr mra nē mē apê mēmoj kwŷ japrôr o ri ixpa. Anē.

21 Hāmri nhūm mē kuma nē hwŷr tē nē mē yr pê tanhmā kām kapēr to nhūm kuma hāmri nē kot tanhmā mē kām kapēr to kaxyw mē kām arīgro hta.

Tā nhūm ra kot arīgro hyr xwÿnhata kato nhūm Erox kēp pahi hā ê mex jaxà nē tē nē kēp pahi hā mē hkři xà kamā nhý nē tanhmā mē kām kapēr to. ²² Mē kām kapēr ryy nē. Hāmri nhūm mē kuma nē hēx rom kām mex o mex ã harē. Nē kÿx pêê axpēn mā harē nē harēnh o:

—Kwa pahi Erox kēp mē panhīō hkêt. Pēr kaxkwa rūm Mēpahpām na pre mē pahwÿr wrÿ nē ã mē pamā kapēr mex anē. Anē.

Hāmri nē te kēp Tīrtūm pyràk o hipêx nē kām mex o mex ã harē. Nom hēx rom ã harēnh anē. Kot mē mar nē kām mē hkřih nē akupým mē kām mēmoj to wēnê hprām xàj nhūm mē hēx rom ã axpēn mā mex ã harēnh anē. ²³ Hāmri nhūm mē kuma nhūm ja kām mex nē nhūm hkřih nē mē mar o nhý nē kēp Tīrtūm pyràk ã harēnhja nē tanhmā mē kām nē hkêt nē. Jakamā nhūm tee ri amnhī tā omu nē hwÿr kapēr o wrÿk xwÿnhjê hō mē nhūm hwÿr wrÿ nē tanhmā ho nhūm õhy kamā kutōj rax nē htyk tokyx anē.

Panăpe mē Sawti wa akupým ãxiok hwÿr mōr ã wa harēnh

Atre 11.27-30

²⁴ Tā nhūm mē ra ohtō nē Tīrtūm Kra Jeus kot tanhmā mē panē amnhī nhípêx to hā harēnh ma nē hkôt amnhī xunhwÿ.

²⁵ Hāmri nhūm Panăpe mē Sawti wa ra Kris kôt htō nē htōxjê mā kàxporeta jamÿ nē ma Jerujarë hwÿr o mō nē mē kām kugō. Hāmri nē ma akupým ãxiok hwÿr nojarêt nē war amnhī kôt Juāw Makre o mō. Hāmri nē mē ma mō nē akupým mē hwÿr pój.

13

*Tīrtūm kot Panāpe mē Sawti wa hyr
Atre 9.15-16; Rōmān 1.1*

¹ Āxiok kamā Kris kôt mē kot axpēn to htōjaja kot Tīrtūm nhŷ hā kapēr o mē ahkre ho pa xwŷnhjê nhīxi ã kot anhŷr. Na pre Panāpe nē Sawti nē Simeāw kà htykre nē Rusti pê Sirēn nhō xwŷnh nē pahi Erox kràmnhwŷ Mānahēja. ² Jakamā nhūm prem mēmo arīgro hā axpēn wŷr akuprō nē Tīrtūm mā mex o mex ã harēnh kaxyw apkur kêt rāhā kām amnhī jarēnh o hkrī. Hāmri nhūm Tīrtūm Karō mē kām tanhmā kapēr o amnhīrīt to nē mē kām:

—E kēr ka mē Panāpe mē Sawti war ata nē wa kot inhmā tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa kaxyw wa ãm. Anē.

³ Hāmri nhūm mē kuma nē wa hyr kurê kumrēx nē wa himōk ã mē īhkra jaxwŷ nē wa ho Tīrtūm wŷ. Hāmri nē wa kot Tīrtūm mā tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa kaxyw wa kumē nhūm wa ma mō.

*Wajaga kot Jejus nē hkràmnhwŷ kurê hā harēnh
Atre 8.9-24*

⁴⁻⁵ Tā nhūm Tīrtūm Karō krī pê Serêw wŷr Panāpe mē Sawti wa kumē nhūm wa ma hwŷr mō. Nē amnhī kôt Juāw Makre ho mō. Kot tanhmā wa ho ajuta hto ho wa hkôt pa kaxyw. Hāmri nē wa mē mō nē Serêw wŷr pōj nē pâr krem axà nē ma gô hipôk pê Sipre hwŷr mō. Hāmri nē gô hipôk ã krī pê Saramīn wŷr pōj nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwŷr tē nē kamā Jejus kot mē panē tanhmā amnhī nhīpêx to hā mē kām harēnh o wa xa.

⁶⁻⁸ Tā nhūm mē krīja rūm kato nē hpānhā gô hipôk kôt mō nē hatur xà kamā krī pê Papos wŷr

pôj. Hāmri nē kamā wajaga Pajejus pumu. Gresjē kapēr kām hixi pê Erīm. Erīm haxwŷja kēp Ijaew. Na pre hte hēx rom te kēp Tīrtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o pa xwŷnh pyrak o amnhī nhîpêx nē ma mē kām ujarēnh o ri mē hkôt pa. No ām mē kām amnhī to hēx o pa. Gô hipôkja ã pahi Sejupaw hkràmnhwŷ na pre. Pahi Sejupawja àhpumunh tŷx jakamā na pre Panâpe mē Sawti wa harēnh ma nē kām wa kapēr mar prām nē wa kot kām Tīrtūm kapēr jarēnh kaxyw amnhī wŷr wa kuwŷ. Nom nhûm hkràmnhwŷ wajaga Erīmja kām wa hkînh kêt nē wa nê kām kapēr kām hihtŷx nē kām:

—Kwa nà wa kapēr mar kêt nē. Kot kaj war ama nē wa urâk nē amnhī kaxyw Jejus kôt ajamaxpêr nē hkôt amnhī xâm. Kwarî wa kapēr mar kêt nē. Anē.

⁹ Hāmri nhûm Sawti ra axtem pānhâ hixi. Ra hpānhâ kêp Pawre. Nhûm Tīrtūm Karō ra hkarō mā àr jakamā nhûm ū hā wajagata pumu nē wa nê hkràmnhwŷ mā kapēr ã kām akir nē kām:

¹⁰ —Tk. Kwa pêr apê Satanasti hkwŷ hā na ka ã wa inhnê kām akapēr anē. Na ka hte mêmoj punuj pix kukamā ajamaxpêr nē mêmoj mex nē mē no kupyr o apa. Tīrtūm kapēr mex kumrêx tâ ka axtem nē nê mē hkurê ho ri apa. ¹¹ Æ ate amnhī nhîpêx anhŷrja mŷrapê koja Tīrtūm tanhmâ ato ka ano hkre nē arît kêt o atâ apkati xohtô nē kām ga. Anē.

Hāmri nhûm no hkre kurê kumrêx nē tee ri rît kaxyw no pikrar pŷnh o xa nom mêmoj pumunh kêt nē. Hāmri nē měhô kot hpa hâ hpyr nē ōrkwŷ hwŷr ho môr kaxyw ri amnhî pu hâ mē hapêr pênh o xa. ¹² Hāmri nhûm hkràmnhwŷ pahihtija tee ri ja

hā omu nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām kurē kumrēx. Hāmri nē Pawre mē Panāpe wa kot tanhmā Tīrtūm kapēr jarēnh to hā wa kuma nē hamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Aa ixte ā mēhō kapēr kot anhŷr mar kêt tā pa jarāhā kuma. Nà ām hāmri na Jejus jarēnhja. Anē.

Pawre mē Panāpe āxiok ō hwȳr wa mōr ā wa harēnh

Atre 15.38

¹³ Tā nhūm Pawre mē Panāpe mē Juāw Makre wa mē krī pē Papos rūm kato nē hpānhā ma pyka hō hwȳr mō. Pàr kām ma pyka pē Pāpir wȳr mō nē kamā krī pē Perke hwȳr pōj. Hāmri nhūm Juāw Makre tanhmā hamaxpēr to nē tee ri axte wa hkōt mōr kukamā hamaxpēr hāmri nē wa hkaga nē awjanā nē ma akupȳm Jerujarē hwȳr ahte mō.

¹⁴ Jakamā nhūm Pawre mē Panāpe wa ahte Perke rūm kato nē hamū pika pē Pisit kām krī pē āxiok wȳr mō nē hwȳr pōj. Nhūm Ijaew nhō arīgromnu pē sap kato nhūm wa Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwȳr wa tē nē hwȳr axà nē nhŷ. ¹⁵ Hāmri nhūm mēhō mē kām Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kwȳ kamā harēnh o xa. Mojes mē Tīrtūm nhŷ hā kapēr o mē pa xwȳnh kot kapēr ā kagà hkwȳ kamā nhūm mē kām kamā harēnh o xa. Hāmri nē kamā harēnh pa nhūm mē ahkre xwȳnhjaja Pawreja wa omu nē wa hwȳr mēhō mē nhūm wa hwȳr tē nē wa kām:

—E na mē ijahkre xwȳnhjaja war ate mē inhmā axujarēnh prām nē māmrī mē inhmā mēmoj jarēnh kaxyw nhūm mē war atā anē. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm wa kuma nhūm Pawre kānhmā xa nē mē hpinhkrēnh kaxyw mē kām kānhmā īhkra

nhūm mē omu nē hpinhkrênh pa nhūm mē kām awjarē. Amnhī kwȳ pē Ijaewjē mē mē kēp Ijaew kêt xwȳnhjē kām Tīrtūm kīnh xwȳnhjē mā nhūm mē kām awjarē. Nē mē kām kapēr ryy nē. Tīrtūm kot tanhmā mē hkukamā Ijaew nhīgēt nē pāmjē nhīpēx to hā mē kām awjarē nē mē kām:

—E kot paj mē amā awjarē ka mē inhma. ¹⁷ Nà mē ixpē Ijaew nhō Tīrtūmja amnepêm na pre mē ixpē Ijaew pāmjē rē. Kormā Ejit kām mē pa ri nhūm amnhī kaxyw mē kurē nē mē ho ohtō rax kumrēx. Hāmri nē mē kaxyw hihtȳx jakamā Ejit rūm mē kator pa. ¹⁸ Hāmri nē mē ho mex ryy ho mē hköt pa. Mē kot kapôt ã ri pa hā amgrà pē 40 kamā mē kot htŷx ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa htā nhūm mē kamā ukaprī ryy ho mē hköt pa. ¹⁹⁻²⁰ Na pre mē kām pyka pē Kanaā kamā mē pa xwȳnhjē nhīmex pa. Kanaā kamā mē pa xwȳnhjaja ahpŷnhā axpēn kaxyw mēõ krī pē 7ja nhūm mē kām mē ho hapēx pa. Hāmri nē hpānhā mē inhīgētjē mā pykaja o hpigranh pa. Mē ixpē Ijaew nhīgētjē mā ho hpigranh pa nhūm mē kamā pa hā amgrà xohtō nē. Hā amgrà pē 450. Tā nhūm Tīrtūm hpānhā mē kām juisti hkwȳ rē nē mē kaxyw mē unhwȳ nhūm mē ho pa. Tā nhūm hpānhā Sāmuew mē ho amnhīptā nē mē o pa. Kēp Tīrtūm nhȳ hā kapēr jarēnh o pa xwȳnhjē hō nhūm Tīrtūm mē kaxyw ām.

²¹ —Tā nhūm mē ixpāmjaja axpēn ma nē ra te krī hkwȳ kamā mē urāk nē mēõ pahi kot Sāmuew pānhā mē ho amnhīptar o pa hprām xàj amnhī to Tīrtūm wȳ nē kām: “Pa Tīrtūm. Kwa mē ixkaxyw pahi hō xām kē mē ixto amnhīptar o pa nà. Ja na mē inhmā hprām tŷx kumrēx.”

—Anhŷr o amnhĩ to hwŷr jakamã nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kaxyw Sawti xãm. Kisti hkra na pre. Nẽ mẽ inhïgêt Pëjamï kanrêhã htàmnhwŷ na pre. Hämri nhũm Tïrtûm mẽ kaxyw ãm nhũm kêp mëõ pahi nẽ mẽ ho amnhïptâr o pa hã amgrà pê 40. ²² Tã nhũm Tïrtûm kator nẽ hpãnhã mẽ kaxyw Tawi xãm. Hämri nẽ harënh o: “Nà Jese hkra Tawija na hte inhmã hpräm xà hkôt amnhï nhïpêx mex o pa.” Anẽ.

²³ —Tã Jejus kêp Tawi hkanrêhã htàmnhwŷ na pre. Kukamã na pre Tïrtûm mẽ ixpê Ijaew nhïgêtjê mã harë nẽ harënh o: “Koja nhÿrmã Tawi hkanrêhã htàmnhwŷjê hõ mẽ ate amnhï tomnuj pê mẽ apytâ.” Anhŷr o hkukamã mẽ kãm harë. ²⁴ No nhũm kormã Jejus kot mẽ ixpê Ijaewjê mã amnhï to amnhïrt kêt ri nhũm Juãw Paxis kumrëx hkukamã mẽ ixwŷr mõ nẽ mẽ inhmã Tïrtûm kapêr jarënh o ri mẽ ixfôt pa. Nẽ mẽ ixte amnhï tomnuj kaga nẽ hpãnhã tãm amnhï nhïpêx o ixpa hã mẽ ixpumunh kôt mẽ ixkrã kumrãr ã mẽ inhmã karõ ho pa.

²⁵ —Tã mẽ kãm kapêr o pa ryy nẽ ra hatur xàm mënñ kaxyw nẽ amnhï tã tanhmã mẽ inhmã kapêr to nẽ mẽ inhmã: “Na ka mẽ ixpumu nẽ atyùx Tïrtûm kot mẽ akaxyw pa ixãm ã ixfamnhïx nom pa hkêt. Kot mẽ pakaxyw ãm mã xwÿnhta kukamã na pa pre mõ. Tãm kot amnhï to rax o ijakrenh. Nẽ kot amnhï to mex o kot ijakrenh. Jakamã na pa hte ãm kukwak ri ixpa nẽ amnhï tã hã ixpijaàm o ixpa.” Anẽ.

—Na pre ã Juãw Paxisja mẽ inhmã Jejus jarënh anhŷr o pa.

26 —Tā kwa mē inhma mē apê Apraāw kanrēhā htàmnhwýjaja nē mē apê Ijaew kêt xwýnh kām Tírtūm kính xwýnhjaja. È mē apiitā ixkapēr ma nē kām ajamaxpēr týx rāhā ho ri apa. Nà mē pahpiitā mē pakaxyw na Tírtūm kapērja. Kot mē pahte amnhī tomnuj pê mē papytär ã amnhī jarēnhja mē ixpē Ijaew pix kaxyw kêt. Mē pahpiitā mē pakaxyw na. Mē pahpiitā mē pahte ja mar nē hkôt amnhī nhípêxja na Tírtūm kām hprām. **27** Nom Jerujarē nhō xwýnhjê mē mē àptär tûmrejaja na prem Jeus kēp Tírtūm kot mē pakaxyw ãm xwýnh ã harēnh mar tā hkôt hamaxpēr kêt nē. Na pre htem mē inhō arígomnu pê sap ã akuprō nē axpēn mā Tírtūm kapēr ã kagà htûm kamā ujarēnh o hkrī. Kagàja kamā Tírtūm nhý hā mē kapēr o mē pa xwýnhjaja kot hprī hā Jeus jarēnh nē hā kagà nhûm mē kot mar tā hprī hā mar týx kêt nē. Jakamā na prem axtem nē mē kām hā amýnê. Tírtūm nhý hā kapēr jarēnh xwýnhjaja kot mē hkukamā mē harēnh xàja kôt nhûm mē kot hpír kaxyw mē kām hā amýnê.

28-29 Kot tanhmā amnhī tomnuj to hkêt tā nhûm mē amarī hā pahi Pirat wý. Kot mē kām hā àmnênh nhûm õ pôristijaja kot hpír kaxyw nhûm mē hā kuwý nhûm mē kām kupl̄. Ra Tírtūm kapēr ã kagà htûm kot mē hkukamā mē harēnh xà hkôt. Hämri nhûm mē kot hkôt pa ho pa xwýnhjaja pîkahpa nê ho wrý nē ma o tê nē kẽn kre kamā haxà. **30** Tā nhûm Tírtūm akupým ho htîr **31** nhûm xatā hkôt mē pa ho pa xwýnhjê hwýr hapôj. Kormā htyk kêt ri ra Garirej rûm Jerujarē hwýr hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjê hwýr xatā mē hwýr hapôx o pa. Jao hā arígro xohtô nē nhûm prem piitā omu. Tā mē

tāmjaja na htem mē ixpē Ijaew mā harēnh o pa.

32-33 —Amnepêm Tīrtūm na pre mē ixpē Ijaew nhīgêtjê mā tanhmā Kra Jejus jarēnh to. Kormā mē pahwyr wrÿk kêt ri tanhmā mē kām harēnh to. Jakamā ra kot hkukamā harēnh xà hkôt nhūm pre mē pahwyr wrÿnē tanhmā mē panê amnhī nhīpêx to. Tā mē ate harēnh mar kaxyw na pa wa man mē awyr mō. Amnepêm finat Tawi na pre Tīrtūm kapēr kwÿ hā kagà. Tīrtūm mex ã mē grer xà pê Sam 2ja kamā hā kagà. Te Tīrtūm tām Jejus mā kapēr pyrà o hā kagà nē hā kagà ho:

Apê Ixkra na ka.

Tā mē piitā mē kot apê Ixkra hā apumunh kurê kumrëx kaxyw na pa jarähā mē kām ato amnhīrīt. Anē.

Nhūm pre ã Tīrtūm Jejus mā kapēr anē nhūm Tawi ô ri mē pamā hā kagà.

34 —Amnepêm na pre Tīrtūm tanhmā Kra Jejus kukamā harēnh to. Mē kot hpÿr nhūm kot akupÿm ho htÿr kukamā hā amnhī jarē. ï hkro pymaj kot mē htykjê pê hkaxàr nē akupÿm ho htÿr ã nhūm hkukamā hā amnhī jarē. Te Kraja mā amnhī jarēnh pyrà nē amnhī jarēnh o:

E kot paj ato mex rax nē. Ixte Tawi mā amnhī jarēnh xà hkôt.

Anhÿr o hkukamā harēnh xà hkôt akupÿm ho htÿr nhūm axte htyk kêt ã harē.

35 —Nē kagàja nhām hô hō kot tanhmā Jejus jarēnh kute. Te Jejus tām Tīrtūm mā kapēr pyrà nē harēnh o:

Ixpê Akra hā ixte akapēr kôt ri amnhī nhīpêx râhā ho ixpa jakamā kot kaj ixpumunh mex pa inhī hkro hkêt nē. Anē.

Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kot ā Jejus jarēnh kot anhŷr. ³⁶ Nom ā Tawi jarēnh anhŷr kêt nē. Tawi na pre Tīrtūm kapēr kôt amnhī nhîpêx mex o pa hāmri nē ty nhūm prem mē panhîgêtjê nhîhkô hā haxà hāmri nhūm ī hkro nē hapêx.

³⁷ —Tā no Jejusja Tīrtūm kot akupŷm ho htîr jakamā nhūm Tawi pyràn ī hkro nē hapêx kêt nē.

³⁸ —E mē inhmar tŷx nē ixkwŷjaja. Kra Jejus pix kukwak na hte Tīrtūm amnhī katut kôt mē pahte amnhī tomnuj rē. ³⁹ Jakamā kot kaj mē ām Mojes kapēr kôt pix mā ri amnhī nhîpêx nhūm Tīrtūm tee ri ja hā mē apumu nē amnhī katut kôt mē ate amnhī tomnuj rēnh kêt nē. Jejusja tapxipix na pre htyk o Tīrtūm mā mē pahte amnhī tomnuj piitā hpānhā amnhîrer pa. ⁴⁰⁻⁴¹ Amnepêm na pre Tīrtūm kapēr nhŷ hā kapēr xwŷnhjê hōja mē kām Tīrtūm kapēr jarē nē hā kagà. Te Tīrtūm tām mē kot kapēr ā hpēr o pikēn xwŷnhjê mā kapēr pyrâ nē mē kām: E kot paj aa mē ate mēmoj pumunh kêt ð ho anē. Nhūm mēhō mē amā harē ka mē harēnh ma nē ām ama.

Nhūm mē kot omunh mex xwŷnhjê hō kot hprî hā mē amā harēnh tā ka mē ām ama nē hkôt ajamaxpēr kêt nē.

Hāmri nē tee ri tanhmā kām ajamaxpēr to ho ri apa. Anē.

Ā Tīrtūm mē kām kapēr anhŷr jakamā kwa mē o kora. Apu mē kajaja na pre ā mē ajarēnh anē rȳ ko. Anē.

⁴² Nhūm pre ā Pawre mē kām ujarēnh ryy anē. Hāmri nē Panâpe mē wa ixkreta rûm kator kaxyw nhūm mē kot mar o hkrî xwŷnhjaja tee ri ma wa mōr ā wa omu nē ma wa hkôt mra nē wa kām:

—Kwa war axujarēnhja na mex kumrēx. Mē inhmā axte mar prām. Xà koja axte sap kato ka wa akupŷn mē ixwŷr wa tē nē axte mē inhmā awjarē? Anē.

Hāmri nhūm wa mē kām:

—Tōe. Nà kot paj war anē. Anē.

⁴³ Hāmri nē wa ma tē nhūm mē hkwŷja ma wa hköt mra. Ijaew kwŷjaja nē Ijaew kêt xwŷnh kām Tīrtūm kinh xwŷnhjaja nhūm mē ma wa hköt mra. Hāmri nhūm wa pry hā mē kām kapēr o mō. Tīrtūm kot mē kutā nojarēt rāhā ho pa nhūm mē kot amnhī tā omunh nē hköt amnhī nhîpêx tŷx rāhā ho pa nē hkaga hkêt ā mē kām kapēr o mō.

⁴⁴ Tā nhūm axte sap nhūm krī nhō xwŷnh piitā axte Tīrtūm kapēr mar kaxyw ixkre wŷr akuprō. Ijaewjaja nē Ijaew kêt xwŷnhjaja. ⁴⁵ Hāmri nhūm Ijaew kwŷjaja tee ri mē amnhī wŷr Ijaew kêt xwŷnhjê pumu nē mē hā Pawre mē Panāpe wa kamā gryk nē. Mē kām Ijaew kêt xwŷnhjaja kot Tīrtūm kapēr mar prām kêt jakamā mē hā wa kamā gryk nē. Hāmri nē Pawre kapēr ma nē xatā kām kapēr punuj nē kām:

—Tk. Kwa na ka Tīrtūm kapēr jarēh o axêx. Ja kot anhŷr kêt. Anē.

⁴⁶ Nom nhūm wa kām mē uma hkêt nē. Wa ām Tīrtūm Karō nhŷ hā amnhī to htŷx nē wa mē kām kapēr. Nē amnhī tā tanhmā mē kām kapēr to nē mē kām:

—Nà wa ixpyrâ nē mē apê Ijaew jakamā na pa mē akumrēxjê mā Tīrtūm kot mē pakaxyw Jejus xām ā harē. Tā ka mē ama nē ām ama nē te mē ate hkaga pyrâ nē ā wa inhmā akapēr anē nē wa ixte kapēr o ixêx ā wa ijarē. Pēr ām mē ate mē

amā Tīrtūm mē Kra wa kuri mē atīr tūm nē mē apa hprām kêt. Jakamā kot paj wa mē apē ixkato nē hpānhā ma Ijaew kêt xwȳnhjē mā Jejus kapēr jarēnh o ri mē hkôt ixpa. ⁴⁷ Tīrtūm kapēr ā kagà htūm ā kot mē ixte amnhī nhīpēx anhȳrja kukamā mē ijarē nē mē ijarēnh o:

Mē ate Ijaew kêt xwȳnhjē mā ixkapēr jarēnh o ri
apa kaxyw na pa pre mē kaxyw mē arê.

Jakamā koja pyka piitā hkôt mē pa xwȳnhjaja ohtō
nē mē akapēr ma nē ixsra hkôt amnhī xunhwȳ.

Koja mē ā amnhī nhīpēx anē pa ja hā mē omu nē
mē ho ixsra. Anē.

Tīrtūm kot ā ja kukamā mē ijarēnh anhȳr jakamā
kot paj wa mē apē ixkato nē mē apānhā ma Ijaew
kêt xwȳnhjē mā Tīrtūm kapēr jarēnh o ri mē hkôt
ixpa. Anē.

⁴⁸ Hāmri nhūm Ijaew kêt xwȳnhjaja amnhī tā
wa kapērja ma nē hkīnh nē Tīrtūm kapēr mex o
mex ā harē. Hāmri nhūm ra Tīrtūm kot nhȳrmā
amnhī ri mē htīr tūm nē mē pa ho mē pa kaxyw
mē rēnh xwȳnhjaja amnhī kaxyw Pahihti Jejus kôt
hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwȳ.

⁴⁹ Tā nhūm pika pē āxiok kamā mē piitā Tīrtūm
kapēr jarēnh ma. ⁵⁰ Nom nhūm Ijaew xàptar
tūmrejaja kām Pawre mē Panāpe wa hkīnh kêt
jakamā na prem krī hkôt mē kot amnhī to rūnh
xwȳnhjē mā wa ho kapēr punuj o pa. Mē õ pahi mē
mēni kot amnhī to rūnh xwȳnhjaja nhūm mē kām
tanhmā wa ho kapēr to nhūm mē kuma nē mē hkôt
hamaxpēr. Mēnijaja kām Tīrtūm prām tā amnhī
kaxyw Jejus kôt hamaxpēr kêt jakamā tanhmā mē
kot Pawre mē Panāpe wa ho hēx toja ma nē hkôt

hamaxpēr nē wa kamā gryk nē. Jakamā nhūm mē ohtō nē tanhmā wa hipēx to nē amnhī nē wa hano.

⁵¹ Hāmri nhūm wa mē kēp kato nē xa nē mē kot Tīrtūm kapēr kaga hā amnhī pumunh kaxyw mē noo mā wa hparkà kapa nē nē awjagrō kapī nē ma wa tē. Hāmri nē ma krī pē Ikōn wȳr hpānhā wa mō.
⁵² Hāmri nhūm āxiok kamā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjaja hkīnh nē ri pa. Tīrtūm Karō kot mē hkarō mā gjēx jakamā nhūm mē hkīnh nē ri pa ho pa.

14

Pawre mē Panāpe wa kot Ikōn wȳr mōr ā wa harēnh

Matēwre 10.34-35

¹ Hāmri nhūm Pawre mē Panāpeja wa āxiok rūm kato nē hpānhā ma krī pē Ikōn wȳr wa mō. Hāmri nē hwȳr pōj nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwȳr wa tē nē kamā mē kām Jejus jarēnh o nhŷ. Mē kām harēnh kām hihtȳx jakamā nhūm mē hkwȳjaja wa kuma nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwȳ. Ijaew kwȳjaja nē mē kēp Ijaew kēt xwȳnh kwȳjaja nhūm mē ohtō nē Jejus kōt amnhī xunhwȳ.

² Tā nhūm mē hkwȳjaja kām Jejus jarēnh mar prām kēt nē. Hāmri nē kato nē ma Ijaew kēt xwȳnh kwȳjē hwȳr mra nē tanhmā mē kām Pawre mē Panāpe wa ho hēx to nē wa ho kapēr punuj nē nhūm mē mar xà hkōt wa kamā gryk nē. ³ Nom nhūm wa tokyx kator nē ma mōr kēt nē arī Tīrtūm Karō nhŷ hā amnhī to htȳx nē mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Nē kēp mē kutā nojarēt xwȳnh ā harēnh o pa. Nē ū hā mē kām aa

mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwȳ ho anhȳr o ri mẽ hköt pa. Jakamã nhũm mẽ hkwȳjaja ja hã wa omu nẽ wa kapẽr ma nẽ hamaxpẽr o:

—Kwa ãm hãmri na wa Tirtum kêp mẽ pakamã ukaprĩ xwȳnh ã harẽ. Pẽr ÿ hã wa kot ã amnhĩ nhipêx anhȳr o pa kẽnã. Ané.

⁴ Hämri nhũm Ijaew kêt xwȳnh kwȳjaja wa hköt hamaxpẽr nẽ wa hköt amnhĩ xunhwý. No nhũm mẽ hkwȳjaja wa hköt hamaxpẽr kêt nẽ. Ra mẽ kot Ijaew kwȳ kot tanhmã wa ho kapẽr punuj toja ma nẽ mẽ hköt hamaxpẽr jakamã nhũm krĩ nhõ xwȳnhjaja axpẽn kwȳm ri tanhmã wa hköt hamaxpẽr to ho pa. Jao axpẽn kwȳm ri wa hköt hamaxpẽr o pa.

⁵ Tã nhũm wa hköt hamaxpẽr kêt xwȳnhjaja axpẽn wȳr akuprõ nẽ wa hã amynê. Ijaew kwȳjaja nẽ Ijaew kêt xwȳnh kwȳjaja nẽ mẽ õ pahijaja nhũm mẽ kot kẽn o wa htak o wa hpír kaxyw wa hã amynê. ⁶ Hämri nhũm wa amnhĩ tã ama nẽ mẽ kêp kato nẽ hpãnhã ma pika hõ hwȳr mõ. Ma Rikõn kãm krĩ hkwȳ hwȳr hpãnhã mõ. Risti wȳr nẽ Tepe wȳr nẽ pu hã krĩ hkwȳ hwȳr wa mõ. ⁷ Wa mõ nẽ poj nẽ ma mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhipêx to hã harenh o ri mẽ hköt pa.

Te grà xwȳnh jarẽnh

Atre 3.1-10

⁸ Nhũm Risti kamã měhõ my hte grà nẽ hkrĩ xwȳnhja. Katorxà nhõxà kre rũm hte grà nẽ kator jakamã ri pa hkêt nẽ arĩ hkrĩ xà kamã hkrĩ ho hkrĩ.

⁹ Jakamã nhũm Pawre mẽ kãm ujarenh o xa nhũm kuri mar o nhÿ. Hämri nẽ hamaxpẽr o:

—Nà pēr Tīrtūm àhpumunh o àhpumunh. Mān kot ixto mex kaxyw àhpumunh tÿx. Nà koja ixto mex. Anē.

Hāmri nhūm Pawre ã hamaxpēr anhÿr ã omu 10 nē kàx pê kām kapēr nē kām:

—E kwa kànhmā xa. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kànhmā ãm kurê kumrēx nē ri mra. Nē amnhī te kamā hamak o ri mra nē hkīnh tÿx kumrēx. 11 Hāmri nhūm kuri mē kuhê xwÿnhjaja Pawre kot ã hipêx anhÿrja ã omu nē htÿx wa kēp kaxkwa kamā mēhpām ã wa hkamnhīx nē hkīnh nē axpēn mā:

—Kwa pēr mēpahpām na wa. Mēpahpām Jupti mē Mēkurtija na wa panhī hā amnhī jahkre nē mē pahwÿr wrÿ. Nà ãm hāmri na wa mē pahwÿr wrÿ. Anē.

Nom mē kapēr pê Rikaôn o axpēn mā kapēr jakamā nhūm Pawre mē Panâpe wa mē mar kêt nē. Wa kot mē kapēr mar kêt jakamā ã mē kot wa harënh anhÿrja mar kêt nē htÿx wa xa. 12 Nhūm mē ã wa kēp mēhpām ã wa harënh anē nē hkīnh tÿx nē. Panâpeja nhūm prem kēp mē hpām Jupti hā hkamnhīx no Pawreja nhūm prem kēp mēhpām Mēkurti hā hkamnhīx. Pawreja Mēkurti pyrà nē kapēr japjē rûnh jakamā nhūm mē kēp hā hkamnhīx. 13 Na prem krī htā mēhpām Juptija mā amnhī jarënh xà hā ixtre nhîpêx nē hkarõ nhîpêx. Hāmri nē hwÿr akuprõ nē kām mex o mex ã harë nē amnhī to hwÿr o pa. Jakamā nhūm Jupti nhō patrejaja Pawre mē Panâpe wa kēp mēhpām ã wa harënh ma hāmri nē wa hā hkwÿjē mā kām:

—Kwa pu mē wa kām môx kwÿ hpa nē pixôrã hkwÿ rê. Hāmri nē wa kām wa mex o wa mex ã

wa harē nē wa kēp mēpahpām ã amnhī to wa kuwy.
Wa kēp mēpahpām kēnā. Anē.

Hāmri nē ra ã wa hipêx anhŷr kaxyw ¹⁴ nhūm
wa tee ri mē kot amnhī nhîpêx ã mē omu nhūm ja
wa kēp omnuj tŷx nē. Jakamā nhūm wa amnhī pê
hinôkà kaxônh pa nē mē kutā hprôt nē ã mē kot
wa hipêx anhŷrja nê mē kām kapēr kām hihtŷx nē.

¹⁵ Nē mē kām:

—Kwa mē ri ã wa inhîpêx anhŷr kêt nē. Wa
ixpê mēapām kêt kēnā kot ka kêt mē ã wa inhîpêx
anē. Nom mēapāmja na ka htem ãm amnhī to hwŷr
kaprŷ nē kām mex o mex ã harênh kaprŷ o ri apa.
Tā mē ate ã amnhī nhîpêx anhŷr kaga nē hpânhā
Tirtûm kôt amnhī xunhwŷr nē amnhī to pix wŷr
o apa kaxyw na pa pre wa mē awŷr mō nē pôj.
Tirtûmja mē ate mē apām jarênhita rom htîr o htîr.
Na pre mêmoj piitâ ho kato. Kaxkwa ho kato nē
pyka ho kato nē gô xujanâr o kato. Nē kamā ri
mêmoj piitâ ho kator pa.

¹⁶ —Amnepêm mē pa xwŷnhjaja na pre htem
amnhī krâ hkôt pix mā tanhmâ ri amnhī nhîpêx
to ho pa nhūm Tirtûm ja hâ mē omu nē ãm mē
omu nē tanhmâ mē ho hkêt nē. ¹⁷ Mē pahte amnhî
tâ omunh kaxyw na hte amarî tanhmâ mē pahto
mex to ho pa. Na hte mē pahwŷr na rē nhūm mē
pahpur go mex nē. Nhûm mē pamâ tanhmâ mē
pahpur kâm mêmô hyja to nhûm ra mē pamâ ô
rûnh nē. Pu htem hamŷ nē ho paxâpkur mex nē
pahkînh nē ri papa. Tirtûm pix kukwak ri na pu
htem ã amnhî nhîpêx anhŷr o ri papa. Anē.

¹⁸ Nhûm pre ã Pawre mē kot wa kâm môx parja
nê mē kâm kapêr kâm hihtŷx anē. No nhûm mē
kuma nē ãm kuma nê wa kâm mry hkwŷ hpar

kaxyw wa hā hihtȳx nē. Jakamā kritpēm nhŷx prem wa kām hkwŷ pa. Tā tanhmā hamaxpēr to nē hkaga nē wa kām hpar kêt nē.

*Mē kot Pawre pīr ā àmnênh ā mē harēnh
Sikūn Ximotre 3.10-11*

¹⁹ Tā nhŷm Ijaew kwŷjaja mē hwŷr mran pōj. Krī pē ãxiok mē Ikōn rūm ma mē hwŷr mran pōj nē mē kām Pawre ho hêx o mē hkôt pa nhŷm mē kuma nē axtem nē Pawre kamā gryk kato. Hāmri nē mē kot hpīr kaxyw kēn runh kwŷ jamŷ nē ho htak prêprêk o kuhê. Hāmri nhŷm amnhī xà htŷx kamā ama nē tēm nē akryk nō nhŷm mē omu nē htŷx ho ra htyk ā hkamnhīx. Hāmri nē hwŷr tē nē hpa hā kupry nē ma hkjênh o mō nē krī pum kumē nē ma akupŷm mra. ²⁰ Hāmri nhŷm Jejus kôt mē kot axpēn to htōjaja tee ri ā mē kot hipêx anhŷr ā omu nē hkaprī htŷx nē hwŷr hprōt nē omu nē mŷr o kuhê. Hāmri nhŷm te htyk pyrà nē nōr tā Jejus nhŷ hā akupŷm hihtȳx mex nē kànhmā nhŷ hāmri nē ma akupŷm mē hkôt krīm tē.

Tā nhŷm apkati nhŷm Panâpe mē wa krīja rūm kato nē ma wa mō. Pānhā ma krī pē Tepe hwŷr wa mō.

Pawre mē Panâpe akupŷm ãxiok wŷr wa mōr ā wa harēnh

²¹⁻²² Tā nhŷm wa ma Tepe hwŷr mō nē pōj. Hāmri nē kamā mē kām Jejus tanhmā kot mē panē amnhī nhŷpêx to hā harēnh o ri mē hkôt wa pa nhŷm mē wa kuma nē ohtō nē Jejus kôt amnhī xunhwŷ.

Tā nhŷm wa kato nē awjanā nē ma akupŷm pika pē Pisisit wŷr wa mō. Nē kamā krī hkwŷ hkôt ri ra mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjê jahkre

ho ri mē hkôt pa. Krī pê Risti nē Ikōn nē āxiokja kôt. Nē mē ahkre kamā Jejus kôt mē ho mē hihtŷx o wa pa nē mē kām:

—E ra mē ate Jejus kôt amnhī xunhwŷr jakamā koja mē kām Jejus kurê xwŷnhjaja tee ri ja hā mē apumu nē hā tanhmā mē anhîpêx to. Tā kér ka mē ām amnhī tā mē omu nē ām mē omu nē Jejus kaga hkêt nē. Nē arī hkôt amnhī nhîpêx mex o ri apa rāhā nhýrmā ma õ krī hwŷr api nē Tîrtûm wa kuri amex kumrêx nē atîr tûm nē apa ho apa. Anē.

²³ Hāmri nē ahpýnhā krī piitā hkôt ri mē kot pastô nhý hā mē ahkre kaxyw mē hkwŷjê rê nē mē kaxyw mē unhwŷ nē mē ho Tîrtûm wŷ. àpkur kêt rāhā mē ho kuwŷ nē kām:

—Pa Tîrtûm? E jajê pumu. Mē kot krī ja kamā pastô nhý hā akrajê jahkre ho pa kaxyw na pa wa mē unhwŷ. Jakamā e kér ka mē kutâ anojarêt rāhā ho ri mē hkôt apa. Anē.

Hāmri nē wa mē kêp kato nē ma hpânhā nhýhým wa mō. ²⁴ Pyka pê Pisis kamā mō nē hpânhā nhām pyka pê Pâpir kôt mō. Wa ma mē kām tanhmā Jejus kapêr jarênh to ho mē hkôt mō. ²⁵ Hāmri nē krī pê Perke hwŷr wa pôj nē kamā mē kām Jejus kot tanhmā amnhī nhîpêx to hā harê hāmri nē mē kurûm kato nē axte mō. Pânhā ma krī pê Atari hwŷr wa mō. ²⁶ Hāmri nē hwŷr pôj nē hpânhā kurûm akupým āxiok wŷr wa mō. Pàr rax kâm ma akupým mō. Āxiokja kamā na pre wa nojarêt nhûm Jejus kôt wa htô nē wa htôxjaja wa ho Tîrtûm wŷ nē ma krī hkwŷ hwŷr wa kumē. Wa kot ma mē hkôt tanhmā Jejus kot mē panê amnhī nhîpêx to hā harênh o wa pa kaxyw wa kumē. Jakamā nhûm

wa ra ja ho anhŷr pa nẽ akupŷm mẽ hwŷr wa mõ.
²⁷ Hämri nẽ wa akupŷm pôj nẽ Jejus kôt mẽ kot axpën to htõ nẽ htõxjê ho akuprõ nẽ mẽ kãm amnhĩ jarẽ nẽ mẽ kãm:

—Nà ãm hämri na pa wa ra ixfakâhkñh pê akupŷn mẽ awŷr pôj. Na pre Tîrtûm wa ixkutâ nojarêt râhã ho wa inhïhkô hã pa. Jakamã pa pre wa ma ũ hã Ijaew kêt xwŷnhjê mã Jejus jarênh o ixpa nhûm mẽ hkwŷjaja wa inhma nẽ hkôt amnhĩ xunhwŷ.

²⁸ Anhŷr o wa mẽ kãm kapêr hämri nẽ wa tokyx ma nhŷhŷm krî hõ hwŷr axte mõr kêt nẽ. War arî ãxiok kamã Jejus kôt wa htõ nẽ htõxjê hkôt ri pa.

15

*Jerujarẽ kamã Jejus kwŷ hpikuprõnh ã mẽ harênh
 Matêwre 23.1-4; Karatas 2.1-5, 5.1-16*

¹ Tâ hämri nhûm Ijaew kwŷjaja ãxiok wŷr Jejus kwŷ pê Ijaew kêt xwŷnhjê hwŷr mõn pôj. Pika pê Jutej rûm mẽ hwŷr pôj nẽ tanhmã mẽ ahkre hto ho pa. Nom axtem nẽ Tîrtûm kapêr kuhpa hã mẽ ahkre nẽ mẽ kãm:

—Kot ka mẽ amã Jejus kôt amnhĩ xunhwŷr prãm hämri nẽ mẽ ixpyrà nẽ finat Mojes kot mẽ pamã karõ xà hkôt amnhĩ my kwrŷt kà kwŷ jakà nẽ rî kormã hkôt amnhĩ xunhwŷ. Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhûpêx anhŷr kêt nẽ nhûm Tîrtûm tee ri ja hã mẽ apumu nẽ amnhĩ katut kôt mẽ ate amnhĩ tomnuj rênh nẽ mẽ ato hkra hkêt nẽ. Anẽ.

² Hämri nhûm Pawre mẽ Panäpe tee ri mẽ kapêr anhŷrja ma nhûm wa kêp ja omnuj tŷx nẽ. Hämri nhûm wa mẽ kãm:

—Tk. Kwa kot anhŷr kêt. Na hte Tîrtûm mĕ pahte amnhî my kwrŷt kà jakâr ã mĕ pahpumunh kôt mĕ pahto hkra hkêt nê. Anê.

Hâmri nê tee ri mĕ kapêrja nê mĕ kâm kapêr no nhûm mĕ âm wa kuma nê wa hkôt hamaxpêr kêt nê. Nê arî ã mĕ ahkre anhŷr o mĕ hkôt pa. Jakamâ nhûm mĕ ja hã axp n m   kap r rax n  . Hâmri nhûm Jejus kw  p  Ijaew k t xw nhjaja amnhî t  Pawre m   Pan pe wa hkukja n   wa k m:

—Kwa x  kot paj m   apyr  n   amnhî my kwrŷt k  jak  nhûm Tîrtûm k m ja mex n   n  ? Kwa wa ma akup m Jerujar  hw r m   n   ja h  Jejus nh  h  m   ahkre xw nh maatij  m   m   kot Jejus kw  jahkre xw nhj  kukja n   h  m   ama. N  ota m   ixkw jaja koja ma war ak t mra. K  m   tanhm  m   am  ja jar nh to ka m   ama n   man akup n m   ixw r mra n   tanhm  m   inhm  m   kap r jar nh to. An .

Hâmri nhûm wa m   k m: “T e. N   kot paj m   an .” An .³ Hâmri n   wa m   ma Jerujar  hw r m  . Ma pyka p  W n s m   Samar hk t ma hw r m  . Hâmri n   nh ri Jejus k t m   ht  n   ht xj  pumu n   m   k m Ijaew k t xw nhj  jar . M   hk yjaja m   ur k n   Jejus k t amnhî xunhw r   m   har nh o m  . Hâmri nhûm m   har nh ma n   m     h  hk nh n  .⁴ Hâmri nhûm m   ra Jerujar  hw r Jejus k t m   ht j  hw r m  n p j. Hâmri n   m   ahkre xw nhj  m   Jejus nh  h  m   ahkre xw nh maatij  pumu nhûm m   haxw ja amnhî w r m   omu n   hk nh n  . N  tanhm  m   ho mex to n   m   k m kap r mex n  . Hâmri nhûm Pawre m   Pan pe wa m   k m amnhî jar . Tîrtûm kot wa  hk  h  wa hk t pa nhûm wa   h  kot Ijaew k t xw nhj  m  

kapēr o pa nhūm mē hkwȳja kot wa mar nē Jejus kôt amnhī xunhwȳr ã nhūm wa mē kām amnhī jarē. ⁵ Nhūm Jejus kwȳjê kamā mē kēp Parijew nhō xwȳnh kwȳjaja. Mē kēp Parijew tā hkwȳjê rom Jejus kôt amnhī xunhwȳ. Jakamā nhūm mē tee ri Pawre mē Panāpe wa kot Ijaew kêt xwȳnhjê jarēnh ma nē kānhmā kuhē nē wa kām:

—Kwa kē mē pahpyrà nē amnhī my kwrȳt kà jakà nē finat Mojes kot Tīrtūm nhȳ hā mē pamā mēmoj tā karō hköt amnhī nhīpēx o pa. No kot mē ã amnhī nhīpēx anhȳr kêt nhūm ja mē pahpē omnuj nē. Anē.

⁶ Hāmri nhūm Jejus nhȳ hā mē ahkre xwȳnh maatijê mē mē hkwȳjê jahkre xwȳnhjaja mē kuma nē hapōj nē nhȳri akuprō. Ijaew kêt xwȳnh kot Jejus kôt amnhī xunhwȳr xwȳnhjaja kot tanhmā amnhī nhīpēx to hā axpēn mar kaxyw nhȳri akuprō. ⁷ Hāmri nē mē hā axpēn mar ryy nē. Hāmri nhūm Simāw Pêtre tā kānhmā xa nē mē kām:

—Nà na pre Tīrtūm mē pahkapi nē Ijaew kêt xwȳnhjê kaxyw pa ixta. Ixte mē kām Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh o ri mē hköt ixpa nhūm mē kot inhmar nē hköt amnhī xunhwȳr kaxyw nhūm mē kaxyw ixta. Ra mē ate ja hā ixpumunh mex. ⁸⁻⁹ Tīrtūm kot tanhmā ri mē pakute hköt mē pahpumunh par jakamā te kot ra mē panhīpēxta pyrà nē māānēn Ijaew kêt xwȳnhjê nhīpēx. Mē kot mē pahpyrà nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr jakamā nhūm Tīrtūm te ra mē panhīpēx pyrà nē amnhī katut kôt mē kot amnhī tomnuj rē nē mē ho hkra. Hāmri nē mē hwȳr amnhī Karō rē nhūm mē hkarō mā agjē. Tīrtūm tām kot amnhīm mē rēnh kēnā.

10 —Tā xà mē pahpē Ijaew na pu htem wam Tīrtūm kot finat Mojes mā kapēr kôt amnhī nhīpēx mex o papa? Nà na pu htem hköt amnhī nhīpēx mex kêt nē. Nē mē panhīgētjaja na xep prem haxwȳja hköt amnhī nhīpēx mex o pa hkêt nē. Mē pahtiitā mē pahpē hihtȳx kēnā. Tā Ijaew kêt xwȳnhjaja kot hköt amnhī nhīpēx o pa hā ka mē ra mē kām karō kaxyw. Kwa kot kaj mē anē nhūm Tīrtūm tee ri ja hā mē apumu nhūm ja kēp omnuj nē. Kām ja prām kêt. **11** Kwa mē ã mē kām hā karō anhȳr kêt nē. Mē panhō pahihti Jejus na hte mē pahtiitā mē pakutā nojarēt o axpēn pyràk. Jakamā Ijaew kêt xwȳnhjaja nē mē pahpē Ijaewjaja kot puj mē amnhī kaxyw hköt pajamaxpēr nē hköt amnhī xunhwȳ. Hāmri nhūm Tīrtūm ja hā mē pahpumu nē mē panhīpēx o axpēn pyrà nē Jejus kukwak ri amnhī katut kôt mē pahte amnhī tomnuj rē nē mē pahto hkra. No na hte mē pahte amnhī my kwrȳt kà jakār rȳ finat Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx ã mē pahpumunh kôt mē pahto hkra hkêt nē. Anē.

12 Nhūm pre ã Simāw Pētre mē kām kapēr anē. Hāmri nhūm hpānhā Panāpe mē Pawreja mē kām amnhī jarē. Tīrtūm kot tanhmā wa ho nhūm wa kot Ijaew kêt xwȳnhjē hwȳr wa mōr ã amnhī jarē. Nē Tīrtūm nhȳ hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwȳ ho anhȳr o ri mē hköt pa hā mē kām amnhī jarē nhūm mē piitā akryk wa mar o hkrī nē wa ujarēnhta hkukamā hamaxpēr. **13** Hāmri nhūm Simāw Pētre mē Panāpe wa mē kām ujarēnh pa hāmri nhūm Xiakre wa hpānhā kānhmā xa nē mē kām kānhmā īhkra pē nē mē kām:

14 —E pa ijaxwȳja mē amā ixkapēr ka mē inhma.

Nà na pu mē ra Simāw Pêtre kapēr ma. Tīrtūm kot wam amnhī kaxyw Ijaew kêt xwÿnh kwÿjê rên hā mē harēnhja pu mē ra kuma. ¹⁵ Ām hāmri na ã mē harēnh anē. Amnepêm Tīrtūm kapēr nhÿ hā mē kapēr o mē pa xwÿnhjaja na prem ra ja kukamā Tīrtūm kot tanhmā mē hipêx to hā amnhī jarēnh kukamā hā kagà. Te ho tām kot kām kapēr pyrà nē hā kagà ho:

¹⁶ Amnepêm finat Tawija na pre hte inhmā amnhī kwÿjê ho amnhîptâr o pa.

Mē kēp Ijaewjaja nhûm pre inhmā mē ho amnhîptâr o pa.

Hāmri nhûm mē gaa nē axpēn pê anhgrà nē ahpÿnhā ri pa.

Tā ixpê Tīrtūm kot paj nhÿrmā ma mē hwÿr wrÿ nē axte mē ho akuprō nē tām mē unhwÿr pa.

¹⁷ Jakamā Ijaewjê kukwak ri koja Ijaew kêt xwÿnh kwÿjaja māänēn ixfôt amnhī xunhwÿ.

Pa te ixte Ijaewjê nhîpêx pyrà nē mē ho ixfra.

¹⁸ Ā mē hkukamā ijamaxpêr anhÿr xà hkôt.

¹⁹ Anhÿr o mē harênh jakamā nhûm ra mē hkwÿjaja mē higêt kot amnhī nhîpêx kaga hpa nē hpânhā Tīrtūm kôt amnhī xunhwÿ. Jakamā kwa kér pu mē axte ja nhîjuk ri mē kām mêmôj tâ karô hkêt nē. Ja pix na mex. ²⁰ Ām ja pix kot puj mē kām hā karô nē hā kagà nē mē hwÿr kumë:

Mē kot sânti hā mē õ hkur nê kot puj mē hkurê.

Nê mē kot mêmô mry hpar nê hkamrô runh kêt râhâ hkur nê mē hkurê.

Nê mē kot mêmô mry kamrô kur nê māänēn mē hkurê.

Nē mēmyjaja kot amnhī prō pix tānopxar ã mē kām karō.

Nē mēnijaja haxwýja kot amnhī mjēn pix tānopxar ã mē kām karō.

—Ām ja pix kot puj mē kām hā kagà nē mē kām hā karō. ²¹ Mē panhīgētjē mā finat Mojes kot ã mē kām karō anhýrja na htem arī krī piitā hkôt ã mē kām hā karō anē. Mē panhō arīgromnu pē sap ã na htem arī ri Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre kamā ã mē kām hā karō anē. Anē.

Mē kot Ijaew kêt xwýnhjê hwýr kagà mēnh ã mē harēnh

Karatás 5.1

²² Hāmri nhūm mē Xiakre kapēr mar o hkrī. Jejus nhý hā mē ahkre ho mē pa xwýnh maatijaja nē mē kot hkwýjē jahkre xwýnhjaja nē Kris kwýjē piitā Xiakre kapēr ma nhūm ja mē kām mex nē. Jakamā nhūm mē axpēn mā:

—Tōe. Nà ãm hāmri na Xiakre ã Ijaew kêt xwýnhjê jarēnh anē. Nà ja mex. Pu mē ã ãxiok nhō xwýnhjê mā ja hā kagà anē hāmri nē mē hwýr kumē. Koja Pawre mē Panāpeja wa kupy nē ma akupým mē hwýr o mō nē mē kām kugō. E mē pahtō kot puj mē ma wa hkôt mē hwýr mō? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē Siras mē Jut Pasapas wa kuta. Jejus kôt mē kot axpēn to htō nē htōxjaja kot axpēn mā hamē wa kot amnhī to mex xwýnh ã wa harēnh jakamā nhūm mē ma Pawre mē Panāpe wa hkôt mōr kaxyw wa kuta. ²³ Hāmri nē ãxiok kamā Kris kwý pē Ijaew kêt xwýnhjê kaxyw kagà nhípēx nē kamā ã mē kām kapēr anē nē mē kām:

Pa? ãxiok mē Sir mē Siris kamā Ijaew kêt xwýnhjaja? Xà mē amex? Mē ixpē Jejus kôt mē

atōjaja na pa mē awȳr kagàja nhīpēx nē mē awȳr kumē. Mē ixpē Jejus kôt mē kot amnhī xunhwȳr xwȳnhjē jahkré ho ixpa xwȳnhjaja nē Jejus nhȳ hā mē ahkre ho mē pa xwȳnh maatijaja pa mē awȳr kumē.

24 Na xep ra ja rūm mē ixkwȳjaja ma mē awȳr mō nē mēmoj tā tanhmā mē amā karō hto. Mē ate amnhī my kwrȳt kà jakàr nē amnepêm mē inhīgēt Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx o apa hā mē amā karō. Ka xep mē tee ri ja kukamā ajamaxpēr. No mē pajaja na pa prem mē awȳr mē rēnh kêt nē. Ām amnhī krā hkôt na prem mē awȳr mō nē ã mē amā ja hā karō anē.

25 Tā pa tee ri mē harēnh ma nhūm ja mē ixpē omnuj tȳx nē. Jakamā na pa mē jar akuprō nē mē akaxyw mē inhīoja wa kuta. Wa kot ma Panāpe mē Pawre wa hkôt mē awȳr wa mōr nē mē amā mē ixkapēr jarēnh kaxyw. Panāpe mē Pawreja mē inhmā wa hapē htȳx. **26** Na hte mē amā Pahihti Jejus Kris kapēr jarēnh o pa kaxyw wa amnhī grōnh kôt mē amā harēnh o pa.

27 Tā pa mē akupȳm mē awȳr wa kumē nē wa hkôt mē pahtō Jut mē Siras wa kumē. Mē ixte mē amā kagà kamā mē ixkapērja nhūm wa kot hprī hā mē amā harēnh kaxyw pa mē wa hkôt mē awȳr wa kumē.

28-29 E ja pix nē kot paj mē akurê:

Kēr ka mē sānti hā mē õ hkur kêt nē.

Nē mēmo mry kamrō kur kêt nē. Jao mēmo mry pa nē hkamrō runh kêt rāhā hkur kêt nē. Kamrō runh pa nē rī kormā tanhmā ho nē aku.

Nē kēr ka mē amyjaja amnhī prō pix tānopxar o apa.

Nē mē anijaja ajaxwŷja amnhĩ mjêñ pix tānopxar o apa.

E ām ja pix kot paj mē amā hā karō. Tīrtūm Karō kām ja mex. Nē mē inhmā māänēn ja mex. Kot kaj mē ã amnhĩ nhîpêx anhŷr o ri apa nē amex nē apa.

Tā ām ja pix. Mē ixpê Jejus kwŷjê jahkre xwŷnhjê mē Jejus nhŷ hā mē ahkre xwŷnh maatijê mē pa mē mē awŷr kagàja nhîpêx nē kumē. E kér ka mē amex nē akînh nē ri axpēn kôt apa. Ām ja pix na hapêx. Anē.

Nhûm prem ã kagà kamā mē kām mêmoj tā karō anē. ³⁰Hāmri nē Jut wa mē kām kugō nē ma ãxiok wŷr wa mē kumē nhûm wa mē ma akupŷm hwŷr o mō. Jut nē Siras nē Pawre nē Panâpeja nhûm wa mē ma akupŷm mē hwŷr o mē mō. Môõ hāmri nē mē hwŷr pôj. Hāmri nē Jejus kwŷjê ho akuprō nē mē kām kagàja gô ³¹nhûm mē kupy nē kamā harē nē kuma. Kamā mē kot mē kām mêmoj tā karō kamā harē nē kuma nē ÿ hā hkînh nē akupŷm tām hamaxpêr.

³²Jut mē Siras wa kêt Tīrtūm nhŷ hā kapêr o pa xwŷnh na pre wa. Jakamā na prem mē hwŷr mōn pôj hāmri mē kām tanhmā ujarênh to ho pa. Mē kot Jejus kôt pix mā hamaxpêr o pa kaxyw mē kām ujarênh o pa nē mē kām:

—E kér ka mē māmrî Jejus kôt amnhĩ nhîpêx mex râhā ho ri apa nē aa hkaga hkêt nē. Anē.

³³Hāmri nē mē hkôt ri pa hā apkati xohtô nē. Hāmri nē wa akupŷm Jerujarê hwŷr nojarêt nē mē kām amnhĩ jarê nhûm mē wa kuma nē wa kām:

—Tôe. Nà wa māmrī ma akupŷm mō. Koja Tîrtûm war apumunh mex nē ka wa ma akupŷm amex nē akà hkînh pê akwŷjê hwŷr akato. Anē.

³⁴ Hâmri nhûm wa nojarêt tâ nhûm Siras tanhmâ hamaxpêr to nê hitôt nê mĕ kuri arîk nhûm Jut Pasapas pix ma akupŷm hkwŷjê kot mĕ hwŷr wa mĕnh xwŷnhjê hwŷr mō.

³⁵ Hâmri nhûm Pawre mĕ Panâpe wa Siras pyrà nê kormâ ãxiok kamâ pa. Hâmri nê Jeus kôt mĕ htô hkwŷjê mĕ pimrâtâ mĕ ahkre ho pa. Tîrtûm kapêr o mĕ hkôt mĕ ahkre ho pa.

Pawre mĕ Panâpe wa kot axpën pê pikjêr â wa harênh

Atre 13.13; Korosë 4.10

³⁶ Hâmri nhûm Pawre mĕ Panâpe war arî mĕ hkôt ri pa hâ apkati xohtô nê. Tâ nhûm Pawre hamaxpêr nê Panâpe mă:

—Kwa ma pu ma akupŷm ra pahte krî hkwŷ hkôt mĕ kâm Jeus jarênh o papa xwŷnhjê hkôt akupŷm mō. Pu ma mĕ hwŷr mō nê Jeus kôt pahtô nê pahtôxjê kot tanhmâ ri amnhî nhîpêx to hâ mĕ omu. Anē.

³⁷ Hâmri nhûm kuma nê kâm:

—Tôe. Nà pu ma mō. Nom kér pu ma amnhî kôt Juâw Makre ho mō kê axte pahto ajuta ho pahkôt mō. Anē.

³⁸ Hâmri nhûm Pawre tee ri kuma nhûm ja kêp omnuj nê nhûm kâm:

—Tk. Kwa na pre pahkôt pa htâ Pâpir kamâ tanhmâ hamaxpêr to nê pahkaga nê ma akupŷm Jerujarê hwŷr mō. Jakamâ kwarî koja axte pahkôt môr kêt nê. Anē.

39 Hāmri nhūm Panāpe tee ri hā hihtŷx no nhūm kēp hkaga kumrēx. Jakamā nhūm wa ja hā axpēn pē axkjē nē ma ahpýnhā mō. Nhūm Panāpe amnhī kōt Juāw Makre ho mō nē wa ma pàr kām gô hipôk pē Sipre hwŷr wa mō. **40** Nhūm Pawre axtem amnhī kōt Siras wŷ nē ma wa mō. Hāmri nē wa nojarêt nhūm Jejus kōt wa htōjaja wa ho Tīrtūm wŷ nē kām:

—Pa Tīrtūm. E koja Pawre mē Siras wa ma krī hkwŷ hkôt mē kām akapēr jarēnh o ri wa pa. Jakamā kēr ka wa htānopxar o ri wa hkôt apa. Anē.

Hāmri nhūm wa kato nē ma krī hkôt ri Jejus kapēr o mē ahkre ho wa pa. **41** Wa ma pyka pē Sir mē Siris kōt Jejus kōt mē htō nē mē htōxjē pumunh nē Jejus kōt mē ho mē hihtŷx o wa pa kaxyw.

16

Ximotre kot Pawre mē Siras wa hkôt ri pa hā harēnh

Wam Ximotre 1.1-2; Sikūn Ximotre 1.5; Piripos 2.19-22

1-3 Tā nhūm Pawre mē Siras wa ma akupým krī pē Tepe hwŷr wa mō nē hwŷr pōj nē hpānhā kurūm ma Risti hwŷr mō. Hāmri nē wa hwŷr pōj nē kamā Ximotre pumu. Ximotre na pre ra katorxà pyrà nē Jejus kōt amnhī xām nhūm mē kot Jejus kōt axpēn to htō xwŷnhjaja kām hapē nē. Nē kot Jejus kapēr kōt amnhī nhīpêx mex o pa hā axpēn mā harē.

Krī pē Risti mē Ikōn kamā nhūm prem ā axpēn mā Ximotre jarēnh anhŷr o pa. Jakamā nhūm Pawre mē Siras wa mō nē mē hwŷr pōj nē Ximotre kot amnhī nhīpêx ā omu nhūm Pawre kām war amnhī kōt o mōr prām nē. Nom Ximotre hkamrō

pihkàr na pre. Katorxà kēp Ijaew nhūm hipêêxà kēp Gres jakamā nhūm ã Ximotre hkamrô pihkàr anē. Nhūm Ijaew kot katorxà hkôt kēp Ijaew ã omunh jakamā nhūm Pawre hamaxpēr nē mē kaxyw kēp my kwrŷt kà krâhta nē arī kormā mē hwŷr amnhī kôt o mō. ⁴ Hämri nē mē ma krī hkwŷ hkôt mō. Mōõ nē Ijaew kêt xwŷnhaja ra kot amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr xwŷnhjê jahkre ho mē hkôt pa. Ra Jerujarē kām mē kot Jejus kwŷjê jahkre ho pa xwŷnhjê mē Jejus nhŷ hā mē ahkre xwŷnh maatijaja mē kot mē kām mēmoj tā karōta nhūm mē ma mē kām harênh o ri mē hkôt pa. ⁵ Hämri nhūm mē kuma nē ra Jejus kôt amnhī nhîpêx mex o mō. Hämri nhūm apkati mē krī nhō xwŷnh kwŷjaja mē urâk nē Jejus kôt amnhī xunhwŷ. Jakamā nhūm mē ra ohtô rax o mō.

*Pawre tanhmā hpimtir to hā harênh
Rõmân 15.18-21*

⁶ Tā nhūm Pawre mē Siras mē Ximotre mē ma pyka pê As wŷr nojarêt. Mē kot mē kām tanhmā Jejus jarênh to ho pa kaxyw mē hwŷr nojarêt tā nhūm Tirtûm Karõ kormā mē nē mē hkurê. Jakamā nhūm mē hpânhâ ma pyka hkwŷ pê Prik mē Karatas wa hkôt pa. Ixpê Rukre na pa pre mē hā ajêt nē ma mē hkôt ixpa ho ixpa. ⁷ Hämri nē mē pyka pê Mîs ã mō nē hpânhâ ma Pitñ wŷr inhîmôr mā tā no nhūm Tirtûm Karõ axte kē mē nē mē ixxurê. ⁸ Jakamā pa mē arī Mîs jakâr ã mō nē gô xujanâr mŷ ri krī pê Tôx wŷr pôj.

⁹ Tā nhūm kamât pa mē ixpiitâ gôr nē inhîkwŷ nhūm Pawre tanhmā hpimtir to. Nhūm xep pi ka pê Masetõn nhō xwŷnhja mē amnhī wŷr hwŷr kām

hihtyx o xa nhūm hprī hā omu nē kapēr ma. Nhūm xep pre kām:

—Pa Pawre? Kwa amnē Masetōn wyr mē ixwyr mō nē tanhmā mē ijahkre hto. Anē.

¹⁰ Hāmri nhūm Pawre hkrākato nē mē inhmā hpimtir jarē. Pa mē kuma nē axpēn mā:

—Tô kwa tokyx pu mē hwyr. Tīrtūm kot mē hwyr mē parēnh kēnā. E pu mē ma mē hwyr mō nē mē kām Jejus jarēnh o mē ahkre. Anē.

Hāmri nē amnhī to akuprō nē mē hwyr inhno-jarēt kurē kumrēx.

*Ritre kot Jejus kôt amnhī xām ã harēnh
Piripos 1.1*

¹¹ Hāmri pa mē ma Masetōn wyr mō. Tôx rūm ma pár kām hwyr mō. Hāmri nē gô nhīpôk pê Samōtas wyr pój nhūm mē hā pár nhô. Hāmri nhūm apkati pa mē axte mō nē Masetōn kamā krī pê Nēap wyr pój. ¹² Hāmri nē pár rūm ijapój nē hpānhā kurūm hamū krī pê Piripos wyr ixpar o mō. Piriposja Masetōn kamā krī maati na. Rōm nhō xwýnhaja na prem ho kato. Jakamā pa prem ma hwyr mō nē pój nē tokyx axte kurūm nhýhym inhmrōr kêt nē.

¹³ Hāmri nhūm sap kato pa mē axpēn mā:

—Kwa pyhti myri mān hte Ijaewjaja axpēn wyr akuprō nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh o hkrī nà. E kwa pu mē hwyr nē gô myri mē hapēr o ri papa. Anē.

Hāmri nē ma hwyr mra nē mē hapēr o ri ixpa nhūm ām mēni pixjaja axpēn wyr akuprō. Pa mē omu nē mē kuri ixkrī nē mē kām Jejus kapēr jarēnh o mē ahkre o ixkrī. ¹⁴ Nhūm mē kot mē inhmar o hkrī xwýnhjē hō pê Ritreja. Krī pê Xijaxir nhō xwýnh na pre. Nē kēp kupēxē mex o wēnē xwýnh.

Na pre hte kām Tīrtūm prām o pa. Jakamā nhūm Pawre kot mē ahkre ho ūrja rōm nhūm Pahihti Jejus tanhmā Ritre hkrā hto nhūm hprī hā Pawre kapēr mar tȳx nē. ¹⁵ Hāmri nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām kurē kumrēx. Ōrkwŷ kamā hkwŷjē mē nhūm mē hkōt amnhī xunhwŷr pa. Jakamā pa mē kēp Jejus kwŷ hā mē hkrā kumrā. Mē piitā mē kot mē kēp Tīrtūm kra hā mē omunh kaxyw. Hāmri nhūm Ritre amnhī kōt mē ixwŷ nē mē inhmā:

—An kot kaj mē ixte Jejus kōt amnhī xām tȳx ã ixpumu hā kot kaj mē ma ixs̄kōt mō nē hpānhā inhōrkwŷ kamā pōj nē apa. Anē.

Pa mē kuma nē ma hkōt mō.

*Mē kot Pawre mē Siras wa haxàr ã mē harēnh
Makre 1.23-26, 1.34*

¹⁶ Tā nhūm arīgro hō hā pa mē Tīrtūm mā amnhī jarēnh kaxyw axte pyhti mȳri mē pikuprōnh xāja wŷr mō. Hāmri nē pry kamā mē kām àpēnh xwŷnh nijs pumu. Ra mēkarōmnuti kot tanhmā hkrā hto nhūm ū hā àhpumunh tȳx xwŷnhja. Nhūm hte mēkarōmnuti nhŷ hā mē kām mēmo hkukamā tanhmā ujarēnh to ho pa. Jakamā nhūm ū patrāwjaja kukwak ri ujamŷnh rūnh pē hkñh nē pa. ¹⁷ Jakamā pa mē mō nhūm nijs mē ixpumu nē mē ixtā ajēt nē ma mē ixs̄kōt mō. Hāmri nē mē kām mē ijarēnh o mē ixs̄kōt mō nē mē kām:

—Xē mē mrān jajē pumu. Na htem Tīrtūm maati mā tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho pa. Tīrtūm kot mē ate amnhī tomnuj pē tanhmā mē apytār to hā mē amā ujarēnh kaxyw na mē awŷr mra. Anē.

18 Nē ām xatā mē kām mē ijarēnh o mē ixtkōt paja o ra hā apkati xohtō nē. Tā nhūm Pawre ra kām mar kaga nē nē mēkarōmnuti mā kapēr nē kām:

—Tk. Kwa kēp akato nē ma tē. Pa Jejus Kris nhŷ hā amā ixkapēr ka inhma nē kēp akato nē ma atēm kurê kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kēp kato nhūm akupŷm tām hkrā. **19** Jakamā nhūm ō patrāwjaja tee ri ja hā omu nē gryk tŷx nē axpēn mā:

—Kwa ra mēkarōmnutijaja kēp kator jakamā koja axte mēmoj kukamā tanhmā ujarēnh to hkêt nē. Pu mē kukwak ri axte paxujamŷn kêt nē. Anē.

Hāmri nē Pawre mē Siras wa kamā gryk tŷx nē. Hāmri nē wa unē nē ma mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwŷr wa hkjēnh o tē **20** nē mē kot mē ho amnhīptär xwŷnhjē mā tanhmā wa ho hêx to nē mē kām:

—Kwa mē amnē Ijaewja wa omu. Na hte wa mē panhō krī kamā hêx pix o pa nhūm mē tee ri wa kapēr ma nē wa kamā gryk tŷx nē. **21** Mē ixte amnhī nhīpēx te kot axpēn pyràk kêt tā nhūm wa mē kot amnhī nhīpēx o mē pajahkre kaxyw nhŷhŷn mē pahwŷr mō. Nom mē pahpê Rōm nhō xwŷnhjaja axtem mē pahte amnhī nhīpēx kēnā kot pu kêt wa kuma nē wa kapēr kôt amnhī nhīpēx. Anē.

22 Hāmri nhūm mē kuma nē piitā wa kamā gryk tŷx nē. Hāmri nhūm mē ho amnhīptär xwŷnhjaja wa kēp wa ê kaxônh o hkapa nē wa hā mē ō pôristi mā amŷnē nē mē kām:

—E mē ma wa o tē nē mē htak xà ho wa htak. Anē.

²³ Hāmri nhūm mē kuma nē ma wa o tē nē wa htak rax nē. Hāmri nē wa haxà nē mē hagjēnh xà jamār xwýnh mā kām:

—E kēr ka ja wa omunh mex nē kē wa kator kēt nē. Anē.

²⁴ Hāmri nhūm mē kuma nē wa o tē nē ixbre jatur xà kamā wa haxà nē wa kator pymaj hamē wa htem pī jaxà nē ho htýx nhūm wa arī hte týx nē nhý.

²⁵ Tā nhūm kamàt. Nē kōt ā kamàt nhūm wa Tīrtūm mā amnhī jarē nē mex o mex ā wa grer o wa nhý nhūm wa uràk nē mē hagjēnh xwýnhjaja wa mar o hkrī. ²⁶ Puh nhūm pyka mē kām htertet týx nē nhūm mē hā ixbreja amnhī to àpēr týx nē amnhī kahē xà rēnh pa. Nhūm mē hagjēnh xwýnhjē kaxpre xà piitā mē nē pirēnh pa. ²⁷ Hāmri nhūm mē hamār o kuhē xwýnhja pika tertet kamā ama nē hkrākato. Hāmri nē mē hā ixbre jakwakre kahē xà rēnh parja pumu nē mē hagjēnh xwýnhjaja hapôx par ā mē hkamnhīx nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr. Hāmri nē pahi kot mē hā hpīr pymaj ō wapo kapa nē ra tām kot ho amnhī pīr kaxyw. ²⁸ Hāmri nhūm Pawre tee ri ja hā omu nē kàx pē kām amýra nē kām:

—Kwa amnhī pīr kēt nē. Ot pa mē arī ixpiitā ixkuhē. Na pa mē ixtō ixbator nē ixprōt kēt nē. Anē.

²⁹ Hāmri nhūm kuma nē kanē hā ahwý nē kuwy nē mē hwýr axà nē mē piitā mē omu. Hāmri nē Pawre mē Sirasja wa omu nē wa hwýr kām ma ho htertet o tē. Hāmri nē wa hā hpijaàm kaxyw wa kutā tēm nē hkōnkrā ho nhý. ³⁰ Hāmri nē kànhmā

xa nē wa ho kato nē iixkre kapem wa o xa nē wa kām:

—Kwa tanhmā kot pa amnhī nhīpēx to kē Tīrtūm war apyrà nē ixte amnhī tomnuj pē ixpytā? Anē.

31 Hāmri nhūm wa kām:

—Nà kot kaj amnhī kaxyw Jejus Kris kōt aja-maxpēr nē hkōt amnhī xām nhūm Tīrtūm ja hā apumu nē amnhī katut kōt ate amnhī tomnuj piitā rēnh pa. Nhūm anhōrkwy kamā akwýjaja apyrà nē Jejus kōt amnhī xunhwý nhūm ā mē hipēx anē. Anē.

32 Hāmri nē wa ma hkōt ūrkwy hwýr tē nē hprī hā mē kām Tīrtūm kapēr jarē nhūm mē wa mar o hkrī. **33** Hāmri nhūm mē hagjēnh xà jamār xwýnhja wa kām wa htak xà kuhō. Kormā kamāt kō hkwý kamā wa kām kuhō nē hkane. Hāmri nhūm wa mē kot Jejus kōt amnhī xunhwýr par ā mē omu nē mē hkrā kumrā. Mē hamār xwýnh mē hkwýjē mē hkrā kumrār pa. **34** Hāmri nhūm mē kot amnhī kaxyw Tīrtūm kōt hamaxpēr jakamā piitā hkīnh nē. Hāmri nhūm mē hamār xwýnhja ūrkwy hwýr Pawre mē Siras wa o tē nē wa kām õ nhūm wa apkū nhūm ma akupým mē hagjēnh xà hwýr wa o tē nē akupým wa haxā.

*Mē kot Pawre mē Siras wa kām urer ā mē harēnh
Atre 22.25-29*

35 Hāmri nhūm apkati nhūm krī pytar xwýnhjaja mē õ pōristi mā anē nhūm mē hagjēnh jamār xwýnh wýr tē nē kām:

—E na mē papytar xwýnhjaja ate Pawre mē Siras wa kām anhūrer nhūm wa māmrī ma akupým htēm kaxyw hā karō. Anē.

36 Hāmri nhūm mē kuma nē wa hwȳr axà nē wa kām:

—E na krī pytār xwÿnhjaja ixte war akator kaxyw war atā inhmā karō. Jakamā e wa māmrī axàmnhīx ma mō. Anē.

37 Hāmri nhūm Pawre kām:

—Nà wa ixte tanhmā amnhī tomnuj to hkêt tā nhūm mē kot wa ixpynênh nē wa ixtak. Wa ijaxwÿja wa ixpē Rōm nhō xwÿnh tā nhūm prem axtem nē mē piitā mē noo mā wa ixtak nē wa ijaxà. Mē kot amarī Rōm nhō xwÿnh tak nē mē hagjēnh kêt tā nhūm mē ã mē noo mā ã wa inhīpēx anē. Kormā wa ixte tanhmā amnhī tā ixàprār to hkêt tā nhūm mē ã wa inhīpēx anē. Jakamā kwarī kot kaj mē no hkàx ã wa ixsator kêt nē. Kē mē kot wa ijaxàr xwÿnhjaja tām man mra nē wa ixsator pa war arī ma mō. Anē.

38 Hāmri nhūm pōristija kuma nē ma akupŷm mē hwȳr mra nē mē kām wa kapēr jarē. Hāmri nhūm mē tee ri mē urān wa kēp Rōm nhō xwÿnh ã wa harēnh ma nē kām ma htŷx nē. **39** Hāmri nē ma wa hwȳr tē nē wa hwȳr axà nē wa kām:

—Pa? E māmrī war akato nē axàmnhīx ma mō. Na pa prem war anhīpēx katī rax nē. Tā kēr ka wa axte ja mā ajamaxpēr hkêt nē. Kē ja ãm jar mē pakamā hapēx. Anē.

Hāmri nē wa kator nē wa kām:

—E kwa wa mē inhō krī pē akato nē ma nhÿhŷm mō. Anē.

40 Hāmri nhūm wa kuma nē kato nē ma akupŷm Ritre nhōrkwŷ hwȳr wa tē. Hāmri nē Jesus kōt wa mē htōjē pumu nē wa mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—E kot paj hāmri wa mā mō. Nom kēr ka mē arī Jejus Kris kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkēt nē. Anē.

Hāmri nē wa mē kurūm kato nē ma krī hō hwyr wa mō.

17

*Tesarōn kamā mē kot wa kamā gryk ā mē harēnh
Wam Tesarōn 1.1, 2.13-14*

¹⁻² Tā nhūm Pawre mē Sirasja wa ma krī hkwȳ hkōt pa. Piripos rūm ma Apiporip mē Apōrōn kōt wa mō hāmri nē ra Tesarōn wyr wa pōj. Na pre hte Pawre nhīri pōj nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā iixkre hwyr agjē nē kamā mē kām Jejus kapēr jarēnh o kuhē. Jakamā nhūm wa mō nē Tesarōn wyr pōj nē iixkre hwyr mē hwyr tē nē mē kām ujarēnh o xa. Nē mē kām ujarēnh o hā arīgromnu pē sap o axkrunēpxi. ³ Nē hprī hā mē kām tanhmā Tīrtūm kapēr jarēnh to nē mē kām:

—Nà Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kot mē pakaxyw ām xwȳnh jarēnh. Amnhī xà htȳx kamā hamak kām htyk hāmri nē akupȳm htīr ā nhūm kot hkukamā harēnh. Tā na pre Jejusja ā amnhī nhīpēx anē. Tām kēp Krisja. Tīrtūm kot mē pakaxyw ām xwȳnhta na. Anē.

⁴ Hāmri nhūm mē hkwȳja kuma nē wa hkōt hamaxpēr nē wa urāk nē Jejus kōt amnhī xunhwȳ. Ijaew kwȳjē nē Ijaew kēt xwȳnh kwȳjaja nē mēni kot amnhī to rūnh xwȳnh kwȳjaja nhūm mē ohtō nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwȳ. ⁵ Tā nhūm Ijaew kwȳjaja tee ri hkwȳ kot wa hkōt amnhī xunhwȳr ā mē omu nē mē hā Pawre mē Siras wa kamā gryk tȳx nē. Hāmri nē ma

mra nē wa kaxyw mē kot amnhī tomnuj tÿx xwÿnh kwÿjē ho akuprō nē mē kām wa hā amÿnē. Jakamā nhūm mē ma kapēr punuj pē wa hapēr o ri mra nhūm mē piitā mē omu nē mē kuma. Hāmri nhūm mē wa hapēr o ra Jasāw nhōrkwÿ hwÿr mra. Nē mē kot Pawre mē Siras pynênh nē ma mē utär xwÿnhjē hwÿr wa o htēm kaxyw mē kēp kahē xà mē nē mē hwÿr agjē. ⁶ Hāmri nē tee ri õrkwÿ kamā wa hapēr nhūm wa kamā amrakati. Jakamā nhūm mē Jasāw mē kot Jesus kōt axpēn to htō xwÿnh kwÿjē pynē nē ma mē kot mē ho amnhīptär xwÿnhjē hwÿr mē o mra. Hāmri nē mē kām tanhmā Pawre mē Siras wa ho hêx to. Ām kapēr punuj kām kàx pē mē kām wa harē nē mē kām:

—Kwa na hte Pawre mē Siras wa pyka piitā hköt mē kām ri mēmoj to hêx o pa. Tā wa ra mē panhō krī hwÿr pôj nē jar mē pamā ri tanhmā hêx to ho ri mē pahköt pa. ⁷ Jasāw nhōrkwÿ kamā na pre wa pôj nhūm amnhī wÿr wa kuwÿ. Na hte wa hköt mē hamaxpēr xwÿnhjaja pahihti Sesti kapēr kwÿm ri kuhpa hā kapēr o pa nē axtem nē mēo pahi pē “Jesus” anhÿr xwÿnhja kapēr kōt amnhī nhípêx o pa. Anē.

⁸ Hāmri nhūm mē kot mē ho amnhīptär xwÿnhjē mē krī nhō xwÿnhjaja mē kuma nē gryk tÿx kumrëx. ⁹ Hāmri nē Jasāw mā kām:

—E kot paj mē apê mē akàxpore hkwÿ jamÿ. Ka mē ajapôj nē ma mē panê Pawre mē Siras wa hano nhūm wa kato nē ma mō pa rī akupÿm mē amā kugō. Anē.

Hāmri nē mē kēp mē hikàxpore hkwÿ jamÿ.

Pawre mē Siras kot Perej wÿr mōr ā wa harēn

10 Tā nhūm ra kamàt nhūm mē kot Jejus kôt axpēn to htōjaja hāmri Pawre mē Sirasja wa ma krī pē Perej wyr wa kumē. Hāmri nhūm wa kato nē ma hwyr mō nē hwyr pōj. Hāmri nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwyr htēm kurē kumrēx nē wa axà. **11** Perej kamā Ijaew na pre te mē kot Tesarōn kamā Ijaew pyràk kêt nē. Mē kurom mē kām Tīrtūm kapēr mar prām nē. Jakamā nhūm pre Pawre mē Siras Tīrtūm kapēr o mē ahkre ho pa. Apkati mē mē ahkre mex o pa nhūm mē wa kuma nē hkīnh nē. Nē Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kamā wa kot mē ahkreta japēr nē kamā omu nē axpēn mā wa harēnh o:

—Nà ãm hāmri na wa ā Tīrtūm kapēr o mē pajahkre anē. Tīrtūm kapēr ā kagà htūm hköt na hte wa mē pajahkre. Anē.

12 Hāmri nē ohtō nē Jejus kôt amnhī xunhwȳ. Ijaew kwȳ nē Ijaew kêt xwÿnh kwȳ nē mēni kot amnhī to rūnh xwÿnhjaja nhūm mē ohtō nē Jejus kôt amnhī xunhwȳ.

13 Tā nhūm Tesarōn kām Ijaewjaja Pawre jarēnh ma. Kot Perej nhō xwÿnhjē mā Tīrtūm kapēr jarēnh o pa hā harēnh ma. Hāmri nē ma mē hwyr mra nē mē kām tanhmā ho hēx to nhūm krī nhō xwÿnhjaja mē kuma nē ra Pawre kamā gryk tȳx nē. **14** Jakamā nhūm Jejus kôt mē htōjaja mē harēnh ma nē mē umaj Pawre kator nē ma gō xujanār wyr o mō. No nhūm Siras mē Ximotre wa Perej kamā mē kuri arīk. **15** Hāmri nhūm mē hkwȳjaja ma Pawre o mō. Ma krī pē Atenas wyr o mō. Hāmri nē hwyr o pōj nē kamā kure. Hāmri nē ra akupȳm Perej wyr nojarēt nhūm Pawre mē kām:

—E kēr ka mē ma akupȳm mō nē Siras mē Ximotre wa kām ijarē kē war amnhīm nojarēt nē tokyx man ijköt wa mō. Anē.

Pawre kot Atenas nhō xwȳnhjē mā kapēr ā harēn̄h
Rõmān 1.18-20

¹⁶ Tā nhūm Pawreja kormā Atenas kamā pa. Siras mē Ximotre wa kamā hamak o ri kormā kamā mē kot amnhī nhīpēx ā mē omunh o pa. Na pre Atenas nhō xwȳnhjaja sānti ho ohtō rax nē mē ò krī kamā unhwȳ nhūm Pawre ri omunh o ri kuhē ho pa. Na pre htem ahpȳnhā mēmo karō nhīpēxja o te Tīrtūm nhīpēx pyrà nē kutā hkōn krā ho rōrōk nē hkrī nē kām mex o mex ā harēn̄h o pa. Hāmri nhūm Pawre tee ri ja hā mē omunh o ri mē hköt pa nē hkaprī nē. ¹⁷ Hāmri nē ma amnhī kwȳjhē nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ijkre hwȳr pa nē kamā mē ahkre ho kuhē. Ijaewjē mē Ijaew kēt xwȳnh kot Tīrtūm ā hpijaàm xwȳnhjē mā nhūm Tīrtūm kapēr jarēn̄h o kuhē. Nē apkati mē mē kot mēmoj to wēnē xà hwȳr mra nē mē ujaprōr xwȳnhjē mā Tīrtūm kapēr jarēn̄h o kuhē. ¹⁸ Hāmri nhūm mē mar o pa. Atenas nhō xwȳnhjaja na prem axpēn kōt amnhī nhīpēx o pa hkēt nē. Mē hkwȳjaja kēp Epikure hköt amnhī nhīpēx xwȳnh. Nē mē hkwȳjaja axtem kēp Etok kōt amnhī nhīpēx xwȳnh. Hāmri nhūm Pawre mē kām Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēn̄h o pa nē akupȳm htīr ā harēn̄h o pa. Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē hā axpēn kukjēr o kuhē nē axpēn mā:

—Tk. Kwa mo na hte myti ata harēn̄h o pa? Anē.
 Nhūm mē hkwȳja mē kām:

—Ko. Axtem mēpahpām õ na hte tanhmā harēn to. Anē.

¹⁹⁻²¹ Atenas nhō xwÿnhjē mē axtem krī hō nhō xwÿnhjaja na prem kām mē ujarēn nyw mar prām nē. Jakamā nhūm prem mēmoj jarēn nyw ma hāmri nē ãm axpēn mā harēn pix o ri pa. Tā ra Pawre xujarēn nyw ma nē ma amnhī kōt mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwyr o tē. Ixkre pē Areopja wyr nhūm prem amnhī kōt o tē nē kām:

—E kwa aprī hā mē inhmā ate mēmo jarēn nywta jarē pa mē ama. Mē inhmā mar prām. Anē.

²² Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām ujarēn o xa. Mē kot axpēn mar xà hā ixkre kamā Atenas nhō xwÿnhjē mā awjarē nē mē kām:

—E nà na ka htem anhō mēmo karō nhīpēx xohtōta ã apijaàm pē kām amnhī jagrer o ri apa. Pa hte ja hā mē apumunh o mē akōt ixpa. ²³ Na pa ra mē anhō sānti piitā hkōt omunh o ri ixpa nē o mūj hō kuhē xà kaprÿja wyr ixkato. Nhūm himōk ã mēmo karō nhīpēx amrakati nom à hā kagà kot:

MĒPAHPĀM PUMUNH KĒT KUHĒ XÀ NA JA
Ã mē ate hā kagà kot anhÿr. Mē ate omunh kēt tā ka htem arī hā apijaàm o ri apa. No pa na ixtē mēhōja jarēn mar mex. Tā kot paj mē amā harē ka mē inhma.

²⁴ —Mēpahpām mē ate omunh kēt ã amnhī jarēnhta Tīrtūm na. Tām na pre pyka ho kato nē kamā mēmoj piitā ho kator pa. Gō ho kato nē mry ho kato nē panhī ho kato. Æm mēmoj piitā ho kator par kumrēx. Na hte pika kamā nē kaxkwa kamā mēmoj piitā ho amnhīptār mex rāhā ho pa. Jakamā mēmo kaxyw kot puj mē jar kām õrkwy nhīpēx? Tām kēp mēmoj piitā ho kator xwÿnh jakamā kot

mēmoj to presija hkêt. ²⁵ Kêp mēmoj piitā hpām jakamā mēmoj piitā õ na. Jakamā tanhmā kot pu wem amnhī to nē kām mēmoj gō? Tām kot mēmoj piitā ho kator nē ho htîr nē kot mēmoj piitā òr kēnā kot puj kêt mē amnhī pyrà nē kām mēmoj gō. ²⁶ Na pre mē pahkukamā ahpŷnhā mē pahtiitā mē papapxà jarē nē mē pakator hā ar̄ḡro jarē. Na pre mē pahpām kot wa Atāwja nh̄pēx. Jakamā nh̄um Atāw kēp mē pahtiitā mē pahpâr krax.

²⁷ —Tā mēmo kaxyw na pre ã Tirtūm mē panh̄pēx mex anē? Nà ãm mē pahte amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwyr kaxyw na pre mē panh̄pēx. Ja mē pahpê hihtȳx kêt. Koja mēhō kām Tirtūm prām nh̄um amnhī tā omunh kurê kumrēx.

²⁸ —Nē Tirtūm pix kukwak ri na pu htem pahtîr nē tanhmā amnhī nh̄pēx to ho ri papa. Mē akwȳ kot kagà jahkre xwŷnhja na pre ja hā kagà nē hā kagà ho: “Mē pahpê mēpahpām kra na pu htem papa.” Anē. Æ hā kagà kot anh̄yr.

²⁹ —Tā ka prem amnhīm mēmo karō nh̄pēx. ôr o hkwȳ nh̄pēx nē prat o hkwȳ nh̄pēx nē kēn o hkwȳ nh̄pēx. Hāmri nē hipēx pa nē ho mēpahpām ã harē nē ri hā apijaàm o apa. No mē ãm amnhī krā hkôt mē ate hipēx. Tirtūm te kot ja pyràk kêt.

³⁰ —Amnepêm mē pa xwŷnhjaja na prem mē apyrà nē ã mēmoj nh̄pēx anh̄yr o pa nh̄um Tirtūm ja hā mē omu nē ãm mē omu nē hā tanhmā mē hipēx to hkêt nē. Kormā mē kot kapēr mar kêt jakamā nh̄um pre ja hā mē omu nē ãm mē omu. Tā na ra mē pahte mēmo karō nh̄pēx o mēpahpām nē mē pamā kapēr. Mē pahte hpānhā amnhī kaxyw ãm kôt pix mā pajamaxpēr o papaja na kām hprām.

³¹ Koja nhýrmā tanhmā mē pahte amnhī nhípêx to ho papa hā mē pahpumunh kôt tanhmā mē pajarénh to. Nē amnhī ri mē htîr tûm nē mē pa ho pa xwýnhjê jarē nē amnhī ri mē pa hkêt xwýnhjê jarē. Na pre ra ã mē harénh anhýr kaxyw arígro hta. Arígrota ã kot hprî hā kâm tanhmā mē pajarénh to kaxyw na pre ra Jesusja xãm. Kaxyw na pre akupým ho htîr. Nē akupým ho htîr jao kot nhýrmā kâm tanhmā mē pajarénh to xwýnh ã ho amnhírit. Ané.

³² Nhûm pre ã Pawre mē kâm Tîrtûm kapêr jarénh anê nhûm mē mar o kuhê. Kot mē kâm Jejus tyk nē akupým htîr ã haré nhûm mē mar o kuhê. Nhûm mē hkwýjaja kuma nê ãm kuma nê axtem nê ri hâ akunha. Nom nhûm mē hkwýjaja mē kurom mar týx nê Pawre mā kâm:

—E kwa mē inhmâ ja mar präm. Apkati hõ hâ ka axte mē inhmâ ja jarê pa mē ixpri hâ mar mex nê. Ané.

³³ Hâmri nhûm Pawre akupým nhýri hpôx xâ hâ ixkre hwýr ma tê. ³⁴ Hâmri nhûm Xiônîs pê Areop kâm mē kâm kapêr xwýnh nê möhö ni pê Tâmaris nê mē hkwýjaja kapêr mar týx nê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwý. Hâmri nê Pawre kôt pa.

18

Pawre Korít wýr mõr ã harénh Wam Korít 1.1-3

¹ Tâ nhûm Pawre krî pê Atenas rûm kato nê ma krî pê Korít wýr mõ nê pôj. ² Hâmri nê nhýri Akirti pumu. Haxwýja kêp Ijaew. Krî pê Pôt kamâ na pre kato. Tâ ma pyka pê Itar wýr mõ nê Itar kamâ

krī pē Rōm kamā hpānhā pa. Pa ho pa htā nhūm mē ō pahihti Krawti tanhmā hamaxpēr to hāmri nē mē amnhī nē Ijaew piitā mē hanor pa. Jakamā nhūm Akirti kato nē hprō Prisire mē wa ma Korīt wyr mō. Hāmri nē hwyr pōj nē kamā pa ho pa. Jakamā nhūm Pawre Korīt wyr pōj nē wa omu³ nē wa kuri pōj nē wa hkōt ri pa. Nē Siras mē Ximotre wa kamā hamak pē wa īhkō hā àpēnh o pa. Wa urāk nē kupēxē pytī ho ixkre nhīpēx nē ho wēnē ho ri wa hkōt pa.⁴ Hāmri nhūm sap kato nhūm ma Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwyr pa nē kamā mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o hkrī. Ijaew mē Ijaew kēt xwýnhjē mā nhūm mē kām ujarēnh o hkrī. Nē mē kām Jejus kot mē panē tanhmā amnhī nhīpēx to hā harē.

⁵ Tā nhūm Siras mē Ximotre wa ma Masetōn rūm Pawre wyr mōn pōj. Jakamā nhūm Pawre axte ixkre nhīpēx ã àpēnh kēt nē. Pānhā apkati mē Ijaewjē jahkre ho pa. Mē kām tanhmā Jejus jarēnh to ho ri mē hkōt pa. Kēp Tīrtūm kot mē pakaxyw ãm xwýnh ã harēnh o ri mē hkōt pa. Xatā mē kām ujarēnh o pa.⁶ Nom nhūm mē kām mar prām kēt nē kamā gryk kato nē kām kapēr punuj nē. Nhūm Pawre tee ri amnhī tā mē kuma nē mē kām:

—E ixte mē amā Jejus kot mē panē tanhmā amnhī nhīpēx to hā harēnh tā ka mē amā mar prām kēt nē. Nà mē kam nē mē māmrī ate amnhī tomnuj kām ty nē arī kam amnhī pumu no ãm amnhī tā tanhmā inhmā nē hkēt nē. Ra mē ate Tīrtūm kapēr kaga kēnā. Nà kot paj mē akaga nē ma hpānhā Ijaew kēt xwýnhjē hkōt ri mē kām ja jarēnh o ri ixpa. Anē.

Hāmri nē kānhmā xa nē hinôkà kapa nē ho apē.

Mē kot hkaga hā amnhī pumunh kaxyw nhūm mē noo mā ā amnhī nhīpēx anē. ⁷ Hāmri nē ixbre rūm kato nē hijuk ri Ijaew kēt xwīnh pē Xijutre nhōrkwī hwīr tē nē hpānhā Xijutre hkōt pa ho pa. Xijutre kēp Ijaew kēt tā amnhī kaxyw Tīrtūm mā hamaxpēr rāhā ho pa.

⁸ Tā nhūm Ijaew ō pē Kriptija hkwījē rom amnhī kaxyw Pahihti Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām. Kēp Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixbre kamā mē ahkre xwīnh na pre. Jakamā ūrkwī kamā hkwījē mē mē hpimrātā Pahihti Jejus kōt amnhī xunhwīr pa. Nē krīja kamā ra Ijaew kēt xwīnh ohtō nē Kripti pyrā nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwī. Jakamā nhūm Pawre mē kēp Jejus kwī hā mē piitā mē hkrā kumrā.

⁹ Tā nhūm kamāt nhūm Pawre gōr nē nō nē amyti nhūm kēwe Pahihti Jejus axte hwīr kato nē kām kapēr nē kām:

—Pa Pawre? E kwa kēr ka māmrī axāmnīx ri atar mē kām ijarēn rāhā ho ri apa nē amnhī kamā akahak o ri mē hkōt apa hkēt nē. ¹⁰ Kot paj atānopxa nhūm mēhō tanhmā ato hkēt nē. Krī ja kamā koja mē ohtō nē ixbōt amnhī xunhwī. Anē.

¹¹ Nhūm pre ā Pahihti Jejus Pawre hpimtir kām kām kapēr anē. Jakamā nhūm Korīt kām arī ri mē hkōt pa ryy nē. Arī mē hkōt pa hā amgrā pyxi nē hkōt mytwīrī kēp 6. Jao Tīrtūm kapēr o mē ahkre ho ri mē hkōt pa.

¹² Tā nhūm Korīt nhō xwīnhjē nhō pika pē Gres kamā mē ho amnhīptār xwīnh nyw Gartija. Korīt kām pa jakamā nhūm Ijaew xāptār tūmrejaja Pawre pynē nē ma hwīr o tē nē kām tanhmā ho hēx

to. ¹³ Jakamā nhūm Ijaew pikuprōnh xà hā ixbre kamā mē kām kapēr xwÿnh Sostenesja Garti mā Pawre o hēx nē kām:

—Kwa jahti na hte mē ixpē Ijaew kot amnhī nhīpēx kwÿm ri mē ahkre ho pa. Jao mē ixte axtem nē tanhmā Tirtūm kôt ri amnhī nhīpēx to ho ri ixpa kaxyw mē inhmā karō ho pa. Nom mē ixte amnhī nhīpēx kuhpa hā mē inhmā karō. Anē.

¹⁴ Hāmri nhūm ra Pawre kot Garti mā amnhī jarēnh mā tā nhūm Garti amnhī to wa nē hā mē kām kapēr nē mē kām:

—Tk. Kwa kot tanhmā amnhī tomnuj tore hā. Kot tanhmā amnhī tomnuj to nhūm mē ate inhmā harēnh ronhÿx pa arī mē ama nē tanhmā mē amā hipēx to. ¹⁵ No xep ām kot mē axaptar tūmrejaja kot amnhī nhīpēx kuhpa hā pix mā kot amnhī nhīpēx o pa kēnā. Nē mē ate mē ahkre kuhpa hā kot ri mē ahkreja pix mÿrapē na ka mē kamā agryk nē a inhmā ho akapēr anē. Nà kot paj ja hā tanhmā ho hkēt nē. Ka mē kam nē amnhī krā hköt tanhmā ho hprām xà hköt tanhmā ho. Anē.

¹⁶ Hāmri nē amnhī nē mē hano. ¹⁷ Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē ra Sostenes kamā gryk nē. Kot Garti mā tanhmā Pawre jarēnh to htā nhūm kuma nē ām mar jakamā nhūm mē hā Sostenes kamā gryk. Hāmri nē unē nē Garti noo mā htak o xa. Nē htak rax nē. Nom nhūm hā mē omu nē ām mē omu nē nē tanhmā mē kām nē hkēt nē.

Pawre kot akupȳm ãxiok wÿr mōr ã harēnh

¹⁸ Tā nhūm Pawre arī Korít kamā mē hköt pa nē gaa nē nojarēt nē Jejus kôt htōjē mā amnhī jarē nē mē kām:

—E kot paj ma akupȳm pika pê Sir wÿr mō. Anē.

Hāmri nē mē kēp kato nē ma hwȳr mō. Nē ma amnhī kôt Akirti mē hprō Prisire wa o mō. Mōō nē krī pē Sēnkrej wȳr pōj. Nhūm Pawre amnhī kukamā mēmoj tā tanhmā Tīrtūm mā amnhī jarēnh to nē amnhī jarēnh xà hkôt amnhī krā hkēnh pa. Ijaew kot amnhī nhīpēx xà hkôt ā amnhī nhīpēx anē. Hāmri nē mē pār wȳr agjē nē Sēnkrej rūm kato nē ma Sir wȳr mō. ¹⁹⁻²¹ Mōō nē krī pē Epes wȳr pōj. Hāmri nhūm Pawre mē hkwȳjaja pār rūm hapōj nē krī hwȳr agjē nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā iixkre hwȳr mra nē hwȳr agjē nhūm Pawre mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o nhȳ. Hāmri nhūm mē kuma nē kām mar prām nē. Nē kām:

—Kwa anojarēt kēt nē. Kritpēm mē iixkôt ri apa ryre nē Tīrtūm kapēr o mē ijahkre. Mē inhmā ja mar prām.

Anhȳr tā no nhūm mē kām:

—Nà kot paj ma mō. Nom koja Tīrtūm nhȳrmā akupŷn mē awȳr inhmē pa man akupŷn mē awȳr mō nē axte kapēr o mē ajahkre. Anē.

Hāmri nē ma mō. Ma Epes rūm pār kām mō. Nom nhūm Akirti mē Prisireja wa Epes kamā arīk nē hpānhā kamā pa ho pa.

²² Tā nhūm Pawre krī pē Sejarej wȳr pōj. Hāmri nē hpānhā kurūm ma akupŷm Jerujarē hwȳr mō. Kot Jejus kôt htōjē pumunh mā ma mē hwȳr mō. Hāmri nē mē hwȳr pōj nē mē omu nē tanhmā mē kām amnhī jarēnh to nē mē kēp kato nē ma akupŷm āxiok wȳr mō. ²³ Hāmri nē hwȳr pōj nē kamā mē hkôt ri pa ryy nē mē kurūm kato nē hpānhā ma akupŷm pyka pē Prik mē Karatas wa hwȳr mō. Nē kamā mē kot Jejus kôt amnhī xunhwȳr xwȳnhjē

jahkre ho pa. Mē kot Jejus kôt amnhī nhīpêx tÿx rāhā ho pa kaxyw mē hköt mē ahkre mex o ri mē hköt pa.

*Apor kot Epes kām Tīrtūm kapēr jarēnh
Epes 1.1-2; Wam Korīt 3.6-9*

²⁴ Tā nhūm Epes wÿr Ijaew õ pê Aporja mō nē hwÿr pôj. Krī pê Aresān kamā na pre kato. Na pre hte amnhī kaxyw Tīrtūm kôt pix mā hamaxpêr nē kapēr ã kagà htûm mar tÿx nē. Jakamā mē kām harēnh mex o pa nhūm mē piitā kām mar prām nē. ²⁵ Nom kormā Jejus jarēnh jatur xà mar kêt jakamā ãm mē kām hkrax pix jarēnh o pa. Juāw Paxis kot tanhmā mē ahkre htoja nhūm mar tÿx nē. Nē tanhmā kot mē hkrā kumrār to ho paja nhūm māänēn mar tÿx nē. Jakamā na pre hte mē kām ja pix jarēnh o pa. No Jejus kêp Tīrtūm kot mē pahwÿr mēnh xwÿnh ã harēnhja nhūm kormā mar kêt nē. Tā Epes wÿr mō nē pôj. ²⁶ Hāmri nē Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwÿr axà nē kamā mē kām ujarēnh o nhÿ. Amnhī kamā kahak kêt nē àmnhīx ri mē kām ujarēnh mex nē. Hāmri nhūm Prisire mē Akirti wa kot mē kām ujarēnh ã kuma nē war axpēn mā:

—Kwa mān kormā Jejus jarēnh piitā mar kêt. E pu amnhī kôt panhōrkwy hwÿr o tē nē pahprī hā kām harēnh jatur xàm kumē kē hprī hā mar pa. Anē.

Hāmri nē war amnhī kôt kuwy nē hprī hā kām ujarēnh jatur xàm kumē nhūm hprī hā harēnh piitā mar tÿx nē.

²⁷ Tā ra pyka pê Gres wÿr nojarêt nē Jejus kôt htōjē mā amnhī jarē nhūm mē kuma nhūm ja mē

kām mex nē. Hāmri nē Gres kamā Jejus kōt mē htōjē mā kagà nhīpēx. Apor kot mē hwȳr amnhī kōt o mōr nē mē kām ūr nhūm mē kot omunh nē kamā harēnh nē ho mex kaxyw mē kām hipēx. Hāmri nē hipēx pa nē kām kugō nhūm kupy nē mē kurūm kato nē ma mē hwȳr mō. Hāmri nē mē hwȳr pōj. Gres nhō xwȳnh kwȳjaja na prem ra Jejus kōt amnhī xunhwȳ. Tīrtūm kot mē kutā nojarēt jakamā nhūm mē ra hkōt amnhī xunhwȳ. Jakamā nhūm Apor mē hwȳr pōj hāmri nē mē īhkō hā tanhmā mē ho ajuta hto ho pa. ²⁸ Nē xatā Ijaew mā tanhmā Jejus jarēnh to kamā hihtȳx o mē hkōt pa nē mē kām:

—Nà Jejusja tām na pre Tīrtūm mē pakaxyw ām. Tīrtūm kapēr ã kagà htūm kamā ã harēnh kot anhȳr. Anē.

19

Pawre akupȳm Epes wȳr mōr ã harēnh

Rukre 3.15-16

¹ Tā nhūm Apor kormā Korīt kām pa ri nhūm Pawre ma akupȳm Epes wȳr mō. Ma krāhakȳx kōt akupȳm hwȳr mō. Hāmri nē hwȳr pōj nē mē kot Jejus kōt amnhī nhīpēx o mē pa xwȳnhjē pumu. Nhūm mē kormā Jejus jarēnh jatur xà mar kēt nē.
² Jakamā nhūm Pawre mē hwȳr mō nē mē omu nē Tīrtūm Karō hā mē hkukja nē mē kām:

—Kwa mē ate Jejus kōt amnhī xunhwȳr xà hā arīgrotā ã xà na pre Tīrtūm Karō mē akarō mā agjē? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē kām:

—Nà mē ixte Tīrtūm Karō jarēnh mar kēt. Anē.

³ Hāmri nhūm mē kām:

—No mēmoj kōt na prem mē akrā kumrā? Anē.

Nhūm mē kām:

—Nà Juāw Paxis kot mē hkrā kumrār o paja kōt na prem mē ixkrā kumrā. Anē.

⁴ Hāmri nhūm Pawre mē kām:

—Nà Juāw Paxis na pre Ijaew mā kapēr o: “Kot kaj mē mē ate amnhī tomnuj kaga nē hpānhā tām amnhī nhīpēx pa hā mē akrā kumrā.” Anhŷr o mē kām kapēr o pa. Nē mē kām Jejus jarēnh o: “Koja tokyx mēhō ixkōt hapu hā mē pahwŷr kato nē tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa. Ka mē omu nē amnhī kaxyw hkōt ajamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwŷ.” Anē. Tā Jejusja na pre ā mē kām harēnh anhŷr o pa. Anē.

⁵ Nhūm pre ā Pawre mē kām Juāw Paxis mē Jejus wa harēnh anē nē hpānhā Jejus nhŷ hā mē hkrā kumrā. ⁶ Hāmri nē hpānhā mē hā īhkra jaxwŷ nhūm Tīrtūm Karō mē hwŷr wrŷ nē mē hkarō mā gjêx pa. Hāmri nhūm mē ū hā ahpŷnhā axtem mē kapēr kwŷ ho kapēr nē ū hā Tīrtūm mex o mex ā harēnh o kuhê. ⁷ Ā mē kot amnhī nhīpēx anhŷr xwŷnhaja kēp 12.

⁸ Tā nhūm Pawre Epes kām Ijaew nhō Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre hwŷr mrar ā mytwrŷ axkrunēpxi. Amnhī kamā kahak kêt nē hprī hā Ijaew mā hprī hā Jejus jarē nē mē kām:

—E pa mē amā Jejus jarē ka mē inhma. Nà Tīrtūm kot mē pahwŷr mēnh xwŷnhta na. Nē mē pahte kamā pajamak o papa xwŷnhta na. Jakamā kot ka mē amnhī kaxyw hkōt ajamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwŷ nhūm Tīrtūm ja hā mē apumu nē mē ato hkra. Anē.

Hāmri nhūm mē hkwȳjaja kuma nē hkōt hamaxpēr kurē kumrēx.⁹ Nom nhūm mē hkwȳjaja kuma nē ām kuma nē Jejus o kapēr punuj nē. Mē piitā mē noo mā kuhē nē ho kapēr punuj tȳx nē. Nhūm Pawre tee ri ja mē omu hāmri nē mē kurūm kato. Mē pikuprōnh xà hā ijkreta rūm kato nē hpānhā nhām mē kot kām “Xirān kot mē ahkre xà hā ixkre” anhȳr xwȳnhja wȳr hpānhā mō. Nē amnhī kōt mē kot Jejus kōt amnhī xunhwȳr xwȳnhjē ho pa nē hpānhā ijkreta kamā mē ahkre ho pa. Apkati mē hwȳr mra nē mē ahkre.¹⁰ Jao hā amgrā axkrut. Jakamā nhūm pyka pē As kamā mē piitā Pahihti Jejus jarēnh ma. Ijaew nē Ijaew kēt xwȳnhjaja nhūm mē piitā harēnh ma.

Wajaga hkwȳ jarēnh

¹¹ Tā nhūm Pawre Tīrtūm nhȳ hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwȳ ho anhȳr o ri mē hkōt pa.¹² Jakamā nhūm pre htem hwȳr mra nē kēp ê hkwȳ jamȳ nē ma mē à xwȳnhjē hwȳr o mra nē mē hā haxwȳ nhūm mē akupȳm mex. Nē mēkarōmnuti kot tanhmā mē ho ho pa xwȳnhjē hā nhūm prem māänēn mē hā ê kwȳ jaxwȳ nhūm mēkarōmnutija mē kurūm hapōj nē ma mrar kurē kumrēx nhūm mē akupȳm tām hkrā.

¹³⁻¹⁴ Tā nhūm mēō patre maati Sewahtija hkra my kēp 7 nē piitā kēp wajaga. Hāmri nē mē kām Pawre pyrā nē mē nē mēkarōmnuti japōx o pa hprām nē. Jakamā kormā Jejus kōt amnhī xunhwȳr kēt tā mē kot ȳ hā Pawre pyrā nē mēhō nē hkwȳ janor kaxyw nē kām:

—E Pawre kot Jejus jarēnh o ri pa xwŷnhta nhŷ hā kot paj amā ixkapēr. Jakamā e kwa tokyx myta rūm akato nē ma tē. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm mēkarōmnutija mē kuma nē ām mē kuma nē mē kām:

—Tk. Mē apē Jejus mē Pawre wa hkwŷ hkêt tā mē nē ā mē inhmā akapēr anhŷr o apa. Nà Jejus mē hkwŷ pixjaja na htem Tīrtūm nhŷ hā mē kēp mē ijapôx o pa. Mē apē mē hkwŷ hkêt kēnā. Nà pa ixkatoore kaxyw ā. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm mēkarōmnuti kot tanhmā ho xwŷnhta mēkarōmnuti nhŷ hā wajagajē pynē nē mē htak rax o kēp mē ē kaxôn̄h pa nhūm mē tee ri amnhī nhīpēx. Hāmri nē hkēnh nē ūrkwŷ rūm hapōj nē ma umaj hprōt nē mra. ¹⁷ Hāmri nhūm Epes kamā mē piitā ā kot mē hipēx anhŷr ā mē harēnh ma nē tee ri hamaxpēr nē kām ma nē. Ijaew nē Ijaew kêt xwŷnhjaja nhūm mē piitā tee ri kām hamaxpēr o pa. Nē Pahihti Jejus mā mex o mex ā harē. ¹⁸ Jakamā nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr nyw xwŷnhjaja piitā tanhmā amnhī jarēnh to. Nē mē hkwŷjaja amnhī jarēnh o:

—Nà kormā ixte Jejus kôt amnhī xām kêt ri na pa pre ā amnhī tomnuj anhŷr o ri ixpa. Tā Jejus kôt amnhī xām hāmri nē axte ā amnhī nhīpēx anhŷr kêt nē. Anē.

Nhūm mē hkwŷjaja kēp wajaga htā mē urâk nē Jejus kôt amnhī xunhwŷr hāmri nē amnhī jarēnh o:

—Nà ijaxwŷja kormā Jejus kôt amnhī xām kêt ri na pa pre hte nē mē no kupyr nē mē y pix o ri mē hkôt ixpa. Tā Jejus kôt amnhī xām hāmri nē axte ā amnhī nhīpēx anhŷr kêt nē. Pānhā axtem amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx o ri ixpa. Anē.

¹⁹ Hāmri mē õ wajaga xàhpumunh xà hā kagà jamy nē ma o mra nē kaxyw kuto nē kamā rēnh pa nē mē piitā mē noo mā ho xēt pa. Wajaga xàhpumunh xà hā kagàja ã kàxpore xohtō rax kumrēx tā nhūm mē Jejus gryk ã hamy nē o mra nē ho hxēt pa nhūm hapêx. ²⁰ Hāmri nhūm krī nhō xwÿnhjaja ã mē kot amnhī nhípêx anhýr ã mē omu nē ohtō rax nē mē uràk nē Jejus kôt amnhī xunhwŷ.

*Pawre kot Rōm wŷr hkrà hā harēn
Rōmān 1.13-15, 15.22-29*

²¹ Tā nhūm Pawre ra akupŷm Jerujarē hwŷr nojarêt nē hamaxpēr o:

—E kot paj ixfato nē hpānhā ma Masetōn mē Gres wa hkôt ma akupŷm Jerujarē hwŷr mō. Ma mē kot Jejus kôt amnhī xunhwŷr xwÿnhjê pumunh o mē hkôt mō. Hāmri nē Jerujarē hwŷr pôj nē kamā tanhmā amnhī to hpa hāmri nē hpānhā ma Rōm wŷr mō. Anē.

²² Hāmri nē hkôt ho ajuta ho wa pa xwÿnh Ximotre mē Eras wa kām amnhī jarē nē wa kām:

—E kér ka wa ma ixfukamā Masetōn wŷr wa mō. Kot paj kormā jar As kamā ixpa grire hāmri nē ma war akôt mō pu mē hamū ma Jerujarē hwŷr mō. Anē.

Hāmri nhūm wa kuma nē kato nē ma hkukamā Masetōn wŷr mō.

*Mē kot sānti hā Pawre mā àkjér ã mē harēn
Sikūn Korít 1.8-9*

²³ Rōm nhūm Epes nhō xwÿnhjaja tee ri Pawre kot tanhmā Pahihti Jejus jarēnh to hā kuma nhūm ja mē kēp omnuj nē. Nhūm mē Jejus ã kamā

gryk tÿx n . ²⁴ Na prem amnh  kaxyw T rt m k t hamaxp r k t n . Na prem axtem s nti ho m  hp m n  amnh  to hw r p  h p ja m n  k m mex o mex   har n h o pa. M    s ntija ni Xi nre na pre. Nh m m  k m ixtre nh p x n  kam  hkar  nh p x x m. H mri n  hw r akupr  n  h  hk nh n  hkar  h p ja m n  k m mex o mex   har . Nh m pre hte Tem tja Xi nre nh rk y kar  hkryre hkw  nh p x n  m  k m ho w n  ho pa. Prat o hip x n  ho w n  ho pa. Jao ra h  m   p nh xw nhj  m  nh m m  kot hapr  xw nhj  kukwak ri k xpore jam nh r nh o pa.

²⁵ —Jakam  nh m Pawre m  hw r m  n  p j n  m  k m M p ahp m T rt m jar n h o ri m  hk t pa nh m Tem t tee ri kuma nh m ja k p omnuj n . H mri nh m hamaxp r n  m  kot ur k n  Xi nre nh rk y kar  hkryre nh p x n  ho w n  ho pa xw nhj  ho akupr  n  m  k m:

—E kwa m  inhma. Na pu htem m pan  Xi nre nh rk y kar  hkryre p nh  k xpore jam nh r nh o papa. ²⁶ T  m n ka më ra ham hp x xw nh Pawreja pumu n  kap r ma. Na hte jar m  panh  kr i kam  n  As piit  hk t m  k m m pan  Xi nre kar  n  m  k m kap r o pa. Xep m  pahte m  hkar  nh p xja k p mēpanā kumr x k t   m  k m har n h o pa nh m xep m  oht  n  kuma n  ra hk t hamaxp r.

²⁷ —Kwa ja mex k t. Koja m  kap r ma n  hk t amnh  nh p x h mri n  axte m  pahte ixtre kar  hkryre nh p x xw nhta japr r k t n . H mri n  m  pax p nh o kap r punuj n . No  m ja pix omnuj k t. Koja mēpanā Xi nre m  amnh  jar n x  h 

ixkreja kaga hpa. Nē haxwÿja karōja kaga. Mē piitā kām hapê kēnā. As kamā nē pyka piitā hkôt mē piitā kām hapê nē hwÿr mra nē amnhī to hwÿr o pa. Kēp mēpanā mex kumrëx tā koja mē Pawre kapēr gryk ā hkaga hpa nē axte kām hamaxpēr kêt nē. Hāmri pu mē axte mē kukwak ri pakàxpore rax nē papa hkêt nē. Kwa tanhmā kot puj mē amnhī nhǐpêx to? Anē.

²⁸ Hāmri nhūm mē tee ri ā kapēr anhÿr ā kuma nē Pawre kamā gryk tÿx kumrëx. Nē gryk xàj kàx pêê kapēr nē xatā kapēr tÿx kām kapēr punuj nē. Nē kapēr o:

—Xiānre na mex kumrëx. Kēp mē pahpê Epes nhō xwÿnhjê nā maati na.

Anhÿr o kàxpêê kapēr o kuhê. ²⁹ Hāmri nhūm krī nhō xwÿnh piitā mē kuma nē mē hwÿr hprôt nē haxwÿja gryk nē kàxpêê mē hkôt ā harênh anhÿr o kuhê. Hāmri nē gryk xàj Pawre hkôt ri wa pa xwÿnhja wa unê nē ma mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwÿr wa hkjênh o tē. Masetōn nhō xwÿnh wa kēp Gajore mē Aristakja nhūm mē wa unê. ³⁰ Hāmri nhūm Pawre mē kot wa unênh ā mē omu nē tee ri wa hkukamā hamaxpēr nē mē hkôt hprôt nē mē kām tanhmā kapēr to kaxyw nom nhūm mē kot Jesus kôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja ja nē kām kapēr kām hihtÿx nē. ³¹ Hāmri nhūm As kamā mē kot mē ho amnhǐptär xwÿnh kwÿjaja ā mē kot amnhī nhǐpêx anhÿr ā mē omu nē Pawre hwÿr hpēr mē. Mē kām hkînh jakamā kot mē hkôt htêm nhūm mē kot hpîr pymaj hwÿr hpēr mē nē mē hkôt htêm nē hkurê kamā hihtÿx nē.

³² Rôm nhūm mē piitā mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwÿr pikuprōnh pa nē kàx pê kapēr punuj

o kuhê. Nom axpēn kôt kapēr kêt nē. Ām axpēn kwȳm ri kàx pê tanhmā kapēr punuj to ho. Nhūm mē hkwȳjaja hprī hā mē mar kêt tā amarī amnhī krā hkôt kàx pê kapēr punuj nē. ³³ Nhūm Ijaew kwȳjaja tee ri ja hā mē omu nē axpēn mā:

—Tk. Kwa okora. Koja mē nā Xiānre hā gryk hāmri nē tanhmā mē pahpē Ijaew to nā? Anē.

Hāmri nē hamaxpēr nē mē hwȳr amnhīō pê Aresānja mē nē kām:

—Kwa ma mē hwȳr tē nē mē kām tanhmā mē pahtā axàaprār to. Pawre kēp mē pahkwȳ htā tām na mē kām mē gryk jaxà. No mē papajaja na pu mē kām mē gryk jaxàr kêt nē. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē hwȳr tē nē xa nē tee ri kot mē ho hpinhkrēnh kaxyw kānhmā mē kām īhkra pēr kaprȳ. ³⁴ Nhūm mē omu nom hpinhkrēnh kêt nē arī kàx pêē kapēr punuj ã 2 or. Nē kàx pê kapēr o:

—Mēpanā Xiānreja mex o mex. Kēp mē pahpē Epes nhō xwȳnhjē nā mex na. Anē.

³⁵ Tā nhūm mē õ pahi nhō kōwenatō jatā tanhmā Epes nhō xwȳnhjē ho hpinhkrēnh to hāmri nē ja nē mē kām kapēr nē mē kām:

—Kwa mē anhīkrē. Mē piitā kot Xiānre mex o mex ã omunh kēnā. Nē mē pahpē kām amnhī jarēnh xà hā ixkre jamār xwȳnh ã mē kot mē pahpumunh mex. Nē kaxkwa rūm karō kot mē pahwȳr tēm nhūm mē pahpē hamār o papa xwȳnh ã nhūm mē kot mē pahpumunh mex. ³⁶ Jakamā mēhō kot kêt we mē pahpē hamār xwȳnh kêt ã mē pajarē? Ra mē piitā mē kot ja hā mē pahpumunh jakamā kwa mē anhīkrē nē ri ã akapēr anhȳr kêt

nē. ³⁷ No mē ate wa unênh nē amnhī kōt wa ho atêm xwÿnhta wa. Wa kot tanhmā mēpanā Xiânre ho kapēr punuj to rÿ kēp õ iixkre kamā àhkînh kêt tā ka mē amarī wa unê nē amnē amnhī kōt wa o tē.

³⁸ —Kwa kē Temēt mē hkwÿjaja kām tanhmā wa ho kapēr to hprām nē ma pahihti hwÿr wa o tē nē kumā mān tanhmā wa ho kapēr to. Mēmoj tā axpēn mā mē kapēr xà hā arīgrota ãã. ³⁹ Rÿ ka mē amā mēmoj jarēnh prām nē arīgroja ã mān rī kormā mēmoj jarē. ⁴⁰ No jarāhā mē ate amnhī nhīpēxja te mē ate pahihti kutā amnhī xunhwÿr nē ho akapēr punuj pyràk. Koja Rõm nhō xwÿnhjē nhō pahi mē ajarēnh ma hāmri nē mē ate kamā agryk ã amnhī kamnhīx. Hāmri nē mē atā ixxukja pa tanhmā kām mē ajarēnh to? Mēhō nhý hā na ka mē ã apikuprōnh nē amnhī nhīpēx anē? Nà amnhī krā hkōt na ka mē akuprō nē ã amnhī nhīpēx anē. Anē.

⁴¹ Hāmri nē mē kām kapēr pa nē mē hano nhūm mē anhgrà nē ma akupym õrkwÿ hwÿr hapēx.

20

Pawre ma Masetōn mē Gres wa hwÿr mōr ã harēnh

¹ Hāmri nhūm Pawre ra nojarêt. Jerujarē hwÿr mōr mā nom kormā pika pē Masetōn kumrēx wÿr mōr nē kurūm ma akupym Jerujarē hwÿr mōr mā. Hāmri nē nojarêt nē mē kot Jesus kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē ho akuprō nē mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—E kot paj ma mō. Nom kēr ka mē arī ixwakre kamā Tīrtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkēt nē. Anē.

Hāmri nē mē kām:

—E mē māmrī ixwa kre kamā axàmnhīx aja-makētkati nē ri apa. Anē.

Hāmri nē kato nē ma Masetōn wyr mō. ² Nē hwyr pōj nē kamā krī hkwȳ hköt mō nē nhīri mē kot Jejus kōt amnhī xunhwyr xwýnhjē pumu nē Tīrtūm kapēr o mē ahkre. Mē kot hköt amnhī nhīpēx mex nē kām hprām xà hköt pix mā amnhī nhīpēx kaxyw mē kām kapēr o ri mē hköt pa. Hāmri nē kato nē ma mō nē pyka pē Gres wyr pōj. ³ Nē kamā mē hköt pa hā mytwry axkrunēpxi hāmri nē akupȳm pyka pē Sir wyr nojarēt. Nē ma pār kām hwyr mōr kaxyw nē amnhī tā Sir kamā Ijaew kwȳ kot tanhmā harēnh to hā amnhī jarēnh ma. Na prem ra hā axpēn mā amyñē nē axpēn mā:

—E koja amnē mē pahwyr mō pu mē nhīri omu nē hpīr kurē kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm Pawre amnhī tā mē kapēr ma nē pār kaga nē mē hwyr mōr kēt nē. Hāmri nē awjanā nē Jerujarē hwyr Masetōn kamā pa. ⁴ Nhūm Jejus kōt htō hkwȳjaja ma hköt mō. Ā mē hixi kot anhȳr.

Perej nhō xwýnh Sopatōja. Piro hkra na pre.

Nē Tesarōn nhō xwýnh Aristak mē Sikūn wa.

Nē Tepe nhō xwýnh Gajoreja.

Nē As nhō xwýnh Xikitre mē Torow wa.

Nē Ximotreja.

Jajaja na prem ma Pawre hköt Jerujarē hwyr mō.

⁵ Nē pa ixpē Rukre ixte mē amā ja jarēnh nē hā kagà xwýnhja na pa axte Pawre hā ajēt nē hköt

mõ. Jakamã nhûm jajaja piitã ma wa ixsukamã Tôx wîr mõ nẽ kamã wa ixsukamã hamak o pa.

⁶ Tâ pa wa ma krî pê Piripos rûm ixsukato nẽ pâr kâm ma më hkôt mõ. Arîgro pê Pas jakanh më ma më hkôt mõ.

Tâ wa ixtâ arîgro pê 5 nẽ më hkôt Tôx wîr pôj nẽ kamã më omu nẽ më hkôt ixpa hâ ixtâ û semân.

Pawre kot akupym Exik o htîr ã harênh

Juâw 5.21; Atre 9.36-43

⁷ Tâ nhûm sap nẽ kamât pa më kot Jesus kôt amnhî xunhwîr xwînhjê hkôt akuprõ nẽ axpën kutâ apkü nhûm Pawre më kâm kapêr. Ra apkati hkôt më inhnojarêt kaxyw jakamã nhûm më kâm Tîrtûm kapêr jarênh ryy nẽ. Ra kôt ã kamât nhûm arî më kâm harênh o nhý. ⁸⁻⁹ Ixkre hprêk axpën nhîpy axkrunêpxi nhîtep xà kamã na pa prem akuprõ nẽ mar o ixkrî. Ixkreja kamã kanê ohtô nẽ hpôk o harir. Jakamã nhûm Pawre arî më kâm ujarênh o nhý nhûm mëhõ xaptar nyw Exikja ra ôtxwa htîx nẽ më ixsukuri ôt o nhý. Janere hâ ôt o nhý. Tâ ra gôr nẽ janere pê kato nẽ ahparmâ tê nẽ pykap têm. Pa më tee ri omu nẽ ahparmâ hwîr ixprôt nẽ wrî nẽ omu nhûm htik mex nẽ nõ. Kij rûm ahpar mä htêm ryy jakamã htik mex nẽ nõ. Hämri nhûm hkwîjaja tee ri omu nẽ hkaprî htîx nẽ kumy nẽ mîr o hkrî. ¹⁰ Hämri nhûm Pawre më ixsukot wrî nẽ hwîr tê nẽ htik ã omu nẽ kumy nẽ më kâm:

—E më amîr kêt nẽ. Ra htik tâ koja Tîrtûm akupym më pamâ ho htîr.

Anhîrja kôt nhûm akupym htîr. ¹¹⁻¹² Hämri nhûm më akupym htîr ã omu nẽ hkînh tîx kumrêx. Hämri

pa mē akupým kÿx pê iixkre hwÿr api nhûm Pawre mē inhmã pâwti hkwÿ nhîrê nê mē inhmã kugõ pa mē Jejus kot mē panê htyk mã ijamaxpêr pê kuku. Hämri nhûm Pawre axte mē kâm kapêr o ÿr râhâ nhûm myt kato pa mē kêp anhgrà nê ma ixpa.

Pawre Mîrêt wÿr môr ã harënh

¹³ Hämri pa mē inhnojarêt nhûm Pawre mē ixte hkôt mē inhmôr xwÿnhjê mä:

—E kér ka mē ma pâr kâm ixkukamã mõ. Kot paj ahte ma kÿx pê mē akôt ixpar o Asôt wÿr mõ. Hämri nê hwÿr pôj nê mē anhô pâr mä axà pu mē ma pahpimrâatâ ma hamû mõ. Anê.

¹⁴ Hämri pa mē kuma nê ma mõ nê mêmô arîgro hâ Asôt kamã axpën wÿr pôj. Hämri nhûm Pawre mē iixkôt pâr wÿr axà pa mē ma krî pê Mîtirën wÿr mõ. ¹⁵ Nê hwÿr pôj nê kurûm kormã mõ nhûm apkati pa mē gô hipôk pê Kiw jakrenh o mõ. Nê hakre nê mõ nhûm apkati pa mē gô hipôk pê Sâm wÿr pôj nê hâ pâr nhô. Hämri nhûm apkati pa mē axte mõ nê Mîrêt wÿr pôj. ¹⁶ Nom nhûm ra Pawre nojarêt nê. Kâm tokyx As rûm kator nê Jerujarê hwÿr môr nê tokyx hpôx prâm nê. Kâm mē hkînh pê Pëtekos xwÿj rî hwÿr hpôx prâm jakamã nojarêt tÿx pa mē Epes wÿr inhmôr kêt nê.

Pawre kot Epes kamã Kris kwÿjê mä amnhî jarënh

¹⁷ Tâ pa mē Mîrêt wÿr pôj nhûm Pawre amnhî wÿr Epes wÿr Jejus kwÿ jahkre ho mē pa xwÿnhjê hâ karõ. ¹⁸ Hämri nhûm mē man mē ixiwÿr mõ nhûm Pawre mē omu nê mē kâm amnhî jarë nê mē kâm:

—Nà ixte mē amā amnhī jarēnh kaxyw na pa mē atā karō. Ra mē ate tanhmā ixte amnhī nhīpēx to hā ixpumunh mex. Wam mē awyr As wyr ixpōxta ã ka prem aprī hā ixpumunh mex nē. ¹⁹ Na pa pre mē akōt ri mē amā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa. Te ixpē mē amā ixapēnh xwýnh pyràk. Nē Pahihti Jejus mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri mē akōt ixpa. Nē ixkwý Ijaew kwý kot Jejus kapēr kaga hā mē omu nē ixkaprī nē inhmýr o ixpa. Nhūm prem Jejus ã ixtomnuj pa amnhī xà htýx kamā ijamat o ri mē hköt ixpa. ²⁰ Nom arī ri Tirtum kapēr o mē ajahkre ho ri mē akōt ixpa rāhā nē aa hkaga hkêt nē. Mē anhōrkwy kamā nē mē ahkre xà hā ixkre kamā. Mē ate tām amnhī nhīpēx prām xàj pa pre ã mē ajahkre mex anhýr rāhā ho ri mē akōt ixpa.

²¹ —Nē mē ixpē Ijaewjē mē mē apē Ijaew kêt xwýnhjē mē pa pre mē ajahkre ho axpēn pyràk. Mē apiitā mē ate amnhī tomnuj kaga nē hpānhā Tirtum kôt amnhī nhīpēx kaxyw. Nē amnhī kaxyw mē panhō Pahihti Jejus Kris kôt ajamaxpēr kaxyw na pa pre mē akōt ri mē ajahkre rāhā ho ri ixpa.

²² —Tā ra Tirtum Karō kot akupym Jerujarē hwyr inhmēnh jakamā pa kormā hwyr mō. Kot paj hwyr pôj nhūm krī nhō xwýnhjaja Jejus ã ixtomnuj nē nom tanhmā mē kot ixtoja kukamā ixte ixprī hā ixàhpumunh kêt. ²³ Ja pix na ixte omunh. Na pa hte nhýri pôj nhūm htem Jejus ã ixpynē nē mē hagjēnh xà kamā ijagjē nē tanhmā inhīpēx to. Tirtum Karō na pre ra ã mē kot inhīpēx anhýrja kukamā inhmā mē harē. Jakamā ixte amnhī kukamā amnhī tā ixàhpumunh mex. Kot paj xep akupym Jerujarē

hwŷr pôj nhûm mĕ ixpumu n  Jejus   tanhm  inh p x to. ²⁴ T  no pa amnh  kam  ixbahak k t o inh m  m  uma hk t n . Koja m  k m ixp r pr m n  m mr  ixp . Inhm  ixtyk pyma hk t.  m m moj pixi na inh m  hpr m. Ra Pahihti Jejus kot m moj t  inh m  kar  x ja na inh m  korm  ixt r ri hatur x m m nh pr m. T rt m k m m  pajap  h  kot m  pahto mex pr m x j m  pahw r Kra Jejus m nh nhûm m  pan  tanhm  amnh  nh p x to h  har nhja na inh m  m  piit  m  k m har nh jatur x m m nh pr m.

²⁵ —T  e ixkr mnhw jaja. Na pa pre m  ak t m  ajahkre r h  ho ri ixpa. M  ate Jejus k t amnh  nh p x mex r h  ho ri apa kaxyw. T  kot puj p r m  axte axp n pumunh k t n .

²⁶⁻²⁷ —Na pa pre ra m  am  T rt m kap r piit  har nh pa. M  ate mar t y  n  hk t pix m  amnh  nh p x o apa kaxyw. Jakam  koja m  anh  kr  nh  xw nhj  h  amnh  kaxyw Jejus k t hamaxp r pr m k t n  r t t m. Kw r m mr  kot amnh  tomnuj kam  ty n  ar  t m amnh  pumu no  m k  amnh  t  tanhm  inh m  n  hk t n .

²⁸ —E m  ate Kris kw  jahkre ho apa xw nhjaja. K r ka m  amnh  pumunh mex o ri apa. N  m  kot Jejus k t amnh  xunhw r xw nhj  jam r mex o ri apa. Ja kaxyw na pre T rt m Kar  m  kaxyw m  axunhw . T rt m Kra Jejus kot htyk o T rt m m  m  pahte amnh  tomnuj piit  hp nh  amnh r pa jakam  k r ka m  k m m  omunh mex o ri m  hk t apa. Te  w hti jam r xw nh kot  w hti jam r mex o ri pata pyr k.

²⁹ —Kot paj ma m  nhûm m mojjaja ixp nh  m  aw r p j n  m  ate Jejus kaga hpr m x j tanhm 

mē amā hēx to ho ri mē akōt pa. ³⁰ Nē mē akwȳjaja mē urà nē tanhmā hamaxpēr punuj to nē mē ate Jejus kaga hprām xàj hēx rom tanhmā mē amā kapēr to ho ri mē akōt pa. ³¹ Jakamā kwa mē o kora. Kēr ka mē axkām ajamak rom nē ri apa. Kē jajaja nhȳrmā ã mē amā kapēr anē ka mē ama nē mē hkōt ajamaxpēr kēt nē. Mē ate mē mar nē mē hkōt ajamaxpēr pymaj na pa pre mē akōt ri mē ajahkre ho ri ixpa hā ixtā amgrà axkrunēpxi. Arīgro hā nē kamàt kām mē ajahkre rūnh o ri ixpa. Nē mē ate mē amā mē hēx xwȳnhjē hkōt amnhī xunhwȳr pymaj mē ajahkre pē te inhmȳr pyràk o ri mē akōt ixpa.

³² —E kot paj Tīrtūm nhīhkram mē ajagjēn̄h pa. Koja mē atānopxar o ri mē akōt pa nē mē akutā nojarēt rāhā ho pa. Hāmri ka mē ãm hkōt pix mā amnhī nhīpēx. Jao Jejus kaga hkēt nē. Hāmri nhūm nhȳrmā Tīrtūm mē pahpē hkrajē piitā tanhmā mē pahto mex to.

³³ —Na pa pre mē akōt ixpa ry htā no ãm aa mēmoj tā mē awȳr kēt nē. Mē axē hkwȳ hā mē awȳr y mē akàxpore hā mē awȳr o ri ixpa hkēt nē. ³⁴ Na pa pre amnhī pa kukwak ri amnhīm ixujaprōr pē ixàpkur o ri mē akōt ixpa. Nē ixfōt mē pa xwȳnhjē mā ixujaprōr o ri ixpa. Ra mē ate ja hā ixpumunh mex.

³⁵ —Tā mēmo kaxyw na pa pre ã mē akōt amnhī nhīpēx anhȳr o ri ixpa? Nà mē ate ja hā ixpumunh nē ixpyrà nē ã amnhī nhīpēx anhȳr o ri apa kaxyw. Nē ixpyrà nē tanhmā mē kute xwȳnhjē ho ajuta hto ho ri mē apa kaxyw. Na pre Pahihti Jejus ja jarēnh o: “Koja mēhō amā mēmoj gō ka amnhīm apy nē akīnh nē. Nom kot kaj kam nhām mēhō mā

mēmoj gō hāmri nē akīnh tȳx o ate mēhō mā mēmoj nhōrta jakre.” Anē.

36 Ná pre ā Pawre mē kām ujarēnh anhŷr pa hāmri pa mē ra inhnojarêt. Hāmri nhūm mē piitā hkōnkrā ho hkrī pa nhūm Pawre mē ho Tīrtūm wȳ.
37-38 Hāmri nhūm mē piitā kām Pawre hkīnh tȳx jakamā mȳr rax o kuhē. Tee ri kot axte mē kot axpēn pumunh kêt ā mē kām amnhī jarēnhja ma nē hkaprī htȳx nē. Nē hkaprī xàj kahti hkôt hamȳ nē mur. Hāmri nē ma Jerujarē hwȳr hkujaêk kaxyw mē ixs̄kôt pàr wȳr hkaprī nē mē ixs̄kôt mȳr o mō.

21

Pawre kot Jerujarē hwyr hpôx ã harênh

¹ Tā pa mē gō mŷri Jejus kôt mē ixtōjê re nē pâr krem agjê nē axte mō. Ma gō hipôk pê Kosti hwŷr ixkatât kôt mō nē hā ajêt. Hāmri nhūm apkati pa mē axte hamū mō nē hpānhā gō hipôk pê Roxti hwŷr mō nē hwŷr pôj nē hā pâr xi. Hāmri nē hpānhā axte krī pê Patar wŷr mō. ² Hāmri nē hwŷr pôj nē pâr rûm ijapôj nē pâr õ pumu. Nhūm ra pyka pê Wēnīs wŷr nojarêt pa mē hwŷr agjê nē ma kamā axte mō. ³ Mōõ nē amŷm amnhī kukamā gō hipôk pê Sipre pumu. Hāmri nē upôk rûm hakrenh mā mō nē pyka pê Sir wŷr mō nē kamā Xir hwŷr pôj nē hā pâr nhô. Pâr pâm kot krī kamā pâr kukrêx rer kaxyw pa mē kormā hā ajêt nē tokyx axte nhām inhmoř kêt nê. ⁴ Hāmri pa mē kutêp api nê krī kamā mē kot Jejus kôt axpën to htō nē htōx xwŷnhjê japêr o mō. Hāmri nē nhŷri mē omu nē mē hkôt ri ixtâ ū semân. Nhūm prem Tîrtûm Karō nhŷ hā Pawre mā kapêr nē kâm:

—Kwa Pawre mē inhma. Kot ka Jerujarē hwyr pôj nhûm xep mē kâm akurê xwînhjaja tanhmâ anhîpêx to. Tîrtûm Karô na ã akukamâ mē inhmâ ajarênh anë. Jakamâ kwa hwyr amôr kêt në. Na pa më tee ri akukamâ ijamaxpêr. Anë.

⁵ Hämri nhûm amnhî tâ më kuma në ãm më kuma në Jerujarê wyr hkrâ kamâ hihtyx në. Jakamâ nhûm semân hapêx pa më axte inhnojarêt. Axte Jerujarê hwyr kormâ inhmo'r kaxyw inhnojarêt. Nhûm Jeus kôt më ixtôjaja më kot më ikujaék kaxyw piitâ pâr wyr më ijkôt mõ. Më hprô në më hkrajê më nhûm më pimràâtâ më ijkôt mõ. Hämri pa më pâr wyr pôj në gó myri xpiitâ ijkönkrâ ho ixkrî hpa në amnhî to Tîrtûm wyr. ⁶ Hämri në më kâm amnhî jarênh pa në më noo mä pâr krem agjê në ma axte mõ nhûm më awjanâ në ma akupym ûrkwy hwyr hapêx. Hämri pa më kurûm kormâ ma Jerujarê hwyr mõ. ⁷ Mõõ në krî pé Poremax wyr pôj në hâ ajêt. Hämri në pâr rûm ijapôj në axte krî kamâ Jeus kôt më ixtô në më ixtôxjé japêr o mõ në nhýri më omu në më kuri amnhîm hikra.

⁸ Tâ nhûm apkati pa më axte mõ. Panhâ ma krî pé Sejarej wyr mõ. Hämri në hwyr pôj në Firipti kuri pôj. Firiptija kormâ nyw ri më kot Jerujarê kamâ më mjên htyk xwînhjê mä më apkur xà nhõr ho pa kaxyw më ho ⁷ në më unhwyr xwînhjtajê hõ na pre. Tâ hpanhâ kêp Tîrtûm kapêr jarênh o pa xwînh. ⁹ Nhûm hkra nijaja kêp kwat. Piitâ mjên kêt në hkukrit râhâ pa. Më kêp Tîrtûm nhý hâ kapêr o më pa xwînh na pre më. Jakamâ pa më më kuri pôj. ¹⁰ Hämri në më hkôt ri ixpa hâ ixtâ apkati grêre nhûm Akapô Jutej rûm man më ixwyr mõn

pôj. Kêp Tîrtûm nhŷ hã kapêr jarênh o pa xwŷnh na pre. ¹¹ Hâmri nẽ mẽ ixwŷr pôj nẽ Pawre pumu nẽ hkukamã kot tanhmã harênh to kaxyw hwŷr t n k p hprex a kapa n  ho amnh  te hpre n  ho amnh  pa hpre n  xa. Hâmri n  m  inhnoo m  Tîrtûm Kar  nhŷ h  m  kot tanhm  hip x to hkukam  k m awjar  n  k m:

—E kot kaj Jerujar  hwŷr pôj nh m Ijaew x pt r t mjaja apumu n   anh p x an  n  apa hpre n  ate hpre h mri n  Ijaew k t xw nhj  nh hkram ajax . Koja m   anh p x an . An .

¹² H mri pa m  tee ri   ujar nh anh rja ma n  Pawre kam  ixbahak t y x n  ixkap  n  inhm r o ixkr . N  xat  kot m  hwŷr m r n  k m ixkap r k m ixiht y x n  k m:

—Kwa m  ixkap r ma Pawre. M  hwŷr am r k t o m  hwŷr am r k t. An .

¹³ H mri nh m m  inh m :

—Tk. Kwa m  am r k t n . Na pa m  apumu n  ixkap  n . N  kot paj ma m  hwŷr m . Kw r m  m mr  Pahihti Jesus   tanhm  ixt  r y h  ixp . Ixte amnh  kam  ixbahak k t. An .

¹⁴ H mri pa m  tee ri m  hwŷr m r n  hkur  kap y n  k m:

—T e. N  kam n  Tîrtûm k m hpr m x  hk t m mr  m  hwŷr m  r y m  hwŷr am r k t n . An .

¹⁵ T  pa m  ra inhnojar t n  amnh  to ix-pikupr nh pa në ma Pawre hk t Jerujar  hwŷr t  ma m . ¹⁶ H mri nh m Sejarej kam  Jesus k t m  ixt  hkw jaja ma m  ixf t m . Pa m  m o n  Jerujar  hwŷr p j. H mri nh m m  ixf t m  m r xw nhjaja m  ixt  m  n  M nas  nh rkw y hwŷr m  ixt  p j. M nas ja Sipre kam  na pre kato. T 

hpānhā Jerujarē hwyr ahpa nē kamā ri pa ho pa.
Na pre ra Jejus kōt amnhī xām ā hā amgrā xohtō
nē. Tā pa mē kuri pōj.

Pawre mē Xiakre wa harēnh
Atre 15.3-21; Wam Korīt 9.19-22, 10.32-33

¹⁷ Tā pa mē Jerujarē hwyr pōj nhūm Jejus kōt mē
ixtōjaja mē ixpumu nē hkīnh nē. ¹⁸ Hāmri nhūm
apkti pa mē ma Pawre hkōt Xiakre hwyr mō.
Nhūm mē kot Tīrtūm kapēr o mē ahkre xwýnh piitā
ra kuri akuprō nē mē ixtutēp hkrī. ¹⁹ Jakamā
nhūm Pawre mē hwyr axà nē mē kām tanhmā
amnhī nhīpēx to ho pa hā amnhī jarē nē mē kām:

—Pa na ka mē rī akrī. E ot pa axte mē apumunh
mā mō. Ixte mē amā amnhī jarēnh ā amnhī jarēnh
kaxyw. Nā na pa pre ma Ijaew kēt xwýnhjē hkōt
ixpa nē mē kām Jejus kot mē panē tanhmā amnhī
nhīpēx to jarēnh o ri mē hkōt ixpa. Nhūm Tīrtūm
inhīhkō hā ixtutā nojarēt mex jakamā nhūm prem
inhma nē ohtō rax nē mē pahpyrā nē Jejus kōt
amnhī xunhwȳ. Anē.

²⁰⁻²⁵ Hāmri nhūm mē Ijaew kēt xwýnh kwýjaja kot
Jejus kōt amnhī xunhwȳr ā mē harēnh ma nē mē ū
hā hkīnh nē mē hā Tīrtūm mā mex o mex ā harē.
Hāmri nē Pawre mā kām:

—Nā na pa prem ra mē harēnh ma. Hāmri nē
mē kām kagā nhīpēx nē mēmoj tā mē kām karō nē
mē hwyr kumē. Mē kot omunh nē kamā harēnh nē
hkōt amnhī nhīpēx o pa kaxyw.

Na pa prem kagāja kamā mē kot sānti nhō hkur nē
mē hkurē.

Nē mry kamrō hkur nē mē hkurē.

Nē mēmo mry hpar nē hkamrō runh kēt rāhā hkur
nē mē hkurē.

Nē mē kot amnhī prō pix tānopxar kaxyw mē kām
hā karō.

Nē mēnijaja kot amnhī mjēn pix tānopxar kaxyw mē
kām hā karō.

Nē nhām mē kot axpēn to amnhīkati nē mē hkurē.
Ā na pa prem ja hā kagà nē mē hwyr mēnh anē.
Jakamā e mē inhma. Na ra mē pahpē Ijaew
kwýjaja ohtō rax kumrēx nē mē pahtyrā nē Jejus
köt amnhī xunhwȳ. Mān ka pre mē harēnh ma.
Na htem Jejus köt amnhī nhīpēx o pa jao māänēn
Tīrtūm nhý hā Mojes kapēr köt amnhī nhīpēx mex
o pa. Tā nhýri mē kot tanhmā ato hēx to hā ajarēnh
ma. Na ka xep hte Ijaew kêt xwýnhjē nhō krī kamā
pōj hāmri nē mē ò krī kamā Ijaew kwýjē pumu
nē mēmoj nē tanhmā mē kām akapēr to ho ri apa.
Nom Ijaew kêt xwýnhjē mā ka xep hte ā mēmoj nē
akapēr anhȳr kêt nē. Ām Ijaew mā pix mā ka xep
hte mē kot finat Mojes kapēr köt amnhī nhīpēx nē
mē hkurē ho ri apa. Nē mē panhīgēt kot amnhī
nhīpēx kuhpa hā mē kot mē hkra my kwrȳt kā
jakār nē ka xep hte mē hkurē ho ri apa. Nē mē
kot mē panhīgēt köt amnhī nhīpēx nē ka xep hte
māänēn mē hkurē ho ri apa. Mē kēp Ijaew tā ka
xep pre hte ā mēmoj nē mē hkurē anhȳr ho ri apa.
Na prem jar ā Ijaewjē mā ato hēx o pa anē nhūm
mē kuma nē mē hköt hamaxpēr kurē kumrēx. Jao
ra ate mē pahpē Ijaew kot amnhī nhīpēx köt amnhī
nhīpēx kêt ā akamnhīx.

—Tā ra mē kot apōx ā ajarēnh mar jakamā
tanhmā kot kaj we mē kām amnhī tā axàprār
to? Nē tanhmā kot kaj we mē noo mā amnhī
nhīpēx to kē mē arī mē pahte amnhī nhīpēx köt
ate amnhī nhīpēx o apa hā apumu? E na pa mē

ra ijamaxpēr. Kot ka ã amnhī nhīpēx anē. Na ra jar mē pahkwȳjaja kēp kwat nē Tīrtūm mā tanhmā amnhī jarēnh to jatur xàm mēnh kaxyw amnhī krā hkēnh mā. Jakamā e kēr ka ma mē hköt tē nē mē uràk nē amnhī krā hkēnh nē kam nē mē ate amnhī krā kēnhta pānhā amnhīre. Kot kaj ã mē hköt amnhī nhīpēx anē hāmri nhūm mē pahkwȳjaja arī mē pahte amnhī nhīpēx o ate amnhī nhīpēx o apa hā apumu nē mē kot ato hēx ã apumunh kurē kumrēx. Nē arī ate finat Mojes kapēr kōt amnhī nhīpēx o ri apa hā apumu. Anē.

²⁶ Hāmri nhūm Pawre mē kuma nē mē kām:

—Tōe. Nà ãm hāmri na ka mē inhmā awjarē. Nà kot paj ã amnhī nhīpēx anē. Anē.

Jakamā nhūm apkati nhūm ma mē kēp 4tajē o mō nē mē mex kaxyw tanhmā amnhī nhīpēx to. Hāmri nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixtre hwȳr mra nē agjē nē mē õ patre mā mē amnhī jarē nē kām:

—E ot pa mē awȳr mra. Na pa prem ra mēmoj tā tanhmā Tīrtūm mā amnhī jarēnh to. Tā kot paj mē axte ixtā ū semān hāmri nē hatur xàm mēnh kaxyw akupŷn awȳr mra nē amā mēmoj gō ka mē inhmā Tīrtūm mā agō nē hköt kām mē ijarē. Nē pa kot paj mē ixiptā hpānhā amā amnhīre. Anē.

Mē kot Pawre pynēnh ã mē harēnh

Atre 24.12

²⁷ Tā nhūm semānja hapēx kaxyw nhūm pika pē As rūm Ijaew kwȳjaja ma mra nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixtre hwȳr agjē. Hāmri nē kamā Pawre pumu nē kamā gryk tȳx nē hwȳr hprōt nē unē nē tanhmā hkwȳjē mā ho hēx to nē ho kapēr punuj nē. Nē mē kām:

28 —E mē amnē mra nē jahti pumu. Na hte krī piitā hköt ri mē pahkwŷjê mā tanhmā ri hêx to ho pa. Tîrtûm nhŷ hâ finat Mojes kapêr nhûm mē kâm ho kapêr punuj o pa. Nê mē pahte Tîrtûm mā amnhî jarênh xà hâ iixkreja nhûm hte mâänên tanhmâ mē kâm ho kapêr punuj to. Mê pahpyrà nê kêt Ijaew tâ mē pahpê hkwŷ ho kapêr o pa. Tâ ra axtem nê amnhî kôt Tîrtûm nhô iixkre hwŷr Ijaew kêt xwŷnh kwŷjê ho agjê. Mê kot hwŷr gjêx kêt kumrêx tâ nhûm axtem nê amnhî kôt mē ho agjê. Anê.

29 Na pre krîja kamâ Ijaew kêt xwŷnh Topîja Pawre hköt pa nhûm mē omu. Kêp Epes nhô xwŷnh nhûm mē kot pry ã Pawre hköt pa hâ omu. Tâ hâ ahtûm nê Tîrtûm mâ amnhî jarênh xà hâ iixkre kamâ Pawre pumu nê htŷx amnhî kôt Topî ho àr ã hkamnhîx nê ã mē kâm harênh anê. **30** Hâmri nhûm mē kuma nê Pawre kamâ gryk tŷx nê. Nê hwŷr hprôt nê unê nê iixkre rûm ho kato nê kêt hakwa kre kahê. **31-32** Hâmri nê ma o tê nê htak rax nê. Ra mē kot htak o hpîr mâ tâ nhûm mêmôja pôristi krâhtûm wŷr hprôt nê kâm awjarê nê kâm:

—Kwa o mûj mē ra kot axpën nhîmx kaxyw pijapu ho kuhê. Anê.

Hâmri nhûm tee ri kuma nê pôristi hkwŷjê mâ anê nê mē ma mē hwŷr hprôt kurê kumrêx. Nhûm mē arî Pawre htak tâ amnhî wŷr mē omu nê mē umaj kâm ure. **33** Hâmri nhûm pôristi krâhtûm Pawre hâ amŷnê nhûm pôristijaja unê nê kâx o mē hkaxprexâ ho axkrut nê ho hkaxpre pa. Hâmri nhûm mē hkrâhtûm Pawre hâ mē hkukja nê mē kâm:

—Kwa mē atō inhmā jahti jarē. Tanhmā na hixi te? Tanhmā na we amnhī tomnuj to hā na ka mē ā hipēx anē? Anē.

³⁴ Hāmri nhūm mē kuma nē piitā anhīpē kàxpē kām tanhmā harēnh to. Nom axpēn kwȳm tanhmā ri kām harēnh to. Hāmri nhūm tee ri hprī hā kot mē mar kaxyw hāmri nē pōristi mā anē nhūm mē kēp Pawre ho kato nē ma mē àpēnh xà hā ixbre hwȳr o tē. ³⁵⁻³⁶ Hāmri nhūm Ijaew kwȳ ohtō nē pry hā axpēn nhīgānh o hköt mra. Nē gryk xàj kapēr punuj tȳx o mē hköt mō nē kàx pē pōristi mā kapēr nē mē kām:

—Kwa mē apīhti ri. Mexti hā. Mēmo kaxyw na ka mē ri amā hapē ho apahti? Anē.

Jakamā nhūm pōristija tee ri mē kuma hāmri nē mē kot tanhmā ho pymaj kumȳ nē kȳx pē mē kēp kupē nē o mō. Jao ixkreja wȳr mē àpir xà hā ho àpir o mō. ³⁷ Nē kot ho àr kaxyw tā nhūm Pawre mē hkrāhtūm mā kām:

—E pa amā mēmoj jarē ka inhma. Anē.

Mē kapēr o kām kapēr hāmri nhūm amnhī jaēr pē kuma nē kām:

—Kwa xà na ka mē ixpyrā nē Gresjē kapēr o akapēr? ³⁸ Na pa ixtȳx apē Ejit nhō xwȳnh pē mē hpar o apa xwȳnhcta ā akamnhīx. Ham na pre mē inhō pahihti kutā amnhī xām nē kot hkurē kaxār kaxyw mē ho ajuta xwȳnhjē ho 4.000 nē mē hkurē nē ma kapōt ā mē o pa. Nom tām na xep Gresjē kapēr o kapēr kêt nē. Anē.

³⁹ Hāmri nhūm Pawre kām:

—Nà ixpē Ejit nhō xwȳnhcta kêt. Ixpē Ijaew na pa. Pyka pē Siris kamā krī rax pē Tas kamā na pa

pre ixsato. E xà kot paj ixsato mē mōr xwÿnh nēj mā ixkapēr nà? Anē.

⁴⁰ Hāmri nhūm kām:

—Tōe. Kam nē māmrī tanhmā mē kām akapēr to. Anē.

Hāmri nhūm mē àpir xàta ã kÿx pê mē mÿri xa nē kànhmā mē kām īhkra pē nhūm mē omu nē hpinhkrênh pa nhūm mē kām amnhī jarē.

22

Pawre kot kām hkurê xwÿnhjê mā amnhī jarēn
Atre 9.1-19, 26.1-23

¹⁻² Nhūm Pawre amnhī kwÿ Ijaew kapēr o mē kām kapēr nē mē kām:

—E ixkwÿjaja. Pa mē amā amnhī jarē ka mē inhma. Anē.

Hāmri nhūm kot mē kapēr o kapēr ma nē hpinhkrênh pa nē akryk mar o kuhê nhūm mē kām:

³ —Nà ixpê mē anhīo na pa. Ijaxwÿja ixpê Ijaew. Pyka pê Siris kamā krī pê Tas kamā na pa pre ixsato no ãm jar Jerujarē kamā na pa pre ixaptar. Kamariew na pre hte ijahkre ho pa. Finat Mojes kot Tīrtūm nhÿ hā mē panhigêtjê mā kapērja nhūm pre hprī hā ho ijahkre ho pa. Na pa pre mē apyrà nē inhmā Tīrtūm kôt amnhī nhípêx prām nē.

⁴ —Jakamā na pa pre mē pahkwÿ kot Jejus kôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjê japêr o ixpa nē nhÿri mē kām ixsato nē mē unê. Mëmyjê pynê nē mënijê pynê. Hāmri nē mē kot mē hpar kaxyw mē hagjênh o ri ixpa. ⁵ Na pa pre ã mē hipêx o ri ixpa anē. Mē panhō patre maati nē mē àptar tūmrejaja ra mē kot ja hā ixpumunh mex. Mē tāmjaja na prem krī pê

Tamas kām mē pahkwŷjê kaxyw kagà nhîpêx nē inhmã kugõ pa kupy nē ma mē hwŷr o mō. Ixte mē ò krí kamã Jejus kwŷjê pynênh par nē man akupýn Jerujarê hwŷr mē ho inhmôr nhûm mē kot tanhmã mē ho kaxyw.

⁶ —Tâ ra myt ahpá pa mē hwŷr ixâhtêp o mō. Puh nhûm kaxkwa rûm hirâ rax kumrëxja ixwŷr wrÿ nē ixtâ ajêt pa hipôk ri xa. ⁷ Hâmri nê umaj pykap têm nhûm měhõ kapêr nê inhmã: “Pa Sawti? Hêxta waa nê. Kwa mon ka hte axtem nê ixtomnuj tÿx o ri apa?” Anê. ⁸ Hâmri pa kâm: “Kwa mē atô na ka ri ã inhmã akapêr anê pahihti?” Anê nhûm inhmã: “Ixpê Najare nhõ xwŷnh Jejus. Pa na ka hte ixpê ixfôt mē kot amnhî xunhwŷr xwŷnhjê homnuj tÿx o ri apa. Jao te pa ixtomnuj pyràk.”

⁹ —Anhŷr o inhmã kapêr nhûm ixfôt mē pa xwŷnhjaja kuma no ãm hprî hâ mar mex kêt nê. Æm hirâ raxta pix pumu. ¹⁰ Tâ pa kâm: “No tanhmã kot pa we amnhî to Pahihti?” Anê nhûm inhmã: “E kânhmã xa nê mämrî ma Tamas wŷr mō. Kot kaj hwŷr pôj nhûm měhõ awŷr tê nê mêmoj tâ amâ karõ ka ama nê hkôt amnhî nhîpêx.” Anê.

¹¹ —Nhûm pre ã inhmã kapêr anê. Hâmri pa hirâ rax pumunh o ixâm kurê ra inhno hkre nê ixrît kêt nhûm ixfôt mē pa xwŷnhjaja ixpa hâ ixpy nê ma Tamas wŷr ixto mō nê ixto pôj.

¹² —Tâ nhûm Tamas nhõ xwŷnh pê ãnânîsti ixwŷr tê. Na pre hte Tîrtûm kapêr ã kagà htûm kôt amnhî nhîpêx mex nhûm Tamas kamâ Ijaew piitâ kâm hkñh nê axpën mâ mex ã harê. ¹³ Jakamâ nhûm ixwŷr tê nê inhmã: “Pa Jejus kôt ixtô Sawti? E akupým rít.” Anhŷrja kôt pa akupým ixrît mex

kurê kumrêx nê omu. ¹⁴ Hämri nhûm inhmâ: “Nà mĕ panhîgêtjê nhô Tirtûm na amnhî kaxyw ata. Ate kapêr mar nê hkôt tanhmâ amnhî nhîpêx to ho apa kaxyw. Nê ate kaxkwa kamâ Kra mex pumunh nê kapêr mar kaxyw. Tâ ka xep ham hirâ rax kamâ omu nê kapêr ma. ¹⁵ Jakamâ kér ka ma mĕ piitâ mĕ kâm ate omunh xwÿnhja jarênh o ari mĕ hkôt apa. Nê mĕ kâm kapêr jarênh o mĕ ahkre ho ri apa. ¹⁶ E tokyx kànhmâ xa nê Jejus mă amnhî jarê nê hkôt amnhî xâm kê anê ate amnhî tomnuj rênh pa. Hämri pa apê hkwâ hâ akrâ kumrâ ka ma mĕ kâm kapêr jarênh o ri apa.” Anê.

—Nhûm pre ã ãnänïsti inhmâ kapêr anê.

¹⁷ —Tâ pa man akupýn jar Jerujarê hwyr mĕ awyr mõ. Hämri nê jar Tirtûm mă amnhî jarênh xâ hâ ixkre kamâ kâm amnhî jarênh o ixâm rôm axte mĕmoj pumu. ¹⁸ Nhûm Jejus axte ixwyr kato nê xa nê inhmâ kapêr nê inhmâ: “E inhma. Jerujarê nhô xwÿnhjaja kâm ixkapêr mar prâm kêt jakamâ kot kaj mĕ kâm ixkapêr jarê nhûm mĕ amar kêt nê. Jakamâ kwa tokyx akato nê hpanhâ ma nhÿhym mõ.” Anê.

—Hämri pa tee ri ã kapêr anhýrja ã kuma nê kâm: ¹⁹ “Kwa nà koja mĕ inhma Pahihti. Ra mĕ kot ixte amnhî nhîpêx ã ixpumunh mex. Ixte amnhî nhîpêx tûmta kôt mĕ kot ixpumunh mex. Na pa pre hte krî piitâ hkôt mra nê Tirtûm kapêr o mĕ ahkre xâ hâ ixkre kamâ mĕ kot akôt amnhî kaxyw hamaxpêr xwÿnhjê pynê nê mĕ htak nê mĕ hagjênh xâ kamâ mĕ hagjê nhûm mĕ kot ja hâ ixpumunh mex. ²⁰ Nhûm mĕ kot akapêr jarênh o pa xwÿnh Estewâw pîrta pa pre hâ mĕ omu nhûm ja inhmâ mex pa mĕ kâm mĕ hinôkâ jamýnh o hâ

mẽ omunh o xa. Na pa pre ã amnhĩ nhípêx anhŷr o ri ixpa. Tã hpānhã akôt amnhĩ xãm hāmri nẽ akôt amnhĩ nhípêx o ri ixpa. Jakamã koja mẽ ixté amnhĩ nhípêx nyw ã ijarênh ma nẽ kãm ixkapêr mar prãm nẽ.” Anẽ.

²¹ —Pa pre ã Jejus mã amnhĩ jarênh anẽ nhûm inhmã: “Nà. Kêr ka mãmrí kríja rûm akato nẽ ma nhŷhŷm mõ. Kot paj hpānhã ma Ijaew kêt xwŷnhjê hwŷr amẽ ka hpānhã ma mẽ hwŷr mõ nẽ mẽ hkôt mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri apa.” Anẽ.

²² Nhûm pre Pawre ã amnhĩ hkwŷjê mã amnhĩ jarênh anẽ nhûm mẽ arí mar o kuhê râhã Ijaew kêt xwŷnhjê jarênh ma nẽ kamã gryk tŷx nẽ. Ijaew kêt xwŷnhjaja kot mẽ urâk nẽ Tirtûm kapêr marja nhûm mẽ kãm hprãm kêt jakamã nhûm Pawre ã mẽ harênh anẽ nhûm mẽ kuma nẽ kamã gryk tŷx kumrêx. Nẽ gryk xàj kapêr punuj nẽ kapêr o:

—Kwa mẽ mãmrí apíhti ri. Ām hpîr mã htãmti kênã. Anẽ.

²³ Hâmri nẽ gryk xàj amnhĩ nhñôkà hkwrŷ nẽ ho apê nẽ pyka jamŷ nẽ kànhmã ri ho ahkapê.

Pawre kot pôristi krâhtûm mã amnhĩ jarênh

Atre 16.35-39

²⁴ Hâmri nhûm pôristi krâhtûmja tee ri ã mẽ kot amnhĩ nhípêx anhŷr ã mẽ omu nẽ mẽ kapêr ma nẽ pôristijê mã kapêr nẽ mẽ kãm:

—Kwa tanhmã na we jahti amnhĩ tomnuj to nhûm mẽ ã kamã gryk tŷx anẽ? E mẽ tokyx iixkre hwŷr ho axà nẽ mẽ htak xà ho htak kê mẽ pamã tanhmã amnhĩ jarênh to. Anẽ.

²⁵ Hâmri nhûm mẽ kuma nẽ ho axà nẽ htak kaxyw kormã hpre ho xa. Hâmri nhûm pôristi krâhtûm nhõ kôwenatôja mẽ hkôt axà nẽ hã mẽ

omunh o xa nhūm Pawre omu nē amnhī tā kām kapēr nē kām:

—Kwa kormā ixte tanhmā mē amā amnhī jarēn to hkēt tā ka mē ixtak kaxyw. Ixpē Ijaew tā māänēn ixpē Rōm nhō xwȳnh kēnā. Xà na htem ā Rōm nhō xwȳnhjē nhīpēx anē? Anē.

²⁶ Hāmri nhūm tee ri ā amnhī jarēn anhȳrja ā kuma nē pōristi krāhtūmja wȳr hprōt nē kām:

—Kwa taxy pu mē tanhmā ho hkēt nē. Xep kēp Rōm nhō xwȳnh kēnā. Anē.

²⁷ Hāmri nhūm tee ri kuma nē Pawre hwȳr axà nē kām:

—Kwa xà ām hāmri na ka amnhī jarē? Xà apē Rōm nhō xwȳnh na ka? Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Tỳ. Ām hāmri ixte mē amā amnhī jarēn kēnā. Ixpē Rōm nhō xwȳnh na pa. Anē.

²⁸ Hāmri nhūm kām:

—Kwa pa na pa pre amnhī to Rōm nhō xwȳnh prām xàj amnhī pānhā mē kām amnhīrer rax nē. Anē.

Nhūm Pawre kām:

—Tỳ nom pa na pa pre amnhī pānhā mē kām amnhīrer kēt nē. Inhīpēêxà hkôt ixpē Rōm nhō xwȳnh na pa. Anē.

²⁹ Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri hamaxpēr o kām ma nē. Nē kām ma ho hkaga kurē kumrēx. Nhūm mē hkrāhtūm nhō pahija māänēn kām ma nē. Kēp Rōm nhō xwȳnh tā nhūm mē axtem nē kot unēnh nē kàx o hkaxpreja mā hamaxpēr nē kām ma nē. Na htem ā Rōm nhō xwȳnhjē nhīpēx anhȳr kēt nē. Na htem tanhmā mē hkukjēr to nē hprī hā mē kuma nē rī kormā tanhmā mē hipēx to.

*Pawre kot Ijaew xàptàr tūmrejê mā amnhījarēn
Matēwre 23.27-28*

³⁰ Tā nhūm apkati nhūm pôristi krähtümja Ijaew kwÿ ho akuprō. Mëō patre maati nẽ patre krähtümjaja nẽ mẽ àptàr tūmrejaja nhūm kot mẽ kãm tanhmã Pawre jarēn to kaxyw mẽ ho hpikuprōnh pa. Hämri nẽ Pawre pê hkaxpre xà rẽ nẽ ma mẽ hwÿr o tẽ nẽ mẽ kutã ýr.

23

¹ Hämri nhūm mẽ omu nẽ mẽ kãm amnhī jarē nẽ mẽ kãm:

—E ixkwÿjaja. Pa mẽ amā amnhī jarē ka mẽ inhma. Na pa hte Tîrtûm nom tãm amnhī nhÿpêx o ixpa nẽ mẽ pahpê Ijaew mẽ pahte amnhī nhÿpêx kwÿm ri tanhmã amnhī nhÿpêx to hkêt nẽ. Anẽ.

² Hämri nhūm mẽ õ patre maati ãnänïsti kuma nẽ kamã gryk nẽ. Axtém ãnänïsti hõ na pre. Hämri nẽ ã Pawre kot amnhī jarēn anhÿrja ã kuma nẽ kamã gryk nẽ. Hämri nẽ mẽ kot mar o kuhê xwÿnhjê mã kãm:

—Kwa mẽ atõ hakwap hkurahti ri. Tãm kot amnhī nhÿpêxti hã. Na ãm mẽ pamã amnhī to hêx o xa. Anẽ.

³ Hämri nhūm Pawre kuma nẽ hwÿr rít nẽ omu nẽ kãm:

—Nà ka koja Tîrtûm akura kãm ga. Te ate finat Mojes kot ÿ hã kapêr kôt amnhī nhÿpêx pyràk tã ri axtem nẽ ri mẽ kot ijakwap ixkuranh kaxyw ri mẽ kãm ixtã amÿnê. Anẽ.

⁴ Hämri nhūm kuri mẽ kuhê xwÿnhja tee ri ã kãm kapêr anhÿrja ã kuma nẽ kãm:

—Kwa kêp patre maati kênã kot ka kêt ri ã kãm akapêr anẽ. Anẽ.

⁵ Hāmri nhūm amnhī jaēr pē ja hā kuma nē kām:
—Kwa ixte ja hā omunh kêt jakamā na pa ā
ixtyx kām ixkapēr anē. Ixte kēp patre maati hā
omunh ronhŷx pa ā kām ixkapēr anhŷr kêt nē.
Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kot ja nē mē pamā
kapēr kēnā. Mē pahte tanhmā mē panhō pahi ho
pakapēr punuj to nē mē pamā kapēr. Tā pa ām
ixtyx ā kām ixkapēr anē. Anē.

⁶⁻⁸ Hāmri nē hprī hā mē kot mar o hkrī xwÿnhjē
pumu. Nhūm mē kamā Satusew nhō xwÿnh kwÿ
nē Parijew nhō xwÿnh kwÿ. Satusew mē Parijew
nhō xwÿnhjaja na htem axpēn kwÿm ri tanhmā mē
htykjē jarēnh to. Satusew nhō xwÿnhjaja na htem
mē htyk nē mē hkarō mē ro hā mē hapêx o mē
hapêx ā mē hkamnhīx. Nē Tīrtūm kapēr o mē wrÿk
xwÿnh kêt ā mē harēnh o pa. No Parijewjaja na
hte mē kurom mē htyk nē akupÿm mē htīr ā mē
hkamnhīx nē Tīrtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnh ā
mē hkamnhīx. Nhūm Pawre kot ja hā mē omunh
jakamā tanhmā hamaxpēr to hāmri nē mē kām
kapēr. Na pre Parijew nhō xwÿnhjē pyrà nē mē
htyk nē akupÿm mē htīr kôt hamaxpēr nē Tīrtūm
kapēr o mē wrÿk xwÿnh kôt hamaxpēr. Jakamā mē
omu nē kàx pē mē kām kapēr nē mē kām:

—Nà ijaxwÿja ixpē Parijew nhō xwÿnh. Nhūm
inhÿpêêxà haxwÿja kēp Parijew nhō xwÿnh.
Jakamā na pa hte mē apê Parijew nhō xwÿnhjē
pyrà nē mē htyk nē akupÿm mē htīr kôt ijamaxpēr.
Tā ām ja pix mÿrapê na ka mē ixpynē nē ā inhÿpêx
anē. Anē.

Hāmri nhūm Parijew mē Satusew nhō xwÿnhjaja
kuma nē ja hā axpēn kām gryk nē. Nē hā axpēn mā
akir. ⁹ Hāmri nē ra axpēn mā àkjér rax nē. Hāmri

nhūm Parijew kwȳ pē Mojes kapēr o mē ahkre ho mē pa xwȳnhjaja kānhmā kuhē nē mē kām Pawre hā àprār kām hihtyx nē mē kām:

—Kwa pēr tanhmā kot amnhī tomnuj tore hā. Mān ām hpimtir kām na pre ã ri kaxkwa kamā mēmoj mar anē. Rȳ apu Tīrtūm kapēr o wrȳk xwȳnh kām tanhmā kapēr to nhūm pre Tamas wȳr pry kamā mar o xa rȳ ko. Anē.

¹⁰ Hāmri nhūm Satusew nhō xwȳnhjaja tee ri Tīrtūm kapēr o mē wrȳk xwȳnh kot kām kapēr ã harēnhja ma nē hā axpēn mā àkjēr rax nē. Hāmri nhūm pōristi krāhtūmja tee ri mē kot axpēn mā àkjēr ã mē omu hāmri nē pōristi mā kām:

—Kwa mē Pawre hwȳr tē nē mē kēp utà nē ma akupȳm o tē nē haxà. Kot ka mē ho anhȳr kēt nhūm mē tanhmā hamaxpēr to nē gryk xàj axpēn nhīhkra kamā hkaxônh pa. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē hwȳr tē nē mē kēp utà nē akupȳm o tē nē ixkre hwȳr ho axà.

Jejus kot Pawre jamaxpēr o hihtyx ã harēnh

Atre 18.9-10

¹¹ Tā nhūm kamàt nhūm Jejus tām Pawre hwȳr kato nē kām:

—Pa Pawre? Kwa tee ri amnhī kukamā aja-maxpēr o amnhī kamā akahak kēt nē. Kot kaj te ra ate jar Jerujarē kamā mē kām ijarēnhta pyrà nē ma krī pē Rōm wȳr mō nē krī nhō xwȳnhjē mā ijarē. Anē.

Mē kot Pawre hā àmnēnh ã mē harēnh

Sikūn Ximotre 4.18

¹²⁻¹³ Tā nhūm apkati nhūm Ijaew kwȳjaja axpēn wȳr akuprō. Mēmyjaja kēp 40 nē axte hkôt mē hkwȳjaja axpēn wȳr akuprō. Mē kot Pawre pīr

kaxyw hā axpēn mar kaxyw hā akuprō nē hā axpēn mā amŷnē nē axpēn mā:

—Tôe. Nà kot puj mē hpīr kaxyw amnhī jagri htŷx o paxàpkur kêt rāhā kupī nē rī kormā apku nē ixkō. Nà kot puj mē ho anē. Ra Tīrtūm noo mā mē pahte ja hā amnhī jarēnh kēnā. Anē.

¹⁴ Hāmri nē mē ma mē õ patre krāhtūmjē mē mē àptar tūmrejê hwŷr mra nē mē kām hā amnhī jarē nē mē kām:

—Ot pa mē amā amnhī jarēnh mā mra. Nà kot paj mē tā Pawre pī. Kot paj mē kormā hpīr kêt ri ixàpkur kêt rāhā kupī. Ra mē ixte Tīrtūm noo mā ja hā amnhī jarēnh xà hkôt. ¹⁵ Jakamā e mē inhma. Kēr ka mē axêx rom pôristi krāhtūm mā anē kē apkati kē man mē awŷr Pawre ho tē. Te mē ate aprī hā hkukjēr kaxyw pyràk o kām axêx. Koja mē kormā mē awŷr ho hpôx kêt ri pa mē unēn kupī. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm Pawre tàmnhwŷ mē kot ã hā amnhī jarēnh anhŷrja ma hāmri nē ma pôristi xàpênh xà hā ixkrej wŷr Pawre hwŷr hprōt nē kām mē harē. ¹⁷ Hāmri nhūm kuma nē amnhī wŷr pôristi krâhtūm nhŷ hā mē hamār xwŷnh ã karō nē kām:

—Kwa ma mē akrâhtūm wŷr ixtàmnhwŷta o tē kē kām mēmoj jarē nà? Anē.

¹⁸ Hāmri nhūm kuma nē ma hwŷr o tē nē kām:

—E Pawre na inhmā anē pa awŷr htàmnhwŷ ho tē. Kot tanhmā amā ujarēnh to kaxyw. Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm omu nē hpa hā kupy nē o tē nē ahte mē hkàx ã o xa nē kām:

—E māmrī inhmā mēmoj jarē pa ama. Mēmo na ka te inhmā harēnh kaxyw? Anē.

20-21 Hāmri nhūm kām:

—Nà Ijaew xàptar tūmrejaja na mē kot inhīgēt Pawre pīr kaxyw hā amnhī jarē pa amā harēnh o tē. Koja xep mē hā awy. Xep apkati nhūm ate ma mē hwyr mē hkukjēr xà hā iixkre hwyr ho amōr nhūm mē kot hprī hā kot amnhī nhīpēx ā hkukjēr kaxyw. Nom koja mē ām amā amnhī to hēx. Koja xep mē kēp 40 nē pry kamā kutēp amūxu nē kuhē. Na mē ra hā axpēn mar pa nē axpēn mā: “Kot puj mē paxāpkur kēt rāhā Pawre pī nē rī kormā apkū nē iixkō.” Anhȳr o amnhī jarē pa mē kuma. Jakamā na mē kormā ate mē hwyr mēnh kaxyw akām ama. Kwa mē hwyr ho amōr kēt nē. Anē.

22 Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Tōe. Nà na pa ra ama. Māmrī ma akupȳm tē. Nom kēr ka inhmar kumrēx. Kēr ka nhām mēhō mā ja jarēnh kēt kumrēx. Ām kwarī ho kwarī. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kato nē ma akupȳm tē.

Mē kot Ijaew pymaj nhīhȳm Pawre mēnh ā mē harēnh

23-24 Tā nhūm pōristi krāhtūmja amnhī wyr ū hā pōristi jamār o mē pa xwÿnh wa ho hamēxkrut nē wa hā karō nē wa kām:

—E wa inhma. Koja kōt ā kamāt ka wa ma krī pē Sejarej wyr Pawre ho mō kē hkà hkīnh pē pahihti Peris wyr pōj.

Nē amnhī kōt pōristi ho 200 nē o mō.

Nē kē mē kēp 70 nē kawar ā hkrī nē mē akōt mō.

Nē kē mē kēp 200 nē wapo jamȳ nē mē akōt o mō.

Kē mē ā ohtō rax anē.

Nē Pawre kot kawar ā ūr nē mōr kaxyw ka mē kām hō ho mō.

E kēr ka mē ã axohtō nē hköt amōr anē kē hkà hkīnh pê pahihti Peris wyr pôj. Anē.

²⁵ Hāmri nē pahihti Peris mā kagà nhīpêx nē kamā kām Pawre jarē nē kām:

²⁶ Pa pahihti Peris? Xà amex? Ixpê Kraw Risas na pa awyr kagà mē.

²⁷ E ot pa awyr Ijaew pê Pawre mē. Na pre hkwýja kot hpîr kaxyw unênh tā pa māänēn kēp Rōm nhō xwýnh ã harēnh ma hāmri nē hwyr inhō pôristi rē nhūm mē hwyr hprôt nē mē kēp utà. ²⁸ Hāmri nē Ijaew xâptâr tûmrejê hwyr o tē. Mē kot inhmā tanhmā kot amnhī tomnuj to hā harēnh kaxyw. ²⁹ Tanhmā kot amnhī tomnuj to nhūm mē kot haxâr rŷ hpîr ronhŷx ja mex nē. No xep ãm kot mē higêtjê kot amnhī nhīpêx kôt amnhī nhīpêx kêt pix mýrapê na mē kamā gryk.

³⁰ Tā pa mē kot hpîr kaxyw hā mē harēnh ma nē mē umaj awyr kumē. Hāmri nē kamā mē gryk xwýnhjê mā ajarē. Jakamā koja mē mêmô arîgro hā awyr pôj nē tanhmā kot amnhī nhīpêx to hā amā harē ka kam ja hā mē ama nē tanhmā ho.

Tā ãm ja pix na pa amā harē. Ixpê Kraw Risas na pa awyr kagâja mē. Tā mân ka arî ixte amā harênhja ma. Anē.

³¹ Tā nhūm kamât nhūm mē hkrâhtüm kot mē kām karō xà hköt nhūm pôristijaja ma Pawre o mō. Hāmri nē krî pê ãxipat wyr pôj nē kamā amnhîm hikra.

³² Nhūm apkati nhūm mē kot mē hköt pykap mōr xwýnhjaja mē õ pahi kot mē kām hā karō xà hköt awjanâ nē ma akupŷm mō nhūm kawar ã mē mōr xwýnh pixjaja ma Pawre ho mō. ³³ Hāmri nē mō nē Sejarej wyr pôj nē pahihti Peris nhîhkram Pawre

jaxà nē kām kagàja gō nē awjanā nē ma akupým hapêx. ³⁴ Hämri nhūm Perisa kagàja py nē omu. Nē omunh pa nē Pawre mā kām:

—E inhmā amnhī jarē. Tanhmā na anhō pyka hixi te? Anē.

Nhūm kām:

—Kêp Siris. Anē.

³⁵ Nhūm kām:

—Tôe. Kê mē kot ato kapēr xwÿnhjaja pōj pa kormā ixprī hā mē kot tanhmā ajarēnh to ma mān. Anē.

Hämri nē õ pôristi mā anē nhūm mē ma Pawre o tē. Ma pahi Erox htyk xwÿnh nhôrkwy hwyr o tē nē kamā haxà nhūm hkrī ho hkrī.

24

Ijaew kot tanhmā Pawre ho kapēr punuj to hā mē harēnh

Rukre 21.12-13; Atre 25.7

¹ Tā nhūm arīgro kêp 5 nē hapêx nhūm Ijaew kwÿjaja Sejarej wyr pōj. Mē õ patre maati ãnãn̄isti nē Tetur nē kaxyw mē àptar tûmrejaja nhūm mē ma hwyr mō nē pōj. Tetur kêp axiwôkat ã mē yr pê kapēr xwÿnh jakamā nhūm mē kot tanhmā Pawre o kapēr punuj to kaxyw pahi Peris wyr amnhī kôt o mō. ² Hämri nhūm mē amnhī wyr Pawre hā karō nhūm pôristi haprō nē mē hwyr o tēn ho axà. Hämri nhūm Teturja pahihti Peris mā Pawre kot tanhmā amnhī tomnuj to hā harē nē kām:

—E pahihti inhma. Nà na ka hte tām mē inhípêx nē mē ixto mex o apa. Jakamā nhūm hte nhām pika hkwÿ nhō xwÿnhjaja mē ixkurê kaxàr kaxyw mē ixwyr hprōt kêt nē. Pa htem ixpiitā akukwak

ri ijamatêktati nē ixàmnhix inhmx nē ipa. ³ Nē mē ixtinh rāhā ho ipa. Hêxta waa nē. Mē ixpiitā inhma akînh. ⁴ E kot paj amā awjarē ka inhma. Kot paj ixujarēn o hakotre ka inhma nē tokyx ma akupym tē. ⁵ Nà Pawre na hte amnhī tomnuj pix o pa. Kép Jeus pê Najare nhō xwÿnhcta kôt amnhī nhîpêx o mē pa xwÿnhjê nhō pahi na. Jakamā na hte pyka piitā hköt mē ixpê Ijaew tanhmā axpēn kaxyw mē ixtixy to ho pa. ⁶ Jää na pre Tirtum mā amnhī jarēn xà hā ixtre hwyr amnhī kôt mē kêt Ijaew kêt xwÿnh kwÿjê ho agjê nē mē ixpê ixtreja omnu kaxyw mā tā pa mē omu nē unē. ⁷ Tā nhûm pôristi krâhtum Risasja mē ixpê utà ⁸ nē awyr mē ixte tanhmā amā harēn to xwÿnhjê rē. Tā ot pa mē ixtkri. Nē ota Pawre nhÿ. Kam kot amnhī nhîpêx ã hkukja kêt tanhmā amā amnhī jarēn to ka ama nē ixte amā harēn xà hköt tanhmā mar to. Anē.

⁹ Hämri nhûm Ijaew hkwÿ haxwÿja kâm:

—Nà ãm hämri na ã amā harēn anē pahihti. Anē.

Pawre kot pahihti mā amnhī jarēn

Rukre 21.14-19

¹⁰ Hämri nhûm pahihti Peris Pawre mā anē nhûm kot kâm amnhī tâ aprär kaxyw kanhmā xa nē kâm:

—Nà na ka ra inhō pyka kamā mē ixto amnhîptar mex o atā amgrà xohtô nē pahihti. Jakamā na pa pre ate ixtapér mar kaxyw ã ajarēn ma nē ixtinh nē.

¹¹ —E kot paj amā amnhī jarē ka inhma. Ham na pa pre Jerujarē hwyr mō nē pôj. Na pa hwyr ixpôx ã ixtâ arigro pê 12 pix. Kam nē ixtâ ixtwÿjê

kukja nē mē ama. Ixte Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā Tīrtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw na pa pre hwȳr mō. ¹² No na pa pre nhŷri axpēn kaxyw tanhmā ri mē hkryx to hkêt nē. Nē mē ixte Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā rȳ kapēr o mē ahkre xà hā ixkre kamā rȳ nhŷri pry kamā tanhmā axpēn kaxyw ri mē hkryx to hkêt nē. Ām amrakati ho amrakati. ¹³ Mē kot ā ri ijarēnh anhŷrja amrakati kumrēx. Mēhō kot ā ixte amnhī nhŷpêx anhŷr ā ixpumunh kêt tā na htem amnhī krā hkôt amā ijarēnh o hêx. ¹⁴ Na htem mē ixte Jeus kôt amnhī nhŷpêx xwŷnhjaja mē ixte amnhī nhŷpêx mex kêt ā mē ijarē nom kot anhŷr kêt. Ām mē inhŷgêtjê nhō Tīrtūm kapēr nywja kôt na pa hte amnhī nhŷpêx mex o ri ixpa rāhā nē. Nhūm ixkwŷjaja htŷx axtem kapēr ō hkôt ixte amnhī nhŷpêx o ixpa hā ixkamnhīx no ām kapēr ō hkêt. Ijaxwŷja na pa hte mē urâk nē finat Mojes kapēr ā kagà mar o ixpa. Nē Tīrtūm nhŷ hā mē kapēr o mē pa xwŷnh kot kapēr ā kagàja pa hte mē urâk nē hkôt amnhī nhŷpêx mex o ri ixpa. ¹⁵ Nē mē urâk nē Tīrtūm kot nhŷrmā akupŷm mē ho htîr kôt pa hte ijaxwŷja ijamaxpēr tŷx nē. Mē htŷk xwŷnh piitâā. Mē kot amnhī to mex xwŷnhjê mē mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjê mē mē ho hpimrâatâ akupŷm mē ho htîrja kôt pa hte mē urâk nē ijamaxpēr tŷx o ri ixpa. ¹⁶ Jakamā na pa hte tām amnhī nhŷpêx rāhā nē. Tīrtūm noo mā nē mē piitâ mē noo mā tām ri amnhī nhŷpêx mex rāhā nē.

¹⁷ —Tā na pa pre pyka hkwŷ hkôt ri ixpa hā ixtā amgrâ xohtô nē. Hâmri nē ma akupŷm Jerujarē hwȳr ixkwŷjê hwȳr mō. Amarī ixte mē kām

kàxpore hkwìy nhõr kaxyw pa akupým mẽ hwýr mõ. Nẽ määñen Tírtum mã mëmoj nhõr kaxyw. ¹⁸ Hämri nẽ mẽ ixte amnhï nhïpêx xà hköt pa mẽ amnhï to mex pa nẽ ma tẽn Tírtum mã amnhï jarënh xà hã ixkre hwýr axà nhñum mẽ kamã ixpumu. Nom na pa pre ri ixkreja kamã tanhmã amnhï tomnuj to hkêt nẽ. Rÿ tanhmã ixkapêr punuj to hkêt nẽ. Na pa prem ãm inhgrêre nẽ akryk ikuhê nhñum mẽ ixpumu. ¹⁹ Pika pê As rûm Ijaew kwýjaja na prem ixkre kamã ixpumu. Nar mẽ tãmjaja män awýr mra nẽ tanhmã amã ijarënh to.

²⁰ —Nẽ jar mẽ kot ixto kapêr xwýnhjaja. Na pa pre mẽ àptar tûmrejê mã amnhï jarënh pa nhñum mẽ inhma nẽ tanhmã inhmã nẽ hkêt nẽ. Kam nẽ ja hã mẽ hkukja nẽ mẽ ama. ²¹ Rÿ ko. Koja apu mẽ amã ãm ja pix ã ijarënh japêr. Na pa pre mẽ kãm ixkapêr nẽ mẽ kãm: “Na pa hte mẽ htyk nẽ akupým mẽ htîr kôt ijamaxpêr týx nẽ. Tã ja pix mýrapê na ka prem ixpynê nẽ ã inhïpêx anẽ.” Anhýr o mẽ kãm ixujarënh jakamã nhñum apu mẽ hkwýjaja kêp ja omnuj nẽ. Jakamã koja apu mẽ amã ja hã ijarënh japêr. Nom ja pix jarë. Anẽ.

Ã na pre Pawreja pahi Peris mã amnhï jarënh anẽ.

Peris mẽ hprô wa kot Pawre mar ã wa harënh

²² Tã nhñum pahihti Peris kot mẽ kot Jejus kôt amnhï xunhwýr xwýnhjê kot amnhï nhïpêx ã mẽ omunh mex jakamã hämri Pawre mar pa nẽ ho kapêr xwýnhjê mã kãm:

—Nà hämri. Na pa ra mẽ ama. E mẽ mamři ma mra. Kê pôristi krähtum Risasja mõ nẽ pôj pa

wa ixprī hā mē ate tanhmā harēnh toja ma nē rī kormā tanhmā Pawre jarēnh to. Anē.

²³ Hāmri nē hpānhā pôristi pytār xwȳnh mā Pawre jarē nē kām:

—E mē ma akupȳm ixkre hwȳr o tē nē kamā hamār o apa. No ām kwār māmrī àmnihī ri ixkre kamā tanhmā amnhī to ho ri pa. Nē kê hkràmnhwȳjaja māmrī hwȳr mēmoj to mra kê kuku. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma o tē nē akupȳm ixkre hwȳr ho axà nhūm kamā pa ho pa.

²⁴ Tā ra hā apkati grêre nhūm Peris mē hprō wa ma Pawre hwȳr tē. Prō haxwȳja kēp Ijaew. Hixi pē na pre Turujire. Jakamā nhūm wa ma Pawre nhōrkwȳ hwȳr wa tē. Nhūm Peris Pawre hā karō nhūm kato nē wa hwȳr tē nē wa kām awjarē. Tanhmā wa kot amnhī to nē amnhī kaxyw Jejus Kris kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xām prām xāj hprī hā wa kām harē. ²⁵ Nē wa kām:

—Nà na htem Jejus Kris kôt amnhī nhīpēx nē tām ri amnhī nhīpēx o pa. Kām tanhmā amnhī tomnuj to hprām tā ho anhȳr kêt nē. Nē arī Jejus kot amnhī nhīpēx kôt amnhī nhīpēx o pa. Koja Tīrtūm nhȳrmā mē pahipiitā mē pahte tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa hā mē pahpumunh xà hkôt tanhmā mē pajarēnh to. Mē pahte tām amnhī nhīpēx xwȳnh ā mē pajarē rȳ mē pahte amnhī tomnuj xwȳnh ā mē pajarē. Anē.

Nhūm pre ā Pawre Peris mē Turujire wa kām kapēr anē. Hāmri nhūm Peris tee ri ujarēnhja ma nē kām ma nē. Kot amnhī tomnuj o pa xwȳnh ā amnhī pumu nē ā kām kapēr anhȳrja mar pyma nē. Hāmri nē Pawre mā kām:

—E hāmri. Nà na pa wa ra ama. Mamrī ma akupŷm tēn axà. Kot paj mēmo arīgro hā mēmoj to anhŷr kêt nē axte amnhī wŷr atā karō ka axte tanhmā wa inhmā axujarēn to. Anē.

26 Nē htŷx hamaxpēr o:

—Nà kot paj mēmo arīgro hā axte amnhī wŷr hā karō kē ixwŷr tē nē ixte kator prām xàj inhmā amnhīrer japēr. Anē.

Hāmri nē xatā amnhī wŷr hā karō htā no nhūm aa kot kator kaxyw tanhmā kām nē hkêt nē.

27 Tā nhūm amgrà axkrut nē hapêx nhūm Pos Pesti pahi Peristi hpānhā kēp mē ò pahi nē mē ho amnhīptà. Jakamā nhūm Peris akupŷm ò krī hwŷr nojarēt nē Pawre mā īhkra karo hkêt rāhā ma mō. Na pre hamaxpēr o:

—Nà kot paj Pawre kator nhūm Ijaew ja hā ijarēnh ma nē ixkamā gryk nē. Nà kwār mē hagjēnh xà hā ixkre kamā hkrī ho hkrī. Kot paj kator kêt nē. Anē.

Hāmri nē kām īhkra karo hkêt rāhā ma akupŷm ò krī hwŷr mō. Jakamā nhūm Pawre arī ixkre kamā kēp prēs nē hkrī ho hkrī.

25

Pawre Rōm wŷr hkrà ã harēnh

1 Tā nhūm pahi nyw Pos Pesti krī pê Sejarej wŷr mōn pôj. Hāmri nē kamā ri pa hā apkati axkrunêpxi pix nē ma Jerujarē hwŷr mō. **2** Hāmri nē hwŷr pôj nhūm Ijaew kwŷjaja omu nē hwŷr mra nē kām Pawre ho kapēr nē hā hwŷr kurê kumrēx. Mēo patre krähtūmjê mē Ijaew xàptar tūmrejaja nhūm mē hwŷr mra nē kām:

³ —Pa pahihti? E ot pa mē awŷr mra. Kwa xà kot ka Pawre hã karõ kẽ man awŷr mō ka jar kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã hkukja nẽ ama? Anẽ.

No ãm hêx rom ã hã kãm kapẽr anẽ. Kot hã karõ nhũm mē kot pry hã hpír kaxyw nhũm mē hêx rom ã kãm kapẽr anẽ. ⁴ Hämri nhũm mē kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Kwa ra Sejarej kamã kêp prês nẽ hkrĩ kẽnã kot pa kêt amnhĩ wŷr hã karõ. Kot pa tokyx ma akupŷm hwŷr mō. ⁵ Jakamã kêr ka mẽ axaptär tûmjaja ma ixfôt mra. Hämri nẽ Sejarej kamã inhmã tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hã harẽnh to pa mẽ ama nẽ rĩ kormã tanhmã harẽnh to. Anẽ.

⁶ Hämri nẽ mẽ kamã pa hã apkati grêre nẽ ma akupŷm Sejarej wŷr mō. Hämri nẽ hwŷr pôj nhũm apkati nhũm mẽ hkukjêr xà hã ixkre hwŷr tẽ nẽ mẽ kot mẽ mar xà hã mẽ hkrĩ xà kamã nhŷ nẽ amnhĩ wŷr Pawre hã karõ. ⁷ Nhũm mẽ hwŷr o tẽ nẽ ūr nhũm hkwŷ kot Jerujarẽ rûm mẽ mõr xwŷnhjaja kãm hipôk nẽ pahi Pos Pesti mã tanhmã ho kapẽr to nẽ ho kapẽr punuj tŷx nẽ. Kot tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hã ho kapẽr o kuhê. Nom mẽ kot ã kot amnhĩ nhîpêx anhŷr ã omunh kêt tâ ãm amnhĩ hkrã hkôt ri tanhmã ho hêx to. ⁸ Jakamã nhũm Pawre tee ri amnhĩ tâ mẽ kot ho hêxja ma nẽ kànhmã xa nẽ Pos Pesti mã amnhĩ tâ aprã nẽ mẽ kãm:

—Nà aa ixte ã amnhĩ nhîpêx anhŷr kêt. Na pa finat Mojes kot Tîrtûm nhŷ hã kapẽr nhîrôp ixãm nẽ hkwŷm ri tanhmã amnhĩ nhîpêx to hkêt nẽ. Nẽ mẽ ixte Tîrtûm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre kamã ri tanhmã ixtŷx ri amnhĩ nhîpêx to hkêt. Nẽ pahihti Sesti kapẽrja pa pre hirôp ixãm nẽ tanhmã amnhĩ

tomnuj to hkêt nẽ. Aa ixte ã amnhĩ nhípêx anhýr kêt kumrëx. Anẽ.

⁹ Hämri nhûm Pos Pesti kuma nẽ tanhmã hkukamã hamaxpêr to nẽ hamaxpêr o:

—Kwa nhý krí kamã kot pa we Pawre kot inhmã tanhmã amnhĩ jaréh toja ma nhûm Ijaew ja hã kãm ixkñh japêr? Nà mẽô krí pê Jerujarê hwýr kot paj akupým mẽ hwýr o mõ nẽ kamã män hkukja nẽ kuma. Nà ja na mex. Nà kot paj anẽ. Anẽ.

Hämri nẽ Pawre mä kãm:

—E xà kot puj ma akupým Jerujarê hwýr mõ pa kamã axte mẽ kot ajaréh ma nẽ tanhmã ajaréh to nà? Anẽ.

¹⁰ Hämri nhûm kãm:

—Nà jar ixte pahihti Sesti nhý hã mẽ kot mẽ hkukjér xà hã ixkre kamã inhýr nẽ amnhĩ jaréh kénã. Jar na htem mẽ hkukja nẽ tanhmã ri mẽ mar to. Na pa pre tanhmã ixkwýjê ho hkêt nẽ. Mẽmo kaxyw kot pa akupým mẽ hwýr mõ nẽ axte mẽ kãm amnhĩ jarë? ¹¹ Kop apu pa tanhmã ixte amnhĩ tomnuj to ronhýx mẽ mâmri ja hã ixpí pa mẽ kêp tanhmã ri amnhĩ to hkêt nẽ. Nom mẽ kot ixto héx pix o ã ijaréh anhýr kénã. Jakamã mẽmo mýrapê kot kaj mẽ ïhkram ijaxà? E Rõm kãm pahi maati Sesti hwýr män inhmẽ pa kumã män amnhĩ jarë. Anẽ.

Pahi Sesti kêp pyka piitã hkôt mẽ ho amnhíptär xwýnh maati jakamã nhûm Pawre kot mar kaxyw hwýr hkrà. ¹² Hämri nhûm Pos Pesti kuma nẽ ma tẽ nẽ hã õ kôwenatôjê ma. Hämri nẽ hã axpêñ mar pa nẽ akupým hwýr tẽ nẽ kãm:

—Tôe. Nà kot paj pahi maati Sesti wýr amẽ. Ra hwýr akrà kénã. Anẽ.

Pos Pesti kot Akrip mā Pawre jarēn

¹³ Tā nhūm apkati grêre nē hapêx nhūm pahi hō pê Akripja ma Pos Pesti hwŷr mō. Tōx Perêñis mē wa mō. ¹⁴ Hämri nē wa hwŷr pôj nē kuri wa pa hā apkati grêre nhūm Pos Pesti wa kām Pawre jarē nē wa kām:

—E pa war amā mēhō jarē. Na pre pahi Perisja mē hagiênh xà kamā mēhō jaxà nē kormā kator kêt ri nhūm mē àpênh nê kator pa hpānhā àpênh o amnhîptâ. ¹⁵ Tā ra ma Jerujarē hwŷr mō nhūm Ijaew nhō patre krähtûmjê mē mē àptâr tûmrejaja inhmā ho kapēr punuj rax nē. Nē ixte mē kām hpîr kaxyw inhmā hā àmnênh kām hihty় x nē. ¹⁶ Nom pa mē kēp ja kaga nē mē kām: “Nà mē ixpê Rōm nhō xwŷnhjaja na pa htem ã mē hipêx anhŷr kêt nē. Na pa htem mē kot ho kapēr xwŷnh noo mā tanhmā hkukjér to nhūm tanhmā amnhī tā àprâr to pa htem kuma nē rī kormā tanhmā mē ho. No na pa htem kormā mē kot tanhmā amnhījarēnh to hkêt ri tanhmā mē ho hkêt nē.” Anē.

¹⁷ —Jakamā nhūm prem kaxyw Sejarej wŷr pôj nhūm apkati pa hā mē hkukjér kurê kumrêx. Nē mē kot mē hkukjér xà hā mē hkrī xà kamā nhŷ nē ixte hkukjér kaxyw amnhī wŷr Pawre hā karō.

¹⁸ Na pa pre ijamaxpêr o: “Mân pre tanhmā amnhī tomnuj tŷx to hā na mē inhmā harênh kaxyw.”

¹⁹ Anhŷr ã hkamnhîx tā te kot amnhī to mex xwŷnh pyràk. Ām kot mē hkôt amnhī nhîpêx kêt pix ã nhūm mē inhmā harē. Nē kaxyw mēhō htyk xwŷnh jarē. Mē kot kām “Jesus” anhŷr xwŷnhja na xep hte mē kām akupŷm htîr ã harênh o pa. Ām ja pix na prem inhmā harē. ²⁰ Pa tee ri ixte nhŷri ixprî hā tanhmā mē kot harênh to hā mē mar

kaxyw hkukamā ijamaxpēr. Hāmri nē hā Pawre kukja nē kām: “Xà kot puj ma akupým Jerujarē hwyr mō pa axte akwÿ kot tanhmā ajarēnh to ma nē rī kormā tanhmā ajarēnh to nà?” ²¹ Anhÿr tā no nhūm akupým Jerujarē hwyr mōr kaga kumrēx nē amnhīm Rōm kām pahi maati Sesti jarē. Ixte ma hwyr mēnh nhūm kot kām amnhī jarēnh nhūm kot mar nē tām tanhmā harēnh to kaxyw. Jakamā pa kormā ixte hwyr mēnh kaxyw amnhī xa hā akupým mē hagjēnh xà kamā haxà nhūm arī hkrī ho hkrī. Anē.

²² Hāmri nhūm Akrip kuma nē kām:

—Xôwehe? Kwa na pa inhmā tanhmā kapēr to mar prām nē. Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Tōe. Nà kē apkati pa hā karō ka tanhmā kapēr mar to. Anē.

²³ Jakamā nhūm apkati nhūm Akrip mē htōx Perén̄is wa pahi hā mē ê mex jagjē nē ma mē hkukjēr xà hā ixkre hwyr wa tē. Pôristi krâhtūm kwÿjē mē Sejarej kamā mē kot amnhī to rūnh xwÿnh kwÿjē mē nhūm mē hwyr akuprō. Nhūm mē piitā Akrip mē htōx wa kēp pahi hā wa ê mex ã wa omu nē wa kamā no pyma nē. Hāmri nhūm Pos Pesti Pawre hā karō nhūm mē haprō nē ma mē hwyr o tē. ²⁴ Hāmri nhūm Pos Pesti omu nē Akrip mē htōx mē mē kot mar o hkrī xwÿnhjē mā kām:

—E pahihti Akrip mē mē apikuprōnh xwÿnhjaja. Ota Pawre xa. Jerujarē kamā nē jar Sejarej kamā na pre hkwÿjaja inhmā ho kapēr rax nē. Hāmri nē ixte hpîr kaxyw inhmā hā àmnênh kām hihtyx nē. ²⁵ Nom mēmoj mÿrapê kot pa kêt kupî? Tā nhūm amnhīm pahi maati Sesti jarē pa ma hwyr mēnh

kaxyw. ²⁶⁻²⁷ Nom na htem amarī pahi maati Sesti hwyr mē rēnh kêt nē. Na htem kām mē kot tanhmā amnhī tomnuj to hā kagà nē hwyr kagà mē ro hā mē kurē. No jahti kot tanhmā amnhī tomnuj toja na ixte omunh kêt. Te inhmā tanhmā kot amnhī tomnuj to hkêt pyrak. Jakamā na pa mē awyr o tē. Mē ate kapēr mar nē kot tanhmā amnhī tomnuj to hā inhmā harēnh nhūm ixte hā kagà nē pahi Sesti hwyr mēnh kaxyw. Jakamā e mē kam nē hkukja nē ama nē tanhmā mar to. Anē.

26

Pawre kot pahihti Akrip mā amnhī jarēnh

Atre 8.3, 9.1-19, 22.1-21

¹ Hāmri nhūm Akrip Pos Pesti kot tanhmā Pawre jarēnh toja ma nē Pawre mā kām:

—E māmrī mē inhmā amnhī jarē pa mē ama. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kām amnhī jarēnh kaxyw kānhmā kām īhkra pē nē kām:

²⁻³ —Hēxta waa nē. Nà na pa amā amnhī jarēnh kaxyw nē ixlīnh nē pahi Akrip. Ra ate mē ixpē Ijaew kot amnhī nhīpēx ã mē ixpumunh mex. Nē mē ixte tanhmā amnhī nhīpēx to hā mē ixte axpēn kukjērtā ate hā mē ixpumunh mex. Jakamā na pa amā amnhī jarēnh kaxyw nē ixlīnh nē. E tokyx anojarēt kêt nē inhma. Pa amā ixujarēnh jatur xām kumē ka aprī hā inhma. ⁴ Nà ixkwȳjaja ra mē kot ixte amnhī nhīpēx ã ixpumunh mex. Ixprīre rūm ixpapxà kamā nē māänēn Jerujarē kamā ixte tanhmā amnhī nhīpēx to ho ixpaja mē kot hā ixpumunh mex. ⁵ Ixpē mē hkwy pē Parijew nhō xwȳnh kwȳjē hā mē kot ixpumunh. Koja mē apu

ja hā amā ijarēnh japēr rȳ ko. Mē ixpē Parijew nhō xwÿnhjaja na pa htem amnepêm finat Mojes kot Tīrtūm nhŷ hā mē inhigêtjê mā mēmoj tā karō xà hkôt amnhī nhîpêx mex o ixkwÿjê jakre.

⁶ —Amnepêm na pre Tīrtūm mē inhigêtjê mā tanhmā amnhī jarēnh to. Kot nhÿrmā mē piitā akupým mē ho htīr ā amnhī jarē. Tā ixte ja kôt ijamaxpēr pix myrapê na prem kot hā amā ixto kapēr kaxyw awÿr ixto mō. ⁷ Mē ixpē Ijaew nhigêt piitā na prem Tīrtūm kapēr kôt hamaxpēr o ri pa. Kot nhÿrmā akupým mē ho htīr ā amnhī jarēnh kôt hamaxpēr tÿx o pa. Amnepêm finat Jako mē hkra pê 12jaja na prem hkôt hamaxpēr. Nē ixpē mē hkanrēhā mē htàmnhwÿ na pa hte ijaxwÿja ja kôt ijamaxpēr tÿx râhā ho ri ixpa. Tā ãm mēmoj pixi myrapê na ixkwÿjaja ā amā ixto kapēr punuj anē. ⁸ Mē kot ixpyrà nē ja kôt hamaxpēr ā amnhī jarēnh tā nhûm pre Tīrtūm akupým Kra Jejus o htīr nom nhûm mē ixkînhā ja kôt hamaxpēr kêt. Nom Tīrtūm kêp akupým mē pahtīr xwÿnh kênā.

⁹ —Amnepêm kormā Jejus kôt ijamaxpēr kêt ri na pa pre ijaxwÿja mē uràk nē akupým htīr kôt ijamaxpēr kêt nē. Nē ixtÿx ijamaxpēr o: “Kot paj Jejus pê Najare nhō xwÿnh kôt mē kot amnhī xunhwÿr xwÿnhjê nhîpêx kati ho ixpa nhûm Tīrtūm ja hā ixpumu nhûm ja kâm mex nē.”

¹⁰ —Anhÿr jakamā pa pre hte tanhmā mē homnuj tÿx to ho ri ixpa. Jao Jerujarē kamā mē inhō patre krâhtûmjê nhŷ hā mē unê nē mē hagjênh xà kamā mē hagjênh o ixpa nhûm mē kot mē himex kaxyw mē hā inhmā amnhī jarē nhûm ja inhmā mex nē. Pa mē harênh ma nē ixkînh nē. ¹¹ Pa pre

hte xatā tanhmā mē hipêx to nē mē kot Jejus kaga hprām xàj mē hipêx kati rūnh nē. Tīrtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre piitā kamā pa pre hte ā mē hipêx anē. Nē mē kamā inhgryk tÿx jakamā ma krī hkwÿ hkôt mē hapêr o ri ixpa. Ā na pa pre mē hipêx anhÿr o ri ixpa.

¹² —Tā axte ixte mē hkwÿjê pynênh nē mē hagjênh kaxyw ma Tamas wÿr mō. Mē inhō patre krahtümjê nhÿ hā ma mē hwÿr mō. ¹³ Hämri nhūm ra kaxkwa nhÿpôk ri myt nhÿ pa kormā pry hā inhmōr ri kaxkwa rûm mēmo nhîräja pumu. Nhūm hirâ htÿx o myt jakre nē ixtā ajêt pa ixtkôt ri mē pa xwÿnhjê mē hipôk ri ixkuhê. ¹⁴ Hämri nē mē inhmā ma xàj pykap ixrôrôk pa nhûm kaxkwa rûm mēhöj inhmā kapēr. Mē ixpê Ijaew kapēr o kapēr nē inhmā: “Pa Sawti? Hêxta waa nē. Kwa mon ka hte axtem nē ixtomnuj tÿx o ri apa? Nom na ka tee ri ā amnhî nhÿpêx anhÿr kapry.” Anē. ¹⁵ Hämri pa tee ri kuma nē kâm: “Kwa mē atô na ka ā inhmā akapēr anē?” Anē.

—Hämri nhûm inhmā: “Ixpê Jejus na pa amā ixkapēr. Pa na ka hte ixpê ixtkôt mē kot amnhî xunhwÿr xwÿnhjê homnuj tÿx o apa ho te pa ixtomnuj tÿx pyràk. ¹⁶ E kànhmā xa. Ate inhmā tanhmā amnhî nhÿpêx to ho apa kaxyw na pa amā amnhî to amnhîrit. Jarâhâ ate ixpumunh xà hkôt ate mē kâm ma ijarênh nē mē kâm ixkapēr jarênh o mē ahkre ho ri mē hkôt apa kaxyw na pa amnhî kaxyw ata. Kot paj nhÿrmâ axte awÿr ixtkato nē tanhmâ amâ ixkapēr to ka inhma nē ma mē kâm ixkapēr jarênh o ri mē hkôt apa. Ja kaxyw na pa amnhîm ata.” Anhÿr o inhmâ kapēr. ¹⁷ Hämri nē inhmā: “E kot paj Ijaew mē Ijaew kêt xwÿnhjê

hwȳr amē nē anē mē omunh mex nē nhūm mēhō apīr kēt nē. ¹⁸ Kēr ka ma mē hkōt mē kām ixkapēr jarēnh o ri apa kē mēhprī hā kuma. Mē kot amnhī tomnuj kaga nē amnhī kaxyw ixkōt hamaxpēr nē ixkōt amnhī xunhwȳr kaxyw. Hāmri nhūm Tīrtūm ja hā mē omu nē ixkukwak ri amnhī katut kōt mē kot amnhī tomnuj piitā rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kēt nē. Hāmri nē mē ho hkra. Koja mē ā amnhī nhīpēx anē hāmri nē axte Satanasti nhȳ hā tanhmā amnhī nhīpēx to hkēt nē. Pānhā Tīrtūm kōt pix mā amnhī nhīpēx o pa.” Anē.

¹⁹ —Ña pre Pahihti Jejus inhmā kapēr anē. Tā kot kaxkwa rūm inhmā ixāpēnh jarēnh ā karōja pa pre mar tȳx nē hkōt amnhī nhīpēx rāhā ho ri ixpa pahi Akrip. ²⁰ Jakamā na pa pre ma mē hkōt mē kām kapēr jarēnh o ri ixpa. Tamas kumrēx hwȳr nē hpānhā Jerujarē hwȳr nē hpānhā pika pē Jutej piitā hkōt Ijaew mā kapēr jarēnh o ri ixpa. Tā hpānhā Ijaew kēt xwȳnhjē mā harē. Na pa hte mē kām ixkapēr o: “Kwa mē ate amnhī tomnuj kaga nē hpānhā Tīrtūm kōt amnhī xunhwȳ. Hāmri nē hkōt pix mā amnhī nhīpēx o ri apa. Mē piitā mē kot apē hkwy hā mē apumunh kaxyw.” Anē.

²¹ —Ñam ja pix mȳrapē na pre ixkwȳjaja ixpynē. Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā ixpynē nē ra mē kot ixpīr kaxyw. ²²⁻²³ Nom na hte Tīrtūm ixtānopxa nē ixto ixihtȳx mex rāhā ho pa pa arī mē kām harēnh o ri ixpa. Mē kot amnhī to rūnh xwȳnhjē mā nē mē kēp amrakati xwȳnhjē mā nē mē piitā mē kām harēnh o ri ixpa. Finat Mojes mē Tīrtūm nhȳ hā kapēr jarēnh o mē pa xwȳnhjaja kot ra hkukamā tanhmā harēnh to xà hkōt pa hte mē

kām harēnh o ri ixpa. Nē mē kām: “Tīrtūm kot mē pakaxyw ām xwÿnhta na pre amnhī xà htÿx kamā hamak kām ty. Tā nhūm Tīrtūm akupÿm ho htÿr. Kumrēx na pre akupÿm ho htÿr jakamā kumrēx na pre tanhmā mē kām kapēr to ho ri mē hkôt pa. Mē kot amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnh piitā uràk nē nhÿrmā Tīrtūm mē wa õ krī kamā htÿr tūm nē pa ho pa hprām xàj mē harēnh o pa. Mē ixpē Ijaew nē māänēn mē apē Ijaew kêt xwÿnhjaja nhūm pre ã mē pajarēnh anē.” Anhÿr o pa hte mē kām harēnh o ri mē hkôt ixpa pahi Akrip. Anē.

²⁴ Nhūm Pawre kormā kot mē kām amnhī jarēnh par kêt ri nhūm Pos Pesti tee ri tanhmā Jejus jarēnh to hā kuma nē kàx pê kām kapēr nē kām:

—Kwa na ka akrā axpā nà? Pēr ate kagà pumunh tÿx kurê akrā pipānh pyràk o ri atÿx ã ri mē inhmā axujarēnh anē. Anē.

²⁵ Hāmri nhūm kām:

—Nà ixkrā pipānh kêt. Ām hāmri na pa mē amā awjarē. ²⁶ Jerujarē kamā na prem Jejus pī nhūm mē piitā omu. Tā nhūm akupÿm htÿr hāmri nē hpimxur pê ri pa hkêt nē. Na pre mē ohtô nē akupÿm htÿr kām omu. Pahi Akrip ra kot ja mar mex jakamā na pa ixàmnhīx ã mē amā harēnh anē.

²⁷ Anhÿr o kām kapēr hāmri nē pahi Akrip wÿr rīt nē kām:

—Kwa pahi Akrip. Xà Tīrtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja kot Jejus kukamā tanhmā harēnh toja kôt na ka hte ajamaxpēr? Nà ra hkôt ajamaxpēr kēnā. Ra ixte ajamaxpēr kôt apumunh mex. Anē.

²⁸ Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

—Tk. Kwa xà kot kaj ã inhmā akapēr anē pa ama nē apyrà nē amnhī kaxyw Jejus kôt ijamaxpēr? Nà na ka ixte ã ate Jejus jarēnh anhýrja kôt ijamaxpēr ã ixfamnhīx kapry. Anē.

29 Hāmri nhūm Pawre kām:

—Ko. Kot kaj ixpyrà nē amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr pa ixfamnhīx nē. Nom kaxipix kêt. Mē apiitā mē ate inhmar o akrī xwýnhjaja māänēn. Mē ate mē ixpyrà nē Jejus kôt amnhī xunhwýr na inhmā hprām. Æm ixpyrà nē mē apê prêz pix na inhmā hprām kêt. Anē.

30 Hāmri nhūm pahi Akrip nē htōx Perēnīs nē pahi Pox Pesti nē mē hkôt mē mōr xwýnhjaja kànhmā kuhē nē ma mrar kaxyw. **31** Nē nojarêt nē Pawre hā axpēn mā:

—Kwa tanhmā kot amnhī tomnuj to hkêt kēnā kot kêt mē haxà rý kupī. Anē.

32 Hāmri nhūm Akripja Pos Pesti mā kām:

—Kwa kop apu kot amnhī kaxyw pahi maati Sesti hwýr hkrà hkêt ronhýx pu mē ra kator. Anē.

27

Mē kot Rōm wýr Pawre mēnh ã mē harēnh

Atre 23.11, 25.12

1 Tā nhūm mē pyka pê Itar wýr pahi maati Sesti hwýr Pawre mēnh kaxyw. Itar kamā mē õ krī maati na pre kēp Rōm. Jakamā nhūm Pawre mē mē kot mē hagjēnh xà kamā mē hkrī xwýnh mē ho hpimrātā ma mē o mra nē pôristi krâhtūm Jurti nhîhkram mē haxàr pa. Kot ma Rōm wýr mē o mōr kaxyw. Jurtija kēp Itar kamā mē õ pahi maati hā pôristi krâhtūm nhūm prem ma mē kām mē o mōr

kaxyw īhkram mē hagjēnh pa. Ixpē Rukre na pa pre inhmā Pawre hköt inhmoř prām nē mē hā ajēt nē mē hköt mō.

² Tā pa mē ra inhnojarēt nhūm Aristak haxwŷja ma mē ixfköt mō. Pyka pē Masetōn nhō xwŷnh na pre. Ō krī pē na pre Tesarōn. Jakamā nhūm ma wa ixfköt mō. Hāmri nhūm pârja nojarēt. Atamīx rūm pâr nhūm ra As wŷr nojarēt pa mē hwŷr inhgjêx pa nē ma kamā mō. ³ Hāmri nhūm apkati pa mē krī pē Sito hwŷr pōj nē hā pâr xi. Nhūm pôristi krâhtūm Jurtija Pawre ho mex jakamā pa mē Sito hwŷr pōj nhūm Pawre mā anē pa mē ixfkato nē ma ixkrâmnhwŷjē hwŷr mra nē mē kutā apku nē ma akupŷm pâr wŷr mra.

⁴ Tā pa mē axte mō. Nom nhūm kôk mē ixfkutā àpêr tŷx jakamā pa mē umaj juk nē gô hipôk kupu ho mō. Gô hipôk pê Sipreja pa mē upôk rūm ma hkupu ho mō nhūm mē inhnê kôk pê àmnâr mex nē. ⁵ Hāmri pa mē mōo nē pyka pê Siris mē Pâpir wa hakrenh o mō nē pyka pê Ris kamā Mira hwŷr pōj nē hā pâr xi nē ijapôx pa. ⁶ Hāmri nhūm pôristi krâhtūmja Aresânrir rūm pâr pumu nhūm ra Itar wŷr nojarēt. Pa mē hwŷr inhgjêx kurê kumrêx hāmri nē ma kamā axte mō. ⁷ Hāmri nhūm pârja kôk kutā tee ri mōr prêprêk kaxyw nē ãm amnhîm hprî nē mōr ã apkati xohtô nē pa mē tokyx ixpôx kêt nē. Tā Sito hwŷr ixâhtêp o mō nom nhūm kôk mē ixfkutā hihtyx rax kumrêx. Jakamā pa mē juk nē gô hipôk pê Kret jatur xà jahpa nē ma kape hā mō nhūm mē inhnê kôk pê àmnâr mex nē. Hāmri pa mē ma Sarmōn jakrenh o mō ⁸ nhūm pâr kôk kutā amnhîm hprî nē kape hā mō. Pa mē mō nē jatā

Rasej tā pàr nhīkwŷ xà mex wŷr pôj nē kamā pàr xi.

⁹ Nom pàr kot amnhîm hprî nē mõr jakamā nhûm ra kôk xâpêr tŷx nē kamā kry htŷx ã mytwrŷ mě ixtâ kato. Mytwrŷja ã mě kot kôk xâpêr tŷx pymaj nhŷhŷm pàr kâm mrar kêt. Jakamā nhûm Pawre tokyx mě inhmõr nê pàr nhõ xwŷnhjê mã kapêr kâm hihtŷx nê mě kâm:

¹⁰—Kwa pu mě jar kôk xâpêr tŷx jamâr o ri papa nà. Kê kôk mě kry htŷxja hapêx pu mě rî kormâ axte mõ. Kot puj mě anhŷr kêt nê kôk xâpêr tŷx kâm mõ nhûm nhŷri pârja mě pahpê axà nhûm gô mě apê mě akukrêx o hapêx pa. Pu mě pajaxwŷja axkaprâ.

¹¹ Anhŷr o mě kâm kapêr tā no nhûm mě kuma nê ãm kuma. Pàr pâm mě pàr o mrar xwŷnh wa nojarêt tŷx nê kapêr ma nê ãm kuma. Nhûm pôristi krâhtûm wa nojarêt ã wa kuma nê haxwŷja Pawre mar kêt nê. ¹² Nhûm mě kot pàr nhîkwŷ xà mex jarênhja mě kot mex ã harênh tâ mě kêp omnuj nê. Hâ na wrŷk nê kôk xâpêr tŷx nhûm mě kêp omnuj tŷx nê. Jakamâ nhûm mě piitâ Pawre rom ra nojarêt nê. Më kâm tokyx krî pê Wêñs wŷr hpôx prâm jakamâ nojarêt tŷx nê. Gô hipôk pê Kret kamâ na Wêñsja. Nê kamâ kôk xâpêr tŷx kêt jakamâ nhûm më hwŷr nojarêt nê axpêñ mâ:

—E kwa pu mě tokyx Wêñs wŷr mõ nê kamâ mân kôk xâpêr tŷx japêx jamâr o papa. Anê.

Hâmri nê piitâ hwŷr nojarêt.

Kôk kot pàr o àpêr tŷx ã harênh

¹³ Tâ nhûm kahpa hkôt kôk xâpêrja katât kôt kawax pê apê nhûm më kamâ ama nê axpêñ mâ:

—E hâmri. Tokyx pu mě mõ. Anê.

Jakamā pa mē pàr o htŷx xà ho api nē axte mō. Ma gô hipôk pê Kret jakàr ã mō. ¹⁴ Puh nhûm na wrŷ nē kôk àpêr tŷx kumrêx. Mē kot kâm “kôk xâpêr tŷx maati” anhŷr xwŷnhja gô hipôk rûm mē ixto àpêr tŷx kumrêx o mō. ¹⁵ Hâmri nê mē ixtutâ àpêr tŷx nhûm pàr tee ri kutâ hkarôt. Pa mē kormâ Wêñis wŷr ixpôx kêt ri ra ho awjanâ nhûm amnhî krâ hkôt kôk kôt mō. ¹⁶⁻¹⁷ Hâmri nê mō nê gô hipôk pê Krawti jahpa nê hakâr ã mō nhûm mē inhnê kôk pê amŷtâ nhûm amnhîm hpri nê kawax pê apê. Hâmri pa mē pàr krare kot mē ixtkôt môr xwŷnhja pa mē kumŷ nê pàr rax kâm kumê. Ra kamâ gô rax tâ pa mē ixkarôt tŷx nê nê hkapîr pa nê ho api nê pàr rax kâm kumê nê ho htŷx. Hâmri nê hpânhâ kôk xâpêr tŷx pymaj pàr rax kaxpre hpa. Hâmri nê kôk kot pykahti grâ maati pê Sirteja wŷr pàr mënâ nhûm kot amnhî to pykahti xâm o htêm pymaj nhûm mē kot ho mrar xà hâ kupêxê rax o wrŷ nhûm pàr amnhî krâ hkôt ma kôk kôt mō.

18 Tā nhūm apkati nhūm kôk arī mē ixpê pàr o àpêr tÿx nē arī na wryk rax rāhā nē. Jakamā pa mē pàr àr pymaj nē mē hikukrêx kwÿ gôx kâm rënh pa. Kaxkritre nē àr kêt kaxyw.

¹⁹ Tā nhūm apkati pa mē hpānhā pàr kre kamāri nē hikukrēx kwè rē nē gôx kām kurē. ²⁰ Nhūm kôk arī àpêr tÿx kumrēx ã apkati xohtôô nē. Nē na wrÿk rax rāhā jakamā pa mē kanhêti pumunh kêt nē myt pumunh kêt o mē ixtā apkati xohtô rax kumrēx. Hāmri nē tee ri ahkapi nē tee ri amnhî kukamā ijamaxpêr. Nē ixtŷk par pix kukamā ijamaxpêr o ixkaprī nē ixkrī.

²¹ Hāmri nē mē inhmā ma xàj ixàpkur kêt ryy nē.

Hāmri nhūm Pawre tee ri ja hā mē ipxumu nē pàr nhō xwÿnh wa kām kapēr nē wa kām:

—Kwa na pa pre tee ri Kret kām man mē pamōr nē war amā ixkapēr. Kop apu mūtar mān mē kuri arī ri mē hköt mē papa ronhÿx pu mē pajamakētkati nē paxàmnhix ri papa. Tā nhÿx pu mē ri mē hikukrêxja gôx kām rēnh par kêt nē.²² Nom kwa kēr ka mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr kêt nē. Kot puj mē pahtō pahtyk kêt nē. Ām pàrja pix koja axà nē hapêx.²³ Ixpê Tīrtûm krajê hō na pa. Na pa hte kām tanhmā amnhī nhîpêx to ho ri ixpa. Jakamā na pre kamàt ja kamā ixwÿr kapēr o wrÿk xwÿnhjê hō mē nhūm ixwÿr wrÿ nē inhmā awjarē²⁴ nē inhmā: “Pa Pawre? Kwa tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o amā ma hkêt nē. Kot kaj akà hkînh pê ma Itar kamā Rōm wÿr mō nē pôj nē pahi maati Sesti pumu nē kām amnhī jarē. Jakamā koja Tīrtûm akôt mē mōr xwÿnh piitā omunh mex nē ka mē atō tanhmā amnhī to hkêt nē.” Anē.

²⁵ —Ā kot inhmā kapēr anhÿr jakamā kwa mē amnhī to htÿx nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr kêt nē. Tīrtûm kapēr o wrÿk xwÿnh kot inhmā ujarënh xà hköt koja Tīrtûm ã mē panhîpêx anē. Ixte ja hā omunh mex kênâ.²⁶ Koja xep kôkja nhÿri gô hipôk ã pàr krak Krak pa. Nom mē papajaja kot puj mē pahkâ hkînh pê hwÿr pahpôx pa. Anē.

²⁷ Tā pa mē mōō nē ã inhmōr anhÿrja ã ixtā semān axkrut nē ra gô rax pê Ariax kôt axà. Kamàt kām hköt axà nhūm kôkja arī pàr o apêr tÿx râhā ho mō. Hāmri nhūm kôt ã kamàt nhūm pàr o mrar xwÿnhja ra pàr kot pykahti grà htêp ã hkamnhix.²⁸ Jakamā nhūm mē gô xupÿm pumunh xà ho gô

pumu nhūm upȳm kēp 36 met. Hāmri nhūm hā ahtūmre nē axte omu nhūm ra hpānhā kēp 27 met pix. Jao ra pàr kot gō kokwe htēp o mōr ā omu. ²⁹ Hāmri nē kot kēn kuranh nē hā pikrakrak pymaj katē rūm ho htȳx xà ho 4 nē gōx kām kurē nhūm arī ajēt. Hāmri nhūm mē tokyx kām arīgro hprām o arīgro mā nojarēt o hkri. ³⁰ Hāmri nhūm pàr kām mē àpēnh xwȳnhjaja tanhmā hamaxpēr to nē hēx rom pàr krare ho wrȳk o tē. Mē kot mē ixrer nē ahte xarmā mōr nē rēr nē tokyx gō hipôk wȳr hpôx kaxyw. No ām hēx rom te mē kot axte pàr krā rūm ho htȳx xà hō mēnh kaxyw pyràk o amnhī nhīpēx nē kaxyw ho wrȳk o tē. ³¹ Nom nhūm Pawre mē hamaxpēr ā mē omu hāmri nē pōristi mē mē hkrāhtūm mā mē harē nē mē kām:

—Kwa koja mūjjaja mē pare nē ahte pàr krare kamā xarmā mōn rē ka mē apikaprār pa kām ga. Anē.

³² Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē mē hwȳr hprōt nē mē kēp pàr krare pē hkaxpre xà jakà nhūm gōx kām tēm nē ma gō hkôt hkaprȳn mō.

³³ Tā hāmri nhūm ra myt kator o mō nhūm Pawre akupȳm mē piitā mē ho mē hamaxpēr o hihtȳx kaxyw mē kām:

—Kwa na ka mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o akaprī nē axàpkur kēt o atā semān axkrut. ³⁴ E pu mē mēmoj krē nē ho amnhī xihtȳx. Kot puj mē pahtō pahtyk kēt nē. Ām hāmri na pa mē amā ixkapēr. Anē.

³⁵ Hāmri nē mēmoj py nē mē noo mā Tīrtūm mā harē nē hkur o xa ³⁶ nhūm mē ja hā omunh xà hkôt akupȳm tām hamaxpēr o mō. Hāmri nē amnhīm mēō hkwȳ jamȳ nē kumē kuku. ³⁷ Pàr kām mē

inhmōr xwŷnhjaja na pa prem ixpê 276. ³⁸ Tā pa mē ra ixàpkur pa. Hāmri nē pàr kaxkrit kaxyw mē apkur xà hā mēmoj y jakrêxja gôx kām hkapîr pa.

Pàr mē kêp pikrakrak ã harênh

³⁹ Tā nhūm ra myt kator mex nē nhūm mē amnhī kukamā gô hipôk pumu nē axpēn mā:

—Kwa nhŷ pika na mûj wehe? Anē.

Hāmri nē nhŷri hakàx ã amnhîm nôr xà mex pumu nē hwŷr pàr o mōr kaxyw hā axpēn ma.

⁴⁰ Hāmri nē kaxyw pàr o htŷx xà jakà nhūm axrê nē gôx kām rôrôk pa. Nē pî ho pàr o juk xà nhô xê xâja nhūm mē măänën krâhta. Hāmri nē akupŷm mrar xà hā kupêxê nhô nhūm kôk ho hikot nē ma gô jakàx wŷr o mō. ⁴¹ Nom nhūm pàr kormâ hakàx pê awry hâ mōr ri amnhî to kokwe kura nē pyka nhîmôk ã nô nhūm mē tee ri kot hkaxâr nē akupŷm gô xupŷm mā měnh kaxyw. Nom nhūm gô kot pàr nhîxô htak tŷx kurê nhûm mē ixpê pikrakrak par o mō. ⁴² Jakamâ nhûm pôristijaja tee ri omu hâmri nē ra mē kêp prêsjê nhîmex kaxyw. Mē kot gôx kām rôrôk nē gô hipôk wŷr hpa ho nana nē mē kêp pikunor pymaj kot mē himex kaxyw. ⁴³ Nom nhûm mē hkrâhtümja kâm Pawre pîr prâm kêt jakamâ ja nê mē hkurê nē mē inhmâ:

—E mē ate apa ho gô rênh mex xwŷnhjaja. Akumrêx mra nê mrô nê ho nana ho mra nê rê. ⁴⁴ No mē ate apa ho nana punuj xwŷnhjaja kêr ka mē tapti rŷ pàr kukrêx û mŷ nê hâ ajêt nê hâ ma mõn rê. Anē.

Hâmri pa mē ã amnhî nhîpêx anē nê ixpiitâ ixkâ hkînh pê ixrêr pa.

28

*Gô hipôk pê Maw kamā mē pa hā mē harēnh
Makre 16.17-18*

¹ Tā pa mē ixpiitā iixkà hkīnh pê ixrēr pa. Nhūm gô hipôk ā mē pa xwÿnhjaja mē inhmā gô hipôk nhīxi jarē nhūm xep kēp Maw. ² Nhūm Maw nhō xwÿnhjaja mē ixto mex nē. Nhūm axte na wrÿk rax nē nhūm kry htÿx kumrēx nhūm mē ixkamā ukaprī nē mē inhmā kuto nē mē inhmā kapēr mex nē. ³ Hämri nhūm Pawre kuwy kaxyw ri pī kawrà ho mra nē kuwy hwÿr o tē nē hā haxwÿr o xa. Hämri nhūm kagā xoprê õ wēnēn xihtÿxja kuwy kagro pymaj pī rūm kato nē īhkra hā kunha nē hā àpēr o ajêt. ⁴⁻⁵ Hämri nhūm Pawre omu nē amnhī nē ho apē nē kuwy kamā kumē nhūm kamā tēm nē xêt pa. Hämri nhūm gô hipôk nhō xwÿnhjaja tee ri ja hā omu nē axpēn mā:

—Kwa ga mēmyti mūj pumu. Mān kēp mē hpar o pa xwÿnh na. Hā na kagā õ wēnēn xihtÿxta kunha. Nà koja ty nē rī amnhī pumu. Ra hkà hkīnh pê gô rūm mē pahwÿr rēr tā koja tā ty kām ga. Anē.

⁶ Hämri nhūm mē tee ri kot tanhmā amnhī to hā hkamnhīx nē hamār o kuhē. à htÿx nē īhkra hikot rÿ htÿk kurê kumrēx ã hkamnhīx tā nhūm tanhmā amnhī kamā hamak to hkêt nē. Ām htÿx ri hkīnh nē kapēr nē hpikunhar o ri mra. Hämri nhūm mē tee ri omu nē axpēn mā:

—Kwa tanhmā kot amnhī tore hā. Kēp mē hpar o pa xwÿnh kêt. Mān kēp kaxkwa kamā mēpahpāmjē hō nà? Hā na kagā kunha nhūm tanhī to hkêt nē. Anē.

⁷ Nhūm gô hipôk ã mē õ pahihti pê Puptija. Ōrkwŷ hā jawŷ jakamā nhūm amnhī kôt mē ixwŷ pa mē ma hkôt mō nē kuri hkôt ixpa ho ixtā apkati axkrunêpxi nhūm mē ixto mex nē. ⁸ Nhūm ra Pupti nhîpêêxâ kêp à nē nō. Kà kagro htŷx nē haôk. Hâmri nhūm Pawre hwŷr tê nē omu nē hā īhakra xi nē ho Tirtûm wŷ nhūm akupŷm ho mex kurê kumrêx. ⁹ Hâmri nhūm gô hipôk nhō xwŷnhja harênh ma nē Pawre hwŷr mē à xwŷnh piitâ o mra nhūm mē omu nē Tirtûm nhŷ hā akupŷm mē ho mex pa. ¹⁰⁻¹¹ Hâmri nhūm gô hipôk nhō xwŷnhjaja mē ixto mex rax nē.

*Pawre axte Rõm wŷr nojarêt ã harênh
Rõmân 1.10-12, 15.30-32*

Tâ pa mē gô hipôota kamā ixpa hā mytwry axkrunêpxi. Hâmri nhūm kôk xâpêr tÿxta hapêx pa mē axte inhnojarêt nē ma mō. Pâr õ kamā hpânhâ mō. Aresânrir rûm pârja pa mē hpânhâ kamā mō. Mê kot kâm “sânti pihpo” anhŷr xwŷnhta kamā. Na pre gô hipôk kamā haxwŷja kôk xâpêr tÿx hapêx jamâr xa hâ hikwŷ htâ ra axte nojarêt. Hâmri nhūm gô hipôk nhō xwŷnhja ma mē inhmôr xâ hâ mē inhmâ mē ixâpkur xâ hkwŷ nhôr rax nē. Hâmri pa mē pâr wŷr inhgiêx pa nê ma kamâ mō. ¹² Môõ nê Sirakus wŷr pôj nê hâ pâr xi. Hâmri nê krîja kamâ mē ixtâ apkati axkrunêpxi nê axte mō. ¹³ Môõ hâmri nê Rekre hwŷr pôj nê hâ pâr xi. Hâmri nê kamâ mē ixtâ apkati. Nhûm ra kahpa hkôt kôkja kawax pê àpêr mex jakamâ pa mē ma hkôt mō. Nê mē ixtâ apkati axkrut nê Potew wŷr pôj nê hâ pâr xi. ¹⁴ Hâmri nê pâr rûm ijapôj nê krî kamâ Jejus kôt mē ixtô nê htôx kwŷjê pumu nhûm

mē amnhī wyr mē ixwŷ. Pa mē ma mē hkôt mra nē mē hkôt ri ixpa hā ixtā ū semān. Hāmri nē ma Rōm wyr hpānhā ixpar o mō. ¹⁵ Hāmri nē kormā amŷm inhmōr ri nhūm Rōm kām Jejus kôt mē ixtō nē ixtōxaja mē ijarēnh ma nē man mē ixkutā mra. Ma krī pê Prasxi Apja mē “Wēn Pijakrunēpxi” anhŷr xwŷnh jarēnhja wa hwyr mē ixkutā mra. Hāmri pa mē axpēn kaxpa nhūm Pawre mē omu nē hkînh nē. Nē mē hā Tīrtūm mā amnhī jarē nē kām:

—Pa Tīrtūm? Nà ãm hāmri na ka mē ixkutā jajē rē. Na pa mē omu nē ixkînh nē. Nà amex o amex Tīrtūm. Anē.

¹⁶ Hāmri pa mē ma mē hkôt Rōm wyr mō nē pōj. Jatā Itar kām Rōm wyr pōj. Hāmri nhūm pôristi krâhtūm Pawre mā:

—E kot paj mē hagjênh xà kamā ajaxâr kêt nē. Kot kaj amā nhŷri ixkre kamā apa hprâm nē mamrī kamā apa. Nom koja pôristi hō akôt pa ho pa.

Anhŷr jakamā nhūm nhŷri ixkre kamā pahihti Sesti kot mar kaxyw kamā hamak o pa.

Pawre kot Rōm kamā tanhmā amnhī nhîpêx to hā harēnh

Atre 17.5-6

¹⁷ Tā nhūm Pawre Rōm kamā hā apkati axkrunêpxi nē amnhī wyr Ijaew xâptâr tûmrejê hwŷ nhūm mē hā akuprō nhūm mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—E ixkwŷjaja. Pa mē amā amnhī jarē ka mē inhma. Nà na pa pre mē panhîgêtjê kapêr nhîrôp tanhmā ixâm to hkêt nē rŷ ixte tanhmā mē pahkwŷjê hō hto hkêt tā nhūm mē pahkwŷjaja amarī ixpynê. Jerujarē kamā ixpynê nē Rōm nhō

xw̄nhjē nh̄hkram ijaxà. ¹⁸ Hāmri nh̄um mē ixte amnh̄i nh̄pēx ã ixxukja nē tee ri mē kot mēmoj m̄yrapē ixp̄ir kaxyw tanhmā ixxukjēr to kapry. Jakamā nh̄um mē kām ixxkator prām nē. ¹⁹ Nom nh̄um mē pahkw̄yjaja kām ja mex kēt jakamā pa pre jar pahi maati Sesti kot ixte kām amnh̄i jarēnh ã inhmar kaxyw amnh̄im harē nē man hw̄yr mō. Kot paj tanhmā kām mē pahkw̄yjē ho ixkapēr punuj to hkēt nē. Ām ixte amnh̄i tā tanhmā mar to hpix kaxyw na pa hw̄yr mō.

²⁰ —Tā pa amnh̄i w̄yr mē aw̄y. Ixte mē amā amnh̄i jarēnh kaxyw. Mē pahkaprī xw̄nhhta. Mē pahte kormā kamā pajamak o papa xw̄nh Jejusta. Ām ixte amnh̄i kaxyw hkōt ijamaxpēr pix m̄yrapē na prem ã kàx o ixxaxpre anē. Anē.

²¹ Hāmri nh̄um mē kuma nē kām:
—Nà jar tanhmā ajarēnh kute hkēt. Na pre Jutej kamā mē pahkw̄yjaja tanhmā ajarēnh to hā kagà nē mē ixw̄yr mēnh kēt nē. Nē ham mē kurūm mē hpōx xw̄nhjaja na prem tanhmā mē inhmā ajarēnh to hkēt nē. ²² No na xep hte pyka piitā hkōt mē kām mē ate Jejus kōt amnh̄i xunhw̄yr xw̄nhjē kurē nē. Na pa pre mē ajarēnh ma nē mē inhmā axujarēnh mar prām nē. Anē.

²³ Hāmri nh̄um mē kot mar kaxyw ar̄igro hta.
Tā nh̄um mē kot ar̄igro hyr kato nh̄um mē Pawre nh̄orkw̄y hw̄yr pikuprōnh rax nē nh̄um mē kām awjarē. Mē kām ujarēnh ry nē. Nē ho kamāt. Nē mē kām:

—Nà mē pahte amnh̄i w̄yr kamā pajamak o papa xw̄nh Jejusja. Kot kaj mē atō amnh̄i kaxyw hkōt ajamaxpēr nē hkōt amnh̄i xām nh̄um Tīrtūm ja hā apumu nē ato hkra. Anē.

Nhūm pre ã mē kām kapēr anē. Nē finat Mojes kot Tīrtūm nhŷ hā Jejus kukamā tanhmā hā kagà htoja nhūm mē kām harē. Nē Tīrtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o mē pa xwŷnhaja kot tanhmā hā kagà htoja nhūm mē kām harē. ²⁴ Hāmri nhūm mē hkwŷjaja kuma nē hkôt hamaxpēr nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwŷ. No nhūm mē hkwŷjaja kuma nē ãm kuma nē kām axte mar prām kêt nē.

²⁵⁻²⁹ Jakamā kànhmā kuhê nē nojarêt nhūm Pawre mē kām:

—Nà amnepêm na pre Tīrtūm finat Ijaisti mā tanhmā kapēr to. ŷ hā kot mē panhîgêtjê mā tanhmā kapēr jarēnh to kaxyw. Tīrtūm Karō nhŷ hā kot mē kām kapēr nē tanhmā mē harēnh to kaxyw. Te Tīrtūm tām mē kām kapēr pyràk mē kām kapēr. Nē ãm hāmri tanhmā mē pahkwŷjê jarēnh to. Na pre mē kām:

E Ijaisti. Kêr ka ma akwŷjê hkôt ri mē kām tanhmā ixkapēr jarēnh to ho ri apa.

Nē mē kām: “Kot kaj mē ajamak o axumar tŷx tā aprī hā ixkapēr mar kêt nē.

Nē mē ano ho arīt tŷx tā aprī hā ixte amnhī nhîpêx ã ixpumunh kêt nē.

Mē amā ixkapēr mar prām kêt jakamā te mē ate mar pymaj amnhī jamak pro pyràk o amnhī nhîpêx o ri apa.

Nē mē amā ixte amnhī nhîpêx ã ixpumunh prām kêt jakamā te mē ate ixte amnhī nhîpêx ã ixpumunh pymaj te mē anomnhôt pyràk o amnhī nhîpêx o ri apa.

Jao amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr kêt nē.

Kop mē amā ixkapēr mar prām ronhŷx ka mē aprī
hā inhmar tŷx nē.

Nē aprī hā ixte amnhī nhîpêx ã ixpumunh mex nē.
Jao amnhī tomnuj kaga hpa nē ixkôt amnhī xun-
hwŷ.

Pa ja hā mē apumu nē mē ato mex nē.

Tâ ka mē ã amnhī nhîpêx anhŷr kêt nē.” Anhŷr o
kêr ka mē kâm ixkapēr jarênh o ri mē hkôt
apa Ijaisti. Anē.

Na pre ã Tîrtûm mē panhîgêjtê kaxyw Ijaisti mā
kapēr anē nhûm ô ri mē kâm ujarênh o pa nē
mē pamâ hā kagà. Jakamâ kwa mē okora. Kêr
ka mē jajê pyrà nē ã amnhī nhîpêx anhŷr hkêt
nē. Kwa mē inhma nē inhmar tŷx nē. Ijaew kêt
xwŷnhjaja kot kapēr marja na ra Tîrtûm kâm hprâm
nē. Jakamâ koja mē hwŷr mē kot kapēr jarênh o mē
pa xwŷnh kwŷjê rē nhûm mē hkôt mē kâm ujarênh
o pa nhûm mē kuma nē mē akurom kâm mar prâm
nē. Anē.

Hâmri nhûm mē kuma nē hapôx pa nē ma
akupŷm axpën mā tanhmâ kapēr jarênh to ho mra.
³⁰ Hâmri nhûm pahi maati Sesti tokyx amnhî wŷr
Pawre hwŷ nē tanhmâ mar to hkêt nhûm ūrkwŷ
kamâ kêp prês nē pa ho hâ amgrâ axkrut. Nê
tâm ūrkwŷ pânhâ mē kâm amnhîre. Nhûm pre krî
nhõ xwŷnhjaja ohtô nê hwŷr mra nhûm amnhî wŷr
mē omu nê hkînh nê. ³¹ Na pre hte amnhî wŷr
mē kuwŷ nê mē kâm Tîrtûm kapēr jarênh o hkri.
Mê kot Tîrtûm Kra Pahihti Jejus Kris kôt amnhî
xunhwŷr nhûm Tîrtûm kot ja hâ mē omunh nê
amnhî katut kôt mē kot amnhî tomnuj rênh par nê
mê ho hkra hâ mē kâm ujarênh o hkri. Nê mē kot
hkôt amnhî xunhwŷr xwŷnhjê jahkre. Tanhmâ mē

kot Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx mex to ho pa hã mẽ kãm karõ ho hkrĩ. Hãmri nhãm měhõ ja nã tanhmã kãm kapẽr to hkêt nã.

Tã ãm ja pix Teopre. Ixpê Rukre na pa awyr kagaja nhãpêx nã kumã. Nã kamã amã tanhmã mẽ pahkwýjê jarënh to. Tã ãm ja pix na hapêx.

**Tírtūm kapér ã kagà nyw
New Testament in Apinayé (BR:apn:Apinayé)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Apinayé

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Apinayé [apn], Brazil

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apinayé

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
383a4e22-34cd-505f-9cc2-2f9921e7aa9f